MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

2001 - 2002

İSTANBUL 2003

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO: 702
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YAYIN NO: 3

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

Hazırlayan
Prof. Dr. Sevim ROLLAS

2001 - 2002

ISBN : 975-400-270-3

Marmara Üniversitesi
Döner Sermaye İşletmesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Yüzyirmi yıllık bir geçmişe sahip olan Marmara Üniversitesi, gerek lisans düzeyinde verdiği eğitim-öğretim hizmeti, gerek lisansüstü düzeydeki araştırma-geliştirme çalışmalarıyla ülkemizin en büyük üniversiteleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Lisansüstü eğitim Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri ile bunlara bağlı diğer enstitüler tarafından yürütülmektedir.

Üniversiteler, evrensel boyuttaki araştırmaları ile sağlam temeller üzerinde yükselir, gelişir ve seslerini dünyaya duyurabilirler. Bilim ise, "yayıldığı sürece" yeni araştırmaların doğmasına olanak tanır. Bu bağlamda üniversitemiz, önlisans ve lisans programlarının yanı sıra, lisansüstü programlarının zenginliği ile de tanınmış ve uluslar arası alanda saygın bir yer edinmiştir.

Tek başına Sağlık Bilimleri Enstitüsü, bugüne kadar, 661 yükseklisans, 390 doktora öğrencisine özgün tezler yaptırarak, bu tezlerin yayınlanmasını teşvik etmiştir. Gelişimini aralıksız sürdüren enstitü, dün olduğu gibi, bugün de, ülkemize ve dünyaya sağlık alanında nitelikli insan gücü kazandırmaya devam etmektedir.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, halen, çeşitli ülkelerden gelen yabancı uyruklu gençler ile 35. madde kapsamında, çeşitli üniversiteler adına eğitim-öğretim gören öğrenciler bulunmakta ; anabilim dallarının bazılarında İngilizce programlar yer almaktadır.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, 2001 ve 2002 yıllarında hazırlanan tezlerin özetlerini kapsayan bu kataloğu, Cumhuriyetimizin Kuruluşunun 80. ve Üniversitemizin Kuruluşunun 120. Yılı'na armağan ediyorum.

Kataloğu hazırlayan ve çalışmalarını daima takdir ettiğim Enstitü Müdürü Sayın Prof.Dr. Sevim ROLLAS'ın şahsında, öğrencilerimizi büyük bir özveri ile yetiştirerek, onlara "akademisyen" kimliği kazandıran bu enstitümüzün değerli yönetici ve öğretim üyelerine, saygı ve şükranlarımı arz ediyorum. Basımı gerçekleştiren Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Eğitimi Bölümü'nü kutluyor, kataloğun, ilgililere ışık tutmasını diliyorum.

Prof. Dr. Tunç EREM
Rektör

Kasım 2003

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ENSTİTÜ MÜDÜRLERİ

Prof.Dr. İbrahim GÖKARSLAN
1982 - 1984

Prof.Dr. Ali ERTUĞRUL
1984 - 1988

Prof.Dr. Tevfik AKAOĞLU
1988 - 1995

Prof.Dr. Meral K. UYSAL
1995 1996

Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
1996 - 1998

Prof.Dr. Sevim ROLLAS
1998 -

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Müdür : Prof.Dr. Sevim ROLLAS

Müdür Yardımcıları : Prof.Dr.Serap ARBAK
Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG

Enstitü Sekreteri : Osman ALKAN

Yönetim Kurulu Üyeleri : Prof.Dr.Sevim ROLLAS
: Prof.Dr.Serap ARBAK
: Prof.Dr.Hızır KURTEL
: Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN
: Prof.Dr.Nimet GENÇOĞLU
: Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG

Enstitü Kurulu Üyeleri

Prof.Dr.Sevim ROLLAS
Prof.Dr. Jülide AKBUĞA
Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Prof.Dr.Serap ARBAK
Prof.Dr.Sema AKALIN
Prof.Dr.Kemal BERKMAN
Prof.Dr.Şanda ÇALI
Prof.Dr.Safiye ÇAVDAR
Prof.Dr.Adile ÇEVİKBAŞ
Prof.Dr.Elif DAĞLI
Prof.Dr.Betül DORTUNÇ
Prof.Dr.Emre DÖLEN
Prof.Dr.Gül DÜLGER
Prof.Dr.Kaya EMERK
Prof.Dr.Ömer ERSOY
Prof.Dr. Nejat ERVERDİ
Prof.Dr. Canan ERZEN
Prof.Dr.Kamil GÖKER
Prof.Dr.Şefik GÖRKEY
Prof.Dr.Mahir GÜNDAY
Prof.Dr.Elçin GÜRKAN
Prof.Dr.M.Akif İNANICI
Prof.Dr. Beki KAN
Prof.Dr.Önder KAYHAN
Prof.Dr.Sami MENGÜTAY
Prof.Dr.Ülkü NOYAN
Prof.Dr.Semih ÖZBAYRAK
Prof.Dr.Ayşe ÖZER
Prof.Dr.Yasemin ÖZKAN KULAK
Prof.Dr. Necmettin PAMİR
Prof.Dr.Aydın SAV
Prof.Dr.Güner SÖYLETİR
Prof.Dr.M.Ali ŞEHİTOĞLU
Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN
Prof.Dr.İlknur TANBOĞA
Prof.Dr.Nurdan TÖZÜN
Prof.Dr.Melda TUNÇAY
Prof.Dr.Ertan TUZLACI
Prof.Dr.Önder US
Prof.Dr.Ayşen YARAT
Prof.Dr.Turay YARDIMCI
Prof.Dr.Berrak YEĞEN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

2001 DOKTORA ve YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETLERİ

1. DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ 1
2. ECZACILIK FAKÜLTESİ 13
3. TIP FAKÜLTESİ 35
4. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU 68
5. HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU 81

2002 DOKTORA ve YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETLERİ

1. DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ 91
2. ECZACILIK FAKÜLTESİ 112
3. TIP FAKÜLTESİ 136
4. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU 161
5. HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU 176

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

1. Anterior Open Bite Olguların Tedavisi İçin Geliştirilen Yeni Bir Tedavi Yönteminin Sefalometrik Analizi

Husam Darwish ABDÜLLATİF
Danışman Adı : Yrd Doç Ahmet KELEŞ
Kabul Tarihi : 22.02.2001
Ortodonti Anabilim Dalı

Anterior open bite çözümlenmesi zor ve karmaşık bir malokluzyondur. Etyolojisi hakkında bir çok teori üretilmiş ve tedavisi için bir çok tedavi yöntemi denenmiştir. Çeşitli habit breaker apereyleri, fonksiyonel apereyler, bite bloklar ve sabit ortodontik apereyler kullanılmıştır. Bütün bu yaklaşımlara rağmen open bite, tedavisi ve retansiyonu zor bir durum olarak kalmıştır. Keser ekstruzyonunun geri döndüğü ve estetik olmadığı ve molar intruzyonu elde etmenin zor olduğu ispatlanmıştır.

Bu çalışmadaki amacımız, open bite vakalarının tedavisini molarları intruze ederken, ön dişleri aksi yönde etkilemeden tedavi etmeye çalışmaktır. Bu mandibulanın yukarı ve öne doğru rotasyonunu sağlayacak ve böylece open bite azalacaktır. Aynı zamanda ön bölgede daha az oluşacak olan extruzyon, daha iyi bir estetiğe ve stabilizasyona sebep olacaktır.

Yaş ortalamaları 13.94 olup, en büyüğü 16 en küçüğü 12.75 olan, 4 erkek ve yaş ortalamaları 12.36 olup, en büyüğü 14 en küçüğü 10 yaşında olan, 4 kız, toplam 8 hasta özel olarak dizayn edilmiş bir aperey ile tedavi edildi. Aperey olarak, premolarların bukkalinde metal tüp bulunan, tüm dentisyonu kaplı modifiye akrilik cap splint ekpansiyon apareyi kullanıldı. Bir face bow kullanılmıştır. Face bowun iç kolları bukkal tüplere girecek şekilde, dış kolları ise dentoalveolar kompleksin altına gelecek şekilde aşağıya doğru, özel bir şekilde sonlandırılarak, büküldü. Bir oksipital headgear vasıtasıyla distal ve yukarı yönlü kuvvet uygulandı. Bu özel dizayn tüm maksillaya intruzyon kuvveti uygularken, oluşan saat yönünün tersine moment, intruzyonun posterior bölgede gerçekleşmesini, anterior bölgenin ise palatinale devrilmesini ve ekstruzyon oluşmasını sağlamıştır. Tedavi 1 haftalık rapid palatal ekspansiyon işlemi ile başlamış ve head gear uygulaması ile devam etmiştir.

Aperey 6 ay kullanıldıktan sonra sabit ortodontik tedaviye geçilmiştir. Tedavinin başlangıcında ve aparey çıkartıldıktan sonra gerekli kayıtlar alınmıştır.

SN/MP açısında 1.44° lik bir azalma gözlenmiştir (P<0.05). Üst okluzal düzlem ile SN arasındaki açı (UOP/SN), molar intruzyonuna ve göreceli keser ekstruzyonuna bağlı olarak 6.88° (P<0.01) artmıştır. Anteriorda, posteriorda ve alt yüz yüksekliğinde belirgin bir değişiklik görülmemiştir. SNB açısı 0.69° (p<0.05) artmıştır. Üst keserler SN düzlemine göre ortalama 6.38° (P<0.01) palatinale devrilirken, tedavi sonunda belirgin bir ekstruzyon kaydedilmemiştir. Üst birinci molar 2.81mm (P<0.01), üst ikinci molar ise 2.13mm (P<0.05) intruzyona uğramıştır. Üst keserler 2.63mm (P<0.01) distale hareket ederken, üst birinci molarlar 1.75mm (P<0.05), üst ikinci molarlar ise 1.56mm (P<0.05) distale gitmiş ve sagital ilişkinin düzelmesine yardımcı olmuştur.

Yaş ortalamaları 11.86 olan 7 hasta, kontrol grubu olarak kullanıldı. Bu hastalardan; yaş ortalamaları 11.6 olan 4 tanesi kız , yaş ortalamaları 12.2 olan 3 tanesi ise erkekti. Bu gruptaki hastalara hiçbir tedavi uygulanmaksızın 6 ay takip edildiler ve 6. ayın sonunda tedavi grubunda kullanılan ölçümler kullanılarak analiz leri yapıldı.

Sonuç olarak, kesici dişlerde belirgin bir extruzyon oluşmadan, molarlarda extruzyon elde edilmiştir. Ayrıca, bitem kapanmasına ve sınıf II malokluzyonun düzelmesine yardımcı olan, mandibulanın yukarı ve ileri rotasyonu sağlanmıştır. Bu çalışmanın amacına ulaştığı inancında olmakla birlikte, bu apereyle tedavi edilmiş hasta sayısının arttırılması ve bu vakaların tedavi sonrası uzun dönem sonuçlarının takip edilmesi gerekmektedir.

2. Klorheksidin Vernikleri Ve Fluoridle Kombine Kulanımlarının Çocuklarda Tükürük Ve Plak Florasına Etkileri

Jülide ATUKEREN
Danışman adı: Prof. Dr. İlknur TANBOĞA
Kabul Tarihi:14.03.2001
Pedodonti Anabilim Dalı

Bu araştırmanın amacı fluorid verniği, klorheksidin verniği, klorheksidin ve fluorid verniğinin kombine kullanımının, çocuklarda tükürük ve arayüz plağındaki mutans streptokoklar üzerindeki etkilerinin karşılaştırılmasıdır.

Bu amaçla, 7-12 yaş arası, ağzında açık çürük kavitesi bulunmayan, son bir ay içerisinde antibiyotik kullanmamış, tükürük mutans streptokok düzeyi $2x10^4$ cfu/ml ve üzeri tespit edilen 40 çocuk araştırma kapsamına alınıp dört gruba ayrıldı. Tüm gruplara diş çürüğü ve bakteriler hakkında bilgi verilip, diş fırçalama ve diş ipi kullanma yöntemleri gösterildi. Rastgele dört gruba ayrılmış çocuklardan birinci

gruba fluorid verniği (Fluor Protector), ikinci gruba %1 klorheksidin ve timol içeren klorheksidin verniği (Cervitec) uygulandı. Üçüncü grupta klorheksidin verniğinin üzeri fluorid verniği ile kaplandı. Dördüncü grup kontrol grubu olarak tespit edildi. Vernik uygulamaları, birer hafta ara ile olmak üzere iki kere yapıldı. Bu uygulamalardan sonra hastaların bir saat süre ile yiyip içmeleri, 24 saat diş fırçalamaları ve bir hafta süre ile diş ipi kullanmaları yasaklandı. Uygulamalardan bir ay ve üç ay sonra tükürük ve arayüz plak örnekleri alınıp, mutans streptokok tespiti yapıldı.

Tükürük mutans streptokok değerleri incelendiğinde, birinci ay sonunda kontrol grubu da dahil olmak üzere, mutans streptokokların anlamlı bir şekilde baskılandığı tespit edildi. Üçüncü ay sonunda fluorid verniği grubu, klorheksidin verniği grubu ve kontrol grubunda baskılanmanın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edildi. Klorheksidin ve fluorid verniğinin kombine kullanıldığı grupta, üçüncü ay sonunda da mutans streptokokların istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde baskılandığı tespit edildi.

Plak mutans streptokok değerleri incelendiğinde, üç vernik grubunda da birinci ay ve üçüncü ay sonunda mutans streptokokların anlamlı bir şekilde baskılandığı tespit edildi.

Mekanik temizlikle birlikte, üç ayda bir gerek klorheksidin ve fluorid verniklerinin, gerek kombine kullanımın, yüksek çürük riskli gruplarda mutans streptokok düzeyini baskılamada etkili olduğu kanısına varıldı.

3. Klorheksidin Glukonat İçeren Antiseptik Gargaranın, Ortodontik Bantlama Ve Bant Sökümüne Bağlı Olarak Ortaya Çıkabilecek Bakteriyemi Üzerine Etkisinin Araştırılması

Bükem İşgüden BYLES
Danışman: Prof. Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi:15.03.2001
Ortodonti Anabilim Dalı

Çalışmamızın amacı %0.2'lik klorheksidin glukonat içeren antiseptik ağız gargarasının, ortodontik tedavi gören hastalarda, bantlama ve bant-braket söküm işlemleri sırasında oluşacak olan bakteriyemi prevalansı üzerine etkisinin incelenmesidir.

Çalışma iki ayrı hasta grubu üzerinde yürütülmüştür. Bantlama grubu, yaşları 14 ile 24 arasında değişen, 40 hastadan; bant-braket söküm grubu da yaşları 13 ile 27 arasında değişen 40 hastadan oluşmaktadır.

Genel sağlık durumu iyi olan, endokardit riski oluşturacak herhangi bir kalp hastalığı bulunmayan, ağız hijyeni iyi olan, son 30 gün içinde antibiyotik kullanmamış olan ve ağız bakımları için düzenli olarak antiseptik ağız gargarası kullanmayan hastalar çalışma gruplarına dahil edilmiştir. Bantlama hastalarında, mesial ve distal yüzeylerinde çürük veya dolgu bulunmayan ve komşu dişlerle kontağı olan en az bir tane üst birinci büyük azı dişinin bulunmasına dikkat edilmiştir. Bant-braket söküm grubunda ise hem alt, hem üst çenede, bütün birinci büyük azı dişlerinde bant ve diğer dişlerinde standart Edgewise braket bulunan hastalar seçilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce hastalara plak indeksi ve gingival indeks yapılarak, ağız hijyeni iyi olanlar gruplara dahil edilmiştir.

Bantlama hastalarında separasyon işlemi pirinç separatörlerle yapılmıştır. Bantlama ve bant-braket sökümünden önce, bütün hastalardan, antekubital ven bölgesinden, 11 mililitre kan alınmıştır. Daha sonra her iki gruptaki hastalara da %0.2'lik klorheksidin glukonat içeren ağız gargarasıyla, 60 saniye ağızlarını çalkalamaları söylenmiştir. Çalkalama işleminden sonra, 2 dakika içinde, bantların yerleştirilmesi veya bant-braket sökümü tamamlanarak, tekrar 11 mililitre kan alınmıştır. Alınan kanların 10 mililitresi hemokültür şişelerine inoküle edilirken, 1 mililitresi katı besiyerine ekilmek üzere enjektörde bırakılmıştır.

Etiketlenmiş olan hemokültür şişelerine, bakteriyemi üremesini belirleyen indikatör bölümü yerleştirilerek iki hafta süreyle üreme olup olmadığı gözlenmiştir. Üreyen bakterilerin tanımı; koloni morfolojisi, Gram boyama yöntemi, aerotolerans, klasik biyokimyasal yöntemler ve API 20 A kitleri ile; bakteri sayımı ise katı besiyerine ekilen 1 ml kanda, koloni oluşturma birimi olarak yapılmıştır. Bantlama grubunda, preoperatif kan örneklerinin hiçbirisinde bakteriyemi görülmemiştir. Postoperatif kan örneklerinde ise %2.5 oranında bakteriyemi tespit edilmiştir. Bant-braket söküm grubunda ise hem preoperatif, hem de postoperatif kan örneklerinde bakteriyemi oranı %2.5 olarak belirlenmiştir.

Postoperatif kan örneklerinden alınan sonuçlar, daha önce Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilimdalı'nda yürütülen ve benzer gereç ve yöntem kullanılarak yapılan iki farklı çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. İstatistiksel değerlendirmeler bağımsız iki oranın karşılaştırılmasında kullanılan t-testi ile yapılmıştır.

Sonuç olarak; çalışmamızda, klorheksidin glukonat içeren ağız gargarası kullanımı sonucu, bantlama ve bant-braket söküm işlemleri sonrası oluşan bakteriyemi prevalansında bir azalma saptanmasına rağmen, klorheksidin kullanmayan gruplarla karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4. Normal Ve Artmış Overjet Olgularında Sentrik İlişkinin Sam Artikülatörü İle İncelenmesi

Berna UZUNYILDIRIM
Danışman: Doç.Dr. Sibel BİREN
Kabul Tarihi: 16.03.2001
Ortodontri Anabilim Dalı

Çene eklemi bozukluğu yaratan sebepler bir çok yayında tartışma konusu olmuştur. Ancak, kesin bir sebep ortaya konulmamış ve multifaktöryel etyoloji üzerinde durulmuştur. Eklem hastaları ilgili yayınlarda, kesici rehberliğin olmadığı; artmış overjetler karakterize olgular da dikkate alınmış ve etyolojideki önemi ortaya koymaya çalışılmıştır. Artmış overjetli hastaların çenelerini daha önde konumlandırarak; fonksiyonlarını bu şekilde yerine getirdikleri ve böylece eklem üzerinde istenmeyen etkiler oluşabileceği düşünülmüştür.

Bu çalışmayı yaparken amacımız, artmış ve normal overjetli eklem hastalığı olmayan bireylerde AKB(Alt Çene Konum Belirleyicisi) ile sentrik ilişki ve alışılmış kapanış uyumsuzluğunu belirlemek, bireylerin maksimum açma kapasitelerini, kondilerinin radyografik görüntülerinive sentrik ilişkideki kontak noktaları değerlendirmektedir. Çalışmamızın diğer bir amacıda, alt çene konum belirleyicisi ile üç boyutlu olarak eklem hareketlerini değerlendirdiğimiz kontrol gurubuna ait olguların, sentrik ilişki ve alışılmış kapanış konumu uyumsuzluklarını, kondi konsantrisitilerini ve disk pozisyonlarını ssentrik ilişki ve alışılmış kapanış konumlarında çekilen MR(Manyetik Rezonans) görüntüleri ile saptanmaktadır.

Çalışmamızda kullanılan denekler 18-29 yaşlarında, çene eklemi bozukluğu olmayan artmış overjetve normal overjete sahip bireyler arasından seçilmiştir. 30 artmış overjet olgusu olamak üzere toplam 60 kişilik gurup oluşturulmuştur. Deneklerin keserler arası maksimum açma aralığı, alt çene konum belirleyicisi ile sentrik ilişki ve alışılmış kapanış konumu uyumsuzluğu ve artikülatör üzerinde sentrik ilişkideki etken temasları tespit edilmiştir. Deneklerden alınan ponoromik radyografilerile kondil morfolojileri ortaya konulmuştur. Çalışmamızın diğer bir kısmında ise, kontrol gurubuda sentrik ilişki ve alışılmış kapanış konumunda alınan MR görüntüleri ve sentrik ilişki ve kapanış konumu uyumsuzluğu, kondil konsantirisitesi ve disk pozisyonu belirlenmiştir.

Sonuçta, AKB mutlak değerléri için ön-arka ve yatay yönde istatiksel fark görülmezken, dik yöndeki anlamlılığa yakın olduğu bulunmuştur. Diğer bir bulgumuz ise overjet artıkça dik ve yatay yöndeki hareketliliğin de arttığıdır. Kondilerin sagital düzlemdeki hareket yönleri incelendiğinde ovet,rjet gurubunda hareket yönünün daha aşağı-arkaya doğru olduğu saptanmış; kontrol gurubunda ise değişkenliğin daha fazla olduğu görülmüştür.

5. Astımlı Çocuklarda Kullanılan İnhale β_2-Agonist Ve Steroidlerin Tükürük Kompozisyonunda Oluşturduğu Değişikliklerin Ağız Florasına Ve Diş Çürüğüne Etkisi

Semra ERGENELI
Danışman: Prof. Dr. İlknur TANBOĞA
Kabul Tarihi: 16.03.2001
Pedodonti Anabilim Dalı

Astım hastalığı ve tedavisinde kullanılan ilaçların oral flora ve stimüle olmuş tükürük akış hızı üzerine etkisini incelemeyi amaçladığımız çalışmamız Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatrik Göğüs Hastalıkları Bilim Dalı ve Marmara Üniversitesi Diş hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı'nda gerçekleştirildi. 6-11 yaşları arasında 40 kız, 47 erkek olmak üzere toplam 87 çocuk araştırma kapsamına alındı. Araştırma 3 gruptan oluşturuldu. Astım tanısı konmuş henüz tedaviye başlanmamış çocuklar ilk grubu (Grup 1) oluşturdu. İkinci grup en az 1 yıl süre ile düzenli olarak sadece inhale kortikosteroidleri veya inhale kortikosteroidler ile birlikte gerektiğinde β_2-agonistlerini de kullanan çocuklardan (Grup 2) oluşurken, üçüncü grup sistemik herhangi bir hastalığı bulunmayan çocukları (Kontrol Grubu) içeriyordu. Grup 1 ve Grup 2'nin yüksek DMF, DMFS, df ve dfs değerlerine sahip oldukları gözlendi. Grupların tükürük Mutans Streptokok, Laktobasil ve stimüle olmuş tükürük akış hızları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken, tükürük Kandida değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<0.05$) bulunmuştur. En az 1 yıl süre ile düzenli olarak inhale kortikosteroidleri (İlaç 1) ve inhale kortikosteroidler ile birlikte gerektiğinde β_2-agonistlerini de (İlaç2) kullanan çocukların stimüle olmuş tükürük akış hızları ve tükürük Kandida değerleri karşılaştırıldığında İlaç 1'in stimüle olmuş tükürük akış hızları ve tükürük Kandida değerleri yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Kullanılan inhale kortikosteroidlerin dozunun oral florada ve stimüle olmuş tükürük akış hızında istatistiksel olarak anlamlı derecede bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Son olarak astım tanısı konmuş fakat tedaviye başlanmamış çocuklarda tükürük Kandida seviyelerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu gözlem, astımlı çocuklarda görülen kronik üst solunum yolu enfeksiyonları sonucu kullanılan antibiyotiklere ya da ağızdan solunuma bağlı olabilir. Aynı zamanda, çeşitli sistemik hastalıklarda görülen mantar kolonilerindeki artışın bu sonuçla ilişkisi olabileceği de düşünülmektedir. Araştırma bulgularımız sonucunda astımlı çocuklara düzenli olarak koruyucu dental yöntemlerin uygulanması gerekmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6. Erken Dönem Sınıf II Bölüm I Olgularda Ricketts Tipi Servikal Headgear Kullanımının, Ortopedik Ve Ortodontik Etkilerinin, Sefalometrik Olarak Değerlendirilmesi

Gürsu ÜLGER
Danışman: Doç. Dr. Tülin ARUN
Kabul Tarihi:26.03.2001
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmada, prepeak gelişim-büyüme dönemindeki, maksiller prognatizme bağlı iskeletsel Sınıf II, bölüm I olguların, tedavisinde kullanılan Ricketts tipi servikal headgear uygulamaları incelenmiştir. Araştırmamızda, Ricketts tipi servikal headgear ile Ricketts tipi servikal headgear/alt utulity ark kombinasyonunun ortopedik uygulamalarının, maksilladaki iskeletsel (ortopedik) ve dişsel (ortodontik), mandibuladaki iskeletsel (ortopedik) ve dişsel (ortodontik) yapılarda meydana getirdiği değişiklikler sefalometrik olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme sırasında normal gelişim-büyüme sürecinin, bu yapılarda oluşturacağı değişiklikleri elimine edebilmek amacı ile hiçbir uygulama yapılmaksızın izlenen aynı özelliklere sahip kontrol grubu seçilmiştir. Kontrol grubu ile tedavi grupları ayrı ayrı karşılaştırılarak, tedavi sonrası oluşacak değişikliklerin, sefalometrik olarak daha gerçekçi incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca alt dental arkta servikal headgear ile birlikte kullanılan utility ark uygulamasının, mandibula rotasyonuna ve alt dentisyona etkisi de, hem kontrol hem de servikal headgear kullanılan gruplarla ayrı ayrı karşılaştırılarak sefalometrik olarak değerlendirilmiştir.

Servikal headgear grubu 12 birey, servikal headgear/alt utility ark grubu 12 birey ve kontrol grubu 12 birey olmak üzere çalışma grubu, toplam 36 bireyden oluşturulmuştur. Bu bireylerden tedavi öncesi ve sonrası, kontrol öncesi ve sonrası alınan sefalometrik filmler, araştırmamızın gerecini oluşturmaktadır. Olguların seçiminde bireylerin, prepeak gelişim-büyüme döneminde olması, maksiller protruzyona bağlı iskeletsel Sınıf II bölüm I malokluzyona sahip olması, vertikal yön büyüme kriterlerinin normal veya yüksek değerler göstermesine, mandibulada fazla miktarda yer darlığının bulunmamasına dikkat edilmiştir. Bu seçimler tedavi ve kontrol öncesi alınan el-bilek ve sefalometrik filmlerin değerlendirilmesi ile yapılmıştır. Tedavi ve kontrol süresi boyunca meydana gelen değişiklikleri belirlemek amacı ile Lateral sefalometrik filmler üzerinde, 32 referans noktası belirlenmiştir. Bu noktalar esas alınarak 25 açısal, 31 doğrusal ölçüm yapılmıştır. Ölçümler maksiller iskeletsel ve dişsel, mandibular iskeletsel ve dişsel ve çeneler arası ölçümler olarak gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SHG, SHG/LU tedavi gruplarındaki bireylerin, tedavi öncesi ve tedavi sonrası ölçülen değerleri ve kontrol grubundaki bireylerinde kontrol öncesi ve kontrol sonrası ölçülen değerlerinin grup içi karşılaştırılmasında Wilcoxon testi kullanılmıştır. İki tedavi ve bir kontrol grubu olmak üzere üç grubun, gruplar arası karşılaştırılmaları için, Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Çalışmamızın sonucunda elde ettiğimiz bulguların ışığı altında, ortopedik SHG uygulamasının, maksillada oluşturduğu ortopedik ve ortodontik değişiklikler vasıtasıyla, maksiller protruzyona bağlı Sınıf II bölüm 1 iskeletsel malokluzyonların düzeltilmesinde oldukça etkili olduğu saptanmıştır. İskeletsel yapılardaki ortopedik etkiler değerlendirildiğinde, her iki tedavi grubunda da, maksiller iskeletsel yapı saat yönünde, palatal düzlem'in ön bölgesi de aşağı yönde rotasyon yapmıştır. Seçilen çalışma grubu, sefalometrik olarak saptanan normal veya high angle olgulardan oluşturulduğu halde, SGH'ın sanıldığının aksine mandibulada aşağı-geriye rotasyona sebep olmadığı, hem ön yüz yüksekliği parametrelerinde hem de arka yüz parametrelerinde artışa neden olduğu, dolayısıyla paralel artış gösteren ön ve arka yüz yüksekliklerinin de etkisiyle mandibular rotasyonu gösteren ölçümlerin stabil kaldığı, bunun sonucu olarakta mandibulanın aşağı-geriye rotasyon göstermediği bulunmuştur. Dişsel yapılardaki ortodontik etkiler değerlendirildiğinde, her iki tedavi grubunda da, Servikal headgear uygulaması ile üst daimi birinci büyük azı dişlerinde 1mm' den az ekstrüzyon, mesiale eğilme ve distalizasyon bulunmuştur. SHG/LU grubunda ise alt dentisyona utility ark uygulamasının, alt keser dişlerin intrüzyonuna ve linguale eğilimine neden olurken, alt büyük azı dişlerinde de ekstrüzyona neden olmaksızın distale eğilimlerine neden olduğu bulunmuştur. Alt utility arkın, mandibulanın rotasyonel cevabını etkilemediği görülmüştür.

Sonuç olarak, maksiller prognatizme bağlı iskeletsel Sınıf II, bölüm 1 olgularda, Ricketts tipi servikal headgear uygulaması, mandibulada saat yönünde aşağı-geri rotasyon oluşturmaksızın, dikey yüz boyutlarında artışa neden olarak tedavi etkinliğini göstermiştir.

7. İki Farklı Seromer Materyali İle Yapılan İnleylerin İki Farklı Resin Siman İle Simantasyonu Sonucu Meydana Gelen Kenar Uyumunun Ve Kenar Sızıntısının İncelenmesi

Ceyhun CANPOLAT
Danışman: Doç.Dr.Atilla SERTGÖZ
Kabul Tarihi:05.10.2001
Protetik Diş Tedavisi

Estetik dişhekimliğine karşı ilginin hızla artması sonucunda yeni materyal arayışı da hızlanmıştır. Hergün daha çok hastanın posterior dişlerinde dahi diş rengi restorasyonlar istemesi, amalgamın popüleritesini azaltmıştır. Porselen,

dişhekimliğinde uzun yıllardan beri kullanılmakta olan bir materyaldir. Ancak, metal altyapının yansıması ve çok hassas ve uzun laboratuvar çalışmaları gerektirmesi gibi dezavantajları vardır. Bu nedenlerle geliştirilen ve polimerize olan seramikler olarak adlandırılabilecek seromer materyalleri gelecek vaat etmektedirler.

Kenar uyumu ve kenar sızıntısı, restorasyonların kaybedilmesine veya yenilenmesine neden olan problemler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, iki farklı seromer materyali ile yapılan inleylerin iki farklı resin siman ile simantasyonu sonucunda meydana gelen kenar uyumu ve kenar sızıntısının incelenmesidir.

Çalışmamızı gerçekleştirebilmek için çürüğü olmayan 40 adet insan molar dişi toplandı. Dişler, kullanılacakları zamana kadar uygun şartlarda saklandıktan sonra üzerlerine standart DO Black II kaviteler açıldı. Polyvynil siloxane ölçü maddesi ile ölçüler alınıp model elde edildi. modeller rastgele 1'den 40'a kadar numaralandırıldı. 1-20 arası dişe Artglass, 21-40 arası dişe de Targis inleyler yapıldı. İnleylerin yapımı, üretici firmaların yetki belgesine sahip laboratuvarlar tarafından gerçekleştirildi. Yapımı tamamlanan inleyler silikon ikinci maddesi ile dişler üzerine uyumlandı.

Simantasyonda kullanılacak Sono-Cem ve Panavia 21 resin simanlarının kullanma talimatlarında belirtildiği gibi kumlanan inleylerden 1-10 ve 21-30 arası olanlar Sono-Cem, 11-20 ve 31-40 arası olanlar da Panavia 21 resin simanlarıyla simante edildi. örnekler 5-55^0 C'ler arasında 5000 ısı çevrim işlemine tabi tutuldu. Penetrasyon işlemi için 24 saat bazik füksin içerisinde bekletilen öeneklerin kökleri kesildi. Kesitlendirmede kolaylık sağlamak üzere şeffaf soğuk akriliğe gömüldükten sonra her örnekte 10 ölçüm noktası olacak şekilde yaklaşık 0.5 mm kalınlığında kesitler alındı.

Elde edilen kesitler ışık mikroskopu altında kenar uyumu, kenar açıklığı, diş-siman arası sızıntı ve siman-dolgu arası sızıntı açısından incelendi.

Elde edilen veriler istatistiksel olarak one and three way ANOVA, Mann-Whitney ve Wilcoxon testleriyle değerlendirildi. Kenar uyumu açısından Targis ve Artglass örneklerin oklüzal değerleri arasında belirgin bir farklılık bulundu ancak bu farklılık Targis örneklerde Panavia 21 lehineyken Artglass örneklerde Sono-Cem lehineydi. Targis örneklerin oklüzal değerleri Panavia 21 ile daha iyi olduğu halde Artglass örneklerin oklüzal değerleri Sono-Cem ile daha iyiydi. Kenar açıklığı değerleri sözkonusu olduğunda Artglass+Panavia 21 altgrubu hariç tüm örneklerde oklüzal ve basamak değerleri arasında belirgin farklılık bulundu. Kenar sızıntısı incelendiğinde tüm örneklerde kenar sızıntısının mine ile sınırlı olduğu görüldü. Örneklerin çoğunda skor '0' idi.

8. Rejeneratif periodontal tedavide mine matriks proteininin kullanımının klinik ve radyografik olarak incelenmesi

Yıldız Erengül (Altuna) KIRAÇ
Danışman: Prof. Dr. Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi:07.06.2001
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, yatay kemik harabiyetlerinin tedavisinde mine matriks proteini (Emdogain®- EMD) uygulamasının etkinliği, klinik ve radyografik olarak incelenmiştir. Araştırma kapsamına, erişkin periodontitisli 20 hastanın üst çene ön bölgesindeki 6'şar dişleri olmak üzere, toplam 120 diş alınmıştır. Başlangıç tedavileri tamamlandıktan sonra, iki farklı ensizyon şekline göre planlanan iki ayrı kontrol işlemi nedeniyle, rastgele 10'ar hastalık iki grup ayrılmış ve orta hattın iki tarafındaki üçer dişi kapsayan, deney ve kontrol bölgeleri oluşturulmuştur. Deney bölgelerinde flep operasyonu sırasında kök yüzeylerine EMD uygulanmış, kontrol bölgelerinde ise herhangi bir materyal uygulanmaksızın sulkular veya klasik ensizyonlu flep operasyonları gerçekleştirilmiştir. Operasyonlarda kemik cerrahisi uygulanmamıştır.

Tedaviden 8 ay sonra yapılan istatistiksel değerlendirmede, hastaların tedavi süresi boyunca gerekli ağız hijyeni seviyesini ve dişeti sağlıklarını korudukları gözlenmiş, tüm tedavi gruplarında CD'de azalma meydana gelmiştir. Başlangıç CD≥4 mm olan bölgelerde, mine matriks proteini uygulanan deney grubunda, sulkular ensizyonlu flep operasyonu yapılan kontrol grubuna kıyasla çok ileri derecede anlamlı cep derinliği azalması ve ataşman kazancı saptanmıştır ($p<0,001$). Ataşman kazancı açısından, CD≥4 mm olan bölgelerde, deney grubu ile klasik ve sulkular ensizyonlu flep operasyonu yapılan kontrol grupları arasında da anlamlı fark gözlenmiştir ($p<0,01$, $p<0,001$). Başlangıç CD≤3 mm olan bölgelerde, deney grubunda sulkular ensizyonun kullanıldığı kontrol grubuna kıyasla anlamlı ataşman kazancı ($p<0,05$), kontrol gruplarında ise kendi içlerinde istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, ataşman kaybı bulunmuştur. Dişeti çekilmesinin başlangıç CD≥4 mm olan bölgelerde, deney gruplarında kontrol gruplarına kıyasla daha az olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kemik ölçümleri ve radyografik değerlendirmede, gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Yatay kemik harabiyetlerinin tedavisinde periodontal flep operasyonlarına destekleyici EMD uygulamasının, klasik yöntemlere bir alternatif olarak, periodontal ataşman sisteminin rejenerasyonu ile sonuçlandığı görülmüştür.

9. Premolarlar Üzerinde Suprakrestal Fibertominin Etkisinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mohammad Qasim SAEED
Danışmanı : Doç.Dr. Sibel BİREN
Kabul Tarihi : 01.11.2001
Ortodonti Anabilim Dalı

Ortodontik tedavide en sık nüks eden diş hareketi rotasyon düzeltimidir. Rotasyonlu dişlerin orijinal konumlarına geri dönme eğilimi marjinal alveolar kretteki periodontal liflerden kaynaklanmaktadır.

Bu araştırmanın amacı bir cerrahi teknik olan circumferential supracrestal fiberotomi, (CSF)'yi pekiştirme tedavisi ile ve pekiştirme tedavisiz olarak incelemek ve bu işlemin klinik kullanılabilirliğini değerlendirmekti.

Çalışma için 14 hasta seçildi. Hastalardan bir tanesi premolar dişin tek köklü olması nedeniyle çalışma dışı bırakıldı. Bu nedenle altısı erkek, yedisi bayan olmak üzere toplam 13 hastayla çalışmaya devam edildi. Hastaların tümünün yaş ortalaması 15 yıl 3 ay idi.

15° rotasyon sağlandıktan sonra hastalar; grup I,II,III ve IV olmak üzere toplam dört gruba ayrıldı. Grup I'de rotasyon yapıldıktan sonra CSF yapılmadı, grup II'de rotasyondan sonra CSF uygulandı. Grup III rotasyondan sonra dört hafta pekiştirmeye bırakıldı. Grup IV'de ise rotasyonu takiben dört haftalık pekiştirmeden sonra CSF uygulandı.

CSF yumuşak dokuya belirgin bir hasar vermeyen ve rotasyon relapsını azaltmakta etkili olan basit bir cerrahi işlemdir. CSF'nin, CSF uygulanmayan, pekiştirme tadavisi uygulanan ve pekiştirme tedavisi uygulanmayan gruplarla karşılaştırıldığında CSF grubunun çok daha önemli olduğu bulunmuştur. CSF'den sonraki pekiştirme süresi uzatıldıkça CSF'nin önemi artar. Klinik olarak CSF'den sonra dişlerin etrafındaki yumuşak dokuda önemli bir değişiklik gözlenmemiştir.

10. Ağız mukozasındaki yaraların kapatılmasında karbondioksit lazer lehimlemesi ile sutunun karşılaştırılması

Mete Mustafa ÇITIR
Danışmanı : Doç.Dr. Bahar GÜRSOY
Kabul Tarihi : 28.12.2001
Ağız ve Diş Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Lazerle doku lehimlemesi bir çok dokuda deneysel olarak kullanılmasına ve başarılı sonuçlar alınmasına karşın, tekniğin ağız mukozasında kullanıldığı çalışmaların sayısı son derece sınırlıdır. Diğer dokularda yapılan çalışmalar

gözönüne alındığında, sistemin sahip olduğu avantajlar olan çabukluk, daha iyi yara iyileşmesi ve sıvı sızdırmazlığı sağlaması, ağız ve çene cerrahisi açısından da faydalı olabilecek özelliklerdir.

Bu çalışmanın amacı, sutur ve lazer lehimlemesini, sıvı sızdırmazlığı ve yara iyileşmesi açısından, klinik ve histolojik olarak karşılaştırmaktır.

Çalışmada Yeni Zelenda Beyaz tavşanları kullanıldı. On adet deneğin maksiller ve mandibüler bukkal vestibüllerinde toplam 39 adet mukazal enzisyon yapıldı. Bu ensizyonlardan 23 tanesi lazer lihemlemesi ile, 16 tanesi sutur ile kapatıldı. Doku lehimlemesi amacıyla sıcaklık kontrollü Karbondioksit (CO2) lazeri, lehim ajanı olarak ise %50 lik insan albümini, satur materyali olarak ise 4-0 Vicryl kullanıldı.

Kapatılan yaraların sıvı sızdırmazlığını kontrol etmek amacıyla toluidin mavisi kullanıldı. Her yara, kapatıldıktan sonra tokuidin mavisi ile yıkandı ve 24 saat sonra submukozal doku boyanması klinik ve histolojik olarak arandı. Yara iyileşmesini karşılaştırmak amacıyla ise bütün deneklerden 24 saat, 1 hafta ve dört hafta sonunda eksizyonel btyopsiler atandı. Alınan biyopsiler, Tel Aviv Üniversitesi, Dişhekimliği Fakültesi, Oral Patoloji Anabilim Dalında değerlendirildi.

Çalışmanın sonucunda ağız mukozasında sıvı sızdırmazlığı sağlamada lazerle doku lehimlemesinin suturdan çok daha etkili olduğu ve daha iyi ve hızlı yara iyileşmesi sağlama kapasitesine sahip olduğu saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A. DOKTORA TEZLERİ

11. 4-Amino-3,5-Dimetilpirazolden Türeyen Sübstitüe Üre, Tiyoüre Ve Hidrazonlarin Sentezi Ve Biyolojik Aktivitelerinin İncelenmesi

Bedia KAYMAKÇIOĞLU
Danışmanı: Prof. Dr. Sevim ROLLAS
Bitiş Tarihi: 25.04.2001
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Yapısında çeşitli sübstitüentler içeren pirazol türevlerinin antikonvulsan, antibakteriyal, hipoglisemik, analjezik, antiinflamatuvar ve antitümoral etki gösterdikleri bilinmektedir. Ayrıca literatürlerde hidrazon yapısı içeren maddelerin antimikrobiyal, tiyoüre ve ürelerin antikonvulsan, antihipertansif, antimikrobiyal, antiinflamatuvar, anti-HIV etkilerinin bulunduğu kaydedilmiştir. Hem pirazol ana yapısının hem de eklenecek grupların önemli farmakolojik aktivitelerin bulunması sentezlenecek bileşiklerin seçiminde önemli etken olmuştur.

Bu çalışmada 4-amino-3,5-di/1,3,5-trimetilpirazolden hareketle yeni hidrazon, tiyoüre ve üre türevleri sentezlenmiştir. 4-Amino-3,5-dimetilpirazol (**1**) ve 4-amino-1,3,5-trimetilpirazol (**2**), 4-(fenilazo)-3,5-dimetilpirazol ve 4-(4-karbetoksifenilazo)-1,3,5-trimetilpirazol'ün etanollü ortamda hidrazin hidrat ile redüksiyonuyla elde edilmiştir. Madde **1** ve **2**'nin diazonyum tuzlarının sodyum asetatlı ortamda asetilaseton, etil asetoasetat, 1-benzoilaseton, 6-metilheptan-2,4-dion ve metil 4-metoksiasetoasetat ile kenetlenmesiyle **3a-e**, **6a-b** maddeleri elde edilmiştir. Ayrıca madde **1** ve **2**'nin sübstitüe izotiyosiyanatlar yada izosiyanatlar katımı sonucu tiyoüre türevi **4a-m**, **7a-b** ve üre türevi **5a-b**, **8** maddeleri kazanılmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin yapıları elementel analiz, UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR ve Kütle spektral analizleri yardımıyla aydınlatılmıştır. Hidrazon türevlerinin (**3a-e**, **6a-b**) ^{1}H-NMR spektrumlarında hidrazon NH protonları 11.50-15.00 ppm arasında sinyal vermiştir. Ancak **3a**, **3d** ve **3e** bileşiklerinde hidrazon protonlarının üç farklı alanda saptanması bileşiklerin izomerlerinin bulunduğunu göstermiştir.

Tiyoüre türevlerinin (**4a-m, 7a-b**) ^{1}H-NMR spektrumlarında da N^1'de alkil grubu içeren bileşiklerde N^1-H protonları 6.75-7.10 ppm, N^2-H protonları 8.40-8.70 ppm arasında sinyal vermiştir. N^1'de aril içeren bileşiklerde ise bu protonlar syn(Z) ve anti (E) izomerleri nedeniyle 8.40-10.05 ppm'ler arasında yaygın pikler halinde gözlenmiştir.

Tüm bileşikler *Mycobacterium tuberculosis* $H_{37}Rv$ suşuna karşı 6.25µg/ml konsantrasyonda test edilmiştir. Hidrazon türevlerinden etil 2-[(3,5-dimetilpirazol-4-il)hidrazono]-3-oksobütirat (**3d**) % 29 ve metil 2-[(3,5-dimetilpirazol-4-il)hidrazono]-4-metoksi-3-oksobütirat (**3e**) %28 inhibisyon göstermişlerdir. İncelenen tiyoüre ve üre türevlerinin ise belirgin bir inhibisyon göstermediği tespit edilmiştir.

Antikonvulsan aktivite tarama kapsamında prototip olarak seçilen madde **4a**, **4f**, **4g**, **4l** ve **7b**'nin Pentilentetrazol (PTZ) ile oluşturulan konvulsiyonlara karşı incelenmiştir. Test edilen bileşiklerden 25mg/kg dozda **4a** %40, **4l** %30 ve **4f**, **4g**, **7b** ise %50'lik bir koruma sağlamışlardır. Ayrıca madde **4l** denenen 50 ve 100 mg/kg dozlarda doza bağımlı koruma göstermiştir.

12. Bazı Sekonder Aromatik Aminlerin Asit Sabitlerinin Bulunması ve Koordinasyon Bileşiklerinin Oluşum Koşullarının İncelenmesi

Dilek BİLGİÇ
Danışman:Prof.Dr.Mürşit PEKİN
Kabul Tarihi:28.06.2001
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, N - benzilidenanilin, N – benziliden – 4 - hidroksianilin, N - (2 – hidroksibenziliden) anilin, N- (2-hidroksibenziliden) – 4 - kloroanilin, N - (2 – hidroksibenziliden) – 4 - bromoanilin, N – benziliden – 4 - kloroanilin, N - (4 – klorobenziliden) anilin, ve N – benziliden – 4 - nitroanilin'in, krom(III), mangan(II), kobalt(II), nikel(II), bakır(II), çinko(II) ve kadmiyum(II) metalleriyle oluşturduğu komplekslerin kararlılık sabitleri Calvin-Bjerrum ve Irwing-Rossotti yöntemleri kullanılarak potansiyometrik yoldan tayin edildi. Protonlanma ve buna bağlı olarak asit sabitleri, I = 0,11 ve 25 °C de ;

N - benzilidenanilin için ; $= pK_1 = 4,36$

N – benziliden -4- hidroksianilin için ; $\log K_1 = pK_2 = 11,05$

$\log K_2 = pK_1 = 5,75$

N - (2-hidroksibenziliden) anilin için ; $\log K_1 = pK_2 = 9,15$

$\log K_2 = pK_1 = 4,75$

N - (2-hidroksibenzilidien)-4-kloroanilin için; $logK_1 = pK_2 = 9,00$

$logK_2 = pK_1 = 4,00$

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N - (2- hidroksibenzilidien) 4-bromoanilin ; $logK_1 = pK_2 = 8,40$

$logK_2 = pK_1 = 3,65$

N – benziliden -4- kloroanilin için ; $logK_1 = pK_1 = 3,60$

N - (4-klorobenziliden) anilin için ; $logK_1 = pK_1 = 4,56$

N – benziliden -4- nitroanilin için ; $logK_1 = pK_1 = 2,45$

olarak bulundu. Oluşum sabitleri ise I = 0,11 ve 25 °C de (Tablo-1.1) de gösterilmiştir.

Tablo-1.1. İmin – metal komplekslerinin oluşum sabitleri

	Metal	Cr(III)	Mn(II)	Co(II)	Ni(II)	Cu(II)	Zn(II)	Cd(II)
Ligand								
BDA	$Log\beta_1$	3,50	3,90	3,21	3,90	2,99	3,30	3,30
	$Log\beta_2$	-	-	-	-	-	-	-
BDHA	$Log\beta_1$	8,74	4,56	4,90	5,26	7,14	6,52	4,40
	$Log\beta_2$	8,34	-	-	-	3,86	-	-
HBDA	$Log\beta_1$	7,90	3,40	4,30	4,36	6,90	4,70	3,71
	$Log\beta_2$	6,50	-	-	-	5,00	-	-
HBDCA	$Log\beta_1$	6,58	4,16	4,09	4,56	6,50	4,49	3,80
	$Log\beta_2$	4,38	-	-	-	5,06	-	-
HBDBrA	$Log\beta_1$	7,39	3,55	3,99	4,55	6,32	4,24	3,55
	$Log\beta_2$	6,25	-	-	-	5,39	-	-
BDCA	$Log\beta_1$	3,35	3,05	3,05	2,89	2,93	2,88	2,89
	$Log\beta_2$	-	-	-	-	-	-	-
CBDA	$Log\beta_1$	3,88	3,44	3,15	3,30	3,27	3,30	2,98
	$Log\beta_2$	-	-	-	-	-	-	-
BDNA	$Log\beta_1$	-	-	-	-	-	-	-

Oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri hesaplandı ve buradan kompleksleşmenin ortaya çıktığı pH aralıkları bulundu. Tek dişli (BDA, BDCA, CBDA, BDNA) ligandların tüm metallerle iki dişli ligandların ise krom ve bakır dışındaki metaller için $\bar{n}$ değerinin 1,5 in altında kalması ve bir tane ara basamak oluşum sabiti bulunması oluşan komplekslerin bileşiminin metal/ligand = 1/1

olduğunu göstermektedir. Krom ve bakır metallerinin iki dişli ligandlarla oluşturduğu komplekslerde ise n ~1,5 değerinin bulunması, bu metallerin oluşturduğu komplekslerin metal/ligand = 1/2 bileşiminde olduğunu göstermektedir.

13. (4-Aminofenil)-5-Sübstitüeamino-1,3,4-Tiyadiazollerden Türeyen Bazı Bileşiklerin Sentezi Ve Spektral Verileri

Sevgi KARAKUŞ
Danışman: Prof.Dr.Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi:04.07.2001
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu araştırmada, antitüberküloz aktivitelerinin taranması amacı ile sübstitüe 1,3,4-tiyadiazol, tiyoüre ve hidrazon türevi bileşikler sentezlenmiştir. Araştırmanın birinci bölümünde, 2-(4-aminofenil)-5-alkil/arilamino-1,3,4-tiyadiazol yapısındaki bileşikler, benzoil klorür ve etil 4-aminobenzoat'tan hareketle literatür yöntemine göre hazırlanmıştır. Oluşan ürün hidrazin hidrat ile reaksiyona sokularak 4-(benzoilamino)benzoilhidrazin elde edilmiş, sonra bu bileşiğin metil, etil, propil, siklohekzil, fenil, benzil, 4-fluorofenil, 4-klorofenil, 2-metilfenil, 4-metilfenil, 4-metoksifenil ve 4-nitrofenil izotiyosiyanat'lara katımı ile 1-[4-(benzoilamino) benzoil]-4-alkil/ariltiyosemikarbazidler (1a-k) sentezlenmiştir. 1a-k'dan hareketle, 2-(4-aminofenil)-5-alkil/arilamino-1,3,4-tiyadiazoller (2a-k) bu çalışmada geliştirilen yeni bir yöntem ile daha ekonomik bir şekilde elde edilmişlerdir. Araştırmanın ikinci bölümünde, aromatik primer aminlerin susuz asetonlu ortamda fenil izotiyosiyanat'a katımları ile N-fenil-N'-(4-(5-alkil/arilamino-1,3,4-tiyadiazol-2-il)fenil]tiyoüreler (3c-e, 3g-ı, 3j) kazanılmıştır. Aromatik primer aminlerin diazonyum tuzlarının asetilaseton ile kenetlenmeleri sonucunda da 2,3,4-pentantrion-3-[4-(5-alkil/arilamino-1,3,4-tiyadiazol-2-il)fenil]hidrazonlar (4a-i) elde edilmiştir.

Yirmi dört adedi orijinal olmak üzere toplam otuz adet bileşiğin saflıkları ince tabaka ve yüksek basınçlı sıvı kromotografisi ile kontrol edildikten sonra yapıları, elementel analiz (C, H, N), UV, IR, ^{1}H-NMR ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Sentez edilen bütün bileşiklerin antitüberküloz aktiviteleri *Tuberculosis Antimicrobial Acquisition & Coordinating Facility* (TAACF) tarafından incelenmiş ve tüm bileşiklerin antitüberküloz aktiviteleri BACTEC 460 Radyometrik Sistem kullanılarak *Mycobacterium tuberculosis* H37Rv suşuna karşı 6.25 µg/ml konsantrasyonda *in vitro* olarak araştırılmıştır. Bileşikler içerisinde en yüksek inhibisyon N-fenil-N'-[4-(5-siklohekzilamino-1,3,4-tiyadiazol-2-il)fenil]tiyoüre için

% 67, 2-(4-aminofenil)-5-(4-klorofenil)amino-1,3,4-tiyadiazol için % 57 ve 2,3,4-pentantrion-3-[4-(5-metilamino-1,3,4-tiyadiazol-2-il)fenil]hidrazon için % 46 olarak tespit edilmiştir.

14. Ebselen, 2-Fenil-1,2-Benzisoselenazol-3(2h)-On İçin Miktar Tayini Yöntemi Geliştirilmesi Ve Tablet Formunda Uygulanması

Şebnem YILMAZ
Danışman:Yrd.Doç.Dr.Güler YALÇIN
Kabul Tarihi:28.06.2001
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada ebselen için, suda çözünmemesi nedeniyle uygun bir çözücü sistemi bulmak üzere, yalnızca dimetilformamit (DMF), dimetilsülfoksit (DMSO), metanol (MeOH), etanol (EtOH) ve aynı organik çözücüleri % 0,6 (h/h) oranında içeren pH 6,5 tampon sistem içindeki çözeltilerinin oda sıcaklığında spektrumları ve yüksek basınçlı sıvı kromatografisi kullanılarak kromatogramları alındı. Uygun bir pH seçimi için % 0,6 DMF içeren pH 3,5-7,5 tampon sistemlerinde çalışıldı. % 0,6 (h/h) oranında DMF içeren pH ı 6,5 olan 0,01 M fosfat tampon sistemi en uygun çözücü olarak saptandı.

Ters fazlı yüksek performanslı sıvı kromatografisi (HPLC) yöntemi kullanılarak miktar tayini yöntemi geliştirildi. Bu yöntem spektrofotometrik yöntem ile karşılaştırmalı olarak çalışıldı. Patenti alınmış olan bir tablet formülasyonunda ebselen tayini yapıldı. Geliştirilen HPLC yöntemlerinin her ikisinde de Waters, C18, (h= 25 cm, ϕ= 4,6 mm) kolon kullanıldı ve 0,7 mL/dak akış hızında çalışıldı. Hareketli faz olarak % 1 asetik asit - metanol - propanol (50:40:10) (λ = 254 nm , iç standart = benzanilid) kullanıldı.

0,82-11,71 µg/ml konsantrasyon aralığında doğrusallık bulundu (r^2= 0,9993) (Şekil-22). Kantitatif tayin sınırı 1,49 µg/ml, kalitatif belirtme sınırı 0,45 µg/ml olarak saptandı. Geliştirilen tayin yöntemi ebselenin toz karışımdan geri kazanımı ve tablet formundaki miktarının hesaplanması için kullanılmıştır. Toz karışımdaki geri kazanım % 29,58 ± 0,30, tablet formundaki miktarı % 97,43 ± 0,78 dir. Spektrofotometrik olarak (λ= 240 nm) yapılan çalışmada ise toz karışımdaki geri kazanım % 99,12 ± 0,40 tablet formundaki miktarı % 96,65 ± 1,71 dir.

15. Dezoksikortikosteron ve Tuz yüklemesiyle Oluşturulan Deneysel Hipertansiyon Modelinde Endojen Hipertansif faktörün Rolü ve Amlodipin Uygulamasının Etkileri

Hanife ÖLMEZ ŞALVARLI
Danışman : Prof.Dr. Şükran ATAMER ŞİMŞEK
Kabul Tarihi: 23.2.2001
Eczacılık Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızın amacı, düşük reninli hipertansiyonun patogenezinde rol oynadığı düşünülen paratiroid hipertansif faktör'ün (PHF), dezoksikortikosteron asetat (DOKA)+tuz aracılı deneysel hipertansiyon modelindeki varlığını ve PHF'ün amlodipin ve kalsiyum uygulamasına verdiği yanıtın incelemesidir.

Bu amaçla, Sprague-Dawley türü, 7 haftalık, ortalama ağırlıkları 150g (±10g) olan sıçanlar, kontrol (K, n=10), sham (K-DOKA, n=10) ve hipertansiyon (DOKA, DOKA+A, n=20) gruplarına ayrıldılar. Kontrol grubu dışındaki tüm sıçanlara içme suyu olarak %1'lik NaCl çözeltisi verildi ve nefrektomi uygulandı. Bir hafta sonra, haftada bir kez olmak üzere K-DOKA grubuna susam yağı, DOKA grubuna ise susam yağında süspande edilen DOKA (40mg/kg) beş hafta süresince subkutan olarak uygulandı ve sıçanlar beş hafta sonra DOKA (n=10), DOKA+Amlodipin (DOKA+A,n=10) alt gruplarına ayrıldı. DOKA+A grubuna iki hafta süresince Amlodipin (4mg/kg/gün,s.c.) uygulandı. Hipertansiyon gruplarındaki hipertansiyon gelişimi, haftada bir kez yapılan kan basıncı (KB) ve kalp hızı (KH) ölçümleriyle (tail cuff yöntemi) izlendi. PHF1 elde etmek amacıyla 5. hafta sonunda DOKA hipertansif sıçanların, PHF2 elde etmek için ise 7. haftanın sonunda DOKA+A grubundaki sıçanların kalplerinden kan alındı. Alınan kanlardan ayrılan plazma, diyaliz edildi. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, K-DOKA grubunda KB ve KH değerleri K grubuna, DOKA grubunda ise K ve K-DOKA grubuna göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. DOKA+A grubundaki sıçanlarda ise KB ve KH değerleri DOKA grubuna göre anlamlı derecede düşüktür.

PHF1 ve PHF2'nin kan basıncına etkisini test etmek amacıyla (bioassay yöntemi) toplam 60 adet 350g (± 10g) ağırlığında, Sprague-Dawley sıçan alındı. Bunların 40 tanesini normal içme suyu, kalsiyum ön uygulamalı gruplara (n=20, K+PHF1, K+PHF2) ise iki hafta süresince %0.8'lik kalsiyum klorür içeren su verildi. Geriye kalan 40 adet sıçanı 20 tanesini amlodipin ön uygulamalı gruplar olarak (A+PHF1, A+PHF2) iki hafta süresince 4mg/kg dozunda subkutan amlodipin uygulaması yapıldı. Diğer 20 adet sıçana ise (PHF1 ve PHF2 grupları) herhangi bir ön uygulama yapılmadı. Tüm gruplar n=10 olacak şekilde iki gruba ayrıldı ve tüm birinci gruplara PHF1, tüm ikinci gruplara ise PHF2 uygulaması yapılarak

(2,5ml/kg, intraperitonal) uygulaması yapılarak kan basıncına etkileri uygulamayı takinben 90 dakika boyunca izlendi. Tüm gruplar içinde, sadece PHF1 diyalizatının uygulandığı PHF1 grubunda (n=10), 90 dakikalık kan basıncı değerleri incelendiğinde; kan basıncı yavaşça artarak, 50-70 dakikalar arasında bir plato oluşturmuş ve 70. dakikadan sonra bir düşüşe geçmiştir.

Sonuç olarak çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar; kalsiyum antagonistlerinin PHF'ün yapımını azaltarak, kalsiyum yüklenmesinin ise PHF'ün paratiroid bezden salınımını azaltarak etkili olduğu görüşünü destekler niteliktedir.

Bu çalışmamız sonucunda, PHF'ün düşük reninli hipertansif olgularda kandan tayin edilebilen bir faktör olması nedeniyle, bu tip hipertansiyonun erken dönemindeki tanısına yardımcı bir marker olarak rol alabileceği görüşüne varılmıştır.

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

16. K Vitaminine Bağımlı Kan Pıhtılaşma Faktörlerinin HPLC İle Ayrımı

Tülin OTAMIŞ
Tez Danışman:Doç.Dr.Fikriye URAS
Kabul Tarihi: 16.01.2001
Biyokimya Anabilim Dalı

K vitaminine bağımlı kan pıhtılaşma faktörleri olan protrombin (faktör II), faktör VII, faktör IX, faktör X, protein C ve protein S karaciğerde sentezlenir. Karaciğer kan koagülasyonu ve hemostaz mekanizmasında önemli bir merkezdir. Bu pıhtılaşma faktörlerinin herbirinin plazmadaki miktarları çeşitli karaciğer hastalıklarında büyük önem taşır. Ancak hasta plazmasında bu proteinlerin herbirinin ayrı ayrı ölçümü çok zaman alıcı ve pahalıdır. Bu sebeple kısa sürede bu proteinlerin hepsini birden ölçen bir metod klinik kullanımda çok yararlı olacaktır.

Bu çalışmada, normal insan plazma havuzundan K vitaminine bağımlı proteinlerin izolasyonu ve bunların HPLC ile ayrımı gerçekleştirildi.

Normal insan plazma (sitratlı) havuzundan K vitaminine bağımlı proteinlerin bir karışımı olan protrombin kompleksi baryum-sitrat adsorbsiyonu ve amonyum sülfat presipitasyonu yöntemleri kullanılarak izole edildi. Bu protrombin kompleksi, 930 ml., 1280 ml. ve 240 ml.,' lik 3 ayrı plazma havuzundan elde edildi. HPLC kullanılarak ayrım yapıldığında idantifiye edilemeyen bir pik (% 33.9±3.34)

sonrasında sırasıyla, faktör X (% 3.1±0.55), faktör II+faktör VII (% 43.8±1.62), protein C (% 6.1±1.24), faktör IX (?)(% 1.2±0.05), idantifiye edilmemiş bir başka pik (% 0.8±0.29) ve protein S (% 10.8±2.12) pikleri elüe edildi.

Saf faktörlere plazma ile aynı koşullarda HPLC uygulandı ve protein pikleri belirlendi. Protrombin kompleksinde K vitaminine bağımlı proteinlerin varlığı Ouchterlony çift immundifüzyon yöntemi ile immunolojik olarak gösterildi.

Bu metod kullanılarak başlangıç materyalinin hacmi çok azaltıldığında ise elde edilen protrombin kompleksinin kromatogramı makro metoda benzer ama biraz farklı bulundu.

17. Pektin-Hidroksipropil Metil Selüloz (HPMC) Taşıyıcı Sistemlerin Geliştirilmesi ve Kolona Taşınması

Timuçin UĞURLU
Danışmanı: Doç.Dr.Murat TÜRKOĞLU
Kabul Tarihi : 09.05.2001
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada baskı ile kaplama yöntemi kullunılarak, mesalamin (5-aminosalisilik asit, 5-ASA) çekirdek tabletleri pektin-hidroksipropil metil selüloz (HPMC) polimer karışımıyla kaplanmıştır. 5-ASA çekirdek tabletlerin hazırlanmasında kullanılan suda çözünmeyen bir maddedir.

Mesalaminden yaş granülasyonla hazırlanan çekirdek tabletleri içeren baskı ile kaplı tabletlerde, mekanik dayanıklılığın pektin –HPMC polimer oranına bağlı olarak değiştiği bulunmuştur.

Baskı ile kaplı tabletlerden etken madde serbestleşmesi üzerine, pektin: HPMC polimer oranının etkili olduğu, fakat pektin-HPMC polimer kaplama miktarı arttırıldığı zaman, bu artışın mesalamin serbestleşmesi üzerine etkili olmadığı saptanmıştır. Baskı ile kaplama esnasında mühre çapının sabit olması, kaplama hacminin yatay yönde değil dikey yönde artmasına neden olmaktadır. Bu olayın serbestleşmeyi etkilemediği görülmüştür.

Hazırlanan tabletlerden mesalamin serbestleşme oranının, ortama eklenen pektinaz enzim aktivitesinden ve miktarından etkilendiği saptanmıştır. Pektinaz enzim aktivitesinin distile suda, pH 6.8 fosfat tamponuna oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Pektinaz enziminin pektin-HPMC polimer kaplamasına optimum şekilde etki edebilmesi için polimer kaplamanın yeteri kadar hidrate olması gerektiği, bu olayın serbetleşme üzerine etkili olduğu saptanmıştır.

Pektin-HPMC polimer karışımıyla kaplanmış tabletlerin hazırlanması sırasında uygulanan basım kuvvetinin mesalamin serbestleşmesi üzerine etkili olmadığı bulunmuştur. Tabletlerin sulu ortamla temas etmesi sonucu çekirdek tablet etrafında bir hidrojel tabakası oluşmaktadır. Bu hidrojel tabakasının oluşması ise basım kuvvetinden etkilenmemektedir. Sonuç olarak, yüksek viskoziteye sahip polimerler kullanılarak baskı ile kaplama yöntemiyle ilaçların kolona özgül olarak taşınabilecekleri saptanmıştır.

18. Hastanelerin Kuruluş Sorunları, Kuruluş Tanıtımı, İstanbul İlinde Faaliyet Gösteren Özel Hastaneler Üzerine Bir Araştırma

Hediye ÜNVER
Danışmanı: Prof.Dr.Melda KARAVUŞ
Kabul Tarihi : 24.07.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Hastane sahipleri ve/veya yöneticilerinin hastanelerin kuruluşunu nasıl yaptıkları ve kuruluşta karşılaştıkları sorunların belirlenmesi amacıyla planlanmış, Şubat 2000-Temmuz 2001 tarihleri arasında, İstanbul il sınırları içinde bulunan 20 yatak ve üzerindeki 127 özel hastaneden, araştırmaya katılmayı kabul eden 87 özel hastanede yapılan, kesitsel tipte bir araştırmadır.

Veriler, araştırmacının kendisi tarafından hazırlanan anket formu aracılığıyla yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmaya katılan hastane sahipleri ve/veya yöneticilerin %79.3'ü erkek, %20.7'si kadındır. Araştırmaya katılan hastanelerin binalarının kurulma aşamaları ise %37.9 oranında restore ettikleri, %26.4 oranında inşaat aşaması tamamlandıktan sonra hastaneye çevrildikleri, %21.8 oranında temelden alınarak hastane olarak inşa edildiği, %13.7 oranında ise çalışma aşamasında devir alınan ve çok eski hastaneler oldukları belirlenmiştir.

Hastanelerin kuruluşundaki yatak sayısı, 50 ve daha az yatağı olan hastane sayısı %63.2 oranında, 51-100 yatak sayısı olan hastane %23.0 oranında , 101 ve üzerinde yatağı olan hastane sayısı %13.8 oranındadır. Şu anki mevcut durum ve 50 ve daha az yatak olan hastane sayısı %51.7 oranında, 51-100 yatak sayısı olan hastane %33.3 oranında, 101 ve üzerinde yatak sayısı olan hastane %14.9 oranında olduğu saptanmıştır.

Hastanelerin bina inşaatı ve restorasyonunun gerçekleştirilmesi için, hastane yapımında özelleşmiş şirketler tarafından yapılan sadece %10.3 olduğu belirlenmiştir.

Hastanelerin personellerinin inşaatı ve restorasyonunun gerçekleştirilmesi için, hastane yapımında özelleşmiş şirketler tarafından yapılan sadece %10.3 olduğu belirlenmiştir.

Hastanelerin personellerini en çok gazete ilanı yolu ile %52.0 oranında temin etmekte oldukları saptanmıştır. Personel temininde sıkıntı çeken hastane oranı %27.6'dır. En çok sıkıntı çekilen personel, yardımcı sağlık personeli %26.9 oranında olduğu belirlenmiştir. Hastanelerin personel temiminde personeline sunduğu en önemli avantajın sosyal haklar %36.8 oranındadır.

Hastanelerin teknoloji seçimi yapılırken, kendi yönetimleri tarafından yapılan %82.7 oranında, uzman bir kuruluş tarafından yapılan %17.3 oranındadır. Teknolojik seçim yapılırken, uzman doktorların görüşünün alınması %82.7 oranında olduğu saptanmıştır.

Hastanelerin %69.0'unda organizasyon şeması olduğu belirlenmiştir. Özel yayını olan hastane %26.4 oranında, oryantsayon el kitabı olan hastane %24.1 oranında, hastaya ait özel dosyası olan hastane %94.3 oranında olduğu, bilgi-işlem otomasyon sisteminin, verilerin tüm birimlerden yapıldığı hastane %54.0 oranında olduğu belirlenmiştir. Bilimsel toplantı yapılan hastane oranı %42.5, %5.7'sinde bilimsel toplantıların bazen yapıldığı saptanmıştır. Koruyucu hekimlik ile ilgili çalışmalar yapan hastane %48.3 oranındadır. Kalite ile ilgili çalışmalar hastanelerin %88.5 oranında yapılmaktadır. Hastanelerinin tanıtımı için ayrıntılı broşürü olan hastane oranı %87.4. hastalarına özel kartları olan hastane %70.1 oranındadır.

Hastanelerin %52.9 oranında kuruluş yeri kararı değişmediği, %23.0 oranında kuruluş yeri kararı değiştiği, %24.1 oranında kuruluş yeri konusunda fikri olmadığı saptanmıştır. Hastaneye yapılan yatırımların geri dönüş süresi 4-7 yıl arasında olanlar %40.3 oranında, yatırımın geri dönüş süresi 1-3 yıl arasında %25.7 oranında, %25.7'si yatırımın geri dönüş süresi 10 ve 20 yılda olduğu saptanmıştır. Yatırımın geri dönüş süresi planlanan sürede gerçekleşen hastane oranının %33.3 olduğu saptanmıştır. Hastanelerin açıldıktan sonra 1 yıl içinde tam kapasite ile çalışan hastane oranı %50.0'dır. Hastanelerin sermayesi %75.0 oranında özkaynaklar/ortaklar tarafından sağlanmıştır.

Hastanelerin kuruluşunda karışlaşılan sorunlar sırasıyla ruhsat ile ilgili %36.9 oranında, bürokrasi işlemleri ile %28.0, mevzuat %15.8, kullanım alanının dar olması %14.0, malzeme temini %5.7'dir.

Kurulacak olan hastane bölgesinde, piyasa araştırması yapılmalı, arsa büyüklüğünün gelecekteki genişlemelere uygun büyüklükte olmalı, alt yapısı incelenmeli, binası hastane olarak inşa edilmeli, mimari projesi hastane olarak

yapılmalı, hastane mimarisi mevzuata uygun olarak yapılmalı, yatak kapasitesinin atıl olmaması veya yetersiz kalmaması için istatistiklerin doğru, güvenilir yerlerden temin edilmelidir. Teknolojik gelişmeler izlenmeli, donanımı halkın istek ve ihtiyaçlarına göre yapılmalı, insan gücü ihtiyacının gerekli ve yeterli miktarda belirlenmesi önerilmektedir.

19. Lysimachia atropurpurea L. Bitkisinin Üzerinde farmakognozik Araştırmalar

Melek ULUSOYLU
Danışman : Prof.Dr.Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi :05.07.2001
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada *Lysimachia atropurpurea* L. (Primulaceae) bitkisinin toprak üstü kısımları botanik ve kimyasal açıdan incelendi.

Materyal 07.07.1999 tarihinde Tekirdağ-Mürefte arasından toplandı (MARE 6061).

Kurutulup toz edilen materyal üzerinde, fitokimyasal ön denemeler ve miktar tayinleri yapıldı. Ön denemeler sonucunda materyalde flavon ve saponin türevleri bulundu.

Ön denemelerle tesbit edilmiş bulunan maddeleri elde edip yapılarını tayin edebilmek amacıyla, materyal etanol ile oda sıcaklığında iki gün maserasyona bırakıldı. Ekstre yoğunlaştırıldı, kuruluğa kadar uçuruldu. Silikajel ile hazırlanmış sütuna ekstre yerleştirildikten sonra temizlemek amacıyla, sütun petrol eteri ile elüsyona başlandı. Daha sonra artan oranlarda etil asetat ve etanole geçildi. Alınan fraksiyonlar yoğunlaştırıldıktan sonra ince tabaka ve kağıt kromatografileri ile kontrol edildi, benzerler birleştirildi. Flavonoidal bileşiklerin eldesinde Sephadex LH-20'den yararlanıldı ve yapıları MeOH ve kayma belirteçleri ile alınan UV ve IR spekrumlarıyla ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalarla aydınlatıldı. Kromatografik olarak varlığı tesbit edilen diğer maddelerin eldesinde preparatif İTK kullanıldı ve yapı tayinlerinde ^{1}H NMR,^{13}C NMR, Mass spektrumlarından faydalanıldı.

Brine Shrimp (*Artemia salina*) metoduyla, ana ekstre ve elde edilmiş tüm bileşiklerin, biyolojik aktivite tayinleri yapıldı. Ana ekstre ve flavonoidler dışındaki diğer iki saf bileşiğin umbelliferona karşı aktif olduğu görüldü.

Sonuçta, tüm etken maddeleri yönünden araştırılan *L. atropurpurea* bitkisinden flavonoidal yapıda :kemferol, kemferol 3-O-galaktozit, luteolin 7-O-

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

glikozit, apigenin 7-O- glikozit, kersetin elde edildi. Bunların yanında, literatürde bugüne değin yaptığımız çalışmalarda rastlamadığımız iki yeni madde izole edildi (LM_6 bileşiği: 5-metoksi-6[2-(4-hidroksi-3-metoksifenil)etenil]-1,3-benzendiol ve LM_7 bileşiği: 2-asetoksietenil-1-O-glikozit). Ancak kanımızca, bu maddelerin yeni olduklarından emin olmak için üzerinde daha fazla çalışma yapmak gerekmektedir.

20. Ferulago confusa Velen. Bitkisinin Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Deniz Vuslat ÖNDERSEV
Danışman : Prof.Dr.Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi :05.07.2001
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada *Ferulago confusa* Velen. bitkisinin meyvaları botanik,kimyasal ve biyolojik aktivite bakımlarından incelendi.

21 Temmuz 1989 tarihinde Fatih Ormanından toplanan bitkinin teşhisi Prof.Dr.Ertan Tuzlacı tarafından yapıldı.Bitkinin kurutulmuş örneği M.Ü.Eczacılık Fakültesi Herbaryumunda saklanmaktadır, (MARE 2200) .

Bitkinin meyvaları kurutularak toz edildikten sonra önce petrol eteri ile Soxhlet aletinde ekstre edildi ve karışım yoğunlaştırıldı.Kalan materyal etanol ile yine Soxhlet aletinde ekstre edildi ve karışım yoğunlaştırıldı.

(PE ekstresi:14,2320 g. , EtOH ekstresi:19,5330 g.)

Ekstreler ince tabaka kromatografisi ile tetkik edildi. Çalışmanın etanol ekstresi üzerinde yürütülmesine karar verildi.

Silika jel ile hazırlanmış sütuna yoğunlaştırılmış etanol ekstresi yerleştirildikten sonra petrol eteri ile sütunun elüe edilmesine başlandı ve artan oranlarda kloroform,etilasetat ve etanol ile devam edildi.

Alınan fraksiyonlar yoğunlaştırıldıktan sonra ince tabaka kromatografisi ile kontrol edilerek benzer olanlar birleştirildi.

Elde edilen fraksiyonların kirlilikten kurtarılmaları için preparatif ince tabaka kromatografisi uygulandı.

Kumarin tipi olduğu düşünülen bileşiklerin yapısı ultraviole (UV),infrared (IR),nükleer manyetik rezonans (^{1}H-NMR) yöntemleri ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalar ile saptandı.

F.confusa bitkisinin meyvalarından elde edilen kumarin tipi bileşikler olarak isoimperatorin,marmesin senecioat ve osthenol saptandı.

Ayrıca bitkiden elde edilen maddelere ve bitkinin PE ve EtOH ekstrelerine Brine Shrimp (*Artemia Salina*) yöntemi uygulandığında bunların aktif oldukları görüldü.

Yapılan antibakteriyel ve antifungal etki çalışmalarında *F. confusa* meyvalarının PE ve EtOH ekstrelerinin bazı bakteri ve mayalara etkin olduğu saptandı.

Sonuç olarak , kumarin tipi bileşikler ve biyolojik aktivite bakımından incelenen *F. confusa* bitkisinin meyvalarında 3 tane kumarin tipi bileşik ve 1 tane triterpen yapıda olduğu düşünülen bileşik elde edildi.Ayrıca bitkinin meyvalarının antibakteriyel ve antifungal etkiye sahip oldukları tespit edildi.

21. Renal İskemi/Reperfüzyon Hasarinda Melatonin'in Koruyucu Etkisi

Ahmet Özer ŞEHİRLİ
Tez Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Göksel ŞENER
Kabul Tarihi: 12. 07. 2001
Farmakoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada renal iskemi/reperfüzyon hasarının neden olduğu serbest radikal oluşumunun böbrek dokusunda meydana getirdiği yapısal ve fonksiyonel değişiklikleri histolojik ve biyokimyasal olarak değerlendirmek, melatonin uygulamasının bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

Bu amaçla Wistar albino türü sıçanlarda böbrekte 45 dakika süreyle tek taraflı iskemi oluşturuldu (İ grubu). İskemi sonrasında 1, 3, 6, 24, 48 saat ve 1 haftalık sürelerle doku reperfüzyona bırakıldı ($İR_{1\ sa}$, $İR_{3\ sa}$, $İR_{6\ sa}$, $İR_{24\ sa}$, $İR_{48sa}$ ve $İR_{1haf}$ gruplar). Melatonin (10 mg/kg) ya da çözücü uygulamaları iskemiden 15 dakika ve reperfüzyondan hemen önce intraperitonal olarak uygulandı. Deney sonunda hayvanlar dekapite edilerek kan ve böbrek numuneleri alındı.

Böbrek dokusunda glutatyon, malondialdehit düzeyleri, protein oksidasyonu tayini, ve myeloperoksidaz aktivitesi ölçümleri yapıldı ve doku ışık mikroskobu altında incelendi. Serum kreatinin ve BUN (Kan Üre Azotu) konsantrasyonları ölçülerek böbrek fonksiyonu hakkında bilgi edinildi.

Çözücü gruplarına ait malondialdehit düzeylerinde, protein oksidasyonunda ve myeloperoksidaz aktivitelerinde kontrol grubuna göre anlamlı bir artış görülürken, melatonin uygulanan gruplarda bu parametrelerde görülen artış anlamlı

olarak azalmaktadır. Çözücü gruplarındaki glutatyon düzeylerinde meydana gelen azalmanın, melatonin uygulamasıyla önlendiği görülmektedir. Serum kreatinin ve BUN düzeylerinin çözücü gruplarında kontrol grubuna göre anlamlı olarak arttığı, melatoninin ise bu artışı anlamlı şekilde inhibe ettiği görülmektedir.

Işık mikroskobu incelemelerinde dokuda yaygın nötrofil infiltrasyonu ve özellikle proksimal tübülde geniş bir hasar oluştuğu saptanmıştır. Melatonin uygulanan gruplarda ise dokuda hasarın azaldığı görülmüştür.

Bu bulgular ışığında sonuçlarımız melatoninin renal iskemi/reperfüzyon sırasında serbest radikallerin sebep olduğu oksidatif hasara karşı koruyucu etkisinin olduğu ve böylelikle melatoninin serbest radikaller aracılığı ile meydana gelen yapısal ve fonksiyonel hasarı önleyerek, transplantasyon sırasında oluşabilecek organ reddini veya graft fonksiyondaki gecikmeyi engelleyebileceğini düşündürmektedir

22. Asetilsalisilik Asit İle Oluşturulan Gastrik Mukozal Hasara Karşı Lansoprazol'ün Koruyucu Etkisinin Melatoninle Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi

Gülli ESER
Danışman: Prof.Dr.Gül AYANOĞLU DÜLGER
Kabul Tarihi: 02. 08. 2001
Farmakoloji Anabilim Dalı

Peptik ülser tedavisinde kullanılan lansoprazol yeni bir proton pompası inhibitörü olup antisekretuar etkisi yanında sitoprotektif etkisi de olduğu ileri sürülmektedir. Daha önce diğer bir proton pompası inhibitörü olan omeprazol'ün güçlü antioksidan etkisi gösterilmiş olduğundan bu çalışmada da lansoprazol'ün asetilsalisilik asit (ASA) ile oluşturulan gastrik hasara karşı koruyucu etkisi ve bunun mekanizması güçlü bir antioksidan olan melatoninle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Zira ASA'nın neden olduğu gastrik mukozal hasarın patogenezinde reaktif oksijen türlerinin ve lipid peroksidasyonunun önemli bir rol oynadığı ileri sürülmektedir.

Çalışmamızda her iki cinsten wistar albino sıçanlar kullanılmış ve çalışma 5 grup hayvanda yapılmıştır.

Kontrol (K) grubuna 3 saat, Açlık (A) grubuna ise 48 saat açlığı takiben pilor ligasyonu yapılmıştır.

Ülser (Ü) grubu: 48 saat açlığı takiben ASA (200mg/kg oral) uygulanmış ve 1 saat sonra pilor ligasyonu yapılmıştır.

Lansoprazol (L) grupları: 48 saat aç bırakılan hayvanlara ASA uygulamasından 1 saat önce gavaj yoluyla lansoprazol (1mg/kg (L1), 5 mg/kg (L5), 10 mg/kg (L10) oral) uygulanmış ve ASA uygulamasından 1 saat sonra pilor ligasyonu yapılmıştır.

Melatonin (M) grubu: 48 saat aç bırakılan hayvanlara ASA uygulamasından 30 dakika önce 10mg/kg melatonin uygulanmış ve yine ASA uygulamasından 1 saat sonra pilor ligasyonu yapılmıştır.

Pilor ligasyonundan 2 saat sonra hayvanlar servikal dislokasyonla öldürülmüş mide sıvıları alınmış ve dokuda ülser indeksi, total asidite, malondialdehid ve glutatyon düzeyleri ile myeloperoksidaz aktivitesi incelenmiştir.

Lansoprazol ve melatonin uygulanması ASA'ya bağlı olarak artan lipid peroksidasyonu (LPO) ve myeloperoksidaz (MPO) düzeylerini azaltırken glutatyon (GSH) düzeylerindeki azalmayı önlemişlerdir. Lansoprazol ASA'nın neden olduğu asidite artışını da dozla orantılı olarak azaltırken melatonin'in etkisi çok zayıftır.

23. Glutamat Salınım İnhibitörü Riluzol'un Farelerde Morfine Tolerans Ve Bağımlılık Gelişmesine Etkisi

Hale Zerrin ALTUNBAŞ
Danışman: Yard. Doç. Dr. Levent KABASAKAL
Kabul Tarihi: 02.08.2001
Farmakoloji Anabilim Dalı

Beyindeki temel eksitatör aminoasit olan glutamatın ağrı ve .tolerans/ bağımlılık gelişiminde önemli rolü olduğu bilinmektedir. Daha önceki çalışmalarda, glutamat antagonistlerinin, sistemik olarak uygulanan morfinin oluşturduğu analjezik cevabı değiştirdiği, ayrıca bağımlılık ve tolerans gelişmesini önlediği gösterilmiştir.

Psikotropik, antikonvülsan, hipnotik, anestezik ve nöroprotektif etkileri olduğu gösterilen riluzol, Amyotropik Lateral Skleroz (ALS) gibi nörodejeneratif hastalıklarda da yararlı etkileri saptandığından Türkiye dahil pek çok ülkede tedavide kullanılmakta olan yeni bir ilaçtır. Riluzolün bu etkilerini glutamat salınımını ve striatal sinaptozomlarda GABA geri alınımını inhibe etmesinin yanısıra voltaj bağımlı sodyum kanallarını bloke ederek oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu mekanizmaların ağrının algılanmasında rol oynadığı bilindiğinden, çalışmamızın amacı;

a- Artan dozlarda ve akut olarak uygulanan riluzolün morfin analjezisi üzerine etkisini belirlemek,

b- Riluzolün kronik olarak uygulanan morfinin oluşturduğu analjezik etkiye karşı oluşan tolerans ve morfin bağımlılığı üzerine etkisini araştırmaktır.

Analjezik etki spinal olarak tail-immersiyon, supraspinal olarak da hot-plate testi ile değerlendirilmiştir.

Riluzol tek başına uygulandığında her iki testte de analjezik etkili bulunmamıştır. Ancak morfin ile birlikte uygulandığında, hot-plate testinde etkisizken, tail-immersiyon testinde morfinin analjezik etkisini inhibe etmiştir. Riluzolün 9 günlük kronik uygulaması, morfin analjezisine gelişen toleransını değiştirmemiştir. Riluzolün kullanılan en yüksek dozunda (6 mg/kg) nalokson ile oluşturulan yoksunluk sendromunun belirtileri şiddetlenmiştir. Morfine fiziksel bağımlılık gelişimini ise riluzol doza bağımlı olarak artırmıştır.

Bu sonuçlar riluzolün morfin analjezisi ve tolerans/bağımlılığı üzerinde modülatör bir rolü olabileceğini göstermektedir.

24. 4-Amino-3,5-Dimetil-1-(2-Hidroksietil) Pirazol'den Türeyen Bazi Schiff Bazlarinin Sentezi Ve İn Vivo Metabolizma Çalışmaları

Başak ORAL
Danışman :Prof.Dr.Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi :17.08.2001
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı - İlaç Metabolizması Bilim Dalı

Schiff bazları antifungal, antibakteriyel, anti-HIV, antiinflamatuvar ve antikanser aktivite göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmada azometin fonksiyonel grubu içeren bileşikler sentezlenerek biyotransformasyonlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Başlangıç maddeleri olarak kullanılan 4-amino-3,5-dimetilpirazol ve 4-amino-3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)pirazol, 4-(fenilazo)-3,5-dimetilpirazol ve 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(4-karbetoksifenilazo)pirazol'ün hidrazin hidratla redüksiyonu sonucunda elde edilmiştir. 4-Amino-3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)pirazol'ün metanollü ortamda salisilaldehit, 4-klorobenzaldehit, 5-nitrofurfural ve 3-nitrobenzaldehitle ısıtılmasıyla 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(2-hidroksibenzilidenamino)pirazol (4a), 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(4-klorobenzilidenamino)pirazol (4b), 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(5-nitrofurfurilidenamino)pirazol (4c) ve 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(3-nitro-benzilidenamino)pirazol (4d) elde edilmiştir. 4-Amino-3,5-dimetilpirazol'ün 5-nitrofurfural ile tepkimesinden 3,5-dimetil-4-(5-nitrofurfurilidenamino)pirazol (4e) kazanılmıştır. Prototip olarak seçilen 4a'nın sıçanlardaki biyotransformasyonu araştırılmıştır.

Madde 4a, 4b, 4c, 4d ve 4e orijinal olup yapıları elementel analiz, UV, IR, ^{1}H-NMR ve kütle (4e dışında) spektral analizleri yardımıyla aydınlatılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3,5-Dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(2-hidroksibenzilidenamino)pirazol'ün 30mg/ml konsantrasyondaki sulu çözeltisinden 0.3 ml intraperitoneal olarak dişi sıçanlara enjekte edilmiştir. Madde 4a hayvana verilmeden önce ve verildikten sonra kan örnekleri 0. ve 30. dakika ile 1., 4., 6., 12. ve 24. saatlerde intrakardiyak olarak alınmıştır. Kan örnekleri santrifüjlendikten sonra plazmaları ayrılarak Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografa enjekte edilmiş, substrat ve metabolitler Novopak C_{18} kolonda ayrılmıştır.

Plazmada, 3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)-4-(2-hidroksibenzilidenamino) pirazol (substrat), hidroliz ürünleri olan 4-amino-3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)pirazol ve salisilaldehit, dealkilasyonla oluşan 4-amino-3,5-dimetilpirazol saptanmıştır.

25. Agmatin'in Akut Ve Kronik Ağrı Modellerindeki Etkisi

Eylem İLKTAÇ KÖRCEĞEZ
Danışman: Doç. Dr. Feyza ARICIOĞLU KARTAL
Kabul Tarihi: 23. 08. 2001
Farmakoloji Anabilim Dalı

Memelilerde yeni bir santral nörotransmitter-nöromodülatör olabileceği ileri sürülen agmatin imidazolin reseptörlerinin endojen ligandıdır. Agmatin I_1 ve I_2 imidazolin reseptörleri dışında α_2-adrenoreseptörlere, serotonin 5-HT_3 (5-Hidroksi triptamin) ve nikotonik asetil kolin reseptörlerinde bağlanmaktadır. NMDA (N–metil-D-aspartat) reseptör kanalı içindeki bir bölge ile etkileşerek bu reseptörleri bloke edebilmekte ve NOS (Nitrik oksit sentaz) enziminin tüm izoformlarını inhibe etmektedir. Agmatin ağrı mekanizmasında rolü olduğu bilinen bu reseptör sistemleri ile etkileşmekte ve dolayısıyla ağrıyı modüle edebileceği düşünülmektedir.

Agmatinin akut ve kronik ağrı mekanizmasındaki rolünü araştırmak için fare ve sıçanda oluşturulan farklı modeller kullanılmıştır. Ağrı eşiğinin akut değerlendirmesi için hot-plate ve tail immersiyon testleri, kronik ağrı modeli oluşturmak için ise kronik konstriksiyon modeli kullanılmıştır. Agmatin, fareye 20, 40, 80, 100 mg/kg dozlarında intraperitoneal olarak uygulandığında tail-immersiyon tesetinde doza bağımlı analjezik etki oluşturmakta ve etkisi 1 mg/kg yohimbin ve 0.5 mg/kg idozoksan ile engellenmektedir. Hot-plate testinde ise agmatin tek başına herhangi bir etki oluşturmazken, L-NAME'in ($N^{(G)}$-nitro-L-arjinin metil esteri) (50 mg/kg) analjezik etkisini doza bağımlı olarak potansiyalize etmiştir. Siyatik sinir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ligatürasyonu uygulanan sıçanlarda intraperitoneal olarak agmatin 40, 80, 100 mg/kg ve L-NAME 50 mg/kg tek başlarına uygulandığında cerrahi sonrası gelişen allodiniyi azaltmışlar, kombine uygulanmaları durumunda ise daha güçlü bir etki oluşturmuşlardır. Aynı hayvanlarda cerrahi sonrası gelişen spinal hiperaljezi tail-immersiyon testi ile değerlendirildiğinde ise 10, 20, 40 ve 80 mg/kg agmatin uygulanması sonrasında cerrahi öncesi değerlere ulaşıldığı görülmüştür. Bizim bulgularımıza göre agmatin hem akut hem de kronik ağrı modellerinde ağrı eşiğini yükseltmekte, bu etki NOS inhibitörü L-NAME ile potansiyalize olmakta, imidazolin ve α_2-adrenoreseptör antagonistleri ile geri dönmektedir. Agmatinin ağrı modülasyonunda yer alan endojen bir madde olduğu ve bu etkiyi büyük olasılıkla nitriderjik sistem, imidazolin reseptörleri ve α_2-adrenoreseptörle etkileşerek oluşturduğu düşüncesindeyiz.

26. Koroner Kalp Hastalığında Lipid Profilinin İncelenmesi Ve Trombolitik Tedavi Maliyet Ve Etkinlik Belirteçlerinin Değerlendirilmesi

Şule APİKOĞLU - RABUŞ
Danışman Prof. Dr. Fikret V. İZZETTİN
Kabul Tarihi :22.08.2001
Farmakoloji Anabilim Dalı – Klinik Farmasi Bilim Dalı

Çalışmamız iki farklı amaca yönelik olarak tasarlanmıştır. Birincisi, kan lipid profillerinin koroner kalp hastalığı (KKH) ile ilişkisinin ortaya konmasıdır. İkincisi ise, KKH'nin en önemli klinik tablosu olan akut miyokard infarktüsünde (MI) trombolitik tedavinin maliyet ve etkinliğinin saptanmasıdır.

Birinci amacımıza yönelik olarak, çalışmamızda koroner anjiyografi sonucunda koroner kalp hastalıklı (n=145) ve koroner bakımından sağlıklı (n=61) oldukları gösterilen hastalardaki KKH risk faktörleri incelenmiştir. Bu faktörlere tek değişkenli lojistik regresyon analizi uygulandığında, trigliserid, yüksek dansiteli lipoprotein kolesterolü (HDL-K), total kolesterol/HDL-K, apolipoprotein B/apolipoprotein A-I (apo B/apo A-I) ve apolipoprotein B parametreleri, KKH'nin birer öngördürücüsü olarak bulunmuşlardır. Tüm KKH risk faktörlerinin bir arada bulunduğu bir modele basamaklı, çok değişkenli lojistik regresyon analizi uygulandığında; sigara kullanımı, hipertansiyon, KKH aile öyküsü, vücut kitle indisi, yaş (40-59) ve yaş (≥60), total kolesterol, HDL-K, total kolesterol/HDL-K oranı, KKH'nin öngördürücüleri olarak bulunmuşlardır.

Farklı dislipidemi tipleri tarafından öngörülebildiği ortaya konmuş olan KKH nedenli ölümlerin başında akut miyokard infarktüsü (MI) gelmektedir. Günümüzde

akut MI'da standart tedavi olarak kabul edilen trombolitik tedavi, maliyetinin yüksekliği nedeniyle ülkemizde, yabancı ülkelere kıyasla daha az reçetelenmektedir.

Bu çalışmamızda ikinci amacımıza yönelik olarak, akut MI tanısıyla streptokinaz (SKZ) tedavisi alan 28 hasta ve doku plazminojen aktivatörü (t-PA) tedavisi alan diğer bir 28 hastaya ait hasta dosyaları ve fatura bilgileri, retrospektif maliyet-etkinlik analizi ile incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: 'Trombolitik tedavi kapsamlı maliyeti', SKZ için 2506,39 $ ve t-PA için 5732,70 $ olarak bulunmuştur. SKZ ile karşılaştırıldığında, t-PA'nın 100 kişide fazladan 2,37 yaşam kurtardığı not edilmiştir.

27. Antiperspirant Formüllerinin Yapay Sinir Ağları Ve Genetik Algoritma Kullanılarak Analizi Ve Optimizasyonu

Kader ÇÖMLEKÇİ
Danışman :Doç. Dr. Murat TÜRKOĞLU
Kabul Tarihi :28.09.2001
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı – Kozmetoloji Bilim Dalı

Bu çalışmada, koltuk altı ter kokusunun önlenmesi için en etkili ürünler olan antiperspiran çubuklar; stearil alkol, hidrojene hint yağı, talk ve siklometikon temelinde hazırlandılar. Etken madde olarak alüminyum zirkonyum tetraklorhidreks gliserin kompleksi FDA'nın (Food and Drug Administration) belirlediği maksimum oranda (% 20) kullanıldı

Stearil alkol 3 farklı konsantrasyonda (% 10, % 20, % 30), hidrojene hint yağı 3 farklı seviyede (% 1, % 3, % 5) ve talk da yine 3 farklı seviyede (% 1, % 3, % 5) kullanılarak toplam 31 adet formül hazırlandı. Bu çalışmada, 3 farklı seviyede çalışılarak yapılan tasarım ile formülasyondaki maddelerin antiperspiranın uygunluğunu gösteren kırılma kuvveti ve kalıntı özellikleri üzerinde olan etkileri belirlenmiştir. Siklometikon formüllere yeter miktar olarak ilave edildi. Bu formüllerde kırılma kuvveti ve kalıntı ölçümleri yapıldı. Veri analizi ve optimizasyon için Yapay Sinir Ağı (YSA) ve Genetik Algoritma (GA) sistemleri kullanılmıştır. YSA ve GA modelleriyle ölçülen cevaplar için 0.6474'den 0.9984'e kadar R^2 (determinasyon katsayısı) değerleri elde edilmiştir. Yapılan validasyon sonucunda da, genetik algoritma modeli antiperspiran özellikleri tahmin etmede daha başarılı olmuştur. Genetik algoritma kullanılarak yapılan optimizasyonda, kabul edilebilir, en az kalıntı bırakan ve kolay sürülebilen optimum antiperspiran formülasyonun % 18-22 konsantrasyonunda stearil alkol, % 2-4 konsantrasyonunda talk ve % 4-5 konsantrasyonunda hidrojene hint yağı içerdiği belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

28. Isırgan Otu (Urfica Dioica L.) Yaprağı İle Beslenen Dişi Sıçanlarda, Akut Karbon Tetraklorür Uygulamasının, Plazma ve Karaciğer Lipid Peroksidosyonu İle Glutatyon Seviyeleri Üzerine Etkisi

Ruhsar ÖZMEN
Danışman:Yrd.Doç.Dr.Bahar GÖKER
Kabul Tarihi:01.11.2001
Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada ısırgan otu yaprağının, sıçanlarda karbon tetraklorürün (1 ml/kg, i.p.) uyardığı lipid peroksidasyonu üzerindeki inhibe edici etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla 200-220 g ağırlığında 32 adet Wistar Albino türü dişi sıçan kullanıldı. Ve deney başlangıcında kontrol grubu (grup 1), kontrol+karbon tetraklorür grubu (grup 2), ısırgan otu grubu (grup 3) ve ısırgan otu+karbon tetraklorür grubu (grup 4) olmak üzere 4 grup oluşturuldu. Isırgan otu grubu (grup 3) ile ısırgan otu+karbon tetraklorür grubu (grup 4) 2 ay müddetince, % 15 oranında kuru ısırgan otu yaprağı karıştırılmış yem ile beslendiler. Kontrol (grup 1) ve kontrol+karbon tetraklorür grubundakiler (grup 2) ise diyet olarak bazal yem aldılar. Beslenme sürelerinin bitiminde, 16-18 saat aç bırakılan sıçanlardan kontrol grubu ile ısırgan otu grubuna zeytinyağı, diğer gruptaki sıçanlara ise karbon tetraklorür (1 ml/kg) intraperitonal olarak uygulandı. 2 saat sonra öldürülen sıçanların kalplerinden alınan kan örneklerinde plazma ALT ve AST enzim aktiviteleri ve diğer biyokimyasal parametreler otoanalizör ile, plazma ve karaciğer lipid peroksit seviyeleri TBA (tiyobarbiturik asit) testi ile, karaciğer glutatyon düzeyleri ise Ellman metodu ile ölçüldü.

Sonuçlara göre ;

- Karbon tetraklorür uygulamasından sonra, 2.grup sıçanlarda plazma ALT, AST enzim aktiviteleri ve lipid peroksit değerleri yükselmiştir. Bu yükselme karbon tetraklorürün neden olduğu karaciğer hasarının plazmaya yansıdığını göstermektedir.

- Karbon tetraklorür uygulamasından sonra 2.grup sıçanlarda karaciğer lipid peroksit ve glutatyon seviyeleri de artmıştır. Bu da karbon tetraklorürün karaciğer hasarı yapıcı etkisini lipid peroksidasyon yolu ile gerçekleştirdiğini, bunun yanısıra glutatyon seviyesindeki yükselmenin de bu maddenin detoksifikasyondaki öneminden kaynaklandığını düşündürmektedir.

- Isırgan otu ile iki ay beslenen 4.grup sıçanlarda karbon tetraklorür uygulamasından sonra kontrol grubu sıçanlarına oranla plazma ALT ve AST enzim aktiviteleri ile karaciğer lipid peroksit ve glutatyon değerlerinde anlamlı azalmalar

bulunmuştur. Bu bulgu; ısırgan otunun, lipid peroksidasyonu üzerinde inhibe edici bir etkisi olduğunu düşündürmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

- Karbon tetraklorür uygulanan ısırgan otu grubu sıçanlarında (4.grup) bulunan plazma lipid peroksit seviyeleri ile karbon tetraklorür uygulanan kontrol grubu (2.grup) sıçanlarının plazma lipid peroksit seviyeleri arasında istatistiksel anlamda bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, ısırgan otunun karaciğerdeki lipid peroksidasyonunu inhibe edici etkisinin, bu çalışma şartlarında plazmaya yansımadığını düşündürmektedir.

- Isırgan otu sıçanlarının (3.grup) plazmalarında ölçülen glukoz, kolesterol ve ürik asit değerlerinde, kontrol grubuna kıyasla anlamlı azalmalar görülmüştür. Diğer taraftan plazma lipid peroksit ve albumin seviyelerinde azalma; üre, kreatinin ve kalsiyum seviyelerinde ise artma gözlemlenmesine rağmen, bu bulgular istatistiksel bir anlam oluşturmamaktadır. Ayrıca ısırgan otunun karaciğer lipid peroksit seviyelerinde artma, glutatyon seviyelerinde azalmaya neden olduğu ve bu sonuçların istatistiksel bir anlam taşımadığı görülmüştür.

29. Yangın Sırasında Oluşan Yanma Ürünleri Ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Serkan KÜÇÜK
Danışman:Prof.Dr.Neşet KADIRGAN
Kabul Tarihi:29.11.2001
Analitik Kimya Anabilim Dalı

İnsanların yaşadığı mekanlardaki yangınların bir çoğu dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu çıkmaktadır. Yangınlarda meydana gelen ölüm ve yaralanmaların, büyük çoğunluğunun dumandan kaynaklandığı uzun zamandır bilinen bir gerçektir. Kapalı mekan yangınlarında duman oluşturan en büyük etken de yanmaya katılan yapı elemanı ve mazlemeleridir. Duman insanlar üzerindeki etkisini; zehirlilik gücü ve diğer ölümcül etkileri ile göstermektedir. Bu çalışmada yangın kavramı açıklanarak, dumanın zehirlilik ve diğer ölümcül etkileri incelenmiş ve yangınlarda insanları ölüme götüren belirsizliklerinin tanımlanması amaçlanmıştır.

Dumanın insan sağlığı üzerindeki öldürücü ve olumsuz etkilerini açıklamadan önce, yangında dumanı üreten malzemeleri tanımak amacıyla, 2. Bölümde, yapı eleman ve malzemeleriyle yangın ilişkisi ele alınmış ve malzemelerin yangın dayanımı kavramı açıklanarak, sınıflandırmalar ve test metodları hakkında kapsamlı bilgi verilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Duman zehirliliğinin belirlenmesi, yangın araştırmalarının uzun zamandır üzerinde durduğu bir konudur. Ana hatları aynı olmakla birlikte bu amaçla geliştirilen çeşitli test yöntemleri vardır. Çalışmalar genel olarak kimyasal analiz ve biyolojik değerlendirme olmak üzere iki ana alanda yürütülür. Bu çalışmada, her iki yöntem üzerinde inceleme yapılmış ve sonuçları kıyaslanmıştır. Yapılan araştırmalar, her iki yöntemin de, yangın dumanlarının zehirliliği ve diğer ölümcül etkileri hakkında kesin veriler ortaya koymakta yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu durum, gerçek yangınların gelişiminin, birebir deneysel modellemesinin yapılmasındaki zorluktan ve insan davranışının deneylerde gözlenememesinden kaynaklanmaktadır.

Öte yandan son yıllarda, yangın dumanlarının zehirlilik dışındaki ölümcül etkilerinin insanları daha erken ölüme götürdüğü saptanmış ve çalışmalar bu konu üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Bunlar, görüş güçlüğü, halsiz kalma (güçsüz düşme), sert cisim travmaları gibi olaylardır. Bu çalışmada da, hacimdeki duman yoğunluğunun insanların yarısı üzerinde öldürücü (LC_{50}) ve güçsüz bırakıcı (IC_{50}) olduğu seviyeleri tespit etmeye yönelik araştırmalar ele alınmış ve birçok malzeme için, ortalama LC_{50} ve IC_{50} değerlerini veren ayrıntılı bir ek koyulmuştur.

Sonuçlar, konu üzerinde daha çok araştırma ihtiyacı duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler:

1. Yangın
2. Duman
3. Zehirli Gazlar
4. LC_{50}
5. IC_{50}

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TIP FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

30. Nörodejeneratif Hastalıkların Patogenezinde Serbest Radikallerin Rolünün İncelenmesi

Meral YÜKSEL
Danışman :Prof. Dr. A. Süha YALÇIN
Kabul tarihi:03.07.2001
Biyokimya Anabilim Dalı

Nörodejeneratif hastalıklarda nöronal hücre ölümünün etiyolojisi henüz tamamen aydınlatılamamıştır. Santral sinir sisteminde görülen ve farklı hücre popülasyonlarının kaybına neden olan mekanizmalar arasında eksitotoksisite, mitokondriyal enerji metabolizması bozuklukları, artan hücre içi kalsiyum düzeyleri ve serbest radikaller yer almaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda bu mekanizmaların birlikte etkin olabileceğine ilişkin hipotezler mevcuttur. Çalışmamızda deneysel olarak üç farklı nörodejeneratif hastalık modeli oluşturularak, serbest radikal düzeyleri kemilüminesans yöntemiyle ölçüldü.

Deneysel epilepsi modelinde, ekstrasellüler K+ düzeyi arttırılarak veya NMDA uyarısı gerçekleştirilerek, in vitro olarak spontan epileptiform aktivite oluşturuldu. Alzheimer modelinde, organotipik kesit kültürleri kolşisin ve lumikolşisin ile indüklenerek, aksonal transport inhibe edilmiştir. In vivo Huntington hastalığı modelinde 3-nitropropiyonik asit (3-NPA) sıçanlara sistemik olarak uygulandı. Her üç modelde de beyin kesitlerinden salınan serbest radikaller kemilüminesans yöntemiyle ölçüldü. Bunun dışında hücre hasar belirteci olarak laktat dehidrogenaz (LDH) ve trifeniltetrazolyum klorür (TTC) spektrofotometrik olarak tayin edildi. Ayrıca agaroz jel elektroforezi ve TUNEL ile apoptoz oluşumu incelendi.

Çalışmamızın sonucunda deneysel epilepsi, Alzheimer hastalığı ve Huntington hastalığı modellerinde serbest radikallerin arttığını saptadık. Sonuçlarımız LDH ve TTC ölçümleriyle uyumlu bulundu. Huntington hastalığı modelinde 3-NPA'nın sistemik uygulanmasıyla, agaroz jel elektroforezinde 'ladder' tarzında DNA kırıklarına, TUNEL ile de apoptotik hücrelere rastlandı.

Sonuç olarak, çalışmamızda nörodejeneratif hastalıkların patogenezinde serbest radikallerin arttığını, bu artışta eksitotoksisitenin yanısıra, mitokondriyal enerji metabolizmasındaki bozuklukların ve artan hücre içi kalsiyumunun da katkıda bulunduğunu dolaylı olarak gösterdik. Deneysel Huntington hastalığı modelinde apoptotik hücre ölümünün serbest radikal oluşumuyla uyumlu olduğunu saptadık. Deneysel epilepsi, Alzheimer hastalığı ve Huntington hastalığı modellerinde, artan serbest radikallere uygun antioksidanların kullanılarak nörodejeneratif etkinin azaltılabileceğini düşünmekteyiz. Bu doğrultuda çalışmaların geliştirilmesi önerilmektedir.

31. Diseksiyonda Ve Anatomi Eğitiminde Etik

Ümit Süleyman ŞEHİRLİ
Danışman:Doç.Dr.Mehtap YÜKSEL
Kabul Tarihi: 11.04.2001
Anatomi Anabilim Dalı

Bu çalışmada, diseksiyonun tarihsel süreci, anatomi eğitiminde kadavra kullanımı ve kadavranın etik ilkeler çerçevesindeki önemi üzerinde durulmuştur.

Anatomi ile ilgili çalışmalarından çok az da olsa yazılı belgeleri kalan ilk kişi Croton'lu Alcmeon'dur (M.Ö. 500). M.Ö. 3yy.'da kadavra üzerinde diseksiyonlar yapan Calcedoine'de (Kadıköy) dünyaya gelen Herophilus anatomi biliminin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Daha sonraki dönemlerin en önemli kişisi, bilgileri hayvan diseksiyonuna dayanan Galen'dir (M.S. 129-199).

Avrupa Ortaçağ'ın karanlığını yaşadığı 8.yy'dan 13.yy'a kadarki dönemde bilimsel ilerlemenin merkezi olan Doğu'nun en önemli ismi, Kanun adlı anatomi ve fizyoloji bilgileri de içeren eserin yazarı olan İbni Sina'dır.

Gerçek tıp eğitimi, Salerno Okulu, anatomi çalışmaları ile ünlenen Padua ve Bolonga gibi yeni kurulan üniversitelerde yerleştirilebilmiştir. Vesalius Padua'da, Rönesans'ın getirdiği aydınlanma ortamında diseksiyon yapmış ve modern anatominin kurucusu sayılmıştır. Diseksiyon yapılan salonlar bilimin ve sanatın odağı olmuştur. Diseksiyonun yaygın şekilde yapılmasına karşın kadavra temininde güçlüklerle karşılaşılmıştır. Diseksiyonlarda suçlular, kimsesiz ve sahipsiz kişiler kadavra olarak kullanılmıştır. Osmanlı'da da kadavralar genellikle sahipsiz ölülerden ve mahkumların cesetlerinden sağlanmıştır.

Günümüzde gelişmiş birçok ülke bilimsel ve eğitim amacıyla kadavra temini sorununu çözmüştür. Türkiye'de ise bu sorun henüz çözülmemiştir. Türkiye'de kadavra sayısının yeterli olmaması, artan tıp fakültesi ve tıp öğrencisi sayısı nedeniyle anatomi eğitiminde sorunlar yaşanmaktadır. Kadavra bağışının azlığı

sebebiyle soruna kalıcı çözüm bulunmuş değildir. Günümüzde birçok gelişmiş ülkede kadavranın asıl kaynağını, kendini bilimsel çalışmalar için bağışlayanlar oluşturmaktadır. Türkiye'de kullanılan kadavraların büyük çoğunluğunu sahipsiz ölüler oluşturmaktadır. Anatomi eğitiminde kadavra temininin yanı sıra öğrencilerin psikolojik reaksiyonlarından kaynaklanan sorunlar da mevcuttur.

Etik değerler özerklik, adalet, zarar vermeme ve yararlılık ilkesi olmak üzere dört temel ilke çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda onam, aydınlatılmış onam ve varsayılan onam kavramları oluşmuştur. Onam, tıbbi anlamda muayene ve tedavi için izin verilmesi anlamına gelmektedir. Aydınlatılmış onam; hastanın kendisine uygulanacak tedavi ya da girişim hakkında gerekli tüm bilgileri aldıktan sonra yapılacak tedaviye ya da girişime izin vermesi anlamına gelmektedir. Varsayılan onam; kişinin tercihini belirtmesinin mümkün olmadığı veya onam veremeyeceği durumlarda yapılacak tedaviye ya da girişime kişinin onay vereceğinin varsayılmasıdır.

Ölü bedenin bütünlüğünü bozan her işlemde, ister organ transplantasyonu olsun, ister eğitim/araştırma olsun, isterse de adli soruşturma olsun saygısızlık varmış gibi görünür. Bu bağlamda kadavra, özerklik ilkesi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu ilkeye göre kişi ölümünden sonra kendi bedenine ne yapılacağı hakkında karar verme hakkına sahiptir. Kişi cesedinin gömülmesine, yakılmasına veya eğitim ve bilimsel amaçlı kullanılmasına karar verebilir. Bu durum kadavranın temin ediliş yönteminin etik ilkeler açısından önemini ortaya çıkarmaktadır. Kişi kendi özgür iradesi ile sağlığında kadavra olarak kullanılmak üzere "aydınlatılmış onam" verdiğinde etik anlamda hiçbir tartışma söz konusu olmayacaktır. Bunun dışındaki kadavra temin yöntemleri etik ilkeler açısından tartışmalara neden olmaktadır.

Bir tıp öğrencisinin ilk kez mesleki anlamda insan bedeniyle karşılaştığı yer anatomi laboratuarıdır. Bu, tıp öğrencisi için hekimlik mesleğine atılan, hasta-hekim ilişkisinin başlangıcını oluşturan ilk adımdır. Kadavra - öğrenci ilişkisinin gerçekleştiği anatomi laboratuarlarında öğrencilerin gelecekte hekim olarak uyması gereken etik kuralları öğrenmesi ve benimsemesi, aynı zamanda kadavralara karşı etik ilkeler çerçevesinde davranması için gereklidir.

Kadavranın etik ilkeler çerçevesinde değeri, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

32. Diabetes Mellitus, Lichen Planus Hastalarında Ve Damar İçi Madde Kullanıcılarında Hepatit C Virüsü Taşıyıcılığı Ve Genotipleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Melike AVŞAR
Danışman : Prof. Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 08.05.2001
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Viral hepatitler, gerek dünyada gerekse ülkemizde en önemli karaciğer hastalıkları grubunu oluşturmaktadır. Temel viroloji ve moleküler biyolojide yaşanan gelişmeler HCV enfeksiyonlarının epidemiyolojisi, patojenitesi ve tedaviye cevapları hakkında birçok bilgi edinmemizi sağlamıştır. Fakat HCV enfeksiyonun doğal gelişimi ve klinik sonuçları hala çözülememiş sorunlardır.

Farklı hepatit C virüsü genotiplerinin dünya üzerinde değişik coğrafi dağılım gösterdikleri, klinik seyri etkileyebildikleri ve tedaviye alınan yanıtsızlıktan sorumlu olabildikleri bilinmektedir. Farklı genotiplerin, farklı hastalık gruplarındaki rolünü değerlendirmek ve ülkemizdeki baskın genotipin Akdeniz ülkelerinde sık rastlanan genotip ile uyumlu olup olmadığını belirlemeyi amaçladık.

Çalışmaya diabetes mellitus tanısı konmuş 85 hasta, lichen planus tanısı konmuş 40 hasta ve damar içi madde bağımlısı 63 hasta olmak üzere toplam 188 hasta dahil edildi. Serum örneklerinin HCV RNA varlığı PZR yöntemi ile gösterildi. Pozitif çıkan toplam 31 hasta ise restriksiyon parça uzunluk polimorfizmi (RFLP) Yöntemi ile HCV genotipleri açısından araştırıldı.

Çalışmaya alınan toplam 85 diyabet hastasının 8'inde (%9,4) oranında, lichen planuslu 40 hastanın 3'ünde (%7,5) oranında ve damar içi madde bağımlısı 63 hastanın 20'sinde (%31,7) oranında HCV RNA pozitifliği saptandı. HCV RNA pozitif diabetes mellituslu 8 hastanın tümü HCV genotipi açısından tip 1b, lichen planuslu 3 hastanın tümü tip 1b ve damar içi madde bağımlısı 20 hastanın 17'si tip 3a, kalan 3 hasta ise tip 1b ile enfekte bulundu.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda HCV enfeksiyonu için yüksek risk grubu olan damar içi madde bağımlılarında baskın genotip dünya literatürüyle uyumlu olarak 3a saptandı. Orta risk grubunda olan diabetes mellitus ve lichen planusta baskın olan genotipin ülkemiz coğrafyasıyla uyumlu tip 1b olduğu belirlendi.

33. Fare Mikroenjeksiyon Yöntemi İle Hbv Replikasyonu Ve Gen Ekspresyonunun Gerçekleştiği Transgenik Fare Modelleri Oluşturulması

Şevkiye Müge CANER
Danışman : Prof. Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi :26.04.2001
Tıbbi Biyoloji ve Genetik

Hepatit B Virüsü (HBV) akut, kronik karaciğer hastalıklarının yanısıra, hepatoselüler karsinomaya (HCC) yol açan bir DNA virüsüdür. İnsan sağlığını tehdit eden en önemli risk faktörlerinden biri olan HBV'nin konak sayısının sınırlı olması ve virüsün üretildiği in vivo kültür sisteminin yokluğu, virüs ile ilgili araştırmalarda HBV genomunu (kısmi/bütün) taşıyan transgenik fare modellerinin önemini arttırmıştır. Bu çalışmada ülkemiz için de önemli bir sağlık sorunu yaratan kronik HBV enfeksiyonunun tedavisinde kullanılacak ilaç ve aşı çalışmalarının yanısıra, HCC ile olan ilişkisinin de araştırılabileceği transgenik fare modeli oluşturulması planlanmıştır.

HBV genomunu taşıyan plazmitten saflaştırılan tüm HBV genomu mikroenjeksiyon yöntemi ile fertilizasyon sonrası elde edilen CD-1 soyu fare tek hücreli embriyolarına aktarılmıştır. HBV genomu taşıyan fare embriyoları anestezi altındaki pseudopregnant (yalancı gebe) CBGF1 soyu farelere yerleştirilmiştir. Manipülasyon sonrası doğan yavrulardan transgenik olanlar polimeraz zincir reaksiyonu (PZR) ve dot-blot yöntemi ile saptanmıştır. HBV gen ekspresyonu transgenik farelerin serumlarında ve karaciğerlerinde ELİSA ve immünohistokimyasal yöntemlerle HBV yüzey antijeni (HbsAg) saptanarak ve fare karaciğer dokularından elde edilen RNA'lara RT PZR uygulanarak belirlenmiş ve ülkemizde ilk kez HBV trnasgenik fare modeli gerçekleştirilmiştir.

34. "Galen Venöz Sistem" Anatomisi

Türker KILIÇ
Danışman:Prof.Dr.Safiye ÇAVDAR
Kabul Tarihi:01.02.2001
Anatomi Anabilim Dalı

Amaç: Galen Veni'ne (v. cerebri magna) dökülen damarlar hemodinamik bir bütünlük oluşturan venöz bir sistem yapısındadır ve kraniumdaki en karmaşık venöz bileşkeyi oluştururlar. Bu çalışma Galen Venöz Sistemi anatomisini incelemek, ve radyolojik anatominin [anjiografi (DSA) ve magnetik rezonans venografi (MRV)] hangi oranda gerçek (cerrahi) anatomiyi tanımlayabildiğini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Gereçler: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Laboratuvarında yapılan bu çalışmada Galen Venöz Sistemi'nin anatomik yapısı makroskopik, 2.5X ve 8X büyütmeler kullanılarak incelenmiştir. Diseksiyonu ve damarların tanınmasını kolaylaştırmak için renkli lateks enjeksiyonu kullanılmıştır. Çalışma 10 kadavra beyninde (20 hemisferde) yapılmıştır, örneklerin üçü yetişkin yedisi ise yenidoğandır. Radyolojik anatomi çalışması da Marmara Üniversitesi Nörolojik Bilimler Enstitüsü'nde tedavileri yapılmış ve normal venöz anatomiye sahip 10 olgu'nun anjiografi ve MRV tetkikleri Galen Venöz Sistemi açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmada v. cerebri magna (Galen Veni), v. cerebri interna, v. basalis (Rosenthal), v. occipitalis interna, v. pericallosi posterior, v. cerebelli superior medialis, v. vermis cerebelli superior, v. lamina tecti ve v. corpus pineale anatomik olarak incelenmiştir. Her venin varlığı, sayısı, kollateralleri, drene olduğu venöz yapı ve birleştiği yer değerlendirilmiştir. Yalnız bu parametreler incelendiğinde bile her Galen Venöz Sistemi'nin diğerinden farklı bir morfoloji gösterdiği belirlenmiştir.

DSA, Galen Veni ve v. cerebri interna'yı normal olguların %100'ünde tanımlayabilmektedir. Bu oran v. basalis'de %90'a düşmekte, v. pericallosi posterior'un tanımlanmasında %60'a, v. occipitalis interna'da %55'e, ve v. vermis cerebelli superior'da %50'ye inmektedir.

MRV ise Galen Veni'ni normal olguların %100'ünde, v. cerebri interna'yı ise %90'ında tanımlayabilmektedir. Bu oran v. basalis'de %60'a düşmekte, v. occipitalis interna'nın tanımlanmasında %35'e, v. pericallosi posterior ve v. vermis cerebelli superior'da %20'ye inmektedir.

Sonuç: Anatomik veriler değerlendirildiğinde bu karmaşık venöz bileşkede değişkenliğin kural olduğu ve sistemi oluşturan venöz yapıları tek tek değil de bütünsellik içinde ve birbirleriyle ilişkileri ile değerlendirmek gereklidir. Bu varyasyonların farkındalığı pineal bölge cerrahisinde seçilecek yaklaşımı ve uygulamasını etkileyebilir. DSA, "Galen Venöz Sistemi'nin" en önemli üç yapısını (Galen Veni, v. cerebri interna ve v. basalis) yüksek oranda tanımlayabilirken, sistemin bütünü hakkında yeterli bilgi verememektedir. Rutin MRV ise v. cerebri magna ve v. cerebri interna'nın görüntülenmesi dışında sistemin diğer venleri için kullanılması yeterli güvenilirlikte veri sağlayamamaktadır.

35. Fetal İnsan Beyininde Temporomezial Bölgenin Topografik Anatomisi

Tufan HİÇDÖNMEZ
Danışman: Prof.Dr.M.Memet ÖZEK
Kabul Tarihi: 28.09.2001
Nöroşirurji Anabilim Dalı

Bu çalışmada insan beyininin temporomezial bölgesinin 26 ve 32 fetal haftalar arasındaki detaylı topografik nöroanatomisinin ortaya konulması amaçlandı. Yapılan inceleme, temporomezial bölgenin geç fetal dönemdeki nöroanatomik özelliklerini irdeleyen ilk çalışmadır. Fetal nöroanatominin bu döneminin detaylı incelenmesi, temporomezial bölge ve hippokampal formasyon yapılarının nöroanatomik ve nöroembriyolojik konu bütünlükleri yönünden tamamlayıcı olacaktır.

Yaşları 26 ve 32 hafta arasında değişen sekiz fetal insan beyini (16 hemisfer) incelendi. Parahippokampal girusun, unkusun ve giruslarının boyutları, rhinal ve kollateral sulkusun uzunlukları ölçüldü. Lateral yüzeyinde süperior temporal girus boyunca kesi yapılarak, angüler, supramarginal ve inferior temporal girus ile sınırlanan alanda temporal neokortikal yapılar çıkarıldı. Lateral ventrikülün temporal boynuzu ve hippokampal formasyonun ventrikül içindeki bölümleri ortaya konuldu.

Temporomezial bölgeyi oluşturan temel anatomik yapılar olan rhinal ve kollateral sulkuslar, unkus ve giral yapıları, hippokampus ve parahippokampal girus yapılarının topografik ölçümleri yapılarak bir veri tabanı oluşturuldu.

Bu verilerin ışığında, temporomezial bölgenin filogenetik olarak allokortikal ve mezokortikal özellik gösteren limbik yapılarının topografik gelişimlerinin, beyin hemisferlerinin kalan bölümlerini oluşturan neokortikal yapılarınkiler ile karşılaştırıldığında, daha erken dönemde tamamlandıkları görüldü. Kollateral, rhinal, hippokampal ve anterior kalkarin sulkusların ve ilişkili olarak parahippokampal girusun nihai şekillenmelerini, hemisferlerin lateral yüzeyinde ilk şekillenen Sylvian fissür, santral ve parietooksipital sulkus gibi erken dönemde tamamlandıkları görüldü. Unkus yüzeyinin topografik bölümleri olan Giacomini bandı, semilunar, unsinat, intralimbik ve ambient girusların incelenen tüm beyinlerde gelişimlerini 26. haftada tamamladıkları ve erişkindeki şekillerini kazandıkları belirlendi.

36. İleal Fren Mekanizmasında Endojen Glp-1'in Rolü Ve Otonom Sinir Sistemi İle Cck-A Reseptörlerinin Bu Mekanizmaya Katılımları

Ayhan BOZKURT
Danışman: Prof.Dr.Berrak YEĞEN
Kabul Tarihi:01.10.2001
Fizyoloji Anabilim Dalı

Karbonhidrat ve yağ içeren yiyecek alımını takiben distal ince barsaktaki L hücrelerinden salınan bir inkretin hormon olan GLP-1'in ileal fren mekanizmasını düzenleyen mediyatörlerden biri olduğu iddia edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, intralüminal olarak perfüze edilen glikoz ile indüklenen ileal fren mekanizmasını aydınlatmak ve bu mekanizmaya endojen GLP-1 ve CCK'in muhtemel katılımını göstermektir.

Anestezi altında sıçanlara ileal ve intravenöz kateterler yerleştirildi. İyileşme döneminin ardından 18 saat açlık sonrası 40 dakikalık intravenöz ya da ileal perfüzyon sürelerinin son 30 dakikasında mide boşalma deneyleri yapıldı. Fizyolojik tuzlu su ya da distile su içinde hazırlanmış glikoz solusyonlarının ileal perfüzyonunun mide boşalmasını konsantrasyona bağımlı şekilde yavaşlattığı, ancak fizyolojik tuzlu su içinde hazırlanmış glikoz solusyonunun mide boşalmasını yavaşlatıcı etkisinin daha kuvvetli olduğu bulundu.

Fizyolojik tuzlu su içinde hazırlanan ileal glikoz (%10) ile oluşan mide boşalması inhibisyonu, GLP-1 reseptör antagonisti (eksendin) ve CCK-A reseptör antagonisti (SR27897) ile engellenirken, vagal afferent denervasyon ile azaldı. İleuma glikoz uygulanmasından önce bretilyum tosilat ile yapılan adrenerjik reseptör blokajı ve atropin ile yapılan kolinerjik blokaj etkisiz olarak bulundu. GLP-1 ve CCK-8s'in eksojen uygulanması mide boşalmasını doza bağlı şekilde inhibe etti. SR27897, CCK-8s'in (50 pmol/ kg/dak; iv) inhibitör etkisini tamamen engellerken GLP-1'in (10 pmol/kg/dak;iv) inhibitör etkisini anlamlı şekilde azalttı. Diğer taraftan eksendin GLP-1'in inhibitör etkisini engelledi ancak CCK-8s'in inhibitör etkisini değiştirmedi. Sonuçlarımız, ileumda bulunan glikozun mide boşalması üzerine etkili ileal fren mekanizmasını başlattığını, lümendeki Na+'un bu etkiyi artırdığını ve bu mekanizmada GLP-1 ve CCK-A reseptörleri ile vagal afferent sinirlerin yer aldığını göstermektedir. Ayrıca sonuçlarımıza göre, eksojen GLP-1'in mide boşalması üzerine inhibitör etkisi kısmen CCK-A reseptörleri aracılığıyla gerçekleşmektedir.

37. Ooferektomize Sıçan Modelinde Levonorgestrel Salgılayan İntrauterin Aracin Östrojen Replasman Tedavisi Sonrası Endometrium Üzerine Olan Etkilerinin Işık Mikroskopisi Ve Transmisyon Elektron Mikroskopisi Düzeyinde Araştırılması

Murat API
Danışman:Prof.Dr.Serap ARBAK
Kabul Tarihi:24.10.2001
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

Postmenopozal dönemdeki kadınlar gerekli östrojen yerine koyma tedavisi görürken endometriumlarını korumak için progesteron kullanmaktadırlar. Kullanılan bu progesteronların değişik sistemik yan etkileri mevcuttur. Bu yan etkileri en aza indirebilmek için gestagenlerin rahim içi araç yoluyla verilmesi iyi bir seçenek olarak düşünülmektedir. Ancak bu yöntemin endometrium üzerindeki etkinliği yeterince araştırılmamış bir konudur. Bu amaçla ooferektomize sıçan modelinde gestagenlerin sistemik yan etkilerinden kaçınmak için lokal intrauterin uygulamanın endometriuma olan etkileri, ışık ve transmisyon elektron mikroskopi düzeyinde araştırıldı.

Yirmidört sıçan altışarlı eşit gruplara bölündü. Birinci gruba operasyonla rahim içi levonorgestrel salgılayan araç yerleştirildi ve bir ay süreyle östrojen replasman tedavisi uygulandı. İkinci gruba operasyonla rahim içi levonorgestrel salgılayan araç yerleştirildi ve bir ay süreyle plasebo tedavisi uygulandı. Üçüncü gruba operasyonla salgısı olmayan rahim içi araç yerleştirildi ve bir ay süreyle östrojen replasman tedavisi uygulandı. Dördüncü gruba operasyonla salgısı olmayan rahim içi araç yerleştirildi ve bir ay süreyle plasebo replasman tedavisi uygulandı. Tüm sıçanların bir ay sonraki ikinci operasyonlarında endometrial doku örnekleri ışık ve elektron mikroskopi takibi için ve sağ femur kemikleri mineral dansitesi ölçümü için alındı. Elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirildi.

Tüm sıçanların endometriumlarında görülen morfolojik bulgular 11 değişik histopatolojik başlık altında toplandı. Lökosit infiltrasyonu en sık birinci grupta görülürken ödem ve epitelde vakuolleşme en sık ikinci grupta, keratinize skuamöz metaplazi ve myometrial hiperplazi üçüncü grupta ve atrofi bulguları dördüncü grupta izlendi. Transmisyon elektron mikroskopisinde de paralel bulgular elde edildi. Kemik mineral yoğunlukları istatistiksel olarak anlamsız düzeyde değişiklikler gösterdi.

Sadece östrojen tedavisi uygulanan üçüncü grupta görülen keratinize skuamöz metaplazi ve myometrial hiperplazi bulguları sıçanlarda östrojenin tek başına olumsuz etkisi olarak yorumlandı. Bu etkinin birinci grupta lokal gestajen

etkisi ile önlendiği gözlendi. Işık mikroskopisi ve elektron mikroskopisi düzeyinde yapılan bu incelemeler sonucunda; postmenopozal rahmi alınmamış kadınların gestagenlerin sistemik yan etkilerinden korunmak ve endometriumlarında etkin ve güvenilir korumayı sağlamak için sistemik estrojen replasman tedavisi alırken lokal etkili levonorgestel salgılayan rahim içi araç takılarak daha güvenli ve yararlı bir hormon replasman tedavisi almaları sağlanabileceği görüşüne varıldı.

B. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

38. Komplikasyonlu Gebeliklerde Faktör V Leiden Mutasyonunun İncelenmesi

Rifat BİRCAN
Danışman Prof. Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi:04.01.2001
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Derin Ven Tromboz (DVT) sıklığının toplumlar ve ırklar arasında farklılıklar gösterdiği bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerde DVT'li hastalar üzerinde yapılan çalışmalarda bu bireylerin % 21'inde pıhtılaşma faktör V geninin 1691. nükleotidinin guaninden adenine dönüştüğü saptanmıştır (Leiden mutasyonu). Özbek ve arkadaşlarının 1997' de yayınlanmış olan çalışmasında anılan mutasyonun Türkiye'deki sıklığı araştırılmış ve %9,1'lik Bir oran ile sık görülen ülkeler arasında olduğumuz belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda; tromboza yatkınlığın gebelik nedeniyle arttığı gösterilmiş ve bu durumun anne ve bebek sağlığı açısından risk oluşturduğu saptanmıştır. Bu nedenle, bu çalışmada ülkemizdeki kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde takip edilen gebelerde mutasyon taşıyıcılık oranına yönelik veri elde edilmesi planlanmıştır.

Kasım 1999 – Eylül 2000 tarihleri arasında İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalına başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden gebe kadınlardan kan örnekleri alınmış; DNA örnekleri standart tekniklerle periferik kandan izole edilmiştir. Elde edilen DNA örneklerinden Faktör V genindeki hedef bölge, Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PZR) ile çoğaltılmış, Restriksiyon Parça Uzunluk Polimorfizmi (RFLP) yöntemi ile 1691. nükleotitdeki nokta mutasyonunun varlığı araştırılmıştır.

Çalışmaya alınan 35'i sağlıklı, 37'si komplikasyonlu gebeliğe sahip toplam 72 kadından 10'unda faktör V Leiden mutasyon taşıyıcılığı gösterilmiştir. Ayrıca preeklampsi olgusu ve İntrauterin fetüs gelişme geriliği (IUGR) ve ölü doğum

görülen gebelerin 8'inde ise bu mutasyon heterozigot olarak saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar Leiden•mutasyonunun kontrol grubu ile karşılaştırıldığında komplikasyonlu gebe grubunda 4 kat daha fazla olduğunu göstermektedir.

39. Mediyan Uyarımlı Servikal Yanıtlarda Metodolojik Çalışma

Aygün AKBAY ÖZŞAHİN
Danışman: Prof.Dr.Önder US
Kabul Tarihi:25.04.2001
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Somatosensoryel Uyandırılmış Potansiyeller (SUP'lar), spinal kord iletimini değerlendirmede noninvazif, kolay uygulanabilir, rahatsızlık vermeyen ve yararlı bir test olması nedeniyle uzun süredir kullanılmaktadır. Bilekten mediyan sinir uyarımı ile elde edilen servikal yanıtları için kayıt ve referans elektrod lokalizasyonu literatürde farklı şekilde belirtilmiştir. Bu çalışmayı servikomeduller potansiyellerin en iyi elde edileceği kayıt ve referans elektrodlarının yerini saptamak için planlandık.

Bu amaçla yaşları 20-39 arasında olan 30 sağlıklı kişi seçtik. Bu kişilerde Cv2, Cv3, Cv4 ve Cv5 noktalarına kayıt elektrodları yerleştirilerek Fz ve supraglottik anterior servikal nokta referansı ile sağ ve sol mediyan sinir uyarımı ile SUP kaydı yaptık. Kayıt ve referans noktalarına göre farklılıkları değerlendirdik. Ayrıca latans, amplitüd, süre ve interkomponent latanslarının yaş, boy, vücut ağırlığı, kol uzunluğu, vücut kitle indeksi ve (yaş-20)2 ile korelasyonlarını inceledik. Buna göre kayıt noktaları ile parametreler karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit etmedik. Referans noktaları karşılaştırıldığında Fz referansı ile bileşik N11-N13-N14 potansiyeli elde etme olasılığının arttığını gözledik. Boy ve kol uzunluğu ile başlangıç(onset), pik latansları ve N9-N13 interpik latansı arasında anlamlı korelasyon bulduk.

Sonuç olarak Cv2, Cv3, Cv4, Cv5 arasında latans ve amplitüd farkı olmadığını söyleyebiliriz. Ayrıca N11 potansiyelini elde etmek için Fz referansının, daha net N13 potansiyeli elde etmek için AC referansının seçilmesinin uygun olacağını düşünmekteyiz

40. Tip I Diabetes Mellitus Hastalarında Erken Dönemde Görülen Nörofizyolojik Değişikliklerin Saptanması

Sibel KARŞIDAĞ
Danışman: Prof.Dr. Önder US
Kabul Tarihi:7.06.2001
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, nöropati semptomları olmayan Tip I diabetik hastalarda elektrofizyolojik verileri incelemektir. Diabet süresi 1 yıldan az, 12-38 yaş arası 30 diabet hastası ve yaş açısından eşleştirilmiş 14 kontrol vakası çalışma kapsamına alınmıştır. Geniş somatik sinir liflerinin değerlendirilmesi için sempatik deri cevabı çalışılmıştır. Hasta ve kontrol gurubu arasında önemli farklılık saptanmıştır. Nörofizyolojik olarak subklinik nöropati, hastaların %96.6'sında kaydedilmiştir. Anormal bulgular, alt ektremitelerde hakimiyet göstermiştir. Hastaların %93.3'de somatik motor giriş liflerde, %90'da somatik duysal liflerde, %80'de sempatik liflerde bozulmayı düşündüren bulgular saptanmıştır. En yüksek oranda anormallik sural sinirlerde, takiben peroneal, tibial, median, ulnar motor sinirler, median ve ulnar duysal sinirlerde kaydedilmiştir. Çalışmamızda en sensetif elektrofizyolojik parametreler, üst ekstremitelerde distal latans, alt ekstremitelerde ileti hızı, F dalga latansı ve F dalgası ileti zamanıdar. Hastalarda sempatik deri cevabı, ellerde %23.3, ayaklarda %76.6 oranında anormallik göstermiştir. Hbalc düzeyi ile peroneal ve posterior tibial sinirlerin motar ileti hızları ve minumum F latansları anlamlı arasında anlamlı korelasyon mevcuttu

41. Multipl Sklerozlu Hastalarda Kısa Latanslı Somatosensoriyel Uyandırılmış Potansiyeller Ve Santral İletim Zamanı

Hande TÜRKER
Danışman: Prof.Dr.Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 21.06.2001
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Multipl sklerozun elektrofizyolojik tanısında somatosensoriyel uyandırılmış potansiyeller (SUP) çalışmaları 70'li yıllardan beri yaygın olarak yapılmaktadır. Santral iletim zamanının SUP parametreleri arasındaki önemi de bir çok çalışmada ortaya konmuştur .

Bu çalışmada multipl sklerozlu olgularda SUP kaydı sırasında farklı uyarım frekanslarının santral iletim zamanı ve mutlak latanslara yapabileceği etkileri araştırmak amaçlanmıştır . Buna göre uyarım frekansı 2/s, 4/s, 6/s ve 9/s olacak şekilde değiştirilerek hem hasta hem de kontrol gruplarında medyan SUP çalışılmıştır . N9 pik, N11 pik, N13 ve N20 pik, N11-13 başlangıç, N20 başlangıç latansları ile N11-13 kompleksi başlangıç - N13 pik latansı farkı, pik santral iletim zamanı ve başlangıç santral iletim zamanı parametrelerinin farklı uyarım frekanslarındaki değerleri hasta ve kontrol gruplarında belirlenmiştir .

Daha sonra bu değerler hem hasta hem de kontrol gruplarında, grup içinde istatistiksel olarak karşılaştırılmış, ayrıca hasta ve kontrol gruplarının değerleri arasında da istatistiksel karşılaştırma yapılmıştır .

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızdan çıkan sonuçlar aşağıdadır :

• N20 pik latansı, pik santral iletim zamanı, N20 başlangıç latansı ve başlangıç santral iletim zamanı ile N11-13 kompleksi başlangıç – N13 pik latansı farkı hasta grubunda kontrollere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur .

• Kortikal potansiyellerin spinal potansiyellerden, santral iletim zamanının da mutlak latanslardan daha fazla tanısal değere sahip olduğu istatistiksel sonuçlardan anlaşılmaktadır .

• Uyarım frekansı artışları ise istatistiksel anlamlılığı artırmış ve bu artışın N20 başlangıç latansı ve başlangıç santral iletim zamanı ile karşılaştırıldığında, N20 pik latansı ve pik santral iletim zamanında daha belirgin olduğu izlenmiştir .

• Çalışmamızda hasta grubunda SUP potansiyellerinin alınamama yüzdesinin diğer patolojilere oranla daha düşük olduğu izlenmiştir .

MS olgularında, SUP sırasında uyarım frekansını değiştirmenin, standart frekansla (2/s) çalışmaya kıyasla ne tür farklılıklar yaratacağı yolundaki çalışmaların, hem MS'in elektrofizyolojik tanısına hem de, henüz birçok bilinmezlerin olduğu SUP'ların fizyolojik dinamiği konusuna katkıda bulunacağına inanıyoruz .

42. Bir Birinci Basamak Sağlık Kuruluşu Aile Planlaması Kliniğine Başvuranların Kontrole Gelmeme Gerekçelerinin İncelenmesi

Seyhan Ergin HIDIROĞLU
Danışman:Prof.Dr.Melda KARAVUŞ
Kabul Tarihi:24.07.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu araştırmada veriler Ümraniye Merkez Sağlık Ocağı Aile Planlaması ve Üreme Sağlığı Polikliniği'ne (bundan böyle ÜMSO/AP denilecektir)1 Ocak 1995-31 Mayıs 1999 tarihleri arasında herhangi bir yöntem almak için gelen kadınlar arasından, yöntem almış ancak kontrol için gelmemiş olanlardan, telefonla ulaşabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 188 kadınla yüz yüze görüşülerek anket ve derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların %36.7'sinin 35 yaş ve üzeri, %26.1'inin 25-29 yaş grupları arasında olduğu saptanmıştır. Bu kadınların %72.3'ü ilkokul mezunu iken, %11.2 okuma yazma bilmemektedir. Ancak %10.6'sı lise ve üstü okul mezunudur. Kadınların %91.5'i son üç ay içinde para getiren bir işte çalışmamıştır. Kadınların eşlerinin son üç aydır herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı sorulduğunda

%91.5'i evet demişlerdir. Bunlardan %25.5'i vasıfsız bir işte çalışırken, %2.7'si yüksek eğitim gerektiren işlerde çalışmaktadır. Bunun yanında %6.9 'unun işsiz olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınlardan halen kullandıkları yöntemden memnuniyetsizlik nedeni sorulduğunda %40.4 ile kanama problemlerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan kadınlara ÜMSO-AP Polikliniğinin en çok memnun kalınan yönleri sorulduğunda, %60.9 oranı ile ilk sırayı sağlık personelinin iyi davranışı, güler yüz, ilgi, yardım, dinleme ve aydınlatma, ikinci sırayı ise %12.0 oranı ile ortamın rahat, temiz, ve az kalabalık oluşunun aldığı görülmüştür.

43. İstanbul ili Maltepe ilçesinin sağlık kuruluşlarında tıbbi atık sorumlularının tıbbi atıklar ile ilgili bilgi tutum ve davranış düzeyinin araştırılması

Dr. Turhan ŞALVA
Tez Danışmanı:Prof. Dr. Melda KARAVUŞ
Kabul Tarihi: 12. 07. 2001
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu araştırma Temmuz – Ağustos 2000'de İstanbul – Maltepe'de bulunan ve Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin tanımladığı tüm sağlık tesislerinin tıbbi atık sorumlularına anket ve gözlem formu uygulamak suretiyle yapılmıştır.

Araştırmanın amacı, sağlık personelinin tıbbi atık uygulamaları ile riskleri hakkındaki bilgi, tutum ve davranış düzeyini belirleyerek farklı cins ve nitelikteki sağlık tesislerinde üretilen tıbbi atıkların oluşturdukları riskleri belirlemektir.

Çok yüksek riskli sağlık tesislerinin tıbbi atık sorumlularının tamamına yakını AIDS'i ve hepatiti tıbbi atıklarla bulaşan hastalık olarak tanımlamıştır. Bu oranlar yüksek riskli sağlık tesislerinde sırasıyla % 57,6 ve % 72,7, orta riskli sağlık tesislerinde % 78,0 ve % 80,0, az riskli sağlık tesislerinde ise % 67,2 ve % 70,2 olarak bulunmuştur. Çok yüksek riskli sağlık tesislerinin tıbbi atık sorumluları kırmızı enfekte atık torba içeriğini % 93,3, sarı plastik kova içeriğini ise % 86,7 oranında doğru tanımlamıştır. Bu oranlar sırasıyla yüksek risklilerde % 66,7 ve % 66,7, orta risklilerde % 46,0 ve % 46,0, az risklilerde ise % 44,8 ve % 37,9 olarak bulunmuştur. Gözlem sonuçlarına bakılınca uygulamada orta ve çok yüksek risklilerde % 100,0, yüksek risklilerde % 94,4, az risklilerde % 21,9 oranında kırmızı enfekte atık torbalarının, çok yüksek risklilerde % 100,0, yüksek risklilerde % 52,9, orta risklilerde % 38,2 ve az risklilerde % 27,2 oranında kesici delici atık kaplarının doğru kullanıldığı belirlenmiştir. Tıbbi atık sözleşmesi olma ve tıbbi atık

eğitimine katılma durumuna göre kırmızı enfekte atık torbası ve sarı plastik kova içeriklerinin tanımlanması açısından sözleşmesi olanlar ve eğitime katılanlar lehine anlamlı farklılıklar vardır. Tıbbi atık sözleşmesi olma durumuna göre sarı plastik kovanın doğru kullanımı açısından sözleşmesi olanlar lehine, tıbbi atık eğitimine katılma durumuna göre ise kırmızı enfekte atık torbası ve sarı plastik kovanın doğru kullanımı açısından eğitime katılanlar lehine anlamlı farklılıklar vardır.

Bu araştırmada, sağlık personelinin çalıştığı sağlık tesisinin risk düzeyi azaldıkça, tıbbi atıkların riskleri hakkındaki yüksek bilgi düzeyine rağmen tıbbi atıkların bertaraf yöntemleri ile ilgili bilgi, tutum ve davranış düzeyinin azaldığı, tıbbi atık sözleşmesi olan tesislerin ve tıbbi atık eğitimine katılan tıbbi atık sorumlularının ise bilgi, tutum ve davranış düzeyinin yükseldiği tespit edilmiştir

44. Demir Eksikliği Anemisinin Bebeklerin Gelişimsel Test Skorlarına Etkisi

Mehmet AKMAN
Tez Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi:26.07.2001
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu prospektif, tek kör, kontrollü klinik müdahale çalışması, Haseki Hastanesi Çocuk Polikliniği ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi birimlerinde 01.12.2000-30.3.2001 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Çalışmanın Amacı:

1) 6-30 aylık çocuklarda demir eksikliği anemisi ve demir eksikliğinin, aynı yaş grubunda normal kontrollere göre zihinsel ve motor gelişim test skorlarına olumsuz bir etkisinin olup olmadığını saptamak,

2) Varsa bu olumsuz etkinin demir tedavisi sonrasında düzelip düzelmediğini belirlemek,

3) Zihinsel ve motor gelişim test skorlarındaki farklılıkların demir eksikliğinin yanı sıra çevresel ve ailesel faktörlerden de kaynaklanıp kaynaklanmadığını saptamaktır.

Çalışmaya Haseki Hastanesi Çocuk Polikliniğine başvuran 6-30 aylık 108 bebek alındı. Olgular anemi durumlarına göre kontrol, NADE (non-anemik demir eksikliği) ve DEA (demir eksikliği anemisi) olmak üzere üç gruba ayrıldı. Her bir grupta başlangıçta ve 3.ayın sonunda hemoglobin, MCV (ortalama eritrosit hacmi), ferritin bakılıp, DGTT (Denver Gelişim Tarama Testi) ve BBGÖ (Bayley

Bebekler İçin Gelişim Ölçeği) uygulandı. Ayrıca 1.ayın sonunda hemoglobin ve MCV bakıldı.

45. Sıçan Embriyosunda Mesane Gelişiminde Epitel Gelişimi Ve Değişimleri : Sitokimyasal İnceleme

Yasemin ERSOY
Tez Danışmanı:Doç.Dr.Feriha ERCAN
Kabul Tarihi:02.08.2001
Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dalı

Mesane, memeli türü için düşük basınçla idrarın depolanması ve kontrollü boşaltımı görevini üstlenen üriner sistemin önemli bir organıdır. Bunun için mesane lümeni idrar ve doku sıvısı arasında suyun ve küçük iyonların geçişini sınırlayan ve idrarın dışarı atılımına kadar mukozal yüzeyin büyük ölçüde genişlemesine izin veren özelleşmiş çok katlı değişken epitel ile çevrilidir. Epitelin altında extrasellüler matrixden zengin lamina propria ile çevrilidir. Bunun da etrafında perifere doğru kalın bir kas tabakası ve adventisya tabakası vardır. Bu morfolojik özellikler fötal dönemde mesanenin gelişimi sırasında kazanılır.

Mesane, ürorektal septumla rektum ve ürogenital sinüsün içinde kloakanın subdivisyonu boyunca bir tubular organ gibi gelişir. Gelişmekte olan mesane, mesenkimal hücrelerden ve allantois ve ürogenital sinüsün endodermden türeyen epitel hücreleri olmak üzere her iki tipten de şekillenir.

Bu çalışmada mesanenin fetal döneminde tek katlı kübik epitelden çok katlı değişken epitele dönüşene kadar geçirdiği değişimlerin gösterilmesi amaçlandı. Bu nedenle sıçan fetüslerinden 16., 17., 18., 19., 21. ve post-natal 25. günlerde mesane örnekleri alındı. Işık mikroskopu düzeyinde mesane morfolojisini göstermek amacı ile Hematoksilen-Eosin boyası, mesane gelişimi sırasında glikojen içeriğindeki değişimi ve glikozaminoglikan tabakası oluşumunu göstermek amacı ile periyodik asit Schiff boyası ve mezenkimal bağ dokudaki hücre değişimini göstermek amacı ile de toluidin mavisi boyası uygulandı. Geçirimli elektron mikroskopu düzeyinde fusiform veziküller, asimetrik ünit membran ve mikrovillus oluşumu, hücre sitoplazması içindeki glikojen içeriği, ve taramalı elektron mikroskopu düzeyinde ise ürotelyumun apikal yüzeyindeki topografik değişimleri incelendi.

Yapılan incelemelerde mesane epiteli ilk görülmeye başladığı dönemde tek katlı kübik epitel ile çevrili idi. Hücre yüzeyinde çok sayıda mikrovillus vardı. Mesanenin apikal yüzeyi düzdü. Gelişimin 18. gününden itaberen çok katlı değişken epitel değiştiği görüldü. Mesane lümeninin mukozal katlanmalar ve kıvrılmalar içerdiği gözlendi. Mikrovillusların yerini mikroplikaların aldığı görüldü. Böylelikle

mesanenin idrar depolama görevini yerine getirebilecek bir organ haline geldiği görüldü.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

46. Türkiye'de İsteyerek Düşükler

Sebahat Dilek TORUN
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 03.08.2001
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu çalışmada Hacettepe Nüfus Etüdleri Enstitüsü'nün 1998 yılında yapmış olduğu Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması veri tabanı kullanılarak Türkiye'de evlenmiş kadınlarda isteyerek düşüklere ilişkin bulgular incelenmiştir. Aile planlamasının öncelikli hedeflerinden birinin istenmeyen gebeliklerin önlenmesi olmasından dolayı, isteyerek düşükler aile planlaması hizmetleri bakımından özel bir önem teşkil etmektedir.

Aile planlaması hizmetlerine ulaşımın yetersiz olduğu ya da diğer psikososyal faktörlerin yöntem kullanımını engellediği durumlarda, kadınlar isteyerek düşüklere yönelmektedirler. Ayrıca, kullanılan gebeliği önleyici yöntemlerin başarısız olması nedeniyle, kadını isteyerek düşüğe yönelten, istenmeyen gebelikler de ortaya çıkabilmektedir.

Evlenmiş kadınların %26'sının isteyerek düşük yapmış oldukları görülmektedir. İsteyerek düşük yapmış olan kadınların yaklaşık yarısı sadece bir kez isteyerek düşük yapmıştır.

Kadının yaşı ve yaşayan çocuk sayısı, isteyerek düşük yapma olasılığını belirleyen önemli faktörlerdir. İsteyerek düşük yapmış olan evlenmiş kadınların oranı 25 yaşın altındaki kadınlarda % 10'dan daha azken, 45-49 yaş grubundaki kadınlarda % 40'tan daha fazladır. İsteyerek düşük yapmış olan evlenmiş kadınların oranı yaşayan çocuk sayısıyla birlikte artmaktadır; çocuğu olmayan kadınlarda bu oran % 4,7 iken, halen yaşayan dört çocuğu bulunan kadınlarda en yüksek düzey olan yüzde 40,3'e çıkmaktadır.

Kentsel yerleşimlerde yaşayan kadınların kırsal yerleşimlerde yaşayanlardan daha fazla sayıda isteyerek düşük yapmış oldukları görülmüştür. Bölgesel örüntülere göre incelendiğinde, evlenmiş kadınlar arasında isteyerek düşük yapma oranı Doğuda en azken (%19,3), Batıda en fazladır (%30,2). Eğitime göre bakıldığında, evlenmiş kadınlar arasında isteyerek düşük yapma oranı çok az farklılık gösterdiği görülmüştür.

Kadınların son düşükleri için belirttikleri nedenler incelendiğinde düşük

yapan her 10 kadından 6'sının belirttikleri nedenin, sahip olduklarından başka çocuk istememeleri olduğu görülmüştür. Bunu, %7,4 ile bir önceki gebeliğin bitiminden sonra çok kısa süre geçmiş olduğunu söyleyen kadınlar izlemektedir. Dolayısıyla, isteyerek düşük yapan kadınların toplam olarak yüzde 67,8'i ya doğurganlıklarını sınırlamak ya da doğum aralarını açmak nedeniyle bu yolu seçmişlerdir. İsteyerek düşük yapma nedeni olarak başka neden belirten kadınların çoğu, gebeliklerini bazı sağlık nedenlerinden dolayı sonlandırdıklarını belirtmişlerdir.

Kadınların yaşlarının ilerlemesiyle beraber, artık çocuk sahibi olmamak için isteyerek düşük yapanların oranları da artmaktadır. Otuzbeş yaşın altındaki kadınların daha ileri yaşlardaki kadınlara göre, gebeliği sonlandırma nedeni olarak, istenen bir gebeliği geciktirmeyi (doğum aralarını açma) veya sağlık nedenlerini daha sıklıkla bildirmiş oldukları görülmektedir.

Daha az eğitim görmüş kadınlar arasında isteyerek düşük nedeni olarak sahip olunandan başka çocuk istenmemesi daha sıklıkla belirtilmiştir. Bununla birlikte, daha fazla eğitim görmüş kadınlar arasında bile kadınların çoğunluğu, son düşüğün doğumları sınırlamak amacıyla yapıldığını belirtmiştir.

Hem kentsel, hem de kırsal alanlarda yaşayan kadınların yaklaşık üçte ikisinin başka çocuk sahibi olmamak için isteyerek düşük yaptıkları göz önüne alındığında, kentsel ve kırsal alanlarda isteyerek düşük için belirtilen nedenler bakımından çok az bir farklılık olduğu görülmüştür. Bütün bölgelerde de, isteyerek düşük için en sık belirtilen neden, sahip olunandan başka çocuk istenmemesidir. Ancak başka çocuk sahibi olmamak için isteyerek düşük yapan kadınların oranı Batıda en fazlayken (%65,9), Doğuda en azdır (%53). Batıdaki oranın yaklaşık iki katına yakın olarak Doğuda kadınların beşte biri sağlık nedenleri dolayısıyla isteyerek düşüğe başvurduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmadan önceki 5 yıllık dönemde isteyerek düşük yapan her dört kadından üçü, isteyerek düşüğün özel bir doktor muayenehanesinde (%63,9) veya özel bir hastane ya da klinikte (%11,2) gerçekleştiğini belirtmiştir.

47. Sensorinöral İşitme Kayıplılarda Şiddet Algısı (Loudness Perception) ve Klinik Olarak Ölçülen Şiddet Algısının Optimal Amplifikasyon İçin Kullanımı

Özlem GEDİK
Danışman : Doç.Dr. Nevma MADANOĞLU
Kabul Tarihi: 29.8.2001
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Gelişen teknolojiyle beraber nonliner işitme cihazlarının orttaya çıkması, lineer cihazlar için geliştirlmiş fortmüllertin yetersiz kalmasına neden olmuş ve çeşitli nonlineert işitme cihazı fomülleri geliştirilmiştitir.

Bu çalışmada hafif/orta derecede bileteral sensorinöral işitme kayıplı toplam 40 yetişkin hasta yer almıştır. Çalışma üç aşama halinde yapılmıştır. İlk aşamada, Contour Şiddet Algısı Testi (10) uygulanmış ve Contour verileri VIOLA (11) prtogrtamına girilip hedef kazanç hesaplanarak Resound BT2-ES işitme cihazı programlanmıştır. Contour Testi ve VIOLA programı IHAAF (64) protolünün integral parçasıdır. İkinci aşamada, Viennatone Newtone işitme cihazı NAL-NL1 (17) prosedüre uygun olarak hesaplanan hedef kazanca göre programlanmıştır. Üçüncü aşamada ise, her iki cihazı ayrı ayrı dörder hafta kullandıktan sonra hastanın memnuniyet dereceleri İşitme Cihazı Kullanıcıları için Değerlendirme Formu (HAUQ) (18) ile değerlendirilmiştir.

Hastaların aile ortamındaki ve ufak bir gurup içerisindeki memnuniyetlerinde VIOLA formülüyle programlanan Resound BT2-ES ve NAL-NL1 formülüyle programlanan Viennatone Newtone işitme cihazları arasında istatiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Toplantı ortamında sosyal aktivitelerde, televizyon seyrederken, radyo dinlerken ve telefonda konuşurken NAL-NL1 formülü ile programlanan Viennatone Newtone işitme cihazından memnuniyet daha fazla bulunmuştur.

Bu çalışmada, yaş ve işitme eğrisinin şekli memnuniyet sonuçlarını etkilememiştir.

Şiddet Algısı normalizasyonun nonlineer işitme cihazlar ile amplifikasyon sağlamada faydalı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonuçları şiddet algısını işitme kaybının derecesine göre normal yada normalin altında tutarak frekans spesifik normalizasyon yapan NAL-NL1 prosedirünün VIOLA formülüne göre özellikle gürültülü ortamlarda konuşmayı ayırdetmede daha başarılı olduğunu göstermiştir. Ancak, optimal amplifikasyon için bir altın formül olmadığı

görüşündeyiz. Her işitme kayıplı hasta ayrı bir birey olarak değerlendirilmeli ve genellendirmelere dayalı uygulamalardan kaçınılmalıdır.

48. M.Ü.T.F Odyoloji Bilim Dalı'nda Koklear İmplantlı Hastalar için Kullanılan Konuşma Testlerinin Standardizasyonu

Zeynep GENCE
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Ufuk DERİNSU
Kabul Tarihi : 15.08.2001
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Koklear İmplantlı Hastaların Konuşma Gelişimini Değerlendirmek için bu tür hastalar için özel olarak hazırlanmış konuşmayı algılama testlerine ihtiyaç vardır.

Denekler, odyolojik tetkikleri yapıldıktan sonra işitmelerine göre gruplara ayrılmışlardır. Bu çalışmada 50 normal işitmeli, 30 işitme kayıplı ve 17 koklear implantlı hasta kullanılmıştır. Daha sonra her denek grubunda deneysel koşullar eşit tutularak, M.Ü.T.F Odyoloji Bilim Dalı'nda hazırlanmış olan konuşma testi listeleri uygulanmıştır.

Elde edilen verilerden her grubun doğru bilme oranları belirlenmiştir. İlk aşamada madde analizi yapılmış ve normal işiten grubun %5'ten fazla hata yapıldığı saptanan test maddeleri, test materyalinden çıkarılmıştır. Kalan maddelerin homojenizasyonu sağlanarak, 25'er maddeden oluşan alternatif test formları oluşturulmuştur. Bu alternatif test formları, testlerin çok sık uygulandığı koklear implantlı hastalarda öğrenme etkisini gidermekte kullanılacaktır.

İkinci aşamada, normal işiten grubun, işitme kayıplı grubun ve koklear implantlı grubun doğru bilme oranlarıyla her madde için istatistiksel anlamlılık (ki kare) hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı bulunan maddeler için aradaki anlamlı farkın hangi denek grubu tarafından yaratıldığı bulunmuştur.

Test maddelerinin çoğunda üç denek grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır. Kapalı uçlu testlerde çoğunlukla farkı yaratan grubun normal işitmeli grup olduğu gözlenmiştir. Açık uçlu testlerde, özellikle cümle testinde farkı yaratan grubun yine normaller veya koklear implantlılar olduğu gözlenmiştir. Ölçüt geçerliliği de denetlenmiştir.

49. Sıçanda Deneysel Kolit Modelinde Endotelinlerin Rolü

Mustafa DENİZ
Danışman Prof. Dr. Hızır KURTEL
Kabul Tarihi :22.08.2001
Fizyoloji Anabilim Dalı

İnflamatuvar barsak hastalıkları (İBH) gastrointestinal sistemin akut ve kronik inflamasyonu ile karakterize olan ülseratif kolit ve Crohn hastalıklarını içermektedir. İBH'nın patofizyolojisi tam olarak bilinmemekle beraber kan akımı değişikliklerinin patogenezde önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar vazokonstriktör bir peptid olan endotelinlerin (ET) gastrointestinal mukozal hasarın önemli bir mediyatörü olduğunu düşündürmektedir. Bu çalışmanın amacı deneysel kolit modelinde meydana gelen kan akımı değişikliklerini karakterize etmek ve olası değişikliklerde ET'lerin rolünü belirlemektir.

Çalışmada her iki cins Sprague Dawley sıçanlar kullanılmıştır. Trinitrobenzen sulfonik asit (TNBS), hafif eter anestezisi altında intrakolonik olarak (25 mg/sıçan, %37'lik etanol içinde) verildi. Kontrol grubu hayvanlara TNBS yerine tuzlu su (%0.9 NaCl) tedavisi uygulandı. İnferiyor mezenterik arter (İMA) kan akımı TNBS uygulamasını takiben veya TNBS sonrası 1, 3, 5, ve 14. günlerde ultrasonik transit geçiş metodu ile 90 dakika süresince ölçüldü. Her grupta deney sonunda makroskopik hasar derecelendi ve alınan doku örneklerinde nötrofil infiltrasyonunun bir göstergesi olan miyeloperoksidaz aktivitesi (MPO) ölçüldü. İMA kan akımı 1, 3 ve 5. günlerde kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük bulundu ($p<0.05$-0.01).

Kolit oluşturulduktan sonra ölçülen MPO aktivitesi 1, 3, 5, 14. günlerde kontrol grubuna göre yüksek bulundu ($p<0.05$-0.01). Bir grup deney hayvanı TNBS tedavisi öncesinde ve takip eden 3 gün süresince ; Bosentan (nonspesifik ET reseptör antagonisti, 30 mg/kg/gün; n=8), BQ 485 (ET-A reseptör antagonisti, 60 µg/kg/gün, n=8) ve BQ 788 (ET-B reseptör antagonisti, 60 µg/kg/gün; n=6) ile tedavi edildi. Sadece ET-A reseptör antagonisti ile yapılan tedavi TNBS ile meydana gelen kan akımı değişikliklerini ve makroskopik hasar indeksini anlamlı olarak azalttı ($p<0.05$). Uygulanan tedavilerden hiç birisi kolite bağlı artan doku MPO aktivitelerini değiştirmedi.

Bu çalışmanın sonuçları TNBS kolit modelinde kan akımı değişikliklerinin özellikle 1, 3 ve 5. günlerde belirgin olduğunu ve ET-A reseptörlerinin inflame kolonda meydana gelen hemodinamik değişiklikler ve doku hasarında önemli bir rol oynadığını göstermiştir.

50. Genişlemiş Spektrumlu Beta-Laktamaz (ESBL) Üreten ve Üretmeyen Klebsiella Pneumoniae Kökenlerinde Plazmid Profillerinin Saptanması ve Antibiyotik Duyarlılık Sonuçları ile İlişkisinin Araştırılması

Amir Mahdi KHAMANEH
Danışmanı: Prof.Dr. Candan Bozok JOHANSSON
Kabul Tarihi: 08.10.2001
Mikrobiyoloji veKlinik Mikrobiyoloji Anabilim

Bu çalışmada Marmara Üniversitesi Hastanesi Yoğun Bakım, Çocuk Cerrahisi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon, Kadın Doğum, Ortopedi, Yeni Doğan, Genel Cerrahi, Plastik Cerrahi ve Nöroşirürji servislerinde yatmakta olan hastalardan izole edilen 38 Klebsiella pneumoniae kökeni incelemeye alınmıştır.

Kökenlerin seftazidim, sefotaksim ve aztronam gibi beta-laktamlara ve amikasin, gentamisin streptomisin'e karşı MİK (µg/ml) değerleri mikrodilüsyon yöntemi ile saptanmıştır. Ayrıca tetrasiklin ve trimetoprim sülfametoksazol'e duyarlılıklar, disk difüzyon yöntemi ile saptanmıştır.

Kökenlerin 16'sı (%42,1) ESBL (genişlemiş spektrumlu beta-laktamaz) pozitif bulunurken, 22(%57,9) ESBL negatif olarak değerlendirilmiştir.

ESBL (genişlemiş spektrumlu beta-laktamaz) üreten ve üretmeyen kökenlerin plazmid içeriği modifiye fenol-kloroform yöntemi ile araştırılmış ve 15 ayrı profil elde edilmiştir. Kökenlerin %92,1'inde büyük plazmidlere (>20Kb) rastlanırken, %7,9'unda hiç plazmid bandı görülmemiştir. Kökenlerin 35'i en fazla 5(%2,8), en az 1 (%68,6) plazmid taşımaktadır.

Aminoglikozidlerle elde ettiğimiz antibiyotik duyarlılık profiline bakarak kökenlerin %13,2'si amikasine dirençli ve orta derece duyarlı iken, kökenlerin %29'u gentamisine ve %36,8'i streptomisine dirençli veya orta derece duyarlı bulunmuştur. Kökenlerin %29'u trimetoprim-sülfametoksazol dirençli iken, %42,1'i tetrasikline dirençli bulunmuştur.

Kökenlerin plazmid profilleri ile antibiyotik duyarlılık paternleri arasında bir ilişki saptanmamıştır.

ESBL üretmeyen kökenlerin %90,9'unda büyük plazmidlerin bulunması, bu tür bakterilerin hastane ortamında direnç geliştirme ve yaymasında potansiyellerinin iyi olduğunun göstergesidir.

51. Cerrahi Servislerde Elektif Cerrahi Uygulamalarin Hazirlik Süreci Uygunluğu Ve Ekonomik Açilardan Değerlendirilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

Hakan ÖZVERİ
Danışman: Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi:02.11.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

AMAÇ: Elektif cerrahi yapılan hastalarda hastane yararlanımını uygunluk ve maliyet üzerine olan etkileri bakımından değerlendirmek.

GEREÇ ve YÖNTEM: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Cerrahi Bölümlerinde 1999 yılında elektif ameliyat yapılan hasta evreninden oluşturulan örneklem ile, hastaların hastaneye yatırılış ve ameliyat sonrası kalışları *Uygunluk Değerlendirme Protokolü(AEP-Appropriateness Evaluation Protocol)* sile değerlendirilmiştir. Uygunsuz yatış ve kalış sonucu, otelcilik hizmetleri ve personel giderlerinden kaynaklanan maliyet hesaplanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir.

BULGULAR: 601 hastadan 429'una(%71.4) yatırılarak *(inpatient)* ameliyat yapılmış, 172(%28.6) hastaya ise yatırılmadan *(outpatient)* cerrahi uygulanmıştır. *İnpatient* hastalarda %16 hastanın uygunsuz olduğu görülmüştür. *Outpatient* hastalarda ise uygunsuzluk saptanmamıştır. Toplam yatış günleri içinde %44.98 uygunsuz kalış saptanmıştır. Uygunsuz yatış ve kalışların maliyeti 38.900 USD olarak hesaplanmıştır. Örneklemin evreni temsil etme oranına göre hesaplandığında Cerrahi Bölümler için uygunsuz maliyet 370.476 USD olarak saptanmıştır.

SONUÇ: Sonuç olarak bu çalışmada, UDP kullanılarak, elektif cerrahi uygulanan hastalarda yüksek oranda uygunsuz hastane kalışı bulunmuştur. Klinik uygulamalarda yapılacak değişiklikler ve sisteme ait problemlerin giderilmesi ile *outpatient* hasta hizmetlerinin kullanımı arttırılabilir ve bu şekilde pahalı *inpatient* hasta hizmetleri daha uygun kullanılabilir.

52. Servital Radükülopati ve/veya Miyelopatilerde Median Uyarımlı Kısa Lotanslı Somatosensoryel Uyarılmış Potansiyeller

Hülya DEMİR
Danışman : Prof.Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 24.10.2001
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Radükülopati, servikal bölgede en sık görülen patolojilerden birisidir. Tanısında elektrofizyolojik tekkikler ve sipinal manyetik rezonans incelemesi sık kullanılmaktadır. Çalışmamızın amcı servikal radikülopatilerde konvansiyonel

elektromiyografi, F dalgası, H refleksi, median ve posterior tibial somatosensoryel uyandırılmış potansiyellerden oluşan nörofizyolojik tetkiklerin tanısal değerini araştırmaktı. Klinik olarak radikülopati semptom ve bulguları olan , spinal manyetik rezonans görüntüleme incelemesinde rtadikülopati ve kök basısı saptanan 30 olgu çalışmaya alındı. Konvansiyonel elektrofizyolojik tetkik çalışması için 14 sağlıklı birey, uyandırılmış potansiyel çalışması için 15 sağlıklı bireyden oluşan iki ayrı kontrol gurubu oluşturuldu. Otuz olgunun 12'sinde F dalga anormalliği (%40), 22 olgunun 17'sinde H refleks anormalliği (%81) bulunmuştur. İğne EMG'sinde hiçbir olguda akut denertvasyon saptanmamış,17 olguda kronik denervasyon görülmüştür(%57). Median SUP incelemesinde N9, N11, N13, N20 pik, N9-N13 interpik letans farkı, N13-N20 interpik letans farkı kaydedilmiş ve 16 olguda diskopati ile uyumlu tarafta anormallik görülmüştür(%53). En sık görtülen anormallikler sırtasıyla kortikal N20 potansiyeli latans uzaması, N13 yanık yokluğu, N13-N20 interpik latans farkı uzaması ve N13 latans farkı uzaması olmuşlardır. Posterior tibial SUP incelemesinde ise 10 olguda anortmallik bulunmuş (T%33) ve bulgulartda kord basısı vartlığı saptanmıştır.

53. Yüksek Voltaj Galvanik Stimulasyonun Kas Gücüne Etkileri

Uygar ÇOŞKUN
Danışman:Prof.Dr.Zeynep GÜVEN
Kabul Tarihi:07.11.2001
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı diz osteoartriti olan hastalarda yüksek voltaj galvanik stimülasyonun (YVGS) kas güçlendirmeye etkisinin araştırılmasıdır. Çalışma diz osteoartriti olan toplam 24 kadın hasta üzerinde yapılmıştır. Hastalar randomizasyon yöntemiyle kontrol grubu (12 kişi), YVGS grubu (12 kişi) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

Kontrol grubundaki hastalara konvansiyonel rehabilitasyon (elektroterapi, kuadriseps femoris kası izometrik egzersizleri) programı verilmiştir. YVGS grubundaki hastalara ise konvansiyonel rehabilitasyon programına ek olarak YVGS uygulanmıştır. Bütün hastalar 6 hafta boyunca, haftada 3 seans olmak üzere toplam 18 seans tedavi programına alınmıştır. Hastalar tedavi öncesi ve tedavi sonrası (6 hafta sonra) olmak üzere güç artışı için 0° diz ektansiyonda, 30°-60° diz fleksiyonunda kuadriseps femoris kası izometrik gücü ve 60°/sn açısal hızda izokinetik gücü, kas kütlesinde artış için manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ile kuadriseps femoris kası kesit alanı, ağrı için vizüel analog skala (VAS) ve yüz skalası, fonksiyonel değerlendirme için ise SF36 fonksiyonel değerlendirme skoru

ve 50 metre yürüme süresi ile değerlendirilmişlerdir. 0° diz ekstansiyonda izometrik güç artışı YVGS grubunda ileri derecede anlamlı artış göstermiş ($p<0.001$), kontrol grubunda ise anlamlı artış saptanmamıştır($p>0,05$). 30°-60° diz fleksiyonda izometrik güçte ve 60°/sn açısal hızda izokinetik güçte her iki grupta da anlamlı artış bulunmuştur. Gruplar arası değerlendirmede anlamlı fark bulunamamıştır.

MRG kuadriseps femoris kası kesit alanı incelemesinde her iki grupta da anlamlı artış saptanmamıştır. VAS ve yüz skalası, SF36 fonksiyonel değerlendirme skalası, 50 metre yürüme süresi değerlendirmelerinde her iki grupta da anlamlı azalma bulunmuş, ancak gruplar arası değerlendirmede anlamlı farka rastlanmamıştır. Sonuç olarak YVGS 0° diz ekstansiyonda kuadriseps femoris kası izometrik gücünde artış meydana getirmiş, ancak kuadrisepsin değişik fleksiyon derecelerinde ölçülen izometrik gücünde ve izokinetik gücünde artışta, analjezik etkide ve fonksiyonel düzeyde artışta konvansiyonel rehabilitasyon programına üstünlüğü saptanamamıştır.

Çalışmamızdan elde edilen sonuçlara göre konvansiyonel rehabilitasyon programı diz osteoartritinde etkili bulunmuş, ek olarak uygulanan YVGS'un farklı diz açılarında ve 6 haftadan daha uzun sürelerde kuadriseps kasının güçlendirilmesinde daha etkin olabileceğini göstermiştir.

54. Anterior Akromioplasti Sonrası Rehabilitasyonda Sürekli Pasif Hareket Cihazının Etkinliği

Güven ÇETİN
Danışman:Prof.Dr.Zeynep GÜVEN
Kabul Tarihi:07.11.2001
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışma akromiyoplasti operasyonu sonrası rehabilitasyonda sürekli pasif hareket (SPH) cihazının erken ve geç dönem etkilerini izleme amacıyla Ekim 1999 - Temmuz 2001 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı'ndan Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'na refere edilmiş 30 hasta üzerinde gerçekleştirildi. Tesadüfi yöntemle 15'er kişilik 2 gruba ayrılan hastaların birinci grubuna Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'nda rutin olarak uygulanan ve ameliyat sonrası 2. günde başlanan konvansiyonel rehabilitasyon programı uygulandı.

Bu programın eklem hareket açıklığına yönelik tedavi bölümünde, ilk hafta terapist tarafından uygulanan pasif, 2. haftadan itibaren aktif, aktif-asistif egzersizler yaptırıldı. İkinci gruba ise konvansiyonel programın standart eklem hareket açıklığı

egzersizleri dışındaki bütün komponentleri verildi; ancak pasif germe egzersizi yerine ikinci günden itibaren SPH cihazı ile üç planda elevasyon ve rotasyon hareketleri yaptırıldı. Her hasta toplam 3 aylık tedaviye alındı. Tüm hastalara rehabilitasyon öncesi, 1, 2, 4, 6, 8 ve 12. haftalarda goniometrik eklem hareket açıklığı ölçümleri (pasif ve aktif), ağrı (vizüel analog skala, yüz skalası), hasta memnuniyeti, hekim-terapist memnuniyeti, Constant Skorlaması ile analjezik kullanımı sorgulanarak değerlendirme yapıldı.

Sonuç olarak, SPH cihazının akromiyoplasti operasyonu geçiren hastalarda, konvansiyonel eklem hareket açıklığı egzersizlerine bir üstünlüğü olmadığı, her iki tedavi metodunun da eşit derecede etkin oldukları kanaatine varıldı.

55. Goα cDNA'sının *E.coli*'de pTrcHis 2A Vektör Sistemine Klonlanması

Özlem ÇELİK
Danışman :Yrd.Doç.Dr.Ayşe İNHAN GARİP
Kabul Tarihi:12.11.2001
Biyofizik Anabilim Dalı

Bu çalışmada heterotrimerik G-proteinleri ailesinin bir üyesi olan Goα cDNA'sının ticari olarak üretilmiş bir ekspresyon ve saflaştırma sistemi olan "Xpress System Protein Purification" (Invitrogen) sistemine klonlanması gerçekleştirilmiştir.

Goα cDNA'sı, John Hopkins Üniversitesinden Dr.Randall Reed tarafından pGEM-2 vektörü içerisinde gönderilmiştir. Buradan çıkarılan Goα dizisi çeşitli işlemlerden geçirilerek, daha önce hazırlamış bulunduğumuz pTrcHis2A vektörü ile birleştirilmiş ve ekspresyon hücrelerine aktarılmıştır. Bu sistem proteinin C-ucuna eklediği 6 histidin rezidüsü yardımıyla saflaştırmayı tek aşamada ve kolaylıkla gerçekleştirmeye olanak sağlamaktadır.Klonlama yöntem olarak başarıyla gerçekleştirilmekle birlikte PZR aşamasında gerçekleşen tek baz kayması nedeniyle ekspresyon test edilememiştir.

56. Dişhekimlerinin Dişhekimliği Hizmetinde Rekabet ve Reklama Yönelik Değerlendirmeleri

Didem Öner ÖZDAŞ
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi: 12.11.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Dişhekimlerinin dişhekimliği hizmetinde reklam ve rekabete yönelik davranışlarının belirlenmesi amacıyla planlanmış, Temmuz 2000-Eylül 2001 tarihleri arasında İstanbul ili sınırları içinde faaliyet gösteren ve araştırmaya katılmayı kabul eden 235 dişhekimine uygulanan tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmaya katılandişhekimleri özel sektörde (muayenehane, poliklinik, özel hastanelerde çalışan dişhekimleri) ve/veya kamu kuruluşlarında (devlet hastanesi ve/veya polikliniği, SSK hastanesi ve /veya polikliniği, dişhekimliği fakültelerinde görev yapan öğretim elemenları, sağlık ocakları ve belediyeye bağlı kliniklerin diş bölümlerinde) çalışmaktadırlar. Veriler, birinci ve üçüncü bölümü araştırmacının kendisi tarafından, ikinci bölümü ise ABD ve Yeni Zelanda'da uygulanmış iki ayrı araştırmanın sorularının derlenmesi ile elde edilen anket formu aracılığı ile yüzyüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Araştırmaya katılan dişhekimlerinin % 51'i erkek, %48'i kadındır ve yaş ortalaması 37.39'dur.

Araştırmaya katılan dişhekimlerinin % 65.1'i özel sektörde, % 23'ü kamu sektöründe diğerleri de hem kamu hemde özel sektörde görev yapmaktadır. Katılımcı dişhekimlerinin % 79'u TDB üyesi, % 21'i ise TDB'ye üye değildir.

Araştırmaya katılan dişhekimlerine göre reklam, tüketici ile iletişim kurmanın en etkili yöntemidir. Katılımcıların yarısından biraz daha fazlasına (%57) göre reklam, reklamı yapılan ürünün fiyatını artırmaktadır. Katılımcıların üçte ikisi (%68.5) tedavi ücretlerinin reklam edilmesinin toplumdaki dişhekimi imajını olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmektedir. Dişhekimlerinin büyük çoğunluğu (%82.6) tedavi ücretleri reklam edilse bile hastaların her zaman ucuz çalışan dişhekimlerini tercih etmeyeceğini savunmaktadır.

Dişhekimlerinin % 83'ünün toplumu bilgilendirici her türlü reklamı onayladıkları görülmüştür.

Hastaları ile ücret pazarlığı yapmanın doğru olduğunu savunanlar %24.7'dir. ancak yarıdan fazlası /%63.4) hastanın durumu tedavi ücretini ödemeye uygun değil ise fiyatta indirim yapmayı hoş görmektedir.

Araştırmaya katılan dişhekimlerinin yarısı (%52.3) sağlık sektöründe reklam yapılmasına karşıdır. Buna rağmen çalıştığı kuruluşun reklamını yapmayanlar sadece % 14'tür. Araştırma sonucuna göre dişhekimlerinin çalıştıkları kuruluşlarda ençok tercih ettikleri tanıtım metodu tabeladır. Onu izleyen tanıtım metodları da kart bastırmak, açılış kokteyli vermek, broşür, web sayfası, bez afiş, röportaj, el ilanı, TV,gazete ilanı, bedava muayene duyurusu ve radyo yayınıdır.

Araştırmaya katılan dişhekimlerinin yaşı, ortalama yaştan daha büyük olanların ve ortalama çalışma süresinden daha uzun süredir dişhekimliği yapanların reklam karşı oldukları ve reklamı tıp etiğine uygun bulmadıkları saptanmıştır.

Dişhekimlerinin TDB'nin reklam uygulamaları hakkında çoğunlukla fikir beyan etmedikleri ortaya çıkmaktadır.

TDB'nin gelişen iletişim koşullarını da gözönüne alıp reklam tanımını yeniden gözden geçirmesi, İstanbul'da faaliyet gösteren kayıtsız dişhekimlerine karşı bir mücadele başlatması, haksız rekabeti önlemek amacı ile ortaya konan ''asgari ücret tarifesi'' uygulamasında aksayan yönleri belirlemesi, TDB'nin de uygun gördüğü ücretsiz ağız diş sağlığı taramalarına dişhekimlerinin daha yaygın olarak katılmaya teşvik etmesi önerilmiştir.

57. Hepatit B Virüsü ile Enfekte Hastalarda Genotip Belirlenmesi

Filiz TÜRE
Danışman: Prof. Dr. Nurdan TÖZÜN
Kabul Tarihi :16.11.2001
Gastroenteroloji Anabilim Dalı

Hepatit B virüsünün genomik yapısının araştırılmasında ileri moleküler biyolojik yöntemler kullanılarak önemli adımlar atılmıştır. HBV infeksiyonunun ciddi seyirli olması, kronikleşmesi ve tedavideki güçlükler infeksiyonun süregenliğinde konağın dışında virüsün genom yapısındaki bazı değişikliklerle de ilişkili olduğunu akla getirmektedir.

Hepatit B virüsü genomları moleküler düzeyde incelendiğinde, genomlar arasında en az %8 veya daha fazla farklılık olanlar kendi aralarında gruplandırılarak günümüzde A'dan G'ye 7 genotip tanımlanmıştır. Bu genotipler farklı coğrafi dağılım ve klinik tablolara eşlik etmektedirler.

Bu çalışma, kronik HBV infeksiyonlarında PZR-RFLP yöntemiyle HBV genotiplerinin belirlenmesi ve hastalığın klinik seyriyle karşılaştırılması amacıyla, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bilim Dalı işbirliği ile Marmara Üniversitesi Gastroenteroloji Enstitüsü'nde (M.Ü.G.E.) planlanmış ve enstitünün moleküler biyoloji laboratuvarında yapılmıştır.

Bu amaçla çalışmaya, M.Ü.G.E.'nde Digene Kiti ile rutin olarak serumdan bakılan HBV DNA miktarlarından sonuçları 5 pg/ml üzerinde pozitif olan 52 hasta alındı. HBV DNA, genotip tayini için NaOH ve HCl yöntemi ile serumdan ekstrakte edilip PZR ile çoğaltıldıktan sonra Tsp 5091 ve Hinf I restriksiyon enzimleri ile kesildi. RFLP yöntemi ile elde edilen sonuçları doğrulamak ve nükleotid

farklılıklarını göstermek amacıyla 13 hastanın da otomatik DNA dizi analizleri, Ankara Üniversitesi Hepatoloji Enstitüsü'nde ABI 310 Genetic Analyser sistemi ile yapıldı.

Çalışmada 52 kronik B hepatitli olgunun 24'ü çocuk ve 28'i ise erişkin hastalardan oluşmaktaydı. Hastaların tamamında HBV genotipinin genotip D olduğu saptandı. Aynı zamanda hastalarda bu genotipe ait literatürde belirtilen altı paternden üçü tespit edildi. D2 paterni %83 oranla baskın olarak saptandı.

Sonuç olarak; ülkemizde hepatit B virüsü ile enfekte hastalarda D2 paternli genotip D dominant HBV genotipidir.

58. Anne Ve Kordon Kaninda Kurşun Düzeyleri Ve Etkileyen Bazi Faktörler

Dr. Mehmet Nuri DELİKARA
Danışman : Prof. Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi:26.11.2001
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Amaç: Anne ve umbilikal kord kan kurşun düzeylerinin belirlenmesi ve kan kurşun düzeyini etkileyebilen risk faktörlerinin araştırılması.

Araştırmanın tipi: Kesitsel tipte planlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesine doğum için başvuran ve 10-14 Ekim tarihleri arasında doğum yapan ardışık 75 gebe çalışma kapsamına alındı. 14 olgu anne veya kordon kanında pıhtılaşma olduğu için çalışma dışı bırakıldı. Grafit fırınlı atomik absorpsiyon spektrofotometresi yöntemi ile 61 annede ve kordon kanlarında kurşun düzeyleri ölçüldü. Anket formu düzenlenerek maternal ve umbilikal kordon kanında saptanan kurşun düzeyleri ile sosyodemografik faktörler arasındaki ve olası yüksek umbilikal kord kanı kurşun düzeyleri ile neonatal morbidite arasında ilişki araştırıldı.

Bulgular: Ortalama maternal kan kurşun düzeyi 4.01±1.80 µg/dL (SD) olarak saptandı. Maternal kan kurşun düzeylerinin hiçbirinin 10 µg/dL yi aşmadığı belirlendi. Ortalama umbilikal kordon kurşun düzeyi 2.77±1.48 µg/dl olarak bulundu. Maternal ve umbilikal kord kurşun düzeyleri arasında anlamlı ilişki mevcut olup ($r:0.58$, $p<0.01$) kordon düzeyleri maternal düzeyin yaklaşık % 70 i kadardı.

Araştırılan risk faktörleri ile kan kurşun değerleri arasında bir ilişki saptanamadı.

Sonuç ve Yorum: Bu bulgular İstanbul'da ortalama maternal ve umbilikal kordon kan kurşun düzeylerinin eski yıllara göre oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Kan kurşun düzeylerini etkileyen risk faktörlerini değerlendirebilmek ve düşük dozda kurşuna maruz kalınımın etkilerinin incelenebilmesi için ise daha büyük kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Kurşun, umbilikal kordon, perinatal morbidite, atomik absorbsiyon spektrometrisi

59. İstanbul'daki Özel Sağlık Sigortası Kurumlarının, Anlaşmalı Kurumlarından Beklentileri

Gülin KIRAÇ
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi: 29.11.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

İstanbul'daki Özel Sağlık Sigortası hizmeti veren kurumların, anlaşmalı sağlık kurumları ve doktorlardan olan beklentilerinin belirlenmesi amacı ile planlanmış, Şubat 2001 – Eylül 2001 tarihleri arasında veriler toplanmıştır, İstanbul ili sınırları içinde faaliyet gösteren 29 Özel Sağlık Sigortası kurumu, 3 aracı kurum, 2 Reasürans kurumundan; araştırmaya katılmayı kabul eden 23 Özel Sağlık Sigortası kurumu, 2 aracı kuruluş, 1 Reasürans şirketine, yani toplam 26 sigortacıya uygulanan, tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Araştırmamıza katılan kurum sayısı 26'dır. Bu da evrenimizin % 82,8'idir.

Araştırmaya katılan özel sağlık sigortası kurumlarının yöneticilerinin % 76,9'u erkek, % 23,1'i kadın olup, bu kişilerin %80,8'i tıp fakültesi mezunudur. Katılımcıların yarıdan çoğu Özel Sağlık Sigortası kurumunda müdür, geri kalanı da tıbbi teknik danışma konumunda ve %73,07'si 2 - 4 yıldır aynı kurumda çalışmaktadır. Araştırmaya katılan kurumların % 76,9'unun aracı kurumlar ile ortaklaşa çalışmakta olduğu belirlenmiştir. Özel Sağlık Sigortası Kurumlarının hizmet almak üzere anlaşma yapacakları kurumlar ile anlaşmaları % 72,0'ı doğrudan kendi kurumları ile birlikte yaptıklarını, % 92,0'si kendi şirketlerinde anlaşmaları koordine eden yetkili kişi/bölüm olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilere göre; sağlık kurumları ve/veya doktorlardan hizmet almak üzere anlaşma yaparken dikkat edilmesi gereken konu başlıklarının önem sırasına göre değerlendirilmesinde "Pazar payı" en başta yer almaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin % 84,6'sı kurumlarında, Özel Sağlık Sigortası poliçesi sattıkları müşterilerinin, bir sonraki yıl eğer poliçelerini devam ettirmediler ise, yenilememe nedenlerini geriye dönüp araştırdıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kurumlarda anketi yanıtlayan kişiler, hizmet almak üzere anlaşma yaptıkları sağlık kurumları ve/veya doktorlar tarafından % 96,2 oranında suistimal ile karşılaştıklarını

belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kurumlarda anket uygulanan kişiler, hizmet almak üzere anlaşma yaptıkları sağlık kurumları ve/veya doktorlar tarafından yapıldığında karşılaşılan suistimal şekillerinden en çok " gereksiz röntgen çekimi, laboratuar tahlili, vb. istemi"ne rastlandığını belirtilmişlerdir. Araştırmaya katılan kurumların % 84, 6'sının ceza sisteminin olduğunu, % 76,9'unun ceza sistemini uyguladıklarını söylemişlerdir.

Sorunların nedenlerinin asıl kaynak yeri; sigorta mevzuatının yetersizliğidir. Bu nedenle sigorta kurumları ve özel sağlık kurumları sadece kendi belirledikleri kurallara göre davranmaktadırlar. Öncelikle Türk Ticaret Kanunu'na, Özel Sağlık Sigortaları ile ilgili akıllıca, uygulanabilir, kontrol edilebilir, güncel kanun maddeleri ve denetleme mekanizmaları ile ceza siteminin boşluklarının doldurulması gerekmektedir. Ülkenin sağlık politikasının daha düzenli işlemesi de bir başka çözüm önerisi olabilir. Sağlık Ocağı, daha sonra Hastane, hatta Aile Hekimliği sisteminin düzgün işletilmesi. Böylece hastanelere doğru gittikçe azalan kişi sayısı ile, gereksiz kalabalık ve gereksiz işlemler de ortadan kalkmaktadır. Büyük oranda finans kaynağı olan sigortalar, suistimaller sonucunda müşteri kaybetmekte, bu da özel sağlık kurumlarının hastalarını kaybetmelerine neden olmaktadır. Özel Sağlık Sigortası kurumları ve özel sağlık hizmeti veren kurumlar bir araya gelip, önce birbirlerini tanımalı, bunun ardından, yapıcı ve kalıcı bir çalışma sistemi yerleştirmeleri gerekmektedir. Çünkü kısa vadede kar amacı ile suistimalde bulunan özel sağlık kuruluşları, uzun vadede aslında kendilerine zarar vermektedir. Özel Sağlık Sigortası kurumları, özellikle poliçesini kullanmamış, ya da az kullanmış olan müşterilerini ödüllendirmek adına değişik ve daha cazip imkanlar, hatta hasarsızlık nedeni ile ödeme şekillerinde değişik seçenekler sunabilir.

Türkiye'de tamamı ile iyi niyete dayanan özel sağlık sigortalarının ve özel sağlık kurumlarının geleceğinin birbiri ile çok sıkı ilişkiler içinde olduğu ve bu arada hastanın da korunması gerektiği unutulmamalıdır.

60. Eskişehir İlinde Sosyal Sigortalar Kurumu, Devlet ve Üniversite Hastanelerinde Toplam Kalite Yönetimi Çerçevesinde Hasta Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi

Rabia BAL
Danışman: Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi:29.11.2001
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu Araştırma 2001 yılı Şubat ayında Eskişehir İlinde S.S.K, Devlet ve Üniversite Hastanelerinin Göğüs Hastalıkları Polikliniklerine müracaat eden toplam 488 hastadan araştırmaya katılmayı kabul eden 428 hastaya, hasta memnuniyetinin

ölçülmesi, kurumların bu açıdan karşılaştırılması ve memnuniyeti etkileyen değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılmış tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Araştırma, beş iş günü boyunca mesai saatlerinde, kurumlara rahatsızlığı nedeniyle başvuran, 15 yaşın üstündeki kişilerle yüz yüze anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 55.80'i erkek, % 74,10'nu evli, % 26,30'u 36-45 yaş grubu, % 30.10'u ilkokul mezunu ile ilk sırayı almakta, % 41,40'ın S.S.K.'lı, % 13.60'ının Bağkur'lu, % 28.00'inin Emekli Sandığı güvencesine sahip olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların kurumları tercih nedenlerine göre ilk sırayı % 63.30'u ile sosyal güvence-sevk, % 21.50'si iyi hizmetin olması ikinci sırayı oluşturmaktadır. Kurum tercih nedenlerinin en düşük yüzdesini de % 0.90'ı ile çabuk sonuç alma oluşturmaktadır.

Gruplar arasındaki cinsiyet ile toplam memnuniyet puanlarının değerlendirmesi t-Testi ile değerlendirilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre daha memnun oldukları görülmüştür. Üniversite mezunlarının diğer gruplara göre memnuniyet puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Kuruma gelişten muayene odasına girişe kadar geçen sürede anlamlı bir fark bulunmuştur. Kamu sektörüne ait sağlık kurumlarında Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan "Türkiye Sağlık Hizmetlerinin Kullanımı 1992" araştırmasında hasta bekleme süresi tüm sağlık kurumları için ortalama 70 dakika bulunmuştur. Bu çalışmada Tıp Fakültesi Hastanesi 37.27 dakika ile bu süreyi aşmamaktadır. Devlet Hastanesi 76.25 dakika ve S.S.K. Hastanesi 95.60 dakika ile bu süreyi aşmakta oldukları bulunmuştur.

Fiziksel Koşullar bakımından Tıp Fakültesi Hastanesi en çok memnun kalınan, Devlet Hastanesi en az memnun kalınan kurumlar olmuştur.

Bu araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde; Kurumların Toplam Memnuniyet Puanlarına göre karşılaştırıldığında Tıp Fakültesi Hastanesinde memnun olma derecesinin Devlet Hastanesi ve SSK Hastanesinden olunan memnuniyet derecesinden daha fazla olduğu görülmektedir. Memnuniyet boyutları açısından kurumların karşılaştırılmasına yönelik olarak elde edilen bulgular "İnsancıllık, Bilgilendirme, Genel Memnuniyet, Psiko-Sosyal Destek, Bulunabilirlik/Ulaşılabilirlik, Fiziksel Koşullar, Yetkinlik ve Genel Kalite Boyutları açısından Tıp Fakültesinden olunan memnuniyet derecesinin SSK ve Devlet Hastanesinden olan memnuniyetin derecesine göre anlamlı düzeyde daha fazla olduğunu göstermektedir.

Fiziksel koşulların düzeltilmesi, muayene odalarının çoğaltılması, doktorun üzerinden fazla hasta yükünün alınmasına yönelik uygulamalara geçilmesi, ilaç mümessillerinin belirli saatlerde hastaneye alınması, sağlık personeline hastalarla iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik olarak eğitim programlarının düzenlenmesi ve bu eğitimlere katılımın zorunlu hale getirilmesi, randevu saatlerine riayet edilmesine yönelik önlemlerin alınması, hasta bekleme salonlarına önem verilmesi, özürlü hastaların memnuniyet düzeylerini etkileyen faktörlerin tespitine yönelik olarak bir araştırmanın yapılarak özürlü bireylere de bu tür araştırmalarda da yer verilmesinin bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Hastanelerde vardiyalı sistem ve randevulu sistemin karşılaştırılmasına yönelik olarak bir araştırmanın yapılarak bu sistemlerle hasta memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesine ve sağlık personelinin motivasyon-memnuniyetine yönelik olarak bir araştırmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

61. Vojta Terapinin Etkinliği

İmran ERKANAT
Danışmanı: Prof.Dr.Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 20.12.2001
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Çalışmamızı serebral palsi'li (SP) çocukların rehabilitasyonunda Vojta Metodunun etkinliğini araştırmak için yaptık. 0-5 yaş arası SP'li 30 çocuk dahil ettik. Tedavi grubunu 15 SP'li çocuk, diğer 15 çocuk ise grup kontrol grubunu oluşturdu. Tedavi grubundaki çocuklar düzenli olarak 6 ay boyunca haftada bir gün hastaneye geldiler ve fizyoterapist tarafından Vojta Metodu ile program verildi. Kontrol grubundaki çocuklar 6 ay boyunca ayda bir kere hastaneye geldiler ve Vojta Metodu ailelere öğretildi.

Tedavi ve kontrol grubunun her ikisini de tedavi öncesinde ve sonrasında Kaba Motor Değerlendirme Ölçütü (KMDM), Pediatrik Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçütü (WeeFİM), Uyarılabilen Durum Refleksleri (UDR) ile değerlendirdik. Tedavi ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulamadık fakat her iki grubunda tedaviyle ilerleme kaydettiklerini gördük.

Vojta Metodu ile tedavi sonunda patolojik reaksiyonların azaldığını, kaba motor fonksiyon becerilerinin istatistiksel olarak gelişme sağladığını gördük Çocukların mesane ve barsak eğitimlerinde, anlama becerilerinde artış olduğunu gözlemledik. Hemiplejik ve diparetik vakalarda fonksiyonel bağımsızlığın daha fazla arttığını gördük.

Sonuç olarak SP'li çocuklarda (0-5 yaş arası) Vojta Metodunun rehabilitasyon programı olarak oldukça etkin olduğu kanısına vardık.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU

A. DOKTORA TEZLERİ

62. Angiotensin Converting Enzim (ACE) Gen Polimorfizminin Uzun Mesafe Koşucuları, Sprinter, Futbolcular Ve Sedenter Populasyonda Karşılaştırılması

Figen ÇİLOĞLU
Danışman:Prof. Dr. İsmail PEKER
Kabul Tarihi:28.02.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yetenek seçimi spor bilimlerinde önemli bir yer tutar. Atletizmde başarıya giden yol çok kompleks olmakla beraber, çevresel ve davranışsal faktörlerin yanı sıra genetik yatkınlıkta göz ardı edilmemesi gereken bir faktördür. Yeteneğin belirlenmesinde en erken ve objektif kriterlerin kullanılabilmesi için sportif yeteneği belirleyen gen analizleri ileriki yıllarda çok önem kazanacaktır.

Atletizmde başarı için kilit faktörlerden birisi kardiovasküler performanstır. Bazı genlerin kalp ve vasküler fizyolojiyi belirledikleri düşünülmektedir. Aday genlerden biri renin-angiotensin sisteminin içindedir. Angiotensin Converting enzim (ACE) insersiyon allelinin (ACE I) dayanıklılık yeteneğini belirleyen genetik markerlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada ulusal ve uluslararası düzeydeki eski ve yeni Türk erkek sporcularda Angiotensin Converting Enzim polimorfizmi belirlenmiştir. Sporcular 40 uzun mesafe koşucusu, 25 sprinter ve 30 futbolcu olarak üç gruptan oluşmuştur. Bu sonuçlar 100 sedenter, sağlıklı, Türk erkek gönüllü ile karşılaştırılmıştır.

Genomik DNA deneklerin beyaz kan hücrelerinden elde edilmiş ve ACE geninin insersiyon(I) ve delesyon (D) şekilleri polimorfik bölge PCR ile çoğaltıldıktan sonra agaroz jel elektroforezi ile belirlenmiştir. Sonuçlar ki-kare ve Pearson Korelasyon testleri yapılarak karşılaştırılmıştır.

Sonuçlara göre sedenter grup ile karşılaştırıldığında, uzun mesafe koşucularında ACE I alleli ve ACE I/I genotipi fazlalıkla görülmektedir ($p<0.05$).

Diğer yandan sprinterlerin sonuçları kontrol grubuna çok benzemektedir. Futbolcularda ise ACE I alleli ve ACE I/I genotipi biraz daha fazlalıkla bulunsa da istatistiksel bir anlamlılık taşımamaktadır ($p>0.05$).

Bu sonuçlara göre Türk erkek populasyonunda dayanıklılık performansı ile ACE I alleli arasında doğru orantılı bir ilişki görülmektedir ve bu testin diğer yetenek belirleme testleri ile birlikte genç sporcuyu doğru branşa yönlendirmede yararlı olacağı düşünülmektedir.

63. Yaş, Cinsiyet Ve Fiziksel Aktivitenin Reaksiyon Süresine Etkileri

Ufuk ALPKAYA
Danışman:Prof.Dr.Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi:25.10.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada yaş, cinsiyet ve fiziksel aktivitenin görsel basit, işitsel basit ve görsel seçmeli reaksiyon süreleri üzerindeki değişimleri araştırılmıştır.

Bu amaçla, yaş ve cinsiyet farklılığının reaksiyon sürelerindeki değişimini bulmak için, 192 sedanter kişi 20 – 30 yaş (23.4 ± 3.2), 40 – 50 yaş (44.6 ± 3.9) ve 60 – 70 yaş (65.8 ± 4.2) gruplarına ve her yaş grubu kendi içinde bayan ve erkek olarak gruplara ayrılmıştır. Fiziksel aktivitenin reaksiyon süresine etkisini araştırmak için yaş ortalaması 41.3 ± 6.9 olan 45 kişi denek grubunu oluşturmuş ve günde bir saat, haftada üç gün ve on hafta süresince egzersiz yaptırılmıştır. Bu grup ile karşılaştırma yapmak için yaş ortalaması 43.4 ± 6.0 olan 51 kişi kontrol grubunu oluşturmuştur. Ayrıca daha önceki yıllar yarışmacı düzeyde spor yapan 150 kişinin, sporu bıraktıkdan sonra reaksiyon sürelerinde değişim olup olmadığını belirlemek amacıyla, 20 – 30 yaş (25.2 ± 3.1), 40 – 50 yaş (44.3 ± 3.6) ve 60 – 70 yaş (64.6 ± 3.1) gruplarına ayrılarak sedanterlerle karşılaştırılmıştır.

İstatistiksel analizler için SPSS paket programı kullanılmış, yaş gruplarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi ve gruplar arasında anlamlılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak amacıyla, Tukey HSD tekniği ayrıca, İkili karşılaştırmalarda t testi uygulanmıştır.

İstatistiksel analizler sonucunda, görsel basit, işitsel basit ve görsel seçmeli reaksiyon sürelerinin yaş ilerledikçe yavaşladığı ($p< 0.01$), en hızlı reaksiyon sürelerinin 20 – 30 yaş grubunda, en yavaş reaksiyon sürelerinin 60 – 70 yaş grubunda olduğu bulunmuştur ($p< 0.01$). Erkeklerin, yaş grupları ve tüm grup içerisinde bayanlardan daha hızlı reaksiyon sürelerine sahip oldukları gözlenmiştir ($p< 0.01$). On hafta yapılan fiziksel aktivitenin, reaksiyon sürelerini geliştirdiği

tespit edilmiştir ($p< 0.01$). Daha önceki yıllar yarışmacı düzeyde spor yapanların, sedanterlerden daha hızlı reaksiyon sürelerine sahip oldukları gözlenmiş ($p< 0.05$), bu iki grup, yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında, spor yapmış olanların daha kısa reaksiyon sürelerine sahip olmalarına karşın 40 – 50 yaş grubunun görsel seçmeli reaksiyon süresi ve 60 – 70 yaş grubunun görsel basit ve işitsel basit reaksiyon süreleri sedanterlere göre istatistiksel açıdan anlamlı bulunamamıştır ($p> 0.05$).

64. Spor Yüksekokulu Ve Kulüplerinde Halkla İlişkiler Fonksiyonunun Etkinliği

Melike Lale GÜLER
Danışman:Prof.Dr.Müslim BAKIR
Kabul Tarihi:11.10.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Halkla ilişkiler hedef kitle ve örgütün elemanları ile etkili bir iletişim ve etkili bir pazarlama için önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle spor pazarlamasında halkla ilişkilerin pazarlama karmasının ayrı bir bileşeni olarak kabul edilmesi, spor yüksekokulu ve kulüplerinde de bu bileşenin önemini arttırmaktadır. Bu nedenle yapmış olduğumuz çalışmanın esas amacı, İstanbul'daki spor yüksekokulu ve kulüplerinin halkla ilişkiler fonksiyonu ile ilgili durumunu ortaya koymaktır. Buna ilave olarak dernek kulübü, kurum kulübü ve spor eğitim kuruluşları arasındaki farklılıkların belirlenmesi de amaçlanmıştır.

Spor pazarlamasında halkla ilişkilerin sekiz fonksiyonu belirlenerek, spor yüksekokulu ve kulüplerinde deneklerin görüşlerini saptamak için bir anket formu geliştirilmiştir. Bazı kriterler doğrultusunda toplam sekiz spor kulübü ve bir beden eğitimi spor yüksekokulu saptanarak anketler uygulanmıştır. Araştırmanın kapsamına spor kulüplerindeki tüm yöneticiler ve sporcularla spor yüksekokulundaki yöneticiler ve öğrencilerin tamamının alınması hedeflenmiştir. Toplam 1892 anketten 944 tanesi (% 49.89) doldurulup geri dönmüş fakat 870 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır. Elde edilen veriler SPSS bilgisayar programıyla analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkların olup olmadığını saptamak için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Grup ortalamaları arasında anlamlı bir sonucun bulunması sonucunda bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Tukey HSD tekniği uygulanmıştır. Sonuç olarak, spor eğitim kuruluşunda halkla ilişkiler fonksiyonlarının pek çoğunun yerine getirilmediği, spor kulüplerinde ise kısmen uygulandığı fakat etkin olmadığı görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar halkla ilişkilerin sekiz fonksiyonuna göre tartışılmış ve bu doğrultuda bazı öneriler sunulmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

65. Yönetimde Yetki Ve Sorumluluk Denkliği İlkesi Açısından Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü

Üstün TÜRKELİ
Danışman :Yrd.Doç.Dr. Ayşe ATALAY
Kabul Tarihi: 14.2.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün amaçları doğrultusunda, illerde spor faaliyet ve hizmetlerini sevk ve idare etmekle görevli Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri oluşturulmuştur.

Gençlik ve Sport İl Müdürlüklerinin amaçlarına ulaşmasında, lider pozisyondaki Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin büyük payı vardır.

Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin başarısı, yönetimin bütünlüğünü oluşturan unsurların bir araya gelmesi ve birlikte fonksiyonların sürdürülmeleriyle mümkün olacaktır. Bu konu ile ilgili olarak, Gençlik ve Spor İl Müdürünün yetki ve sorumluluklarıyla ilgili kargaşa, amaca ulaşmaktaki olumsuz etkisi ile önemli bir faktör olarak kendini göstermektedir.

Bu nedenle, Gençlik ve Spor İl Müdürünün "Yetki ve Sorumluluğu" ile bu etki ve sorumluluğun denkliği çeşitli yönlerden ele alınarak değerlendirilmiştir.

Konu yönetim ilkelerinin "Yetki ve Sorumluluk Denkliği İlkesi" ışığında açıklanıp, Gençlik ve Sport İl Müdürünün çalışma alanlarını gösteren kanun ve yönetmelikler de ortaya konularak şu iki husus belirlenmeye çalışılmıştır.

a) Gençlik ve Spor İl Müdürünün yetki ve sortumlulukları,

b) Gençlik ve Spor İl Müdürününyetki ve sorumlulukları arasındaki denklik.

Yapılan artaştırmalar göstermiştir ki ; Sporun ülke çapında yaygınlaşması ve amacına ulaşabilmes için Gençlik ve Spor İl Müdürlerinin yetki ve sortumluluklarının bir an önce açık ve net bir şekilde belirlenmesi ve yetki ve sorumlulukları arasında denkliğin sağlanması kaçınılmazdır.

66. Profesyonel Ve Amatör Futbolcularınş, Esneklik Ve Dayanıklılık Özelliklerinin Karşılaştırılması

Bekir KAVAS
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ali KIZILET
Kabul Tarihi :28.09.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmanın amacı, profesyonel ve amatör futbolcuların, esneklik - dayanıklılık özelliklerinin karşılaştırılmasıdır. Esneklik ve dayanıklılık, spor motorik özelliklerin ikisini oluşturur. Çalışma ile ilgili daha önce benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Futbolcular üzerinde uygulanan testler 30 dk. ısınmadan sonra, esneklik testi 'Digital Elektronik Fleksiyometre' ile Aerob dayanıklılık testi 'Shutle-Run' ve Anaerob dayanıklılık testi için 'Side step' testleri uygulanmıştır.

Çalışma, Türkiye profesyonel futbol ikinci lig takımlarından, Anadoluhisarı i.y spor kulübü, üçüncü lig takımlarından Pendik spor kulübü ve birinci amatör küme takımlarından Çubuklu spor kulübünün 105 (n=105) futbolcusu üzerinde uygulanmıştır. Futbolcuların 44'ü (n=44) profesyonel, 61' i (n=61) amatör lisanslıdır. Profesyonel futbolcuların yaş ortalamaları 24.00 (yıl), amatör futbolcuların yaş ortalamaları ise 20.13 (yıl) dır. Profesyonel futbolcuların boy ortalamaları 178.16 cm, amatör futbolcuların boy ortalamaları 175.44 cm dir. Profesyonel futbolcuların ağırlık ortalamaları 71.88 kg, amatör futbolcuların ise 67.70 kg. dir. Profesyonel futbolcuların esneklik (kalça fleksiyonu) değerleri ortalaması 125.79 derece, amatör futbolcuların ise 133.08 derece dir. Profesyonel futbolcuların aerob dayanıklılıkları 47.87 max.vo2, amatör futbolcuların ise 42.90 max.vo2 dir. Profesyonel futbolcuların anaerob dayanıklılıkları 51.45 tekrar, amatör futbolcuların ise 44.67 tekrar dır. Profesyonel futbolcular, çeşitli kulüplerde profesyonel olarak futbol oynamış sporculardır.

Çalışmanın sonuclarından birincisi; Profesyonel futbolcuların, yaş, boy uzunluğu, ağırlık, aerob - anaerob dayanıklılık özellikleri ortalamaları amatör futbolcuların ortalamalarından oldukça büyüktür.

Çalışmanın sonuçlarından ikincisi; Profesyonel futbolcuların esneklik değerleri ortalaması , amatör futbolcuların esneklik değerleri ortalamasından önemli derecede küçüktür.

67. Serbest ve Greko-Romen Stil Minder Güreşi Hakemlerinde İş Doyumu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Süleyman ŞAHİN
Danışman: Doç.Dr.Can İKİZLER
Kabul Tarihi:23.10.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, uluslar arası ve milli düzeyde görev yapan minder güreşi hakemlerinin yaptıkları işten duydukları hoşnutluğun ya da hoşnutsuzluğun derecesini belirlemektir. Bunun yanında, eğer varsa, işleri ile ilgili hoşnutsuzluğun söz konusu mesleğin hangi alanından kaynaklandığını da ortaya koyarak iş motivasyonunu yükseltici önerilerde bulunulacaktır.

Çalışmamızda Türkiye'de faal olarak görev yapan 119 güreş hakemine "Minnessota Jobs Satisfaction" anketinin kısa şekli uygulanmıştır. Likert tipi bir ölçeği içeren bu anketteki 20 sorudan iki tanesi, güreş hakemliği ile ilişkilendirilmesi mümkün olmadığı için dışarıda bırakılmıştır. Verilerin SPSS Programında değerlendirilmesinden sonra frekans analizi ve ortalama puan hesaplaması yapılmıştır. Kariyer planlaması yönünden meslekten duyulan hoşnutluğun yaşa ve ilgili meslekteki çalışma süresine bağlı olması sebebiyle, söz konusu ilişkiyi araştırırken ki-kare analizinden de yararlanılmıştır.

Türkiye genelinde faal olarak çalışan milli, uluslar arası ve superior güreş hakemlerinin işlerinden aldıkları ortalama doyum puanı 66,46, ulaştıkları ortalama değer ise m=3,61 dir. Bu sonuçlar, Güreş hakemlerinin nötr bir doyumun çok az üstündeki bir memnuniyetle işlerini sürdürdüklerini göstermektedir. Genel iş doyumunun bu düzeyde kalmasının temel sebebi, ücret politikasından duyulan hoşnutsuzluktur (m=1,78). Sadece başarı değerlemesi boyutundan duyulan hoşnutluk vasatın üzerine çıkmıştır (m=4,20).

68. Ilköğretim Okullarındaki 8-10 Yaş Grubu Öğrencilerin Yetenek Ve Performans Profillerinin Tespiti Ve Ekonomik Durumlarının Buna Etkisi

Hüseyin AKÇAY
Danışman:Yrd.Doç.Dr.İlhan AĞIRBAŞ
Kabul Tarihi:08.11.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İlköğretim okulları; çocukları motor beceri, yetenek ve performans profillerinin ortaya çıkartılabileceği kurumlar olarak ele alınmalıdır.

Bu araştırmada belirlenen yaş gruplarındaki çocukların standart yetenek ve performans profillerinin tespiti ve ekonomik durumlarının buna etkisinin tespit edilmesini amaçlanmıştır.

Araştırmaya Derince ve körfez ilçelerinden 7 ilköğretim okulunun 2. (8 yaş), 3. (9 yaş), 4. (10 yaş) sınıflarından 823 erkek, 771 kız öğrenci olmak üzere toplam 1594 öğrenci katılmış ve öğrencileri boy, ağırlık, esneklik, dikey sıçrama, 50 m sürat, durarak uzun atlama testleri uygulanmıştır. Ekim 2000 yılında başlanan araştırma Haziran 2001 yılında tamamlanmıştır.

Elde edilen ham verilerin istatiksel olarak ilişkilerinin belirlenmesinde t testi, varyans analizi, yüzde dağılım yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet bazında, yaş grupları bazında ve aile gelir düzeyleri bazında karşılaştırmaları yapılmış ayrıca üst standart test normları ortaya çıkartılmıştır.

Her yaş grubuna göre erkek öğrenciler, kız öğrencilere nazaran daha iyi derece elde etmiş, esneklik hariç yaş grubu arttıkça hem erkek hem de kız öğrencilerin elde ettikleri derecelerde yaşla birlikte artan bir performans tespit edilmiştir.

Yaş gruplarına göre bulgularda boy, ağırlık, dikey sıçrama, 50 m sürat, durarak uzun atlama testlerindeki farklılık $P<0.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuş,esneklik testinde ise anlamlı bulunmamıştır.

69. Down Sendromlu Çocukların Gelişiminde Yüzme Sporu ile Beden Eğitimi Uygulamalarının Karşılaştırılması

A. Filiz ÇAMLIGÜNEY
Danışman: Doç.Dr.Bilsen SİRMEN
Kabul Tarihi: 21.11.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Sporun sağlıklı bireyler üzerindeki olumlu etkisi, toplumda yer alan engelli bireyleri de içine almaktadır. Spor eğitimi ile kişinin bedensel ve ruhsal olarak iyileşmesi toplumda yer edinmesi, yaşam kalitesini arttırması ve daha iyi sosyal ilişkiler kurması hedeflenmektedir. Yapılan araştırmalar egzersiz ve sporun sağlık ve engelli insan sağlığı üzerine olumlu katkılarını tartışmasız olarak göstermektedir. Bu nedenle biz çalışmamızda her hangi bir sporu yapan ve yapmayan iki grubu karşılaştırmak yerine her yerde ve her şartta rahatça yapılabilen beden eğitimi ve aktiviteleri ile özel yer ve gereç gerektiren yüzme sporunun Down Sendromlu çocukların gelişimine katkılarını ve birbirlerine üstünlüklerini araştırmak amacıyla bu çalışmayı planladık.

Araştırmanın örneklemini, ilköğretime bağlı özel alt sınıflarda eğitim gören ve eğitilebilir sınıflamanın içinde yer alan 9-15 yaş aralığında olan, 20 Down Sendromlu çocuk oluşturmaktadır. Down Sendromlu çocuklar iki gruba ayrılarak 10 tanesine yüzme, 10 tanesine beden eğitimi faaliyetleri çerçevesinde antrenmanlar yaptırılmıştır. Her İki gruptaki Down Sendromlu çocukların yaş ortalamaları 12,65 (yıl), boy ortalamaları 141,36 cm, kilo ortalamaları 47,84 kg, vücut kitle indeks ortalamaları 34,60, zekâ seviyeleri ise ortalama 56,95'tir. Antrenmanlar üç ay süresince, haftada üç gün, günde 1 saat olmak üzere uygulanmıştır. Uygulamanın başında ve sonunda engelliler için geliştirilmiş Brockport Testleri uygulanmıştır. Brockport Test bataryası dahilinde;

- Vücut kompozisyonunu belirlemek için; boy, kilo, vücut yağ ve vücut kitle indeksi ölçümleri,

- Aerobik kapasiteyi ölçmek için; 16 m mekik koşusu, hedef aerobik kapasite testi (TAMT) ölçümleri,

- Kuvveti ölçmek için; kolla ağırlık kaldırıp indirme (bench press), el kavrama, düz kol asılı kalma, bükülü kol asılı kalma, izometrik şınav ve modifiye mekik testi ölçümleri;

- Esnekliği ölçmek için; çeneyi bel esnekliği ile yukarı kaldırma, uzan-eriş ve omuz esnekliği testleri uygulanmıştır.

Yüzme grubu öğrencilerine 10 dk. kadar karada ısınma yaptırıldıktan sonra 10 dk.da su içinde suya alışmaları için çalışma yaptırılmıştır. Daha sonrasında 30 dk.lık esas devre ve son 10 dk. soğuma şeklinde antrenmanlar uygulanmıştır. Beden eğitimi grubuna her antrenman öncesinde tüm kas gruplarını çalıştıran 10 dk.lık ısınma yaptırıldıktan sonra, kasların harekete uygun çalışması için 10 dk. da taklidi hareketler yaptırılmıştır. Daha sonrasında 30 dk.lık esas devre çalışması ve son 10 dk. soğuma şeklinde antrenmanlar tamamlanmıştır. Her iki grupta da karın, kalça, kol ve bacak kaslarının çalıştırılmasına yönelik antrenman programları uygulanmıştır.

3 ay sonunda yapılan ölçümlerde, yüzme ve beden eğitim faaliyetleri çerçevesinde antrenman yapan Down Sendromlu çocukların fiziksel performanslarında önemli bir gelişme gözlenmiştir.

Çalışma grubumuzda yüzme antrenmanlarına katılan Down Sendromlu çocukların fiziksel kapasitelerinde daha fazla artış olduğu bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

70. Zihinsel Engelli Çocuklara Badminton Öğretimi Ve Motor Beceri Esaslarının Tartışılması

Tuğba UĞURLU
Danışman : Prof.Dr. Serap İNAL
Kabul Tarihi: 12.11.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Badminton farklı yaşlarda ve farklı engellilik seviyesindeki kişilerin öğrenebileceği, eğlenerek oynayabileceği bir spor dalıdır. Bu nedenle zihinsel engelli çocuklarında badmintonu rekreatif ve müsabaka sporu olarak yapabilecekleri inancı ile bu çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmanın amacı her mekanda yapılabilen, spor araçları kolaylıkla temin edilebilen badmintonun zihinsel engellilere öğretim yöntemleri ile ilgili esaslarını ve sonuçlarını belirlemek, bu konuda öneriler getirmektir.

Ülkemizde henüz gelişmekte olan zihinsel engelliler sporu alanında yapılan bilimsel çalışmalar sayıca azdır. Bunun nedenleri arasında engelliler sporunun yeterince yaygınlaşmaması, gerekli kaynakların ve bu eğitimi verebilecek kişilerin az olması sayılabilir. Yabancı literatürlerde zihinsel engelliler sporuna büyük önem verildiği görülmektedir. Ancak bu çalışmanın konusu olan zihinsel engellilere badminton öğretimi ile ilgili araştırmaların yurt dışında da yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Fiziksel gelişimi hızlandırıcı, denge ve özellikle el-göz koordinasyonunu geliştirici dikkati artırıcı özellikte olan badminton sporunun öğretimi ile ilgili Türkiye'de ilk gerçekleştirilecek olan bu çalışmanın zihinsel engelliler sporuna katkılar getirmesi beklenmektedir.

Bu çalışmaya 15 deney 15 kontrol grubu olmak üzere yaşları 7-18± 2,6 ve IQ seviyeleri 45-69± 6,35 arasında olan toplam 30 çocuk katılmıştır. Çalışma 3 ay süreyle haftada 3 gün olarak planlanmıştır. Araştırmada kullanılacak yöntem çoklu fırsat yöntemidir. Bu yöntemde amaç badminton öğretim süresi boyunca çocukların beceri basamaklarındaki davranışlarının ve öğrenebilme seviyelerinin gözlenebilmesi ve ölçülebilmesidir.

Çalışmanın başında ve sonunda her iki gruba da ön test ve son test uygulanmış gruplar kendi içlerinde ve birbirleriyle karşılaştırılmışlardır. Deney ve kontrol grubunun antropometrik, fonksiyonel ve motor öğrenme özellikleri ölçülmüştür. Eldeki bulgular değerlendirildiğinde; çalışmaya katılan çocukların motor öğrenme testlerinde hareketi doğru yapabilme sürelerinin çabuklaştığı, doğru vuruş ortalamalarının arttığı, hareketleri yaparken kullandıkları ipuçlarının azaldığı ve bağımsız olarak badminton oynayabildikleri görülmüştür. Deney grubunda

görülen bu gelişmeler motor öğrenme testlerinde p<0,001 anlam derecesinde olumlu bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızın sonucunda zihinsel engelli çocuklara badminton öğretimi için uygulanan öğretim yöntemlerinin anlamlı düzeyde gelişmeler sağladığı tespit edilmiştir.

71. Buz Pateni Yapan 13-17 Yaş Grubu Gençlerin Ayak Bileği Esnekliği İle Genel Esneklik Parametrelerinin İncelenmesi

Şerif SARI
Danışman:Prof.Dr.Hasan KASAP
Kabul Tarihi: 27.12.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ayak bileğini bloke eden sporlarda ayak bileğinin dorsal ve plantar fleksiyondaki (ROM) değişikliklerin incelenmesi ve bu sonuçların Futbol , Basketbol, Voleybol, Atletizm gibi diğer branşlarla karşılaştırması amaçlanmıştır. 13-17 yaş grubu erkek deneklerden 20 Buz patenci, 12 Voleybolcu, 14 Atlet, 10 Basketbolcu, 16 Futbolcu ve ayrıca 40 kişilik sedanter grup araştırmaya alınmıştır. Deneklere ön ve son ölçümler arasında ek olarak herhangi bir esneklik programı verilmemiş ve normal antrenmanlarına devam etmişlerdir.

Ayak bileği ve oturarak uzanma testinde ön ölçümlere göre diğer branşlarda spor yapanların, ayak bileği esnekliği ROM (dorsal ve plantar flexiyon) ile oturarak uzanma esnekliği, buz pateni yapan sporcular ve sedanterlere göre daha yüksek olduğu gözlendi ($p<0.05$).

Ön ölçümlere göre geriye esneklik testinde bir farklılık bulunamadı ($p<0.05$).

Son ölçüm sonuçlarına göre ayak bileği ve oturarak uzanma testinde diğer branşlarda spor yapanların ayak bileği esnekliği ROM (dorsal ve plantar flexiyon) ve oturarak uzanma esnekliği buz pateni yapan sporcular ve sedanterlere göre daha yüksek olduğu gözlendi ($p<0.05$).

Son ölçüm sonuçlarına göre geriye esnetme testinde sedanterlerin diğer branş ve buz pateni yapanlara göre esneklikleri daha yüksek değerde olduğu gözlenmiştir ($p<0.05$).

Buz pateninde ön ve son ölçüm sonuçlarının karşılaştırılması sonucunda, ayak bileği esnekliğinde önemli ölçüde azalma olduğu geriye esnekliğin ise arttığı, oturarak uzanma testinde bir anlamlılık bulunamamıştır ($p<0.05$).

Diğer branşlarda ön ve son ölçümlerin karşılaştırılması sonucu ayak bileği esnekliği oturarak uzanma ve geriye esnekliğin arttığı gözlendi ($p<0.05$).

Sedanterlerde birinci ve ikinci ölçümlerin karşilaştirilmasi sonucu ayak bilegi, oturarak uzanma ve geriye esnekliklerinde artiş oldugu sonucuna varildi ($p<0.05$).

72. Dünyada Ve Türkiye'de Futbol Organizasyonları Analitik Bir Yaklaşım

Lale ORTA
Danışman: Prof.Dr.Fehim ÜÇIŞIK
Kabul Tarihi :12.01.2001
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ulusal ve uluslararası kupaları, görsel ve estetik zevki, mücadelesi, renkleri, kuralları, transferleri, kültürü, ekonomisi ve heyecanıyla yüzbinleri stadlara, milyonları ve hatta milyarlarca insanı radyo ve televizyon başına toplamayı başarabilen futbol, tüm Dünya toplumlarının ilgi odağını oluşturarak seyirci sayısı ve katılımının en yüksek olduğu spor dalı haline gelmiştir.

Dört yılda bir organize edilen FIFA Dünya Kupası Finalleri ilk kez 1930 yılında Uruguay'da yapılmıştır. 1942 ve 1946 yıllarında savaş nedeniyle Dünya Kupası maçları yapılamazken, ilk kupa finallerine 13 takım katılabilmiştir. Türkiye finallere ilk kez 1954 yılında katılmış, 16 ülke arasında 9. olmuştur. O tarihten sonra finallere katılma hakkını bir daha elde edememiştir.

Dünya Kupası Finallerinin 9'u Avrupa'da, 4'ü Güney Amerika'da, 3'ü ise Kuzey Amerika'da yapılmıştır. Final müsabakalarının çoğunluğunun Avrupa'da düzenlenmesine karşın, en çok seyirciyi Kuzey Amerika'da yapılan finaller toplamıştır. Bazı ülkelerde finaller 2'şer kez düzenlenirken, Asya, Afrika ve Okyanusya ülkelerinde henüz FIFA Dünya Kupası Finalleri yapılmamıştır. 2002 yılında FIFA Dünya Kupası Finalleri ilk kez Asya Kıtasında Kore ve Japonya'da düzenlenecektir.

İlk Dünya Kupası finallerinin organizasyonundan 61 yıl sonra düzenlenen Bayanlar Dünya Kupası finallerinin birincisi 1991 yılının Kasım ayında Çin Halk Cumhuriyeti'nde, ikincisi 1995 yılında İsveç'te, üçüncüsü ise 1999 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde düzenlenmiştir.

İki yılda bir düzenlenen FIFA Dünya Gençler Şampiyonasının ilki 1977 yılında Tunus'ta yapılmıştır. Bu şampiyona aynı zamanda Afrika'da düzenlenen ilk FIFA organizasyonudur.

Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupasının ilkine 1955-1956 sezonunda 17 ülkenin şampiyon takımları katılmış ve toplam 29 maç oynanmıştır. 1992-1993 sezonundan itibaren UEFA Şampiyonlar Ligi olarak statüsü değiştirilen kupa, bu güne kadar Şampiyon Kulüpler ve Şampiyonlar Ligi adı altında 45 kez oynanmıştır.

UEFA Kupası organizasyonu1955-1956 futbol sezonunda başlamıştır. 1971 yılına kadar bu kupa Fuar Şehirleri Kupası adı altında oynanmıştır. 1972 yılından itibaren kupanın adı UEFA Kupası olmuştur.

UEFA tarafından 4 yılda bir yapılan ve 11 kez düzenlenen Avrupa Futbol Şampiyonası'nı Almanya 3 kez, Fransa 2 kez, Sovyetler Birliği, İspanya, İtalya, Çekoslovakya, Hollanda ve Danimarka 1'er kez kazanmışlardır. Avrupa Futbol Şampiyonasının Finalleri 2'şer kez Fransa, İtalya ve Belçika'da, 1'er kez de İspanya, Yugoslavya, Almanya, İsveç, İngiltere ve Hollanda'da düzenlenmiştir.

1960-1961 Futbol Sezonunda ilk kez düzenlenen Avrupa Kupa Galipleri Kupasını İtalya'nın Fiorentina takımı kazanmıştır. Avrupa Kupa Galipleri Kupası 1999-2000 yılı futbol sezonundan itibaren kaldırılarak UEFA Kupası ile birleştirilmiştir.

Avrupa'da Uluslararası Bayan Futbol Müsabakaları, (A) ve (U-19) olmak üzere iki kategoride yapılmaktadır. 7 kez düzenlenen kupayı 4 kez Almanya, 2 kez Norveç, 1 kez de İsveç kazanmıştır.

UEFA; 1995 yılında İntertoto Kupasını 60 takımın katılımıyla ülkelerin ulusal liglerinin bitmesinin ardından başlatmıştır. Müsabakalar sonunda 3 takım UEFA kupasına katılma hakkını elde etmektedir.

Ülkemizdeki İlk Futbol Organizasyonu 17.05.1903 yılında dört kulübün katılımıyla oluşan İstanbul Futbol Birliğidir. İstanbul Futbol Ligi 1904-1905 sezonundan itibaren İstanbul'da düzenlenmeye başlanmıştır.

Türk sporunun ilk örgütü olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, 1924 yılında Türk futbolunda ilk kez Türkiye Futbol Birinciliği'ni organize etmiştir. Türk futbolunda profesyonelliğin kabulünden sonra da devam eden Türkiye Futbol Birinciliği 1954 yılından itibaren de amatör takımlar arasında devam ettirilmiştir.

Türk futbolunda Lig, Şilt ve Türkiye Şampiyonalarından sonra organize edilen dördüncü resmi futbol maçları Milli Küme Birincilikleri olmuştur. Deplasmanlı oynanan bu maçlar Türkiye Liginin temelini oluşturmuştur.

Türkiye Profesyonel Birinci Liginde ikinci olan takımla, Türkiye Kupasında ikinci olan takımlar arasında oynanan Başbakanlık Kupası maçı 2000 yılında

kaldırılmıştır. Bugüne kadar 35 kez oynanan Başbakanlık Kupasını ilk kazanan takım Beşiktaş'tır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türk futbolunda ilk Profesyonel Lig 1951-1952 sezonunda 8 kulübün katılımıyla kurulmuştur. Maçlar 5 Ocak 1952 tarihinde İstanbul'da başlamış ve 1959 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir'in 16 kulübü ile Milli Lig kurulmasına kadar sürmüştür.

1962-1963 sezonunda başlayan Türkiye Kupası'nı Galatasaray 13 kez; Beşiktaş ve Trabzonspor 5'er kez; Fenerbahçe 4 kez; Altay , Göztepe ve Ankaragücü 2'şer kez; Bursaspor, Gençlerbirliği, Eskişehir, Sakarya ve Kocaeli takımları 1'er kez kazanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Kupası Futbol Federasyonu tarafından 1966 yılında başlatılmıştır.1981 ve 1982 yıllarında Devlet Başkanlığı Kupası adı altında oynanan Cumhurbaşkanlığı Kupası 1999 yılından beri oynanmamaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından 1998 yılında ilk kez düzenlenen Atatürk Kupasını Cumhurbaşkanlığı Kupası ile Başbakanlık Kupası sahipleri olan Beşiktaş ile Fenerbahçe takımları oynamış ve kupayı Fenerbahçe takımı kazanmıştır.

Türkiye Profesyonel Ligleri 2001-2002 sezonundan itibaren uygulanmak üzere yeni bir yapılanmanın hazırlığı içindedir. İlk kez Süper Lig uygulamasına geçilecek olması, ikinci ligin 'A' ve 'B' olmak üzere iki kategoriye ayrılması ile birlikte, ikinci lig takım sayısının artırılarak üçüncü lig takım sayısının azaltılması planlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

73. Durumsal Kriz Yaşayan Ailelerin Gereksinimlerinin Ve Bu Gereksinimleri Hemşirelerin Algılayışının Belirlenmesi

Semra ÇIĞRIKÇI
Danişman:Yrd.Doç.Dr.Aynur DİNÇ SEVER
Kabul Tarihi:23.02.2001
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, Y.B.Ü.'nde hastası olan ailelerin gereksinimlerinin ve bu gereksinimleri hemşirelerin algılayışının belirlenmesi amacıyla, "tanımlayıcı" ve "ilişki arayıcı" olarak Mart-Ağustos 2000 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, İ.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi reanimasyon, koroner, açıkkalp, acil cerrahi, nöroşirürji ve ortopedi Y.B.Ü.'lerinde hastası bulunan 250 aile üyesi ve aynı Y.B.Ü.'lerinde çalışan 100 hemşire oluşturmuştur. Evreni oluşturan 250 aile üyesinden ve 100 hemşireden çalışmaya katılmayı kabul eden 145 aile üyesi ve 83 hemşire örneklem olarak alınmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan aile üyelerinin demografik ve ailesel özelliklerini, sağlık ekibinin yaklaşımları hakkındaki düşüncelerini içeren "Aile Bilgi Formu", hemşirelerin demografik ve mesleki özelliklerini, ailelere verdikleri bakım hakkındaki düşüncelerini içeren "Hemşire Bilgi Formu" ve Kutlu tarafından kullanılan, 3 alt boyutlu "Yoğun Bakım Aile Gereksinimleri Anketi" kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS (Stastical pachage of Social Science) programı ile yüzdeleme, t testi, varyans analizi (ANOVA), korelasyon, Mann-Whitney U testi, Tukey-HSD testi teknikleri kullanılmıştır.

Çalışmamızın sonuçlarına göre; yoğun bakım aile gereksinimlerine alt boyutlar bazında bakıldığında aile üyeleri ve hemşirelerin bilişsel gereksinimleri 1. sırada, psikososyal gereksinimleri 2. sırada, kişisel fiziksel gereksinimleri 3. sırada önemli bulduğu belirlenmiş ve sadece kişisel fiziksel gereksinimlerde aralarında

anlamlı farklılık saptanırken, gereksinimlere her bir madde bazında bakıldığında ise 21 gereksinimde anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

74. İşitme Engelli Çocuğa Sahip Bakım Vericilerin Yaşadıkları Güçlükler

Şenay DURKAYA
Danışman:Doç.Dr.Güler CİMETE
Kabul Tarihi:29.03.2001
Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği

Bu tanımlayıcı çalışmanın amacı, işitme engelli çocuğa sahip bakım vericilerin ortak güçlüklerini araştırmaktır. Çalışma Eskişehir ilinde GÖRSEM Engelliler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon merkezine devam eden 2-20 yaş arasındaki 74 işitme engelli çocuğun bakım vericileri ile gerçekleştirilmiştir.

Veriler, araştırmacı tarafından ilgili literatür bilgilerinden derlenerek hazırlanan veri toplama formu kullanılarak toplanmıştır. Bu soru formu, işitme engelli çocuğun bakım vericilerinin yaşadıkları güçlükleri içeren sorular ile, bakım vericiler ve çocukların özelliklerini tanıtıcı bilgilerden oluşmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde, yüzde dağılımları ve SPSS for windows ki-kare test programı kullanılmıştır.

Çalışma bulgularına göre bütün bakım vericiler, çocuklarının iletişim becerilerindeki gelişim gecikmesi nedeniyle ortaya çıkan iletişim problemleri yaşamışlardır. Bakım vericilerin %60.3'ü çocukların işitme cihazına alıştırma sürecinde güçlük yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda bakım vericilerin %62.2'si çocuklarına daha iyi tedavi ve rehabilitasyon olanakları sağlayabilmek için göç etmek zorunda kalmışlardır. İşitme cihazı ve pil alımının en önemli mali güçlük nedeni olduğu belirlenmiştir.

Bu çocukların %37.8'inin akranları ile ilişkileri problemli olduğundan ve bakım vericilerine bağımlı olduklarından bakım vericiler kendileri ve eğlenmeleri için boş zaman bulamamaktadırlar (N=28,%21.3+%14.3). Aynı zamanda bakım vericiler çocuğun ilkokula kaydı sırasında da güçlükler yaşamışlardır (%65.0). Bazı öğretmenler ve diğer çocukların velileri bu işitme engelli çocukları okula kabul etmek istememişlerdir.

İşitme engelinin çocukların özbakım becerilerini (%29.7) ve tuvalet eğitimlerini (%13.5) göreceli olarak daha az geciktirdiği bulunmuştur. Fakat işitme engelinin tanılanma yaşına ve işitme cihazı kullanma süresine göre özbakım becerileri zamanında ve geç gelişen çocuklar arasında istatistiksel yönden anlamlı

farklılıklar elde edilmiştir. Bu farklılıkların işe İşitme engeli 3 yaş ve üzerinde tanılananlarla, işitme cihazını 7 yıl ve üzerinde kullanan gruptan kaynaklandığı bulunmuştur.

Bir başka bulgu da, 13-20 yaş grubundaki çocukların akranları ile ilişkilerinin sorunlu olduğudur.

Çocukların bütün bu problemleri bakım vericilerde yoğun depresyon / izolasyon (%75.6), suçlama / suçluluk (%55.4), öfke (%52.7), inkar (%50.0) gibi duygular yaşamalarına neden olmuş ve desteğe gereksinim duymuşlardır.

Çalışmada, dini inanışlar (%85.1), iyimser düşünce (%85.1) ve destekleyici (%83.8) stratejiler bakım vericiler tarafından stresle başetmek için kullanılmıştır. Yine, bakım vericilerin aile üyelerini sosyal destek olarak kullandıkları, profesyonel desteğin ise çok yetersiz olduğu belirlenmiştir. Günümüzde bakım vericilerin çocukları için hizmet aldıkları birimlerde hemşirenin bulunmadığı da dikkate alındığında, bu tür kuruluşlarda hemşirenin de bulunduğu bir ekip tarafından, bütüncü bir yaklaşımla yalnız çocuğa değil bakım vericiye de profesyonel desteğin gerekli olduğu görülmektedir.

Bu yaklaşımının hem çocuklara hem bakım vericilere çok faydalı olacağı, onların uyum süreci basamaklarını daha az yıkımla aşmalarını destekleyeceği sonucuna varılmıştır.

75. Akciğer Tüberkülozlu Hastalarda Tedaviyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Ayşe ÇİL
Danışman: Doç. Dr. Nermin OLGUN
Kabul Tarihi: 09.07.2001
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Tanımlayıcı olarak planlanan bu araştırmada akciğer tüberkülozlu hastaların tedaviyi sürdürme durumları değerlendirilerek tedaviyi etkileyen faktörler belirlenmiştir. Araştırma Yedikule Göğüs Hastalıkları Hastanesi ve Heybeliada Senatoryumu'nda 1 Haziran 31Eylül 2000 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubuna; akciğer tüberkülozu tanısı konmuş, bir hafta ve daha uzun süredir hastanede yatan, 15-65 yaş arası, iletişim kurulabilen, soru formunu doldurmakta istekli olan, ulaşılan 120 hasta alınmıştır.

Araştırma verileri 54 soruluk bir soru formu kullanılarak elde edilmiştir (Ek-1). Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve χ^2 testi kullanılmıştır. Hastaların %69.2'si erkek, %37,5'i 15-25 yaş arası, %47,5'i okuryazar ve ilkokul mezunudur.

Daha önce tüberküloz tedavisi gören hastaların % 50'sinin tedaviyi tamamladığı, tedaviyi tamamlamada cinsiyetin kadınlar lehine olduğu saptanmıştır. Yaş gruplarının tedaviyi tamamlamada etkili olmadığı, eğitim durumunun, alkol kullanımının, hastalık durumunda düzenli ilaç kullanımının tedaviyi tamamlamada etkili olduğu belirlenmiştir.

İlaçları temin etme şekli, tüberküloz ilaçlarının düzenli kullanılması, ilaçların kullanım saati ve dozunu ayarlayan kişinin tedaviyi tamamlamada etkili olmadığı belirlenmiştir. Meslek, hanedeki birey sayısı, sigara kullanımı, oturulan konut tipi, konutta rutubet bulunması, günlük öğün sayısı, günlük uyku süresinin tedaviyi tamamlamada etkili olmadığı saptanmıştır. Başka hastalığın bulunması, düzenli sağlık kontrollerine katılım, ailede başka tüberküloz hastasının bulunmasının tedaviyi tamamlamada etkili olmadığı belirlenmiştir.

76. Hemşirelik Hizmetlerinin Hemodiyaliz Hastalarinin Doyumu Üzerine Etkisi

Azime KARAKOÇ
Danışman : Doç.Dr. Nermin OLGUN
Kabul Tarihi : 24.10.2001
İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı

Bu çalışma, hemşirelik hizmetlerinin hemodiyaliz hastalarının doyumu üzerine etkilerini saptamak ve daha etkin, kaliteli bir hemşirelik sunumu sağlayarak; hastaların hemşirelik hizmetlerinden duydukları doyumu arttırmak amacıyla, metodolojik, tanımlayıcı ve karşılaştırmalı olarak planlanmıştır.

Araştırmada; SERVQUAL ÖLÇEĞİ ve HASTA TANITICI ÖZELLİKLER FORMU kullanılmış olup, Servqual Ölçeği ile hastaların hemşirelik hizmetlerini değerlendirmeleri sağlanmıştır.

Araştırma; İstanbul genelinde bulunan Devlet Hastaneleri, Sosyal Sigortalar Kurumu Hastaneleri, Üniversite Hastaneleri ve Özel Hemodiyaliz Ünitelerinde tedavi görmekte olan; 18-65 yaş arası, iletişim problemleri olmayan, Türkçe konuşabilen, okuma-yazma bilen, erkek-kadın, olasılıksız örneklem yöntemi ile seçilen ve her hastane grubu için yetmiş beşer hasta olmak üzere, toplam 300 hasta ile yapılmıştır.

Servgual Ölçeği'nin hemodiyaliz hastalarında iç tutarlılığı anlamlı bulunmuş ($r : 0.93$ ve $p<0.001$), güvenilir bir ölçek olarak kullanılabilir olduğu saptanmıştır.

Elde edilen veriler Cronbach ALPHA , Mann-Whitney U , t testi (student T) ve Kruskall- Wallis testleri ile değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 43 olup, %45,3'ü (136 kişi) kadın ve % 54,7'si (164 kişi) erkektir. Katılımcıların % 65,7'si (197 kişi) 12 aydan uzun süredir ve % 73,7'si (221 kişi) haftada 3 kez hemodiyalize girdiklerini belirtmiştir. % 40'ı (120 kişi) tedavi gördükleri diyaliz merkezini seçme nedeni olarak sağlık güvencesini göstermiştir.

Çalışmanın sonucunda; hastaların hemşirelik hizmetlerinden memnun kalmadıkları ortaya çıkmıştır. İstatistiksel açıdan hastaların yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi, medeni hali, sağlık güvencesi, hemodiyalize girme süresi ve haftalık seans sayısı, böbrek nakli olma durumu, daha önce başka bir merkezde diyalize girmeleri ve bu merkezde duydukları memnuniyetin, hemşirelik hizmetlerden aldıkları doyuma olan etkisi anlamlı bulunmamış olup, gelirlerinin giderlerini karşılama durumu ve hemodiyalize girdikleri hastane türüne göre anlamlı fark bulunmuştur.

77. Kardiyovasküler Cerrahi Girişim Yapılan Çocuklarda Solunum Yoluyla İlgili Nozokomiyal Etkenlerin Saptanması

Emine GÜDEK
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi:01.11.2001
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Araştırmamız İ.Ü. Kardiyoloji Enstitüsü Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi'nde 20.06.1999-16.07.2000 tarihleri arasında kardiyovasküler cerrahi girişim yapılan ve cerrahi yoğun bakım ünitesinde yatan 0-5 yaş gurubu açık kalp ameliyatı olan entübe çocuklarda solunum yoluyla ilgili nozokomiyal enfeksiyon etkenlerinin saptanması amacıyla prospektif ve deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırmamızın örneklem gurubunu cerrahi yoğun bakım ünitesinde yatan, açık kalp ameliyatı olmuş, en az 48 saat entübe kalan 0-5 yaş grubu 30 çocuk oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen Hasta İzlem Formu kullanılmıştır. Hastalardan preoperatif ve postoperatif dönemde alınan örneklerin kültür sonuçları hasta izlem formuna kayıt edilmiştir. Elde edilen veriler istatistiksel yönden yüzdelik, aritmatik ortalama, standart sapma, x^2 ve student-t testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmamızda preoperatif dönemde burun ve boğaz sürüntüsü örneklerinde üreyen patojen mikroorganizmaların türlerine göre dağılımı incelendiğinde hastaların en sık (%33.3) Candida sp. ile kolonize olduğu saptandı.

Araştırmamızda postoperatif dönemde aldığımız örneklerin kültüründe patojen mikroorganizma üremesi incelendiğinde hastaların %56.6'ının mide mayinde, %53.3' ünün aspirasyon katater ucu+mayinde, %20'inin ventilatör borularında, %13.3' ünün ambularında üreme olduğu, oksijen nemlendirici sıvılarında ise üreme olmadığı saptanmıştır ($p< 0,001$).

Hastaların postoperatif dönem aspirasyon katater ucu+mayi ve mide mayi örneklerinde saptanan patojen mikroorganizma üreme başlangıçlarının entübasyon süreleriyle ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Araştırmamızda postoperatif dönem hastalardan aldığımız örneklerin kültürlerinde en çok gram negatif çomak üremesi olduğu, bunlardan da özellikle Enterobacter sp. (%25.2), P. aureginosa (%23.4) ve K. pneumoniae (%11,1) ile yoğun kolonizasyon olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonucumuz göstermiştir ki cerrahi yoğun bakım ünitesinde ki entübe çocukların mide ve alt solunum yolu patojen mikroorganizmalarla yoğun biçimde kolonize olmaktadır.

Çocukların hospitalizasyon süreci içinde hemşirelik bakımında ve uygulanacak girişimlerde aseptik teknik ilkelerinin uygulanması, enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınması, kolonizasyon nedeniyle gelişebilecek nozokomiyal enfeksiyonların önlenmesinde büyük önem taşımaktadır.

78. İlk Kez Hastaneye Yatan Okul Çağı Çocukların Hemşireyi Algılayışları

Sevim TARAKÇI
Danışman : Doç. Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 23.11.2001
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Çocuk ve hemşire arasındaki ilk ilişki hasta çocuğun herhangi bir sağlık kurumuna kabulü ile başlar. Hastanede yattığı süre içinde daha yoğunlaşarak devam eder. Hastaneden taburcu olurken, evde bakımında ve kontrollerinin yapıldığı dönemde de ilişki sürer.

Araştırma, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğinde, ilk kez hastaneye yatan, okul çağı çocuklarının hemşireyi algılayışlarını ve algılamayı etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla 40 çocuk ve annesiyle yapılan tanımlayıcı ve deneysel bir araştırmadır.

Veriler araştırıcı tarafından ilgili literatür bilgilerinden derlenerek Anket Formu ile toplanmıştır. Çocuğun hemşireyi algılayışını ifade edebilmesi için ise hastanede bir hemşire, doktor ve hasta çocuğu içeren resim çizimleri yaptırılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, yüzde dağılımı ve çizdirilen resimlerde ise bu konuda uzman kişilerin yorumları kullanılmıştır.

Çocukların %55'i erkek, %50'si 8-9 yaşları arasında, %22.5'inin hastaneye yatma nedenleri kusma, karın ağrısı, ateş olduğu görülmüştür. Hastanedeki çocukların % 80'inin paylaşımları olduğu ve %70'inin yaşıtlarıyla oyun odasında oynadığı belirlenmiştir.

Çocukların çoğunluğu (%82.5)yaşamlarında hemşire ile ilk kez okulda aşılama programlarında karşılaşmışlardır. Çalışmanın yapıldığı klinikte ise %35'i hasta kabulünde, %30'u odadaki diğer hastaya yapılan uygulamada ve %27.5'i hemşirenin ona ilk uygulama yaptığında karşılaştığı belirlenmiştir.

Çocukların %65'i gelecekte hemşire olmak istemediklerini ve istememe nedeni olarak ta %46.1'i kız olmadığını, %30.7'si zor meslek olduğunu belirtmişlerdir. Hemşirelik Mesleği kadın mesleği ve zor meslek olarak algılanmaktadır.

Çocuklar hemşirelerin hastanedeki işlevlerini, %100'ü ateş, nabız, tansiyon ölçmek, enjeksiyon yapmak ve ilaç vermek olarak değerlendirmişlerdir. Çocukların % 57.5'inin hemşirelerin fiziksel işlevlerinden dolayı, çocukların canını acıttığını düşündükleri saptanmıştır.

Çocukların %82.5'i klinikte sevdiği hemşirenin olduğunu ve hemşire / hemşireleri sevme nedenlerini çocuklar ile ilgilenmesi (%100) ve hiç kimseye kızmaması (%90.9) olduğu belirlenmişlerdir. Hemşireleri sevmeme nedenleri, sevme nedenleri ile paralellik gösterip çocuklara kızması (% 100), onlar ile ilgilenmemesi (% 71.4), anneler çağırınca gelmemesi (%57.1) olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, çocuğun hemşireyi yakından gözlediği, hemşirenin işlevlerini belirleyebildiği ve olumlu / olumsuz duygularla bağlı olarak algıladığı hemşireyi yaptığı resimlere yansıttığını söyleyebiliriz.

79. Toplumun sosyo-ekonomik düzeyi ile kültürel yapısının yanıkta ilkyardım üzerine etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonay BALTACI
Danışman : Prof.Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 02.11.2001
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yanık vakkalarında iyileşmenin olumlu/olumsuz yönde etkilenmesinde ve bu etkinin en aza indirgenmesinde, sağlık ekibinin yapacağı profesyonel yaklaşımın yanı sıra, toplumun ve bireylerin sosyo-ekonomik durumu, geleneksel inançları, kültürel gelişimi sağlık konusunda bilgi, tukum ve davranışlarının da rolü büyüktür.

Bu görüşten yola çıkılarak ; toplumun sosyo-ekonomik düzeyi ile toplumu oluşturan bireylerin inanç, anlayış ve davranışları ile ilgili kültürel değişimi ele alınmış ve çalışma bunların yanık vakalarının iyileşme süreci üzerine etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel (SEK) gruplardan oluşan İstanbul İline bağlı Kuştepe, İçerenköy, Suadiye ve Ataköy'de Aralık 1999 – 2000 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırma evrenini düşük SEK olarak kabul edilen Kuştepe, İçerenköy, yüksek SEK olarak kabul edilen Suadiye ve Ataköy'de ikamet eden kişiler, araştırma örneklerini ise bölgelerin bağlı oldukları muhtarlıkların bilgisayar kayıtlarında kura yöntemi ile seçilen 15000 kişi oluşturmaktadır.

Literatür bilgileri ışığında ve uzman kişilerin görüşü alınarak hazırlanan anket formu, belirlenen evlerde yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak o anda evde bulunan kişilere uygulanmıştır.

Toplanan veriler istatistik paket programı kullanılarak "yüzdelik" ve "ki-kare"(chi-square) analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmamızda her iki farklı SEK grubunu oluşturan bölgeler ile ilgili olarak elde edilen tüm sonuçlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Çalışmada düşük Sek grubunu oluşturan I. Bölge bireylerinde yanık üzerine geleneksel yöntem kullanımı ve yanık olayı ile karşılaşıldığında bir sağlık kuruluşuna götürülmeme durumu, II. Bölge ile karşılaştırıldığında ileri derecede anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu önemli iki soru bireylerin öğrenim ve ekonomik durumları açısından incelendiğinde de her iki bölge arasında yine ileri derecede anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

Çalışma sonucunda I. bölgedeki bireylerin çoğunun Karadeniz Bölgesi'nden geldiği ve yine bu bireylerde geleneksel yöntem kullanımının fazla olduğu, II. Bölge bireylerinin ise Marmara Bölgesinden geldiği vei medikal yöntem kullanımının

fazmla olduğu tespit edilmiş olup her iki bölge arasındaki fark istatistiksel açıdan ileri derecede anlamlı bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç günümüzde gelenek ve göreneklerin hala süre geldiğini gözler önüne sermektedir. Bugün tıbbın geliştiği, eski halk ilaçlarının kullanılışının azaldığını düşünsek bile, gelenek ve göreneklere bağlı kimseler, deneyimli yaşlılardan ve aktarlardan yararlanmayı sürdürmektedirler.

Modern tıp ile halkın uyguladığı geleneksel tıp arasındaki bu çalışma sosya-kültürel farklılaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ
MARMARA UNIVERSITY LIBRARY
1883
TEZ ÖZETLERİ
MARMARA
ÜNİVERSİTESİ
2002

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

2002

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

1. Farklı Ölçü Maddesinde Dezenfeksiyon Sonrası Görülen Boyutsal Değişikliğin 3-D Ölçümü

Akkan AKKAYA
Danışman : Prof.Dr. Ender KAZAZOĞLU
Kabul tarihi : 10.01.2002
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Dişhekimi, yardımcı personel ve teknisyen hastanın kanında ve tükürüğünde bulunan pek çok farklı tipteki mikroorganizma ile karşı karşıyadır. Bu mikroorganizmalar başlıca grip, pönomoni, viral hepatit, tüberküloz ve AIDS'e neden olabilirler. Kontamine ölçü maddelerinden dökülen alçı modellerinin hasta ve yardımcı personel arasında çarpraz enfeksiyona neden olabilecek bir ortam yarattıkları araştırmacılar tarafından gösterilmiştir. Diş hekimi teknisyen ve hasta arasında olabilecek çarpraz enfeksiyonun önlenebilmesi için alınan ölçülerin alçı dökülmeden dezenfekte edilmeleri gerekmektedir. Dezenfeksiyon işlemi esnasında ölçü maddesinin özelliklerini kaybetmemesi istenir. Bu özellikler; boyutsal stabilite, yüzey netliği, ıslanabilirliktir. Bu çalışmanın amacı bir ilave reaksiyonlu silikon (Panasil), bir kondansasyon silikon (Speedex) ve bir irreversible hidrokolloid (Alginoplast) ölçü maddesinin gluteraldehit içerikli iki dezenfeksiyon solüsyonu (MD 520, Sterigum) ve kontrol amacı ile distile su içerisinde 10 ve 60 dakika daldırma dezenfeksiyonu sonrasındaki boyutsal değişikliklerini üç boyutlu olarak ölçmektedir. Bu amaçla hazırlanan ve soğuk akrilikten yapılmış maksiler, dişsiz ark üzerinde kaninler ve ikinci molar dişler bölgesine silindirik yuvalar açılıp bu yuvalar içerisine özel andırkatlara sahip silindirik pinler yerleştirilip bu pinler üzerinden özel olarak hazırlanmış ölçü kaşıkları ile ölçü alındı. Ölçüler üzerinde kalan pinler sırasıyla A, B, C, D ve bunların yükseklikleri ise 21, 22, 23 ve 24 olarak kodlandı. 3. boyutlu koordinat ölçüm cihazı kullanılarak pinler arasındaki mesafeler ve pinlerin yükseklikleri ölçüldükten sonra ölçü maddeleri dezenfeksiyon solüsyonları ve distile su içerinde 10 ve 60 dakika bekletildi ve ölçümler tekrarlandı. Böylece ölçü maddelerinin boyutsal stabilite farklı yüzde (%) cinsinden hesaplandı. İlave reaksiyonlu ölçü maddesi en stabil ölçü maddesi olarak % 0.011 – 0.033 arası büçülme göstermiştir. Üç ölçü maddesinin boyutsal değişikliğide klinik olarak kabul

edilebilir sınırlar içerisinde bulunmuştur. Dezenfeksiyon solüsyonları arasında boyutsal stabilitede yönünden belirgin bir farklılık görülmüştür.

2. Otojen Kemik Greftlerinin Fiksasyonunda Fibrin Yapıştırıcı Ve N-Butil- 2- Siyanoakrilat'ın Etkilerinin Deneysel Olarak İncelenmesi

Buğra SOYGÜDEN
Danışman : Doç.Dr. Bahar GÜRSOY
Kabul tarihi : 05.03.2002
Ağız Diş Çene Hastalıkları Ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı sıçanlarda deneysel olarak oluşturulan kemik defektlerine, alınan otojen kemik greftlerinin, fibrin yapıştırıcı ve n-butil-2-siyanoakrilat kullanarak yapıştırılması ve bunların etkilerinin histopatolojik olarak incelenmesidir.

Çalışmanın deneysel aşaması Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Araştırma ve Hayvan Laboratuvarında, histopatolojik incelemeler, İ.Ü Onkoloji Enstitüsü Tümör Patolojisi ve Onkolojik Sitoloji Anabilim Dalın'da gerçekleştirildi.

Bu amaçla çalışmamızda 63 adet, 6 aylık, (250±20) gr ağırlığında, erkek Wistar- Albino sıçan kullandık. Sıçanları 3 gruba ayırdık. Her grupta, 21 adet sıçanın sağ tibialarından standart trefin frez ile otojen kemik grefti alıp, oluşturulan defekte sabitledik. Kontrol grubunda greft vicryl sutur ile sabitlendi. Diğer iki grupta fibrin yapıştırıcı (Tisseel®) ve n-butil-2-siyanoakrilat (Histoacryl®) greft fiksasyonu için kullanıldı. Her grubu 3 alt gruba ayırdık ve ve sıçanları 2,4 ve 6 haftalık periyodlarda sakrifiye ettik. Sakrifiye ettiğimiz sıçanların sağ tibialarını çıkarıp % 10'luk formol içinde 1 hafta bekleterek fikse edip, greft bölgesinden alınan kesitleri, histopatolojik olarak inceledik. Kondroblastik aktivite açısından gruplar arasında fark olmadığı, greft rezorpsiyonunun kontrol ve diğer gruplarda aynı derecede olduğu saptandı. Lenfosit plazma hücre infiltrasyonu ve nötrofil polimorf infiltrasyonu 2.4 ,6. haftada n-butil-2 siyanoakrilat grubunda en yüksek bulundu. N-butil-2-siyanoakrilat grubunda yabancı cisim reaksiyonunun, nekroz ve iltihabi hücre infiltrasyonunun yüksek olduğu tespit edildi. 6 hafta sonunda fibrin yapıştırıcı grubunun osteoblastik aktivite, defektte kapanma, akut ve kronik enfeksiyon derecesi açısından kontrol grubu ile aynı fakat n-butil-2 siyanoakrilat grubuna göre daha üstün olduğu tespit edildi. Sonuç olarak Fibrin yapıştırıcı ile gerçekleştirilen greft fiksasyonunun n-butil-2 siyanoakrilat ile yapılana göre daha başarılı olduğuna, oral ve maksillofasiyel cerrahide kuvvete maruz kalmayacak çok parçalı çene ve yüz kemiklerinin fraktürlerinde, çocuklarda ve erişkinlerde prosessus alveolaris

kırıklarında, preprotetik ve implant cerrahisinde inley ve onley kemik greftlerinin fiksasyonunda, doku yapıştırıcıların kullanılabileceği kanısına varıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

3. Targis İnleylerin Klinik Performansının Ve Marjinal Adaptasyonunun İncelenmesi

Derya Yılmaz KÜKRER
Danışmanı :Doç.Dr.Deniz GEMALMAZ
Kabul Tarihi :15.03.2002
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı; yakın dönemde geliştirilen Targis (Ivoclar) restoratif rezin materyali ile hazırlanan sınıf II inleylerin klinik başarısının ve marjinal adaptasyonunun değerlendirilmesidir. Bu çalışmada aynı zamanda yüksek doldurucu içeren siman kullanımının Targis inleylerin marjinal adaptasyonuna etkisi de *in vitro* olarak araştırılmıştır.

Klinik değerlendirme amacıyla, 35 adet sınıf II Targis inley restorasyonu, Syntac (Vivadent) adeziv sistemi ile Variolink II-high viscosity (Vivadent) resin simanı kombine edilerek yapıştırıldı. Tüm deney dişleri vitaldi ve oklüzyondaydı. Restorasyonlar, simantasyonu takiben, 6.ay ve 1.yılda modifiye USPHS kriterlerinden faydalanılarak değerlendirildi. Sekonder çürük varlığı, gingival indeks ve plak indeksi değerleri de kaydedildi. Postoperatif hassasiyet direkt sorgulama metodu ile değerlendirildi.

Targis inleylerin kaviteye adaptasyonu silikon replika tekniği kullanılarak değerlendirildi. Hazırlanan silikon replikalar bukko-lingual ve mesio-distal yönde kesitlendirildi. Işık mikroskobu altında, X200 büyütmede, toplam 200 adet ölçüm yapıldı. Bu ölçümler neticesinde okluzal ve proksimal bölgeler için kaydedilen ortalama film kalınlığı değerleri sırasıyla 73.21 µm. ve 131.75 µm.dir. Verileri istatistiksel olarak değerlendirmek amacıyla ANOVA ($P<0.05$) kullanıldı. Yapılan istatistiksel analiz neticesinde okluzal bölgede elde edilen marjinal adaptasyonun, proksimal bölgedekinden belirgin oranda daha yüksek olduğu gözlendi.

Targis inleylerin klinik ortamda marjinal adaptasyonunu epoksi replikalar yardımıyla değerlendirebilmek amacıyla, simantasyonu takiben ve 1 yıllık klinik kullanım sonrasında 15 adet inleyden alınan silikon ölçülerin içine epoksi rezin dökülerek replikalar elde edildi. Replikalar elektron mikroskobunda X200 büyütmede değerlendirilerek inleylerin marjinal analizleri kaydedildi. Grupların istatistiksel analizi amacıyla Wilcoxon signed ranks test ($P<0.05$) kullanıldı. Bir yıllık klinik kullanım sonrasında hem mine-yapıştırıcı siman hem de Targis-yapıştırıcı siman aralığında marjinal adaptasyonda bozulma gözlendi. Ancak 1 yıllık

kullanım süresi sonunda mine-yapıştırıcı siman kenarı (%72.57) ile Targis-yapıştırıcı siman kenarın arasında (%77.9) istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmamıştır. Targis malzemesi ile yapıştırıcı simanın benzer içerikte olması nedeniyle, Targis-yapıştırıcı siman kenarındaki bozulma, inley ve yapıştırıcı siman arasındaki bağlantıda belirgin bir ayrılmaya yol açmayacaktır.

Siman viskozitesinin marjinal adaptasyona etkisinin invaziv metodla değerlendirilmesi amacıyla, çekilmiş 20 adet maksiller 3. molar dişine MOD Targis inleyler hazırlandı. İnleyler rastgele 10'arlı iki gruba ayrıldı; 1. Grup, Variolink II high-viscosity, 2.Grup Variolink-Ultra (Vivadent) kompozit rezin yapıştırma ajanları kullanılarak yapıştırıldı. Diş örnekleri bukko-lingual ve mesio-distal yönde kesitlendirildiler. Bu kesitler ışık mikroskobunda X200 büyütmede incelendi. Marjinal adaptasyon ve dış kenar uyumu ölçümleri okluzal ve proksimal marjinlerde 2 ayrı lokalizasyonda yapıldı. Bilgilerin istatistiksel değerlendirmesinde ANOVA ($P<0.05$) kullanıldı. Her iki yapıştırıcı grubu arasında, marjinal adaptasyon açısından, anlamlı bir farklılık kaydedilmezken, okluzal ve proksimal marjinler arasında dış kenar uyumu değerleri açısından belirgin bir farklılık gözlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak Targis inleylerin simantasyonunda, marjinal aralığın artmasına neden olmaksızın, yüksek dolduruculu yapıştırma ajanlarının kullanımı tavsiye edilebilir.

Tüm klinik değerlendirme kriterleri göz önüne alındığında, 1 yıllık değerlendirme periyodu sonunda tüm inleyler için klinik olarak kabul edilebilir değerler kaydedilmiştir. Bu 1 yıllık erken dönem sonuçlara dayanarak Targis malzemesinin, sınıf II estetik restorasyonlar açısından ümit verici olduğu söylenebilir.

4. Lip Bumper Destekli Hydrax Vidası ile Molar Distalizasyonunun Sefolometrik Değerlendirilmesi

Mohammed MOWAFİ
Danışman : Prof.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 2002
Diş Hekimliği-tedavi Ortodonti

Bu çalışmanın amacı büyük azı dişlerinin tipping yapmadan ve az bir ankraj kaybı ile gövdesel olarak diatale hareketine olanak veren yeni tasarlanmış bir ağız içi distalizasyon apareyinin etkilerini araştırmaktır.

Çalışmada 9 hasta (3 erkek, 6 kız) kullanıldı ; bu hastalar Marmara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı'na başvuran hastalar arasından seçildi. Hastaların hepsinde sınıf II büyük azı ilişkisi ve üst çenede hafif-

orta çapraşıklık vardı. Tüm hastaların üst birinci, ikinci büyük azıları ve küçük açıları ağızda mevcuttu.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Distalizasyondan önce ve hemen sonra lateral sefalometrik filmler, model fotokopileri ve modeller alındı. Sefalometrik analizler, 25 parametreden 8 inin önemli değişiklikler gösterdiğini ortaya koydu. Önemli iskeletsel değişiklirler yoktu. Elde edilen önemli değişiklikler şöyleydi: Üst birinci büyük azılar ortalama 4.17 mm mezyale hareket etti.

Model fotokopilerinin analizi 8 parametreden 6 sında önemli farklar ortaya koydu :

Üst birinci büyük azılar ortalama 1.95° distobukkal rotasyon gösterdi, ortalama 4.37 mm distale hareket etti, üst ikinci küçük açılar ise önemli bir rotaslyon göstermeden ortalama 2.7 mm mezyale hareket etti.

Sonuç olarak iskeletsel bir değişiklik olmadığını, distalizasyon miktarının az bir hasta kooperasyonu ile 0.93 mm/ay olduğunu, bu arada distal tipping ve rotasyon meydana geldiğnii ortaya koyduk.

5. İki Farklı Kanin-Kanin Arası Lingual Pekiştirme Arklnın Ağız Hijyenine Ve Periodontal Sağlığa Olan Etkilerinin Karşılaştırılması

Sinem Pınar ÇELİK
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Ahu ACAR
Kabul Tarihi : 17.07.2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı iki farklı kanin-kanin arası yapıştırılan lingual pekiştirme arkının ağızda bulundukları süre boyunca ağız hijyeni ve komşu dokuların periodontal sağlığına olan etkilerinin incelenmesi, stabilizasyonları açısından değerlendirilip çapraşıklığa olan etkilerinin karşılaştırılmasıdır.

Çalışma kapsamına aktif ortodontik tedavi bitiminde pekiştirme tedavisine başlanacak olan optimum ağız hijyenine sahip 54 bireyalınmış ve iki ayrı hasta grubu oluşturulmuştur. Yirmiyedi kişiden oluşan birinci gruptaki hastalara çok sarımlı, ince telden hazırlanmış kanin-kanin arası tüm dişlerin lingual yüzeylerine yapıştırılan Sarımlı Lingual Pekiştirme Arkları, yine yirmiyedi kişiden oluşan ikinci gruptaki hastalara ise düz, kalın telden hazırlanmış, yalnızca kaninlere yapıştırılan Düz Lingual Pekiştirme Arkları uygulanmıştır.

Alt çenede lingual pekiştirme aygıtlarının bulunduğu bölgede aktif tedavi aygıtları çıkarılmadan önce, çıkarıldıktan sonra 1., 3., 6. aylarda klinik ölçüm ve indeksler yapılmıştır. Araştırmamızda Plak indeksi, Gingival indeks, Dişeti Kenarı

Konum Değişikliği, Sondalanabilir Cep Derinliği Ölçümü ve Dişteşi indeksi kullanılmıştır. Lingual pekiştirme aygıtlarının ağızda kaldığı süre boyunca periodontal dokulara etkilerinin incelenmesi, alveol kemiği yüksekliğindeki değişimler ve zaman aralıkları açısından değerlendirilmesi için lingual ark yapıştırıldığı anda, yapıştırıldıktan sonra 1., 3., 6. aylarda alt çenede kaninler arası bölgeden paralel çekim tekniğiyle standart periapikal radyografiler çekilmiştir. iki farklı lingual arkın stabilizasyonları açısından da karşılaştırılabilmesi için yapıştırıldığı anda ve 6. ayda hastalardan elde edilen alçı modeller üzerinde Çapraşıklık indeksi ölçümleri yapılmıştır.

Bir grup içindeki verilerin değerlendirilmesinde Wilcoxon Signed Ranks Test, gruplar arası karşılaştırmada Mann-Whitney U-Test uygulanmıştır. Bir grup içindeki Çapraşıklık indeksi verileri Paired T-Test ile, gruplar arası karşılaştırma ise Unpaired T-Test ile değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak her iki tip lingual pekiştirme arkı da ağız hijyenini çok kötü yönde etkilememektedir. Her ikisi de benzer etkilere sahiptir. iki grup arasındaki tek fark Gingival indeks'te ortaya çıkmıştır. Sarımlı Lingual Pekiştirme Arkı, Gingival indeks yönünden daha olumsuz bir etkiye sahiptir. Her iki tip lingual pekiştirme arkında da gözlem süresi sonunda başlangıca göre daha fazla dişteşi oluştuğu görülmüştür. Çapraşıklık indeksinde ise bir artış olmamıştır.

6. Sınıf II Bölüm 1 Vakalarda Modifiye 'Elastic Bite Block' Apareyinin Etkilerinin Klinik Ve Sefalometrik Olarak İncelenmesi

H.Binnur PAMUKCU
Danışman : Prof. Dr. Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi :18. 07 2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmada, kliniğimizde geliştirdiğimiz modifiye EBB (Elastic Bite Block) apareyinin, bir yıl sonundaki iskeletsel ve dişsel etkileri lateral sefalometrik film analizleriyle incelenmiştir. Araştırmamız aktif büyüme gelişim döneminde, iskeletsel Sınıf II Bölüm 1 maloklüzyon gösteren bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Tedavi grubu 25 birey, kontrol grubu 20 birey olmak üzere çalışma grubu toplam 45 bireyden oluşturulmuştur. Bu bireylerden tedavi öncesi ve tedavi sonrası, kontrol öncesi ve kontrol sonrası alınan sefalometrik filmler araştırmamızın gerecini oluşturmaktadır. Olguların seçiminde bireylerin peak büyüme gelişim döneminde olmasına, mandibular retrognatiye bağlı iskeletsel Sınıf II Bölüm 1 maloklüzyona

sahip olmasına. Y aksı yönünde ya da sagital büyüme paterni göstermesine ve ovejetin 5 mm'den büyük olmasına dikkat edilmiştir.

Tedavi ve kontrol süresince meydana gelen değişiklikleri belirlemek amacı ile lateral sefalometrik film analizleri için 9 açısal, 19 doğrusal toplam 28 parametre ölçülmüştür. Her grup içindeki bireylere ait tedavi veya kontrol öncesi ve sonrası değerler arasındaki farkların grup içi istatistiksel önemi Wilcoxon testi ile belirlenmiştir. Tedavi ve kontrol grupları arasındaki farkların istatistiksel önemi ise Mann Whitney U testi ile değerlendirilmiştir.

Sefalometrik inceleme sonucu modifiye EBB apareyinin etkisine bağlı önemli değişiklikler şöyledir: İskeletsel olarak üst çenenin sagital gelişimi frenlenmiş, alt çenenin sagital gelişimi artmıştır. Vertikal değişiklikleri gösteren parametrelerde anlamlı bir değişikliğe rastlanmamıştır. Dişsel olarak üst keser dişleri palatinale eğimlenmiş ve geriye hareket etmiştir. Üst büyük azı dişleri distal yönde hareket etmiş ve gömülmüşlerdir. Alt büyük azı dişleri meziale hareket etmiş ve uzamışlardır. Alt keser dişler gömülmüş ve mandibular kaide ile birlikte öne hareket etmiştir. Keser dişler arası açı artmış, overjet ve overbite azalmıştır.

Sonuç olarak, modifiye EBB apareyi ile iskeletsel Sınıf II Bölüm I maloklüzyon, yüzün vertikal boyutu artmadan üst çenenin ve üst dişlerin geriye, alt çenenin ve alt dişlerin ileriye hareketi ile iskeletsel ve dişsel Sınıf I ilişkiye geçmiştir.

7. Kronik Periodontitisli Hastalarda Lokal Tetrasiklin (Periocline®) Uygulamasının Klinik Olarak Değerlendirilmesi Ve Periocheck® Chair Side Test İle Mikrobiyolojik Olarak Elde Edilen Sonuçların Kültür Metodu İle Kıyaslaması

Dilek ARGUN
Danışman : Prof. Dr. Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi : 24. 10. 2002
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, başlangıç tedavisini takiben lokal (Periocline®) ve sistemik (Minocyclin Stada® 50) minosiklin uygulaması klinik ve mikrobiyolojik olarak değerlendirildi. Araştırma kapsamına, diş/kök yüzey temizliği ve kök yüzey düzleştirmesi işlemleri (SRP) tamamlanmış yaş ortalaması 41±5.72 olan 19 kadın, 11 erkek toplam 30 kronik periodontitisli hasta dahil edildi. Sondalanabilir cep derinliği (SCD) 5-7mm olan ve radyografide yatay kemik kayıplarının tespit edildiği toplam 120 diş alındı. Başlangıç tedavisinden 4 hafta sonra tüm hastalarda mikrobiyolojik örnekleme bölgeleri seçildi. Seçilen bölgelerden örnek alındı ve

klinik ölçümler yapıldı (0. gün). Hastalar 10'ar kişilik üç ayrı çalışma grubuna ayrılarak I. gruba lokal minosiklin (Periocline®), II. gruba sistemik minosiklin (Minocyclin Stada® 50) uygulandı. III. grup ise herhangi bir ilacın uygulanmadığı kontrol grubu olarak değerlendirildi. Mikrobiyolojik inceleme için kültür yöntemi, faz kontrast mikroskobu ve Periocheck® enzim testi kullanıldı. 15. haftada mikrobiyolojik ve klinik ölçümler tekrarlandı.

Araştırmanın sonuçları, hastaların tedavi süresi boyunca gerekli ağız hijyeni seviyesini ve dişeti sağlıklarını koruduklarını gösterdi. Klinik değerlendirmede, SCD'de azalmanın lokal minosiklin grubunda 1.15mm, sistemik minosiklin grubunda 1.15mm, kontrol grubunda 0.27mm ve ataşman kazancının aynı grup sırasıyla 0.60mm, 0.72mm, 0.10mm olduğu, bu değişimlerin lokal ve sistemik minosiklin uygulanan gruplarda başlangıca göre çok ileri derecede anlamlı ($p<0.001$), kontrol grubunda ise anlamlı ($p<0.05$) olduğu tespit edildi. SCD ve ataşman kazancı açısından gruplar arası kıyaslamada SRP sonrası lokal ve sistemik minosiklin uygulanan gruplar açısından fark olmadığı, ancak sadece SRP uygulanan gruba kıyasla lokal ve sistemik minosiklin uygulanan gruplarda çok ileri derecede anlamlı fark olduğu saptandı ($p<0.001$).

Mikrobiyolojik değerlendirmede, lokal ve sistemik minosiklin uygulanan gruplarda kültür yöntemi ile saptanan *Bacteroides forsythus* ve faz kontrast mikroskobu ile tespit edilen spiroket yüzde değerlerinin değişimi anlamlı ($p<0.05$), kültür yöntemi ile saptanan *Porphyromonas gingivalis* yüzde değerlerinin değişimi ileri derecede anlamlı ($p<0.01$) bulundu, kontrol grubunda ise bu değişimlerin anlamlı olmadığı görüldü. Gruplar arası kıyaslamada lokal ve sistemik minosiklin uygulanan grupların kontrol grubu ile kıyaslamasında *B. forsythus* miktarındaki azalma çok ileri derecede anlamlı ($p<0.001$), *P. gingivalis* miktarındaki azalma ileri derecede anlamlı ($p<0.01$) ve spiroket miktarındaki azalmanın anlamlı ($p<0.05$) olduğu bulundu.

Periocheck enzim testi ile tespit edilen *B. forsythus*, *P. gingivalis* ve *T. denticola* peptidaz enzim aktivitesinin (+) ve (-) bölgeleri ile kültür yöntemi ve faz kontrast mikroskobu ile saptanan bölgelerle uyumlu olduğu tespit edildi.

Bu çalışmanın bulguları SCD 5-7mm olan bölgelerde SRP sonrası lokal ve sistemik minosiklin uygulamasının tek başına SRP uygulamasına göre daha iyi klinik ve mikrobiyolojik sonuçlar verebildiğini gösterdi.

8. Dişeti Çekilmelerinin Serbest Dişeti Grefti ve Kuronale Kaydırılan Flep Tekniği ile İki Aşamalı Tedavisinde Mine Matriksi Proteinlerinin Kullanıldığı ve Kullanılmadığı Vakaların Karşılaştırılması

Murat ÖZVERİ
Danışmanı : Prof.Dr.Selçuk YILMAZ
Kabul Tarihi : 24.10.2002
Periodontoloji Anabilim Dalı

Dişeti çekilmelerinin tedavisinde çok sayıda cerrahi teknik tek başına ve kombine olarak kullanılmaktadır. Ancak kök yüzeyi örtülmesinin nicelik ve nitelik olarak istenen düzeyde olmaması, biyomodülatör maddelerin ilave yararlar sağlamak amacıyla kullanılmasını gündeme getirmiştir. Bu maddelerden mine matriksi proteini türevinin (MMT), periodontal yara bölgesinde sementogenezi taklit ederek, yeni hücresiz sement ile karakterize yeni ataşman oluşumunu sağladığı bildirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, serbest dişeti grefti (SDG) operasyonunu takiben uygulanan kuronale kaydırılan flep (KKF) operasyonu tekniğinin kök yüzeyi örtülmesindeki etkinliğine MMT'nin katkısı olup olmadığını incelemektir. Bu çalışmada, ağız içinde en az bir dişte bukkal dişeti çekilmesi bulunan 15 kadın ve 3 erkek, yaş ortalaması 30.44±11.89 olan toplam 18 birey yer aldı. Araştırma, Miller 1. ve 2. sınıf toplam 24 dişeti çekilmesi lezyonunda gerçekleştirildi. Defektler rastgele iki gruba ayrıldı (n=12). Her iki grupta da önce keratinize dişeti dikey boyutunu (KDDB) arttırmak için SDG operasyonu uygulandı. Sekiz hafta sonra, deney grubuna MMT'in ticari formu olan Emdogain® ile birlikte KKF, kontrol grubuna ise sadece KKF operasyonu yapıldı. SDG operasyonundan önce, 8 hafta sonra ve KKF operasyonundan 32 hafta sonra klinik parametreler kaydedildi. Çalışmanın sonunda (40. hafta) rölatif ataşman seviyesi (RAS), vestibül orta noktada SDG+KKF+Emdogain® grubunda 2.67±2.70 mm, SDG+KKF grubunda 1.38±2.05 mm olmak üzere, her iki tedavi grubunda da başlangıç seviyesine göre anlamlı miktarda arttı ($p<0.05$). Cep derinliği (SCD) SDG+KKF+Emdogain® grubunda 0.96±0.69 mm ($p<0.05$), SDG+KKF grubunda 0.38±0.84 mm azaldı. KDDB'nda, SDG+KKF+Emdogain® grubunda 4.08±1.52 mm, SDG+KKF grubunda 4.88±2.04 mm olmak üzere her iki grupta da ileri derecede anlamlı artış elde edildi ($p<0.05$). RAS, KDDB ve SCD'nde gruplar arasında anlamlı fark bulunmadı. Dişeti çekilmesi değerleri incelendiğinde, SDG+KKF+Emdogain® grubunda çekilme miktarının başlangıç değerleri olan 4.33±1.07 mm'den 2.08±0.97 mm'ye ($p<0.01$), SDG+KKF grubunda ise 3.67±1.37 mm'den 1.63±0.93 mm'ye ($p<0.01$) düştüğü görüldü. Gruplar arasında, kök yüzeyi örtülme miktarı açısından fark bulunmadı. Çalışmanın sonunda iki tedavi grubunda sırasıyla %52 ve %56 kök yüzeyi örtülmesi sağlandı ve

iki grupta bu oranlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. Bu çalışmanın bulguları, bukkal dişeti çekilmelerinin tedavisinde KKF ile kombine kullanılan Emdogain®'in kök yüzeyi örtülmesine ilave bir klinik katkısı olmadığını gösterdi.

9. Sagital Ve Vertikal Yönde Farklı İskeletsel İlişkilere Sahip Bireylerde Maksimum Isırma Kuvveti Ve Okluzal Kuvvetin Mesial Vektörünün İncelenmesi

B. AYŞE AKAY
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Ahu ACAR
Kabul Tarihi : 09.12.2002
Ortodonti Anabilim Dalı Anabilim Dalı

Bu çalışmada sagital ve vertikal yönde farklı iskeletsel ilişkilere sahip bireylerde maksimum ısırma kuvveti ve ısırma kuvvetine bağlı olarak oluşan okluzal kuvvetin mesial vektörü (MV) incelenmiştir.

Çalışma grubumuz kliniğimize ortodontik tedavi amacıyla başvuran kişiler ile fakültemiz 1. sınıf öğrencilerinden gönüllü olanlar arasından seçilen 69 bireyden oluşmuştur.

Ölçümler birbirini takip eden üç aşamada yapılmıştır. Birinci olarak bireylerden maksimum ısırma kuvveti ölçümü, bireyler diş hekimi koltuğunda dik otururlarken alt ve üst birinci molar dişler arasına yerleştirilmiş disk şeklindeki ısırma kuvveti ileticisi kullanılarak yapılmıştır.

İkinci ölçümde, tüm dişlerin kontak noktalarındaki kuvvetler tespit edilmiştir. Bireyler aynı şekilde otururlarken alt ve üst çenelerdeki birinci büyük azı dişlerinin önündeki tüm dişlerin kontak noktaları arasından bir strip matris çekilerek, dişle matris arasında oluşan sürtünme kuvveti bir gerilim ileticisi aracılığıyla ayrı bir gerilim göstergesinde okunmuştur. Bu sürtünme kuvveti bir formülle dişler arası kuvvete (DAK-ısırmazken) çevrilmiştir.

Üçüncü olarak da bireyler birinci gerilim göstergesine bağlı ısırma parçasını, yaklaşık 100 N kuvvetle ısırırlarken, diğer yandan alt ve üst çenede birinci büyük azıların önündeki tüm kontak noktalarındaki kuvvet (DAK- ısırırken), yukarıda anlatıldığı şekilde diğer gerilim göstergesiyle belirlenmiştir.

Bu ölçümlerin yapıldığı bireylerden sefalometrik filmler çekilmiş, ölçüler alınıp alçı modeller hazırlanmıştır. Sefalometrik filmler üzerinde yapılan ölçümlerle bireyler sagital ve vertikal yüz yapısına göre gruplandırılmıştır. Bireylerin alt ve üst çenelerindeki çapraşıklık dereceleri alçı modellerden Little (62) Çapraşıklık

Indeksinde tarif edildiği şekilde yapılmıştır. Çalışmanın bulguları istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak maksimum ısırma kuvveti değerlerinin sol tarafa göre sağ tarafta, ve istatistiksel olarak anlamlı olmasa da kızlara göre erkeklerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine istatistiksel olarak önemli olmamakla birlikte maksimum ısırma kuvveti ortalamalarının sagital Sınıf I grubunda ve vertikal low angle grubunda diğerlerinden daha yüksek olduğu izlenmiştir.

Isırırken ve ısırmazken ölçülen DAK değerlerinin, ve bunların farkından oluşan MV değerlerinin 6 – 5 kontağından itibaren önemli derecede azalma gösterdiği izlenmiş, sağ ve sol taraftan elde edilen değerler arasında fark görülmezken alt çenedeki değerlerin üst çenedekilerden önemli ölçüde farklı olduğu belirlenmiştir.

MV değerlerinin farklı sagital ve vertikal yön yüz yapılarında değerlendirmesinde gruplar arasında anlamlı farklılık gözlenmezken, diş kavislerindeki çapraşıklığa göre değerlendirilmesinde sağ alt 6-5 kontağında ölçülen MV orta derecede çapraşıklık gösteren grupta az çapraşıklık gösteren gruba oranla anlamlı derecede büyük bulunmuştur.

DAK (ısırmazken) değerlerinin alt diş kavsindeki çapraşıklığa göre değerlendirilmesinde, değerlerin çok çapraşıklık grubunda, az ve orta çapraşıklık gruplarından anlamlı derecede daha büyük oldukları izlenmiştir.

10. Çekimli Ve Çekimsiz Ortodontik Tedavi Yaklaşımlarının Kondil Yolu Üzerine Etkilerinin Aksiograf Yardımı İle Araştırılması

Hüseyin ÖZKAN
Danışmanı : Prof.Dr.Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Ytarihi : 09.12.2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmada sabit ortodontik tedavisi çekim içeren ve çekim içermeyen bireylerin kondil yolu eğimleri axo 200 axiografi ile incelenmiştir. Araştırmamız standard edgewise teknik ile tedavi olan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubu 50 tedavisi çekim içeren; 50 çekim içermeyen, toplam 100 bireyden oluşmuştur. Bu bireylerden tedavi öncesi ve tedavi sonrası alınan aksiografik kayıtlar araştırmamızın gerecini oluşturmuştur. Olguların seçiminde bireylerin daha önce bir TME rahatsızlığı şikayetinin olmamasına, ortodontik tedavi hikayesi bulunmamasına ve ortodontik tedavisinin sabit ve standart edgewise teknikle yapılmasına dikkat edilmiştir.

Tedavi esnasında oluşan değişiklikleri tespit etmek amacı ile sağ ve sol eklemin kondil yolu kayıtları hem açma-kapama hemde protrüzyon hareketleri sırasında kaydedilmiş ve her bir kayıt için ayrı ayrı kondil yolu eğimi ve hareketin uzunluğu ölçülmüş ve ayrıca klinik olarak hastanın maksimum açma overbite ve overjet değerleri de ölçülmüştür. Her bir grup ve alt gruplar için tedavi öncesi ve sonrası değerlerin arasındaki farkların grup içi istatistiksel önemi eşlenik örneklem t testi ile incelenmiştir. Çekimli ve çekimsiz gruplar ve alt grupları arasındaki farkların istatistiksel önemi ise Bağımsız örneklem t testi ile belirlenmiştir.

Aksiografik değerlendirme sonucunda çekimli ve çekimsiz tedavi yöntemlerinin kondil yolu üzerinde önemli etkileri şöyledir: Çekimsiz yaklaşım ile tedavi edilen bireylerin sadece sol eklem bölgesinde açma hareketinde bir kısalma meydana gelmiş ancak kondil yolu eğimlerinde ve sağ kondil eğim ve hareket uzunluklarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Ayrıca çekimli grup ve alt gruplarının aksiografik kayıtlarının ölçümlerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda da istatistiksel anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak çekimli veya çekimsiz yaklaşım ile sabit ortodontik tedavi gören bireylerin eklem kondil yolu eğimlerinde herhangi bir farklılık meydana gelmemektedir.

11. Erken Dönem Sınıf II Bölüm 2 Olgularda Mandibulanın Serbestleştirilmesinin Büyüme ve Gelişme Üzerine Etkisi

Özgür ZİLELİ
Danışmanı : Prof.Dr.Nejat ERVERDİ
Kabul Tarihi : 10.12.2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda amacımız, erken dönem Sınıf II Bölüm 2 vakalarda mandibulanın serbestleştirilmesinin büyüme gelişim sırasında kraniofasiyal sistem büyümesi üzerine etkisinin sefalometrik olarak incelenmesidir. Bizim çalışmamızda yaptığımız, keserlerin konumunu düzeltmek ve overjet yaratmak, aynı zamanda ekspansiyon da yaparak, alt çenenin büyümesini engelleyen faktörleri ortadan kaldırmak ve serbestleşmesi sonucunda oluşan sefalometrik değişiklikleri gözlemlemektir. Apareyin ön bölgesinde akrilik kalınlaştırılarak ısırma düzlemi etkisi yapması sağlanmıştır. Değerlendirme sırasında, normal büyüme-gelişim sürecinin, bu yapılarda oluşturacağı değişiklikleri elimine edebilmek amacı ile hiçbir uygulama yapılmaksızın izlenen aynı özelliklere sahip kontrol grubu seçilmiştir. Kontrol grubu ile tedavi grubu ayrı ayrı karşılaştırılarak, tedavi sonrası oluşacak değişikliklerin, sefalometrik olarak daha gerçekçi incelenmesi amaçlanmıştır.

Tedavi grubu 15 birey, kontrol grubu 15 birey olmak üzere çalışma grubu toplam 30 bireyden oluşmuştur. Bu bireylerden tedavi öncesi, 12. ay sonunda ve 18. ay sonunda, kontrol öncesi, 12. ay sonunda ve 18. ay sonunda alınan sefalometrik filmler araştırmamızın gerecini oluşturmaktadır.

Tedavi ve kontrol süresi boyunca meydana gelen değişiklikleri belirlemek amacıyla, lateral sefalometrik filmler üzerinde, 13 referans noktası belirlenmiştir. Bu noktalar esas alınarak 8 açısal, 18 doğrusal ölçüm yapılmıştır. Ölçümler dişsel ve iskeletsel ölçümler olarak gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak Sınıf II Bölüm 2 maloklüzyonlu bireylerde erken dönemde uyguladığımız apareyle, üst keserlerin ileri verilmesi ve üst çenede yapılan ekspansiyon sonucunda alt çenenin tüm yönlerde serbestleştirilmesiyle mandibulada ileri yönde hareketten çok aşağı ve geriye doğru rotasyon görülmüştür. Bunun da kullanılan ön ısırma düzlemi sebebiyle serbest kalan alt molar dişlerin uzamasına bağlı olarak vertikal boyutlarda meydana gelen artıştan kaynaklandığını düşünmekteyiz.

12. Porselen Lamina Desteklerle Uygulanan Adeziv Köprülerin Dayanıklılığının İnvitro Olarak İncelenmesi

Esra SİLAHTAR
Danışman : Prof.Dr. Ayla ARIKAN
Kabul Tarihi : 10.12.2002
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

1970'li yıllarda ilk defa Rochette tarafından uygulanan adeziv köprüler destek dişlerin sağlıklı olduğu ya da minimal çürük lezyonu bulunan vakalarda konvansiyonel sabit protezlere alternatif olmuştur. IPS Empress 2 porselen sistemleri ile sabit köprü protezlerinin başarılı sonuçlar vermesi, bu materyal İle klasik adeziv köprülerin uygulanamadığı diastemalı dişler, örtülü kapanış gibi vakalarda anterior lamina destekli adeziv köprü uygulamasını gündeme getirmiştir. Bu çalışmanın amacı; lamina desteklerle hazırlanan Empress 2 adeziv köprülerin kırılma dayanıklılığının invitro incelenmesidir.

Çekilmiş makşiiler santral ve kanin dişler kullanılarak maksiller lateral diş eksikliğini taklit eden 40 adet model hazırlandı. Birinci grupta diş preparasyonu gingivaJ bölgede ve eksik diş boşluğuna komşu proksimal bölgede kontakt noktasının lingualinde, diğer proksimal bölgede kontakt noktasının labialinde *chamfer* bitiş sınırı İle, kesici kenarda 2 mm indirgeme ve *butt* bitiş sınırı ile yapıldı. ikinci grupta destek dişler birinci gruptaki gibi hazırlandı. Eksik diş boşluğuna komşu proksimal yüzeyde insizo-servikal yönde 2 mm X 2 mm boyutlarında oluk

ilave edildi. Üç üyeli lamina destekli adeziv köprüler. Empress 2 porselen i.le y_pıldı ve Variolink II yüksek viskoiteli siman İle yapıştırıldı. Örneklere 5000 (5°C- 55°C) ısı çevrimi uygulandı. Örnekler universal test cihazında gövde kesici kenarından destek dişlerin uzun aksına 0°yükleme yönü ile veya kesici kenardan 3 mm aşağıdan 45° yükleme yönü ile kırılana kadar yük uygulandı. Kırılma kuvvetleri x, y kayıt edici ile kaydedildi. 0° yükleme yönü ile birinci grupta 880 N, ikinci grupta 773 N, 45° yükleme yönü ile sırasıyla 324 N ve 360 N kırılma kuvveti kaydedildi. Sonuçlar ANOVA ve TUKEY Kramer istatistiksel Analizi ile karşılaştırıldı ve kırık yüzeyleri elektron mikroskobunda incelendi. Yüzeydeki farklı materyallerin belirlenmesi için kırık yüzeylerin materyal analizleri yapıldı. Restorasyonlarda görülen kırılma kuvveti değerleri anterior bölgede oluşan fizyolojik kuvvetlerden yüksek bulundu. Preparasyon tipinin istatistikselolarak anlamlı fark oluşturmadığı, 45°yükleme yönü ile kırılma direnci anlamlı derecede daha düşük bulundu.

13. İmplant destekli protezlerde, implant-destek-protez bağlantısının mekanik davranışlarının sonlu elemanlar stres analiz yöntemi ile incelenmesi

İbrahim ALKAN
Danışman : Prof.Dr. Atilla SERTGÖZ
Kabul Tarihi : 10.12.2002
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

İn vitro sonlu elemanlar çalışmamızın amacı, okluzal kuvvetler altında 3 farklı implant destek bağlantı sistemine sahip, ön yükleme uygulanmış dental implant vidalarında oluşan stresleri araştırmaktır.

Çalışmamızda iki implant sistemi, ITI Straumann ve Branemark dental implant sistemi ve üç destek dizaynı; a) Model I : Eksternal Altıgen Destek (Branemark, Nobel Biocare, Sweden) b) Model II : 8° Morse Tapered Destek (ITI Straumann, Switzerland) c) Model III : 8° Morse Tapered ve İnternal Sekizgen Destek (ITI Straumann, Switzerland) analiz edildi.

Üç boyutlu katı modellemeler implant, destek vida, altın silindir, protetik tutucu vida ve porselen kuronu içermektedir. Porselen kuronun desteğe siman ile yapıştırıldığı düşünüldüğü için, protetik tutucu vida model II'de hazırlanmamıştır. Ön yükleme, sonlu elemanlar modellerinde kontak analizi kullanılarak elde edilmiştir. Bu nedenle modellerin bireysel parçaları arasındaki kontak yüzeyleri, parçalar arasındaki düğüm noktaları birleştirilmeden tanımlanmıştır. Modeller implantın alt ve yan yüzeylerindeki düğüm noktalarından her yönde sabitlenmiştir.

Tüm modellerde destek ve protetik tutucu vida için tavsiye edilen ön yükleme değerleri, her iki vidanın boyun bölgelerine termal yükler uygulanarak elde edilmiştir. Üç yük miktarı, ön yükleme uygulanmış modellere uygulanmıştır: Horizontal ısırma kuvveti (F_1 = 10 N), dikey ısırma kuvveti (F_2 = 35 N) ve oblik ısırma kuvveti (F_3 = 70 N). Von Mises stres kriterleri model parçalarındaki stresleri göstermek için kullanılmıştır. Tüm modellerde yatay kuvvet, hem destek hem de protetik tutucu vidada ön yükleme stres değerlerinde artış göstermiştir. Buna karşın, dikey kuvvet ön yükleme stres değerlerinde Model II'de artış, Model I ve III'de azalma göstermiştir. Oblik kuvvet uygulanımı ise protetik tutucu vida için ön yükleme stres değerlerinde Model III'de artış, Model I'de ise azalma göstermiştir. Destek vidalarda ise ön yükleme stres değerlerinde Model II için artış Model I ve III için azalma gözlenmiştir. Böylece bu iki implant sistemindeki üç destek dizaynının, vida kaybı olmaksızın, okluzal kuvvetler altında başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

14. Çocuklarda Süt Dişlenmesi Döneminde Temporomandibuler Düzensizliklerin Görülme Sıklığı, Etyolojisi Ve Teşhis Yöntemleri

Timuçin ARI
Danışman : Prof. Dr. İlknur TANBOĞA
Kabul Tarihi : 13.12.2002
Pedodonti Anabilim Dalı

Temporomandibuler düzensizlikler (TMD), çiğneme sisteminin fonksiyon ve bütünlüğünü etkileyen bir rahatsızlıktır. Çocuklardaki tempormandibuler eklem sorunlarına ilgi gün geçtikçe artmakta ve çalışmalarda giderek daha küçük yaş gruplarındaki çocuklar incelenmektedir. TMD erişkinleri etkileyen bir rahatsızlık gibi görülse de yapılan çalışmalarda çocuklarda da TMD'nin subjektif ve objektif işaret ve semptomlarının sıkça görüldüğünü belirtilmiştir. Dolayısıyla erken dönemde TMD'nin görülme sıklığı, çocuklarda TMD muayene yöntemi ve hangi etyolojik faktörün TMD üzerine ne kadar etkisinin olduğunun anlaşılması önemlidir. Bugüne kadar yapılan epidemiyolojik çalışmalar daha çok genç erişkin ve karışık dişlenme dönemindeki çocuklarda yapılmış, süt dişlenme dönemindeki çocuklar üzerinde geniş ve kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır.

Bu çalışmada amaç süt dişlenme dönemindeki çocuklarda TMD işaret ve semptomlarının görülme sıklığının saptanması, etyolojik faktörlerin değerlendirilmesi, teşhis yöntemlerinin araştırılması, diş hekimi ve pediatristlerin ilgisini bu konu üzerine çekilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı'na başvuran süt dişlenme dönemindeki sağlıklı ve rastgele seçilmiş 289 çocukta TMD muayenesi yapılmıştır. Muayene sonuçlarına göre çocuklarda en az bir veya daha fazla TMD işaret ve

semptomlarının görülme sıklığı % 53,63, sadece kondil deplasmanı görülme sıklığı ise %23,18 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda etyolojik faktörlerin TMD ile ilişkisinin değerlendirilmesinde travma, ön ve arka çapraz kapanış, psikolojik olarak streslilsinirli çocuklar ve bruksizmin TMD etyolojisinde rol oynayabileceği görülmüştür. Çalışmamızda TME (Temporomandibuler Eklem) seslerinin dinlenmesi hem steteskop hem de palpasyonla yapılmış ve ikisi arasında istatistikselolarak bir fark bulunamamıştır. Yapmış olduğumuz bu çalışmayla çocuklarda TMD teşhisine yönelik net, güvenilir ve standardize edilmiş bir muayene formu geliştirdiğimizi düşünmekteyiz. Çocukların yaşlarından dolayı, sadece objektif, kolayca ölçülebilen TMD ile ilişkili işaret ve semptomların bu muayene formuyla değerlendirilmesinin pedodontistlerin TMD teşhisinigüçlendireceğini düşünmekteyiz.

15. Agresif Periodontitisli Bireylerde Nötrofil Fonksiyonları Ve Mikrobiyolojik İncelemelerin Periodontal Tedavi Öncesi Ve Sonrası Degerlerinin Araştırılması

Şebnem DİRİKAN
Danışman : Prof. Dr. Bahar KURU
Kabul Tarihi : 16.12.2002
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmamn amacı, yaygın agresif periodontitisli (AgP) hastalarda periodontal başlangıç tedavinin tek başına ve antioksidan ajan kullanımı ile beraber klinik ve mikrobiyolojik parametreler, nötrofil sayısı, antioksidan sistemler ve total protein konsantrasyonu üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma kapsamına, AgPli 12 hastamn her birinden en az 6 bölge olmak üzere, toplam 81 bölge alınarak sondalanabilir cep derinliklerine göre (SCD) (SCD 4-6 mm ve SCD:::;;3 mm) ikiye ayrıldı. Hastalar seçilen bölgelerdeki, başlangıç klinik, mikrobiyolojik bulguların ve nötrofil sayısının benzer dağılımına dikkat edilerek, iki grup altında toplandı. 1. gruba sadece periodontal başlangıç tedavisi uygulandı, 2. grupta bu tedavi antioksidanlarla desteklendi. Tüm hastaların başlangıç tedavisi öncesi ve sonrası 5. haftada, plak indeksi (Pİ), dişeti oluğu kanama indeksi (DaKİ), SED, rölatif ataşman seviyesini (RAS) içeren klinik parametreleri, subgingival flora ölçümleri, nötrofil sayımları, total antioksidan ve protein profilleri değerlendirildi.

Her iki grupta da tespit edilen klinik iyileşmeye paralelolarak, mikroorganizma, nötrofil sayısı ve total protein konsantrayonu azaldı, total antioksidan kapasite arttı. Araştırmanın sonuçları, hastaların tedavi süresi boyunca gerekli ağız hijyeni seviyesini ve dişeti sağlıklarını koruduklarını gösterdir. Klinik değerlendirmede, SEDdeki azalmamn 1. ve 2. grupta SED 4-6 mm olan bölgelerde

sırasıyla 2.02 mm, 2.08 mm ve SCD:::::3 mm olan bölgelerde 0.44 mm ve 0.70 mm, ataşman kazancının ise aynı grup ve bölge sırasıyla 0.80 mm, 0.89 mm; 0.19 mm ve 0.20 mm olduğu tespit edildi. Bu değişimler SED ve RAS için 1. ve 2. grupta SED 4-6 mm olan bölgelerde çok ileri derecede anlamlı (p<O.OOI), SCD:::::3 mm olan bölgelerde anlamlıdır (p<0.05).

Mikrobiyolojik değerlendirmede, total florada (TF) elde edilen düşüşün yanında zorunlu anaerob (1. ve 2. grupta sırasıyla, SED 4-6 mm olan bölgelerde %33.0, %26 ve SCD:::::3 mm olan bölgelerde %4.62, %10.86) ve kapnofilik mikroorganizma (1. ve 2. grupta sırasıyla, SED 4-6 mm olan bölgelerde %17.29, %10.88 ve SCD:::::3 mm olan bölgelerde %7.03, %5.08) yüzde değerlerinin azaldığı, yararlı türler olan fakültatif anaerobların (1. ve 2. grupta sırasıyla, SED 4-6 mm olan bölgelerde %53.56, %40.63 ve SCD:::::3 mm olan bölgelerde %11.66, %15.94) yüzde değerlerinin arttığı tespit edildi. Bu değişimler sadece SED 4-6 mm olan bölgelerde anlamlı bulundu. Her iki tedavi grubunda da başlangıçta kültüre edilen mikroorganizmaların tamamen elimine edilemediği görüldü.

Nötrofil sayısı ise yine her iki tedavi grubunda sadece SED 4-6 mm olan bölgelerde istatistikselolarak anlamlı azalma gösterdi (p<o.oı). Tüm gruplarda total antioksidan kapasite (TAOK) deki artma ve total protein (TP) konsantrasyonundaki azalma istatistikselolarak anlamlı bulundu (T AOK, 1. ve 2. grupta SED 4-6 mm olan bölgelerde (p<O.OOI), ı. ve 2. grupta SCD_3 mm olan bölgelerde ise sırasıyla (p<O.O5, p<O.OI), TP konsantrasyonu, ı. ve 2. grupta SED 4-6 mm ve SCD_3 mm olan bölgelerde sırasıyla (p<O.OI, p<O.OOI, p<O.O5, p<O.OI)). İncelenen bütün parametreler açısından gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmadı. Ancak tedavinin antioksidanla desteklendiği grupta SED, TF, nötrofil sayısı, TAOK ve TP sayısal değişiminin daha fazla olduğu görüldü.

Yaygın AgPlilerde daha önceden değerlendirilmemiş pek çok farklı ancak birbiriyle ilişkili mekanizmalara ait parametreleri birarada inceleyen çalışmamız, klinik iyileşmenin yanında konağa ait savunma sisteminde meydana getirdiği anlamlı değişimleri ortaya koyan bulgularıyla, başlangıç tedavisinin temel yeri ve önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Antioksidanlar ile ilgili verilerimiz bu ajanların katkılarını desteklemek için yeterli anlamlılığa ulaşamamıştır. Literatürde eksik olan ve gelecekte araştırılması gereken, antioksidanların yardımcı ajanlar olarak rollerinin diğer periodontitis gruplarıyla kıyaslamalı olarak farklı süre ve dozlarda değerlendirilme'si olacaktır.

16. Deneysel Kemik D Efektlerinin İyileşmesind E Kitosan Ve Kitosan-Klindamisin Jellerin Etkilerinin Histopa Tolojik Olarak İncelenmesi

Janberd DİNÇER
Danışman : Prof Dr. Kamil GÖKER
Kabul Tarihi : 23.12.2002
Ağız Diş Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Bu 'Çalışmanın amacı, kitosan ve kitosan-klindamisin jellerin deneyselolarak oluşturulan kemik defektlerine uygulandığında, kemikte yaratacağı değişikliklerin ve kemik iyileşmesine etkilerinin histopatolojik olarak incelenmesidir.

Bu çalışmanın deneysel aşamaları, Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Araştırma ve Hayvan Labaratuvarında, histolojik incelemeleri, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Patoloji Anabilim Dalında, istatistiksel değerlendirmeleri, İstanbul Üniversitesi, Certahpaşa Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızda, 63 adet, 6 aylık, 250:f::20 gr ağırlığında Wistar Albino erkek sıçan kullanılmıştır. Sıçanları 21 denekten oluşan 3 gruba ayırdık. Sıçanların tümünde sağ tibialarına 1 cm uzunluğunda, 2 mm genişliğinde ve 2 mm derinliğinde standart defektler oluşturduk. I.grup kontrol grubunda, defektleri boş bırakarak ciltaltı ve cilt dildşleri ile, 2.grup kitosan grubunda, aynı cerrahi prosedür uygulanarak, defektler kitosan jel ile, 3.grup kitosan-klindamisin bu, aynı cerrahi prosedür uygulanarak, kitosan-klindamisin jel ile doldurularak kapatıldı. Her grup 7'şerli üç alt gruba ayrılarak, 20., 40. ve 60. günlerde sakrifiye edilen deneklerin sağ tibiaları diseke edilerek %lO'luk formol çözeltisi içerisinde 1 hafta bekletilerek fikse edildi. Defekt bölgesinden alınan kesitler histopatolojik ohitak incelendi.

Sonuç olarak kitosan ve kitosan-klindamisin jel kemik defektlerinin kapanması ve iyileşmesi açısından karşılaştırıldığında, kendi aralarında istatistikselolarak anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte, kitosan-klindamisin jel biraz daha etkili, kontrol grubuna göre ise her ikisi içinde ileri derecede istatistikselolarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Kitosan ve kitosan-klindamisin jel, kemik içi enfekte kavitelerin, osteomiyelit kavitelerinin, enfekte dişlerin çekim sonrası kavitelerin tedavisi, implant çalışmaları sırasında oluşturulan kavitelerin iyileşmesi, otojen kemik defekti uygulamalarında, onlay ve inley greft tekniği ile ogmentasyon öncesi kemik yüzeylerinde, artroplastilerde, büyük kistlerin tedavisinde malsuprelizasyon aşamasında kullanılabileceği kanısına varılmıştır.

17. Modifiye Protraksiyon Yüz Maskesinin Sefalometrik Değerlendirilmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Amjad Al TAKİ
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Toros ALCAN
Kabul Tarihi: 24.12.2002
Anabilim Dalı: Ortodonti Anabilim Dalı

Bu araştırmanın amacı, yeni modifiye edilmiş bir maksiller protraksiyon yüz maskesinin etkilerini incelemekti.

Bu çalışmaya 12 hasta(7 kız 5 erkek) dahil edildi; hastalar Marmara Üniversitesi dişhekimliği fakültesi ortodonti bölümü kliniğine gelenler arasından seçildi.Kız hastaların yaşları 8.33 ile 13.66 arasında ortalama 12.14 idi. Erkek hastaların yaşları 11.83 ile 13.58 rasında ortalama 12.80 idi. Çalışma grubunun yaş ortalaması 12.42 idi. Tüm hastalar retrognatik maksilla ve ortognatik mandibulaya sahip iskeletsel Sınıf III bireylerdi.

Her hasta için akrilik cap splintli full coverage hyrax genişletme vidası hazırlandı ve 7 gün boyunca hızlı palatal genişletme yapıldı.7nci günde, özel olarak tasarlanmış yüz arkı ve Petit tip yüz maskesi ile protraksiyon tedavisi başlatıldı. Yüz arkı, kuvvetin uygulanma noktasını maksillanın direnç merkezinden geçirmek üzere yükseltmek ve her iki tarafta da paralel elastik kuvvet uygulamak için yukarı doğru büküldü.

Tek taraflı 500 gm kuvvet uygulandı ve hastalar yüz maskesini 16saat/gün giymek üzere yönlendirildiler. Tedavi ortalama 7.5 ay sürdü.

Yüz maskesinin uygulanmasından önce ve çıkarılmasından ve akrilik cap splintin uzaklaştırılmasından hemen sonra lateral sefalometrik filmler alındı. Aşağıdaki sonuçlar bulundu:

1. Uygulama A noktasını öne doğru 2.41 mm hareket ettirerek başarılı oldu.
2. Maksillanın saat yönünün tersine rotasyon olmaksızın öne translasyonu sağlandı.
3. Maksiller oklüzal düzlem saat yönünde belirgin rotasyon gösterdi.
4. Maksiller dişlerin saat yönünde rotasyonu nedeniyle maksiller dişler uzadı ve geriye doğru yattı.
5. Hem maksillanın öne doğru uzamasına, hem de yüz maskesinin chin cup etkisine bağlı olarak, mandibula aşağı ve geriye doğru yer değiştirdi.

Sonuç olarak, Nanda'nın 1980'de tanıttığı yüz arkından modifiye ettiğimiz yeni yüz arkımızla, maksillayı göydesel olarak öne aldık ve aynı zamanda tüm protraktiv kuvvetlerin maksillayı öne almak için kullanıldığı daha etkili bir kuvvet sistemine sahip olduk ki, daha önceki yüz maskesi tasarımında protraktiv kuvvetin sadece bir kısmı maksillayı öne almakta kulanılabiliyordu ve daha az etkili bir kuvvet sistemi vardı.

18. Genç erişkinlerde NiTi teller ve anterior elastiklerle yapılan anterior open bite tedavisinin sefalometrik değerlendirilmesi

Baha ATOUT
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Ahu ACAR
Kabul Tarihi: 24.12.2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmadaki amacımız yetişkinlerde ön açık kapanışın kapatılmasından sonra tedavinin sefalometrik olarak değerlendirilmesidir.

Bu çalışmada ortalama yaşları 13.5 olan 10 hasta yer almaktadır (8 kız,2 erkek).

Hastalar Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesinin kliniğinden seçilmişlerdir.

Bütün hastalar 1 mm den fazla ön açık kapanışa sahip olup Sınıf I veya hafif Sınıf II kapanış göstermektedirler.

Bu çalışmada Kim tekniğinin bir modifikasyonu olarak üst çenede arttırılmış, alt çenede ters Spee eğrisi içeren Ni Ti arklar ve anterior elastikler kullanılmıştır.

Tedaviden önce ve ön açık kapanışın düzeltilmesinden hemen sonra lateral sefalometrik filmler çekilmiştir.

Sefalometrik analizde bir çok dental parametrenin belirgin değişiklikler gösterdiği belirlenmiştir. Bu değişiklikler aşağıdaki gibidir: Alt kesicilerde ortalama 3 mm ekstrüzyon, 4.56° dikleşme, üst kesicilerde 2.00 mm ekstrüzyon 4.89° dikleşme görülmüştür.

Üst ve alt birinci molarlar belirgin biçimde dikleşmiştir (sırasıyla 12.44°, 10.33°). Aynı zamanda her biri istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte 0.33 mm uzamıştır. N-Me ve ANS-Me daki çok az artış dışında (sırasıyla 1.56mm, 1.78mm) bir iskelesel değişiklik görülmemiştir.

Overbite alt ve üst kesicilerin uzaması nedeniyle 3.89 mm artmış, overjet ise alt ve üst kesicilerin dikleşmesi nedeniyle 0.89 mm azalmıştır.

Sonuç olarak bu teknik genç yetişkinlerin tedavisinde etkilidir. İleriki çalışmalarda sonuçlarımızın stabilitesini uzun dönemde araştırılması önerilmektedir.

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

19. Hızlı maksiller genişletmenin alt diş arkına etkisi

Hussam AFİFİ
Danışman: Doç.Dr. Sibel BİREN
Kabul Tarihi : 25.04.2002
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, hızlı maksiller genişletmenin alt diş arkına olan etkisinin araştırılmasıdır. Çalışma grubu Marmara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti A.B.D.'na başvuran hastalar arasından seçilen 15 bireyden oluşmuştur (6 erkek, 9 kız). Sadece tedavi planı maksiller genişletme gerektiren hastalar çalışmaya dahil edilmiştir. Alt daimi kaninler sürmeden önce normal büyümeye bağlı olarak alt ark genişliğinde meydana gelebilecek artışı elimine etmek için alt daimi kaninleri sürmüş bireyler seçilmiştir. Genişletme apareyini takmadan önce, genişletmeden hemen sonra ve 3 aylık pekiştirme dönemi sonunda posteroanterior röntgenler ve model fotokopileri alınmıştır.

Sonuçlar, alt intermolar genişliğinde 1.03 mm.'lik, alt interkanin genişliğinde 0.53 mm.'lik önemli artış ve alt ark uzunluğunda da 0.56 mm.'lik önemli azalma olduğunu ortaya koymuştur. Mandibuladaki interkanin ve intermolar genişliğindeki değişikliklerle maksilladaki bu değişiklikler arasında bir korelasyon bulunamamıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

20. Çeşitli Dokulardan Elde Edilen Tromboplastin İle Oluşturulan Yaygın Damar İçi Pıhtılaşmasında Koagülasyon Testlerinin İncelenmesi Ve Bazı İlaçların Bu Klinik Tabloya Etkisinin Değerlendirilmesi

Tuğba TUNALI
Danışman: Prof.Dr. Ayşen YARAT
Kabul Tarihi :23.01.2002
Eczacılık Biyokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada sığır akciğer ve beyin dokusudan hazırladığımız tromboplastin ekstraktları WHO raporlarına göre standardize edildi ve ISI değerleri belirlendi. Akciğer tromboplastin ekstraktının ISI değeri 1.20, beyin tromboplastin ekstratının ISI değeri 1.81 olarak saptandı. Deneylerde ISI değeri daha küçük olan akciğer tromboplastin ekstraktı kullanıldı.

Akciğer tromboplastin ekstraktı kullanılarak sıçanlarda deneysel yaygın damariçi pıhtılaşması (YDP) modeli oluşturuldu. YDP üzerine 6,7-dihidroksi-3-fenilkumarinin (DHFK) ve varfarinin etkileri incelendi. Bu çalışmada 60 adet Sprague Dawley türü dişi sıçan kullanıldı. Sıçanlar; her grupta 10 adet olacak şekilde normal (N), normal + varfarin, normal+DHFK, YDP, YDP+varfarin, YDP+DHFK grubu olarak ayrıldı.

YDP grubu sıçanlara, hazırladığımız akciğer tromboplastin ekstraktı jugular venden enjekte edilerek YDP oluşturuldu. Normal ve YDP gruplarına 0,025 mg/kg DHFK ve 0,25 mg/kg varfarin jugular venden enjekte edildi. 4 saatlik deney süresinin sonunda jugular venden alınan kan örneklerinde PT, APTT, fibrinojen, fibrin yıkım ürünleri (FDP), glutatyon (GSH) ve lipid peroksidasyonu (LPO) tayinleri ve hemogram yapıldı.

YDP grubu sıçanlarda PT, APTT anlamlı olarak uzadı ($p=0.0001$, $p= 0.0001$) fibrinojen, GSH ve trombosit sayısı anlamlı olarak azaldı ($p=0.0001$, $p= 0.0001$, $p= 0.0001$) LPO, FDP ve lökosit sayısı anlamlı olarak arttı ($p=0.025$, $p=0.0001$, $p= 0.015$). Hb, Htc ve lökosit dağılımı anlamlı olarak değişmedi.

DHFK verilmesi ile YDP grubu sıçanlarda PT ve APTT anlamlı olarak kısaldı (p=0.0001, p= 0.0001), fibrinojen miktarı, trombosit sayısı ve lökosit sayısı anlamlı olarak arttı (p=0.0001, p= 0.0001, p= 0.048), FDP anlamlı olarak azaldı (p=0.016), Hb, Htc ve lökosit dağılımındaki değişmeler anlamlı değildi, GSH anlamlı olarak artarken (p= 0.0001) LPO'daki değişme anlamsızdı.

Varfarin verilmesi ile YDP grubu sıçanlarda PT ve APTT anlamlı olarak kısaldı (p=0.0001, p= 0.0001), fibrinojen miktarı ve trombosit sayısı anlamlı olarak arttı (p=0.0001, p= 0.0001), FDP ve Hb miktarı ve Htc değerleri anlamlı olarak azaldı (p= 0.016, p= 0.011, p= 0.063). GSH anlamlı olarak değişmezken LPO anlamlı olarak arttı (p= 0.019) . Lökosit sayısı ve lökosit dağılımındaki değişme anlamlı değildi.

Sıçanlara 0.4 mg/kg/gün dozunda DHFK'nın 4 gün uygulanması ve ayrıca 8 gün; 5,6 mg/kg/gün dozunda oral ve 4 gün; 1 mg/kg/gün dozunda i.p. DHFK uygulaması kanama oluşturmadı. 4 gün süresince 0.8 mg/kg/gün dozunda varfarin ise kanama oluşturdu.

21. Bazı Sübstitüe Triazen Grubu İçeren Bileşiklerin Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması

Seda ÜNSALAN
Danışman: Prof. Dr. Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi:11.03.2002
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada, 4- (asetilamino) benzoilhidrazinin metil, etil, allil, fenil, siklohegzil, benzil, p-fluorofenil ve tolilisotiyosiyanatlarla katımı ile karşılık gelen 1-[4- (asetilamino) benzoil] - 4 sübstitüetiyosemikarbazidler (1a-h) sentezlenmiş ve bunların da 2N sodyum hidroksitle siklizasyonu sonucu 5- (4- aminofenil)- 2,4- dihidro- 4-sübstitüe- 3H- 1,2,4- triazol-3-tiyonlar (2a-h) kazanılmıştır. Bu bileşiklerden 1f, 1h, 2f ve 2g orijinal bileşiklerdir.

Primer aromatik aminlerin [2a-e, aminoglutetimid] diazonyum tuzlarının tekrar kendileri ile kenetlenmesi sonucu triazen fonksiyonel grubu içeren simetrik yapılı 1,3- bis [4- (4-sübstitüe- 2,4-dihidro- 3H- 1,2,4- triazol-3-tiyokso- 5-il)fenil]- 3H triazen (3a-e) ve 1,3- bis [4-(3- etil-2,6- diokso-3-piperidinil)fenil]-3H triazen (4) bileşikleri sentezlenmiştir. Aminoglutetimidin diazonyum tuzunun, 2c ve 2d bileşikleri ile kenetlenmesi sonucu 1- [4- (3- etil- 2,6- diokso- 3- piperidinil)fenil]- 3-[4- (4-sübstitüe- 2,4- dihidro- 3H- 1,2,4- triazol-3- tiyokso-5- il)fenil]-3H triazen (4a ve 4b), paraaminobenzoik asidin diazonyum tuzunun 2a, 2c, 2d bileşikleri ile kenetlenme ürünü olan asimetrik yapılı 4- karboksi- 4'- (4-sübstitüe- 2,4- dihidro-

3H- 1,2,4- triazol- 3-tiyokso-5- il)fenilaminoazobenzen (5a-c), bileşikleri sentezlenmiştir. Sentezlediğimiz triazenlerden (3a-c ve 5b)'nin hidrazin hidrat ile etanollü ortamda karşılık gelen aminlere dönüştüğü ince tabaka kromatografisi ile tespit edilmiştir. Sentezlenen bileşiklerin yapıları UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR, EI ve ES kütle spektrumları ve elementel analiz (C,H,N) sonuçları yardımı ile kanıtlanmıştır.

Prototip olarak seçilmiş 3b'nin *in vitro* mikrozomal metabolizması çalışılarak, yapının bu koşullarda metabolitleri tesbit edilememiştir.

2a-e bileşiklerinde BACTEC 460 radiometrik sistem kullanılarak *Mycobacterium tuberculosis* H37Rv 'a karşı *in vitro* antitüberküloz aktivite taranmış, sadece 2a bileşiği 12,5 µg/mL konsantrasyonda %8 inhibisyon göstermiştir. Sentezlenen bileşiklerden 3a-c ve 5b'nin *in vitro* antitumor aktivite taraması yapılmış ve dokuz kanser tipi içeren 56 hücre dizisi üzerinde bileşiklerden 3a, 3b, 3c'de aktivite gözlenmiştir.

22. Helıcobacter Pylorı Eradikasyonunun Farmakoekonomisi Ve Deney Hayvanlarında Nonsteroidal Antiinflamatuvar İlaç Kaynaklı Ülserlerin Önlenmesi

Mesut SANCAR
Danışman : Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Kabul Tarihi :14.03.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı - Klinik Farmasi Bilim Dalı

Peptik ülser gelişiminde rolü olduğu bilinen en önemli iki faktör *Helicobacter pylori* varlığı ve nonsteroidal antiinflamatuvar (NSAİ) ilaç kullanımıdır. Çalışmamız, bu iki sorundan biri olan *Helicobacter pylori*'nin eradikasyonuna yönelik tedavi stratejilerinin farmakoekonomik yönden karşılaştırılması ve diğer önemli sorun olan NSAİ ilaçlara bağlı ülserlerin önlenmesine yönelik tedavilerin değerlendirilmesi olarak planlandı.

Endoskopik olarak *Helicobacter pylori* (+) bulunan 75 hasta, farmakoekonomik analizi yapılacak olan 7 tedavi protokolüne rastgele atandı. 7 gün süreli, 2x30 mg Lansoprazol, 2x1 g Amoksisilin ve 2x500 mg Klaritromisin (LAK); 14 gün süreli, 2x20 mg Omeprazol, 2x250 mg Klaritromisin ve 2x500 mg Metronidazol (OKM); 1x40 mg Omeprazol, 3x500 mg Amoksisilin ve 3x500 mg Metronidazol (OAM); 3x250 mg Metronidazol, 4x500 mg Amoksisilin, 1x300 mg Ranitidin ve 4x300 mg Bizmut (MARB); 2x20 mg Omeprazol, 2x1 g Amoksisilin ve 2x500 mg Klaritromisin (OAK); 2x40 mg Omeprazol, 2x500 mg Klaritromisin ve 2x1 g Amoksisilin (OKA); 2x20 mg Omeprazol, 3x500 mg Amoksisilin ve

4x300 mg Bizmut (OAB) tedavi protokolleriyle tedavi edilen hastalar, tedavi bitiminden 2 ay sonra ikinci endoskopiyle değerlendirildiler. %90'lık eradikasyon başarısı ve 158 $'lık maliyet-etkinlik oranına ulaşan MARB, %90'lık eradikasyon başarısı ve 194 $'lık maliyet-etkinlik oranına ulaşan OKA, diğer tedavi rejimlerine göre daha maliyet-etkin bulundular. Maliyet-etkinlik oranları birbirlerine yakın bulunan LAK ve OAK arasında yapılan 'artan maliyet' analizine göre LAK'ın daha maliyet-etkin olduğu görüldü. Eradikasyon oranları sırasıyla %50, %50 ve %60 bulunan OKM, OAM ve OAB, diğer protokollere göre maliyet-etkin bulunmadılar.

Deney hayvanlarında, 50 mg/kg s.c. indometazin ile birlikte farklı dozlarda uygulanan antiülser ilaçlarının ülser oluşumunu önleme etkinlikleri değerlendirildi. 5 günlük tedavi sonunda histopatolojik olarak yapılan incelemelerde, 100 µg/kg p.o. misoprostol (M-T1), 10 µg/kg p.o. misoprostol (M-T2), 5 mg/kg i.p. omeprazol (O-T1), 10 µg/kg p.o. misoprostol + 1,5 mg/kg omeprazol (MO-T) ve 10 µg/kg p.o. misoprostol + 10 mg/kg i.p. ranitidin (MR-T) tedavilerinin, indometazin kaynaklı ülserleri koruduğu görüldü. Bu tedavi rejimleriyle elde edilen koruma oranları sırasıyla, %71.4; %50; %47.6; %52,4 ve %50 bulundu. Ranitidin, bizmut ve düşük doz omeprazol ile tek tek tedavi edilen deney hayvanlarındaki ülser skorlarının, indometazin grubundan istatistiksel olarak farklı olmadığı ve sonuç olarak yeterli bir koruma sağlamadıkları görüldü.

Sonuç olarak, klinik eczacıların gelecekteki en önemli rollerinden biri olarak kabul edilen farmakoekonomi alanındaki çalışmamızın, *Helicobacter pylori* eradikasyon tedavisine; deneysel hayvan çalışmamızın da, NSAİ ilaç kaynaklı ülserlerin önlenmesine yönelik tedavilere katkıda bulunacağına inanmaktayız

23. Nikotin Ara Metabolitlerinin Ve Nikotin Analoglarının Sentez, Analiz Ve Metabolizmaları

Feyza YILMAZ
Danışmanı : Prof.Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 08.04.2002
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Nikotin, tütün ürünlerinde en yüksek miktarda bulunan ve farmakolojik olarak en güçlü bir alkaloiddir. Nikotin metabolizması çok geniş kapsamda çalışılmış olmasına rağmen nikotin metabolitleri ve ara ürünlerinin *in vitro* metabolizması hakkında çok az bilgi bulunmaktadır.

Bu çalışmada ilk amaç nornikotin, kotinin ve norkotininin yani minör tütün alkaloidleri ya da nikotin metabolitleri olarak isimlendirilen bileşiklerin metabolik akibetlerini araştırmaktır.

İlgili substratlar ve olası metabolitlerinin ayrımı, teşhisi ve miktar tayini için hassas ve spesifik yöntemler geliştirildi. Hazır ve sentezlenmiş bileşikler UV-visible spektroskopi (UV), infrared spektroskopi (IR), mass spektrometresi (MS), yüksek basınçlı sıvı kromatografisi (HPLC) ve yüksek basınçlı sıvı kromatografisine bağlanan UV spektroskopisi (HPLC-UV) gibi çeşitli yöntemlerle ayrıldı ve yapıları aydınlatıldı. Enzim kaynağı olarak sıçandan elde edilen beyin homojenatı ve karaciğer mikrozomları kullanıldı ve bulgular NADPH ile kuvvetlendirilmiş kontrol ve fenobarbitalle indüklenmiş olmak üzere iki ayrı grup olarak sunuldu. Substrat ve metabolitlerinin biyolojik ortamdan ayrımı sıvı-sıvı ekstraksiyonu ile yapıldı. Bileşiklerin miktar tayini HPLC ile gerçekleştirildi.

Enzim kaynağı olarak sıçan beyin homojenatı ile nornikotin, kotinin ve norkotinin inkübe edildiğinde kendilerine karşılık gelen metabolitlerinin oluşmadığı görüldü. Bu inkübatlarda yalnızca nikotinamid tayin edildi.

Sıçan karaciğer mikrozomları ile nornikotinin metabolizmasında karşılık gelen laktam metaboliti norkotinin ve nikotinamid tespit edildi. Norkotinin metabolitinin miktarı fenobarbitalle indüklenmiş sıçan karaciğeri mikrozomları ile 127 nmol/mL, kontrol karaciğeri mikrozomları ile 80 nmol/mL olarak tayin edildi.

Kotininin metabolizması ile 5'-hidroksikotinin metaboliti ve nikotinamid tespit edildi. Metabolik deneylerde 3'-hidroksikotinin ve norkotinin metabolitleri gözlenmedi.

Fenobarbitalle indüklenmiş ve indüklenmemiş sıçan karaciğeri mikrozomları ile 5'-hidroksikotinin miktarı sırasıyla 28 ve 16 nmol/mL bulunmuştur. Bu durum metabolitin fenobarbitalle indüklenebilen sitokrom P450 izoenzimleri aracılığıyla oluşturulduğunu göstermektedir. Norkotinin inkübatlarında karşılık gelen ketoamid metaboliti olan 4-(3-piridil)-4-oksobutiramid tayin edilemedi. Mikrozomlarla birlikte kofaktör karışımı kullanıldığında mikrozomal inkübatlarda nikotinamidin oluşumu gözlendi. Bununla birlikte kofaktör karışımı yerine tampon çözelti içeren kontrol deneylerinde nikotinamid oluşumu görülmedi.

N-1'-benzilnornikotin (I) ve N-1'-(p-klorobenzil) nornikotin (II)'in *in vitro* mikrozomal metabolizması substratların kendilerine karşılık gelen aldehit, amid ve laktam metabolitlerini oluşturup oluşturmayacağını tayin etmek için araştırıldı. Tersiyer aminlere ek olarak N-1'-benzoilnornikotin (Ia) ve N-1'-(p-klorobenzoil) nornikotin (IIa) olarak isimlendirilen amidlerin *in vitro* mikrozomal metabolizması çalışıldı.

Tersiyer aminlerin karşılık gelen dealkilasyon ürünleri olan aldehit ve nornikotini oluşturduğu saptandı. N-1'-benzilnornikotin (I) substratı ile amid ve

laktam metaboliti oluşumu gözlenmezken diğer tersiyer aminin (II) karşılık gelen amid ve laktama dönüştüğü görüldü. Amid substratlarının sıçan karaciğeri mikrozomları ile nornikotine hidroliz olduğu tespit edildi. Sonuçlar, metabolik yolların mekanizmaları ve metabolitlerin olası toksik etkileri kapsamında tartışıldı.

24. 3,4,5 D-Bloğu Metalleri İle Bioligand Kreatinin Ve Bazı Amino Asitlerin Oluşturduğu Karışık Komplekslerin Analitik Özelliklerinin İncelenmesi

Serap KARADERİ
Danışman : Prof.Dr. Mürşit Pekin
Kabul Tarihi : 03/06/2002
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada bioligand Kreatinin'nin L-Glutamik asid ve Kreatinin'nin L-Asparajin ile verdiği ikili ligand karışımlarının Cu(II), Co(II), Zn(II), Cd(II), Mn(II) metalleri ile oluşturduğu karışık komplekslerin kararlılık sabitleri Irwing-Rossotti yöntemi kullanılarak potansiyometrik olarak tayin edilmiştir. Ayrıca oluşan komplekslerin koşullu oluşum sabitleri pH'a bağlı olarak hesaplanmış ve belirli bir pH bölgesinde koşullu oluşum sabitinin maksimum olduğu değerin deneysel olarak bulunan oluşum sabiti (kararlılık sabiti) ile uyum içinde olduğu gözlenmiştir. Hesaplanan koşullu oluşum sabitlerinden yararlanılarak karışık kompleksten türeyen çeşitli türlerin bağıl bollukları incelenmiştir. Kreatinin, L-Asparajin ve L-Glutamik asit'in protonlanma ve asit sabitleri I = 0,11 ve 25° de

Keratinin $\log k = pk_a = 4.90$

L-Asparajin $\log k_1 = pk_{a_2} = 8.85$

$\log k_2 = pk_{a_1} = 2.05$

L-Glutamik Asit $\log k_1 = pk_{a_3} = 9.75$

$\log k_2 = pk_{a_2} = 4.20$

$\log k_3 = pk_{a_1} = 2.35$

olarak bulunmuştur.

Karışık komplekslerin kararlılık sabitleri I = 0,11 ve 25°C dir. (Tablo-1.1) verilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tablo-1.1. Ligand ve metal komplekslerin kararlılık sabitleri

Ligand	Metal					
Kreatinin-L-Asparajin	Logβ	Cu(II)	Co(II)	Zn(II)	Cd(II)	Mn(II)
	$Log\beta_1$	4.04	3.06	3.28	2.96	3.08
	$Log\beta_2$	7.78	-	-	-	-
Kreatinin-L-Glutamikasit	$Log\beta_1$	3.90	3.95	3.49	4.02	379
	$Log\beta_2$	7.36	-	-	-	-

Kreatinin-L-Asparajin ve Kreatinin-L-Glutamik asit ikili ligand karışımlarının Cu(II), Co(II), Zn(II), Cd(II), Mn(II) metalleri ile kompleks oluşturduğu görülmüştür.

25. İstanbul Piyasasından Sağlanan Süt Ve Süt Ürünlerinin Aflatoksin B_1 Ve M_1 İçerikleri Yönünden Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi Yöntemi İle Araştırılması

Nalan ÖZMENTEŞE
Danışman : Prof.Dr Türkan YURDUN
Kabul Tarihi : 17.10.2002
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Mikotoksinler insanlar ve sıcakkanlı hayvanlarda hastalıklara sebep olan ve küfler tarafından üretilen toksik bileşiklerdir. Aflatoksin üreten *A. flavus* ve *A. parasiticus* doğada her yerde üreyebilir. Aflatoksinler hububatlarda, yağlı tohumlarda, hububatlardan yapılan fermente içkilerde, sütte ve birçok tarım ürünlerinde sıklıkla bulunabilir. Aflatoksin B_1, B_2, G_1 ve G_2 güçlü hepatotoksik ve karsinojenik etkilidir. İnsanda karsinojenik etkili aflatoksin M_1 ($AFLM_1$), $AFLB_1$ in biyotransformasyonundan oluşan hidroksil metabolitidir. Ana bileşikten daha az etkisi olmasına rağmen, $AFLM_1$ de hepatotoksik ve karsinojenik olarak bilinmektedir.Aflatoksin içeren yemlerle beslenen hayvanlarda $AFLM_1$ süt ile atılır.

Bu çalışmada İstanbul piyasasından sağlanan süt ve süt ürünlerinde $AFLM_1$ ekstraksiyon ve TFA ile türevlendirildikten sonra fluoresans detektörlü YBSK (=HPLC, High Performance Liquid Chromatography) ile analiz edildi. 87 süt, 15 yoğurt, 15 peynir ve 1 süt tozu örneği çalışıldı. Memleketimizde $AFLM_1$ için kabul edilebilir en yüksek değer süt ve süt ürünleri için 0.05 µg/l ve peynir için 0.25 µg/kg

dır. $AFLM_1$ 87 süt örneğinin 69 unda 0.006-0.567 µg/l seviyelerinde bulundu.Süt örneklerinin %11.6 sı, yoğurt örneklerinin %93.3 ü ve peynir örneklerinin %13.3 ü kabul edilebilir en yüksek değerden büyüktü. 87 süt örneğinin 30 unda (%34.5) $AFLB_1$ için ortalama değer 0.015µg/l (0.006-0.076 µg/l) tespit edildi. Analiz edilen 15 yoğurt örneğinin 8 inde (%53.3) 0.030-0.198 µg/l seviyelerinde bulundu. Peynir örneklerinde ise $AFLB_1$ bulunamadı.

Süt, (bir örnek dışında 0.567 µg/l) yoğurt ve peynir örneklerinde $AFLM_1$ e rastlama sıklığı ve bulunan değerler diğer ülkelerdeki sonuçlarla benzer bulunmuştur. Bundan dolayı, süt ve süt ürünlerinin kaliteli üretilmesi için yemlerin depolanması sırasında $AFLB_1$ ile kontamine olmamasına dikkat edilmelidir. Süt ve süt ürünlerinin $AFLM_1$ içermesi şu anda İstanbulda ciddi bir sağlık problemi olarak görülmemektedir.

26. Famotindin'in Enterik Kaplı Müstahzarlarla Emilimi Düzeyinde Olası Etkileşmesinin İncelenmesi

Kübra PASKALOĞLU
Danışmanı : Prof.Dr.Gül DÜLGER
Kabul Tarihi :22.11.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda streptozotosin (STZ) ile diyabet oluşturulmuş sıçanların aorta, korpus kavernozum ve ileum dokularında hiperglisemi sonucu artan serbest radikallerin (SR) oluşturduğu oksidan hasara bağlı olarak meydana gelen fonksiyonel değişiklikler ve biyokimyasal parametreler değerlendirilmiş, melatonin ya da insülinin tek başına veya birlikte uygulamasının bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere karşı olası koruyucu etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Wistar albino sıçanlar (n=48) kullanıldı ve hayvanlar 3 gruba ayrıldı.

Kontrol grubu (0.1 M sitrat tamponu i.p., n=8),

Melatonin grubu (10mg/kg/gün i.p.8 hafta süreyle melatonin, n=8),

Diyabet grubu (60 mg/kg STZ, n=32) STZ tek doz olarak i.p. uygulandı. Diyabet oluşturulan deney hayvanları 4 alt gruba ayrıldı. Birinci gruba (n=8) 10 mg/kg/gün melatonin uygulanırken diğer bir gruba (n=8) da s.c. 6 U/kg/gün insülin (NPH insülin) uygulanarak 8 hafta boyunca tedaviye devam edildi. Diyabet grubunun 3. alt grubunu (n=8) insülin+melatonin uygulaması yapılan hayvanlar

oluşturdu. Son gruba ise ilaç uygulaması yapılmadı. 8 haftanın sonunda hayvanlar dekapite edilerek aorta, korpus kavernozum ve ileum dokuları çıkarıldı.

Bu çalışmada dokularda glutatyon ve malondialdehit düzeylerinin ölçümünün yanısıra düz kasın gevşeme ve kasılma yanıtları incelendi. Diyabetik sıçan aorta ve korpus kavernozumunda asetilkolinle (Ach) oluşan gevşeme yanıtları azalırken, sodyum nitroprussiyat (SNP) ve papaverin ile oluşan gevşeme yanıtlarının değişmediği belirlendi. Diyabetli sıçanlarda bu iki dokuda fenilefrinle (FE) oluşan kasılma yanıtlarının, ileumda ise karbakolle (Cch) oluşan kasılma yanıtlarının azaldığı, insülin, melatonin veya insülin+melatonin ile tedavinin ise bu yanıtları düzelttiği gözlendi. Melatonin+insülin tedavisi, tek başına melatonin veya insülin uygulamasına göre daha etkili bulundu. Bu bulguların olası nedenleri tartışıldı.

Biyokimyasal parametreler incelendiğinde diyabet grubunda malondialdehid (MDA) düzeylerinin yükseldiği, glutatyon (GSH) düzeylerinin azaldığı belirlendi. Melatonin ve melatonin+insülin uygulamalarının lipid peroksidasyonunu insülin grubuna nazaran daha belirgin derecede düşürürken, GSH düzeylerindeki azalmayı da daha etkin olarak önlediği saptandı.

Bu bulgular ışığında sonuçlarımız, her üç dokuda da insülinin hiperglisemiyi düşürerek, melatoninin ise serbest radikallerin neden olduğu oksidan hasara karşı koruyucu etki göstererek diyabette gelişen kardiyovasküler komplikasyonlar, erektil disfonksiyon ve gastrointestinal komplikasyonların gelişmesini önleyebileceklerini düşündürmektedir.

B. YÜKSEK LİSANS

27. Asetazolamid İçeren Eudragit Rs 100 Ve Eudragit Rl 100 Mikrokürelerinin Hazırlanması Ve İn Vitro Değerlendirilmesi

Seçil Haznedar GÜLTEKİN
Danışmanı : Prof.Dr. Betül DORTUNÇ
Kabul Tarihi : 17.01.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı

Karbonik anhidraz inhibitörlerinden olan asetazolamid glokom, epilepsi tedavisinde ve akut dağ hastalığı semptomlarının önlenmesinde kullanılmaktadır (89).

Karbonik anhidraz inhibitörlerinin doza bağlı olarak parestezi, gastrointestinal rahatsızlık, geçici miyopi gibi istenmeyen etkileri bulunmaktadır ve bunlar sıklıkla tedaviyi bıraktıracak şiddettedir.

Eudragit RL ve Eudragit RS akrilik ve metakrilik asit esterleridir ve her ikisi de pH'dan bağımsız ilaç salım profiline sahiptir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızın amacı, sürekli ve sabit bir hızla serbestleşme elde edebilmek üzere asetazolamid içeren Eudragit RL ve Eudragit RS mikroküreleri hazırlamaktır. Böylece ilacın istenmeyen etkilerinin ve verilme sıklığının azaltılması ve hastanın tedaviye uyumunun artırılması sağlanabilir.

Mikroküre lerin hazırlanmasında yağ içinde su emülsiyonu-çözücünün uçurulması yönteminden yararlanılmıştır. Birbirinden ayrı, sert, küresel partiküllerin oluşması için polimer-ilaç oranı ve sistemin karıştırma hızı değiştirilerek çeşitli denemeler yapılmıştır. Mikrokürelerin oluştuğu formülasyonlar üç seri halinde hazırlanmış; oluşan mikroküreler elek analizi ile partikül büyüklüklerine göre ayrılmış, ortalama partikül büyüklükleri tesbit edilmiş, mikroküreler içinde tutulmuş ilaç miktarları belirlenmiş ve iki farklı pH'da (pH: 1.2 ve 7.4) ilaç serbestleşmesi incelenmiştir.

Polimer-ilaç oranının 1:1 (iç fazdaki toplam katı miktarının, dolayısıyla iç faz viskozitesinin düşük) olduğu formülasyonlarda mikroküre oluşmamıştır. Polimer miktarı artırıldığında (polimer-ilaç oranı 3:1) karıştırma hızının 750rpm olduğu formülasyonlarda mikroküreler oluşmuş; 500rpm karıştırma hızı ise iç fazın dış fazda (sıvı parafin) dispers olması için yeterli olmamıştır.

Kullanılan polimer tipine bağlı olmaksızın mikroküre oluşum verimliliğinin ve ilaç tutulmasının yüksek olduğu (%80'in üstünde) görülmüştür. Farklı formülasyonlarda mikrokürelerin ortalama partikül büyüklüğü sistemin karıştırma hızı ve polimer-ilaç oranından etkilenmiş; aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Mikrokürelerin %30'dan fazlası 250µm boyutundaki elekte toplanmış, ortalama partikül büyüklüğü de 260-290µm arasında bulunmuştur.

Çözünme hızı sonuçlarına göre, Eudragit RS mikrokürelerinden ilaç serbestleşmesinin son derece yavaş olduğu görülmüş; 24 saat sonunda bile ilacın hala mikroküre içinde tutulduğu saptanmıştır. Eudragit RL ile hazırlanmış mikrokürelerden ise ilaç serbestleşmesi hızlı olmuş; fomülasyonların tümünde pH 7.4'te 3 saat içinde ilacın %50'den fazlasının serbestleştiği görülmüştür.

Eudragit RL ve RS karışımı ile hazırlanmış formülasyonlarda ise başlangıçta ani bir yükselme olmaksızın uzun süreli ilaç serbestleşmesi sağlanmıştır.

Sonuç olarak, çözücünün uçurulması yöntemi ile asetazolamid içeren Eudragit RL ve RS mikrokürelerinde verimliliğin ve madde turtulmasının yüksek olduğu görülmüştür. Eudragit RL ve Eudragit RS polimerlerinin karışımı ile uzun süreli, peroral kullanıma uygun bir serbestleşme profili elde edilebilmiştir.

28. Epirubicin'in Çeşitli Yüzey Aktif Maddelerle Etkileşimi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Neşe Çakır ERDİNÇ
Danışmanı :Prof.Dr.Melda TUNÇAY
Kabul Tarihi :03.07.2002
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bir antitümöral ilaç olan Epirubicin (E)'in çeşitli yüzey aktif maddelerle; anyonik sodyumdodesilsülfat (SDS); noniyonik Tween 20 ve Trıton X-100 (TX-100); katyonik setiltrimetilamonyum bromür (CTAB); sulu, NaCl'lü ve glukozlu ortamlardaki etkileşimi, yüzey aktif madde derişimine bağlı olarak spektrofotometrik yöntemle çalışıldı.

E 'in yüzey aktif madde misellerine bağlanma sabitleri ve bağlanma kesirleri Benesi-Hildebrant Eşitliği ile hesaplandı. E'in misellere bağlanma etkinliğinin aşağıdaki sırayı izlediği saptandı.

TX-100> Tween 20> SDS >CTAB

E'in anyonik bir yüzey aktif madde olan SDS ile kritik misel derişimi altındaki derişimlerdeki etkileşimi, sulu ve NaCl'lü ortamlarda Job yöntemi kullanılarak çalışıldı. Sonuçlar E ile SDS arasında SDS'nin kritik misel derişiminin altındaki derişimlerde, 1:1 moleküler kompleksin oluştuğunu ve sulu ortamdaki kompleks oluşum sabitinin %0.9 NaCl'dekine göre daha büyük olduğu gösterdi.

29. Aromatik Primer Amin Grubu İçeren 1,3,4-Triyadiazon Türevi Schiff Bazlarının Sentezi

Nilüfer Solak POYRAZ
Danışman : Sevim ROLLAS
Kabul Tarihi : 08.07.2002
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Bu tez çalışmasında 1,3,4- tiyadiazol türevi bazı Schiff bazlarının sentezi ve yapılarının aydınlatılması amaçlanmaktadır.

Schiff bazları biyolojik açıdan önemli moleküller olduklarından ilaç araştırmalarında ilgi çekmektedirler. Azometin fonksiyonel grubu içeren bu moleküller antifungal, antibakteriyel, antikanser, antiinflamatuvar etki göstermektedirler.

Başlangıç maddesi olan benzokainin benzoil klorür ile reaksiyonundan etil 4-(benzoilamino)benzoat, bu maddenin hidrazin hidratla geri çeviren soğutucuda ısıtılmasından 4-(benzoilamino)benzoil hidrazin elde edilmiştir. 4-

(benzoilamino)benzoil hidrazin ile fenil, benzil, 4-metilfenil, etil veya metil izotiyosiyanat'ın etanollü ortamdaki katım reaksiyonu sonunda 1-[4-(benzoilamino)benzoil]-4-alkil/ariltiyosemikarbazid yapısındaki bileşikler sentezlenmiştir. Tiyosemikarbazidlerin sülfürik asitli ortamdaki siklizasyonundan 2-(4-aminofenil)-5-aril/alkilamino-1,3,4-tiyadiazoller, tiyadiazollerin 3-hidroksi benzaldehit (6d), salisilaldehit, 5-nitrofurfural veya 3-nitrobenzaldehit ile metanollü ortamda gerçekleştirilen reaksiyonu ile on altı yeni Schiff bazı elde edilmiştir.

Sentezlenen Schiff bazlarının saflıkları ince tabaka kromotografisi ile kontrol edildikten sonra yapıları, elementel analiz (C, H, N, S), IR, ^{1}H-NMR, ve kütle spektroskopisi (6b ve 8a) yardımıyla aydınlatılmıştır. ^{1}H-NMR spektrumunda 5b, 7a ve 9a maddelerinin syn-anti izomer yapılarına sahip oldukları tespit edilmiştir.

30. İstanbul'da Satılan İşlenmiş Hububat Ve Bakliyat Ürünlerinde Deoksinivalenol (Vomitoksin) Aranması

Diren BEYOĞLU
Danışman :Doç. Dr. Gülden Z. OMURTAG
Kabul Tarihi :26.06.2002
Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

Deoksinivalenol (DON, vomitoksin), hububat ve bakliyat gibi besin ürünlerinde *F.graminearium, F.culmorum* gibi fungal *Fusarium* cinsinin çeşitli türleri tarafından sentezlenen toksik kimyasal bir maddedir. Bu mikotoksinin oluşumu sıcaklık, nem, besin üretim aşamaları ve üretilen besinin tipi gibi birçok faktöre bağlıdır. Tarım ürünlerinde hasattan önce veya depolama sırasında oluşan, yemlerde de rastlanan DON'la kontaminasyon sonucu insan ve hayvanlarda vomitus ve besin reddi, immun sistem faaliyetinin yavaşlaması, gastrointestinal bozukluklar gibi pekçok hastalığa rastlanmaktadır.

Çalışmamızda, marketlerden, pazarlardan temin edilmiş hububat ve bakliyat ürünlerinde DON araştırıldı. DON, UV detektörlü yüksek basınçlı sıvı kromatografisi (YBSK) ve ince tabaka kromatografisi (İTK) ile tayin edildi. DON aranmasında kullanılan iki yöntem de büyük kolaylıklar sağlamaktadır. İnce tabaka kromatografisi basit, pratik, hızlı ve ucuz olması nedeniyle tercih edilirken, yüksek basınçlı sıvı kromatografisi de hassasiyeti ve teşhis kolaylığı sebebiyle kullanılmaktadır.

Bu çalışmada 68 tane işlenmiş hububat ve 15 tane bakliyat örneğinde DON analizi yapıldı. İstanbul'dan temin edilmiş bu toplam 83 örneğin 66 tanesi marketlerden, 17 tanesi semt pazarlarından satın alındı. YBSK ile DON tespit edilen örneklerden ≥0.60 ppm miktarında bulunanların aynı zamanda İTK ile de analizleri

yapıldı. En yüksek DON düzeyi pazardan temin edilen bir mısır unu örneğinde 2.67 ppm olarak saptandı. İTK ve YBSK çalışmalarının sonuçları birbirleriyle uyumlu bulundu. DON, hububat örneklerinin %8.82'sinde tespit edilmiş olup, bakliyat örneklerin de DON'a rastlanmamıştır.

Ülkemiz beslenmesinde çok önemli bir yer tutan ve yurt dışına giderek artan miktarlarda ihraç edilen işlenmiş hububat ve bakliyat ürünleri aynı zamanda ekonomimiz açısından da önemlidir. Bu nedenle besinlerin tüm besin zinciri boyunca geçirdiği aşamalarda, mikotoksinlerle kontaminasyonun önlenmesi, hijyen bakımından kontrol ve analizlerinin yapılması gerekmektedir. Beslenmeyle ilgili yapılacak mikotoksin çalışmaları sağlıklı bir toplum kazanmak ve sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından büyük önem taşır.

31. Epilobium angustifolium L. Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Zeynep GÖZTAŞ
Danışman:Prof. Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi :30.07.2002
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada *Epilobium angustifolium* L. (Onagraceae) bitkisinin toprak üstü kısımları botanik ve kimyasal açıdan incelendi.

Bitkinin toprak üstü kısımları 19.07.2000 tarihinde Bolu, Kartalkaya'dan toplandı (MARE 6371). Toplanan materyal kurutulup, kabaca toz edildikten sonra bu materyal üzerinde fitokimyasal ön denemeler ve miktar tayinleri yapıldı. Yapılan ön denemeler sonucunda çalışmanın bitkinin toprak üstü kısmının tümü üzerinde yapılmasına karar verildi.

Kurutulup, çok küçük parçalara ayrılan bitki etanol ile tüketildi. Ekstre yoğunlaştırıldı. Ekstre silikajel ile hazırlanmış sütuna yerleştirildikten sonra sütunun yıkanmasına petrol eteri ile başlandı. Daha sonra diklorometan ile elüsyona devam edildi ve artan oranlarda etanole geçildi. Sütundan alınan fraksiyonlar yoğunlaştırıldıktan sonra ince tabaka ve kağıt kromatografisi ile kontrol edildi ve benzer olanlar birleştirildi. Flavonoidal bileşiklerin elde edilmesinde preparatif kağıt kromatogrofisinden yararlanıldı. Elde edilen flavonoidal bileşiklerin yapısı metanol ve kayma belirteçleri ile alınan ultraviyole (UV) ve infrared (IR) spektrumları ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalar ile aydınlatıldı. Kromatografik olarak varlığı tespit edilen diğer maddelerin elde edilmesinde preparatif İTK kullanıldı.

Brine Shrimp (*Artemia salina*) metoduyla, ana ekstreye ve elde edilen flavonoidal bileşiklere biyolojik aktivite tayini yapıldı. Ana ekstrenin ve flavonoidal bileşiklerin, umbelliferona karşı aktivite göstermediği görüldü..

Sonuçta, *E. angustifolium* bitkisinden flavonoidal yapıda kemferol, kersetin ve kersetin 3-O-glikozit, hiperozit (kersetin 3-O-galaktozit) ve kersitrin (kersetin 3-O-ramnozit) maddeleri elde edilmiştir. Bunların yanında steroidal yapıda olan -sitosterol, -amyrin ve triterpenik bir asit olan ursolik asit de elde edilmiştir.

32. Sıçanlarda Karaciğer İskemi/Reperfüzyon Hasarında Melatonin Ve N-Asetilsisteinin Koruyucu Etkilerinin İncelenmesi

Osman TOSUN
Danışman : Doç. Dr. Göksel ŞENER
Kabul Tarihi : 02.08.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada karaciğerde iskemi/reperfüzyonun (İ/R) neden olduğu hasarın bazı biyokimyasal parametreler üzerinden değerlendirilmesi ve melatonin (Mel) ya da N-asetilsisteinin (NAC) tek başına veya birlikte uygulanmasının bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Wistar albino sıçanlarda karaciğer dokusunda 45 dakika süreyle total iskemi oluşturuldu ve takiben 1 saat boyunca reperfüzyona bırakıldı. Melatonin (10 mg/kg) ve/veya NAC (150 mg/kg) uygulanan hayvanlarda ilaç iskemiden 15 dakika ve reperfüzyondan hemen önce intraperitoneal olarak uygulandı. Deney sonunda hayvanlar dekapite edilerek kan ve doku örnekleri alındı.

Karaciğer fonksiyonlarını değerlendirmek amacıyla serumda aspartat aminotransaminaz (AST) ve alanin aminotransaminaz (ALT) seviyeleri ölçüldü. Doku örneklerinde glutatyon (GSH), malondialdehid (MDA), protein oksidasyonu (PO) ve myeloperoksidaz (MPO) aktivitesi ölçümleri yapıldı.

45 dakikalık iskemi ve 1 saatlik reperfüzyon sonunda karaciğer GSH düzeyleri anlamlı derecede azalırken melatonin veya NAC uygulaması bu azalmayı kısmen önlenmiştir. Kombine tedavi grubunda ise karaciğer GSH seviyeleri normal değerlere dönmüştür. Malondialdehid, PO, ve MPO aktivitesi değerlerinde ise İ/R sonucunda artış gözlenmiştir. Bu değerlerdeki artış Melatonin veya NAC uygulamasıyla azalırken, bu iki ajanın kombine uygulanmasıyla normal değerlere dönmüştür. Serum AST ve ALT düzeylerinde İ/R sonucunda gözlenen artış da kombine melatonin ve NAC uygulamasıyla önlenmiştir.

Bu bulgulara bakarak, melatonin-NAC kombine tedavisinin karaciğerde İ/R olayları sonucu ortaya çıkabilecek serbest radikal aracılı organ hasarı ve disfonksiyonunu önleyerek morbidite ve mortaliteyi önemli oranda azaltabileceği düşünülmektedir.

33. Ooferektomili Sıçanlarda Asetilsalisilik Asitin Kemik, Böbrek Ve Hematolojik Parametreler Üzerine Olan Etkisinin İncelenmesi

Fatih BAYRAKTAROĞLU
Danışman: Prof. Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN
Kabul tarihi: 13.08.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı

Menopoz sonrası kemik yıkımındaki artış, kadınlarda sıklıkla osteoporoza ve kırıklara neden olmaktadır. Çalışmamız, ooferektomi uygulayarak menopoz benzeri etkiler oluşturmaya çalıştığımız deney hayvanlarında asetilsalisilik asitin kemik, böbrek ve hematolojik parametreler üzerine etkisinin araştırılması olarak planlandı.

55 deney hayvanı her biri 6-11 hayvandan oluşan 7 gruba ayrıldı. 6 gruba ooferektomi, son gruba ise sham operasyonu uygulandı. Deney boyunca ooferektomi uygulanan gruplara yemek kısıtlaması uygulanırken, sham opere gruba uygulanmadı. Tüm gruplarda tedaviye operasyondan 21 gün sonra başlandı. Gruplara Asetilsalisik asit tedavi (ASA-T): 56 mg/kg/gün asetilsalisilik asit, Asetilsalisik asit kontrol (ASA-K): ASA çözücüsü, Östradiol valerat tedavi (ÖST-T): 0.1 mg/kg/gün östradiol valerat, östradiol valerat kontrol (ÖST-K): ÖST-T çözücüsü, Asetilsalisik asit+Östradiol valerat tedavi (ASA+ÖST-T): 56 mg/kg/gün asetilsalisilik asit ve 0,1 mg/kg/gün östradiol valerat, Asetilsalisik asit+Östradiol valerat kontrol (ASA+ÖST-K): ASA+ÖST-T çözücüleri, Sham: serum fizyolojik verilmiştir.

'Dual enerjili X-ışını absorbsiyometrisi' (DEXA) ile 21. ve 56. günlerde ölçülen kemik mineral yoğunluklarının 21. gün ile 56. günler arasındaki değişimi ASA-T grubunda %8,5, ASA-K grubunda %11,4, ÖST-T grubunda %6,7, ÖST-K grubunda %10,2, ASA+ÖST-T grubunda %1,0, ASA+ÖST-K grubunda %6,0 oranlarında azalma; sham grubunda ise %1,0 oranında artma yönünde gözlenmiştir.

Deney hayvanlarından 0., 21. ve 56. günlerde toplanan serum örneklerinde kalsiyum, fosfor, magnezyum, alkali fosfataz, sodyum, potasyum, kreatinin, üre ve ürik asit; idrar örneklerinde ise kalsiyum, fosfor, kreatinin ve üre değerlerini analiz ettik. Tüm gruplarda 0. ve 56. gün değerleri karşılaştırıldığında serum sodyum, potasyum, ürik asit, 24 saatte idrarla atılan üre ve kreatinin değerlerinde anlamlı fark bulunmadı. ÖST-K grubunun serum kalsiyum değerleri ve sham grubunun serum

kreatinin değerleri istatstiksel olarak azalış yönünde faklı bulunurken, ÖST-K grubunun hem serum hem de 24 saatlik idrarla atılan fosfor değerleri, ASA+ÖST-K grubunun 24 saatlik idrarla atılan fosfor değeri, sham grubunun serum üre değerleri istatistiksel olarak artış yönünde farklı bunmuştur.

Hematolojik ve histopatolojik incelemelerde tedavi grupları ile kontrol grupları arasında anlamlı bir fark gözlenmedi.

Asetilsalisilik asitin kemik yoğunluğu üzerine olumlu etkilerini gördüğümüz bu çalışmamızın klinik eczacıların başlıca sorumlulukları arasında yer alan 'ilaçların güvenirliliğinin ve yeni kullanım alanlarının araştırılması' ve 'ilaç danışmanlığı' gibi hizmetlerin geliştirilmesine katkısı olacağına inanıyoruz.

34. Levofloksasin'in İnsan Nötrofillerinde Hücre İçi Öldürme Fonksiyonu Üzerine Etkisinin İn Vitro Değerlendirilmesi

Hümeyra COMERTER
Danışman : Prof. Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN
Kabul tarihi : 13.08.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı – Klinik Farmasi Bilim Dalı

Çalışmamızı iki amaca yönelik olarak tasarladık. Birinci amacımız nötrofilleri farklı terapötik konsantrasyonlarda levofloksasin ile inkübe ederek fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonlarını in vitro ortamda incelemek; ikinci amacımız ise tablet ve hammadde formlarını kullanarak bu iki formun nötrofil fonksiyonlarına etkilerinin farklı olup olmadığını araştırmaktı.

Bu amaçlara ulaşabilmek için levofloksasinin farklı konsantrasyonlarda stok çözeltilerini (1,4 g/mL, 2,8 g/mL, 5,7 g/mL, 11,4 g/mL) hazırladık. Çalışmamızda kullandığımız saf insan nötrofilleri sağlıklı gönüllülerden elde edilerek, 37 ^{0}C'de 30 dakika farklı levofloksasin konsantrasyonları ile inkübe edildi. Nötrofillerin fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonlarının değerlendirilmesinde levofloksasinin antimikrobiyal etkinlik göstermediği *Candida albicans* suşu tercih edildi.

2,8 g/mL'lik hammadde ve tablet dozaj formundan hazırlanan çözeltiler ile nötrofillerin fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonlarında kontrole göre azalma izlendi; ancak sadece 2,8 g/mL'lik tablet çözeltisi ile nötrofillerin fagositoz fonksiyonunda kontrole göre istatistiksel olarak anlamlı azalma bulundu (p<0,05). Levofloksasinin 5,7 g/mL tablet dozaj formundan hazırlanan çözeltisi ile nötrofillerin fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonlarında kontrole göre azalma görüldü; ancak bu azalma istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. 5,7 g/mL hammaddeden hazırlanan çözelti ile ise nötrofillerin fagositoz ve hücre içi öldürme

fonksiyonlarında kontrole göre artma izlendi; ancak bu artış istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı ($p<0,05$).

Levofloksasinin 2,8 g/mL tablet formundan hazırlanan çözeltisi ile, 2,8 g/mL hammaddeden hazırlanan çözeltisine oranla nötrofillerin fagositik ve hücre içi öldürme etkilerinin azaldığı izlendi; ancak sadece nötrofillerin fagositik fonksiyonunda izlenen azalma istatistiksel olarak anlamlı bulundu. 5,7 g/mL'lik tablet çözeltisi ile, 5,7 g/mL'lik hammadde çözeltisine oranla nötrofillerin fagositik ve hücre içi öldürme etkilerinin azaldığı izlendi; tablet dozaj formu solüsyonu ile izlenen bu azalmalar istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$).

Levofloksasin 11,4 g/mL'lik hammadde çözeltisi ile nötrofillerin fagositoz fonksiyonu kontrole göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalırken, hücre içi öldürme fonksiyonunda izlenen azalma anlamlı bulunmadı. 1,4 g/mL'lik hammadde çözeltisi ile yapılan deneyde ise fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonlarında kontrole göre anlamlı olmayan azalma saptandı ($p<0,05$).

Sonuç olarak; farklı konsantrasyonlardaki levofloksasinin nötrofil fonksiyonlarını farklı yönde etkilediği izlendi. Tablet dozaj formundan hazırlanan çözeltiler ile inkübe edilen nötrofillerde hammadde çözeltileri ile inkübe edilen nötrofillere oranla fagositoz ve hücre içi öldürme fonksiyonları üzerine anlamlı inhibsiyon saptandı. Elde edilen sonuçların klinikte kullanımı ile ilgisini değerlendirmek üzere in vivo çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Ayrıca antimikrobiyal ilaçların mikrobisid etkinliklerinin yanısıra immünomodülatör etkilerinin de incelenmesi gerektiğine inanıyoruz.

35. Ooferektomili Sıçanlarda Simvastatinin Kemik, Karaciğer Ve Böbrek Fonksiyonlarına Etkisinin İncelenmesi

Timsal HAVSA
Danışman : Prof. Dr. Fikret Vehbi İZZETTİN
Kabul tarihi : 13.08.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı – Klinik Farmasi Bilim Dalı

Çalışmamızın amacı antihiperlipidemik bir ilaç olan simvastatinin ooferektomili sıçanlarda kemik yoğunluğuna, karaciğer ve böbrek fonksiyonlarına etkisinin incelenmesidir.

Deney hayvanları 5-8'li olacak şekilde 8 gruba ayrıldı. Ooferektomi ve sham opere yapılan gruplara, operasyon sonrası 21 gün beklenip 35 günlük tedavi uygulandı. Simvastatin tedavi grubu (SMV-T): 10 mg/kg/gün p.o.; Östradiol valerat

tedavi grubu (ÖST-T): 0,1 mg/kg/gün i.p.; Simvastatin+östradiol valerat tedavi grubu (SMV+ÖST-T): 10 mg/kg/gün p.o. + 0,1 mg/kg/gün i.p.; Sham simvastatin (Sham SMV): 10 mg/kg/gün p.o.; Sham: 0,5 ml serum fizyolojik p.o.; Simvastatin kontrol grubu (SMV-K): simvastatin çözücüsü; Östradiol valerat kontrol grubu (ÖST-K): östradiol valerat çözücüsü; Simvastatin+östradiol valerat kontrol grubu (SMV+ÖST-K): simvastatin+östradiol valerat çözücüsü uygulanmıştır.

Dual enerjili X-ışını absorbsiyometrisi (DEXA) ile incelenen kemik mineral yoğunluğu ortalama değerlerinde, 21. güne kıyasla 56. günlerde, simvastatin tedavi grubunda %0,5 ve östradiol valerat tedavi grubunda %4,8 oranında azalma gözlenirken, simvastatin+östradiol valerat tedavi grubunda %9,9 oranında artış saptanmıştır. Simvastatin kontrol grubunda %7,2, östradiol valerat kontrol grubunda %10,2 ve simvastatin+östradiol valerat kontrol grubunda %10,9 oranında azalma gözlenirken; sham simvastatin grubunda %3,6 oranında artma ve sham grubunda %1 oranında azalma saptanmıştır. Tedavi gruplarının kemik mineral yoğunluğu değerleri kontrol gruplarının değerlerinden yüksek bulunmuştur; ancak bu fark %95 güven aralığında istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Çalışmamızda serumda; kalsiyum, fosfor, magnezyum, alkalen fosfataz, alanin amino transferaz (ALT), aspartat amino transferaz (AST), sodyum, potasyum, üre, kreatinin ve idrarda; üre, kreatinin, kalsiyum ve fosfor değerlerini analiz ettik. Bu değerlendirme sonucunda simvastatin ve simvastatin+östradiol valerat tedavi gruplarında tedavi sonunda ALT ve AST değerleri yüksek bulunmuş, karaciğer histopatolojisinde makroskopik veya mikroskopik patolojiye rastlanılmamıştır.

Sonuç olarak çalışmamızda simvastatin ve simvastatin+östradiol valerat tedavilerinin kemik mineral yoğunluğunu koruyucu etkileri olduğunu, artan ALT ve AST değerlerinden dolayı uzun dönem simvastatin tedavisinin hepatotoksisite nedeni ile izlenilmesi gerektiğini düşünmekteyiz. Bu ilaçların klinik kullanıma girebilmesi için daha fazla deneysel hayvan ve klinik çalışmanın yapılması gerektiğine inanmaktayız.

36. Diflunisal 'Den Hareketle Yeni Hidrozit-Hidrozonların Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması

Adil MAZİ
Danışman :Yrd.Doç.Dr.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Kabul Tarihi : 14.08.2002
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Sübstitüe hidrazit-hidrazonların antitüberküler, antimikrobiyal, antikonvülsan, antiinflamatuvar ve antikanser etkiler gösterdiği literatürlerde

bildirilmiştir. Ayrıca, izonikotinil hidrazonlarının antitüberküler, 4-hidroksibenzoik asit [(5-nitro-2-furil)metilen] hidrazidinin (Nifuroksazit) bağırsak antiseptiği olarak antibakteriyel; Anabilim Dalımızda sentezlenen bileşiklerden N^1-[(4-metoksibenzamido)benzoil]-N^2-[(5-nitro-2-furil)metilen] hidrazidinin antibakteriyel ve 4-fluorobenzoik asit [(5-nitro-2-furil)metilen] hidrazidinin de *Staphylococcus aureus* ATCC 29213 suşuna karşı 3.13 µg/ml'lik konsantrasyonda antibakteriyel etkinliğinin olduğunun bildirilmesiyle yeni hidrazit-hidrazonların sentezi konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

Hidrazit-hidrazonların sentezini gerçekleştirmemizde sentez başlangıç maddesi olarak analjezik, antiinflamatuvar etkili bir ilaç olan 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil -3- karboksilik asiti seçtik. Diflunisal'in metanol ile birkaç damla derişik sülfürik asitli ortamdaki tepkimesinden metil 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil -3- karboksilik asit metil esteri [1], bu maddenin hidrazin-hidrat ile metanollü ortamda ısıtılması ile 2'4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit hidraziti [2], hidrazidin etanollü ortamda 5-nitro-2-furaldehit ve sübstitüe benzaldehitlerle kondensasyonu ile hidrazit-hidrazon yapısındaki 2'4'-difluoro-4-hidroksibifenil-3-karboksilik asit [(5-nitro-2-furil/substitüefenil) metilen] hidrazitler [3a-o] sentezlenmiştir.

Sentezlenen bileşiklerin saflıkları ince tabaka kromatografisi ve elementel analiz (CHNS) ile belirlenmiş, yapıları UV, IR, ^{1}H-NMR ve EI-Kütle (Electron Impact Ionization) spektrumları yardımıyla saptanmıştır.

Çalışma kapsamında sentezlenen bileşiklerin antimikrobiyal etkileri T.C. Atatürk Üniversitesi Biyoteknoloji Merkezinde ve antikonvülsan etkileri de National Institue of Neurological Disorders and Stroke (NINDS)'te incelenmiştir. Disk difüzyon ve mikrodilüsyon yöntemleri kullanılarak yapılan antimikrobiyal etki taramasında standart ilaç olarak 4. kuşak sefalosporin olan Sefepim'in az etkili olduğu *Staphylococcus epidermis* HE-5 suşuna ve *Staphylococcus aureus* HE-9 suşlarına karşı 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-[(5-nitro-2-furil)metilen]-3-karboksilik asit hidrazidinin [3a] 18,75 µg/ml ve 37,5 µg/ml'lik konsantrasyonlarda ve ayrıca *Acinetobacter calcoaceticus* İÖ-16 suşuna da 2',4'-difluoro-4-hidroksibifenil-[(2,4,6-trimetilfenil) metilen]-3-karboksilik asit hidraziti [3o] 37,5 µg/ml'lik konsantrasyonlarda etkili olduğu tespit edilmiştir.

37. Enterik Kaplı Omeprazol Pelletlerinin Tabletlenebilirliği Ve Stabilitesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hakan VAROL
Danışman : Prof. Dr. Murat TÜRKOĞLU
Kabul tarihi : 25.09.2002
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada mikrokristal selüloz, modifiye nişasta, PEG, gliseril monostearat ve primojel gibi tablet yardımcı maddeleri ile enterik kaplı omeprazol pelletleri doğrudan basım yöntemine göre tablet formunda hazırlanmıştır.

Enterik kaplı pelletlerin tablet haline getirilmesi sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli sorun pelletlerin üzerindeki enterik kaplamanın hasar görmeden bütünlüğünü koruması gereğidir. Kaplamanın özelliklerini etkileyen faktörlerin başında pellet boyutunun geldiği saptanmıştır.

Kullanılan yardımcı maddelerin doğrudan basım sırasında tablet içerisinde pelletlerle birlikte homojen dağılmadığı saptanmıştır. Bunu önlemek amacıyla bu maddelerin granül haline getirilip pellet boyutlarına yakın partikül boyutunda kullanılmaları gerektiği görülmüştür.

Çeşitli tablet formülasyonları oluşturulmuş ve bu formülasyonlardaki yardımcı maddelerin pelletler ile birlikte basılabilirliği incelenmiştir. Oluşturulan formülasyonlara değişik basım kuvvetleri uygulanarak tabletler hazırlanmıştır. İmal edilen tabletler asit ortamda tutularak enterik kaplamanın sağlamlığı test edilmiştir.

Uygulanan basım kuvvetinin tabletlerin kırılma kuvveti üzerinde ve film kaplamanın hasar görmesinde belirgin etkisi olduğu saptanmıştır. Pelletlerde enterik kaplamanın zarar görmemesi için kaplama polimeri cinsi ve plastifiyan madde tipi ve konsantrasyonu göz önüne alınmalıdır.

Hızlandırılmış stabilite koşullarında yapılan stabilite testi (40° C, % 75 Bağıl Nem) sonucunda PEG 6000' in tabletlerin daha çabuk bozulmalarına neden olduğu belirlenmiştir. Hızlandırılmış stabilite testi sırasında hem HPLC analizi ile omeprazol bozunma ürünleri izlenmiş hem de pelletlerde renk değişimi gözlenmiştir.

Sonuç olarak, partikül boyutu iyi ayarlanmış enterik kaplı pelletlerin, aynı partikül boyutlarında ve basım kuvvetini tolere edebilecek yardımcı maddelerle, enterik kaplamanın hasarı istenilen limitler içinde tutularak tablet şeklinde hazırlanabileceği çalışmanın sonucu olarak saptanmıştır.

38. Kaptopril İçeren Matriks Tipi Transdermal Terapötik Sistemlerin Hazırlanması Ve In Vıtro Değerlendirilmesi

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şela NATAN
Danışman : Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Kabul tarihi : 08.10.2002
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Çalışmada kaptopril içeren matriks tipi transdermal terapötik sistemler hazırlanmıştır. Formülasyonların hazırlanmasında polimer olarak Eudragit RL 100 ve Eudragit RS 100 kullanılmıştır. Bu polimerler ile uygun transdermal terapötik sistemlerin hazırlanabilmesi için polimere plastifiyan madde ilave edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla dietil ftalat ve polietilen glikol 400 denenmiş ve dietil ftalat kullanılarak hazırlanan formülasyonların esnekliklerinin uygun olmaması nedeniyle polietilen glikol 400 seçilmiştir.

Etkili plazma konsantrasyonunu sağlamak için saatte deriden geçmesi gereken kaptopril miktarı literatürde kayıtlıdır. Plastifiyan madde seçildikten sonra etkili plazma konsantrasyonunu sağlamaya yetecek kaptopril miktarı belirlenmeye çalışılmıştır. Farklı oranlarda kaptopril içeren formülasyonlar hazırlanarak in vitro çözünme hızı deneyleri yapılmış ve birim zamanda serbestleşen ilaç miktarı hesaplanmıştır.

Uygun kaptopril miktarı belirlendikten sonra ilacın salımını en iyi kontrol edebilecek formülasyon geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla alt tabakası daha y MPoranda ilaç içeren çift tabakalı sistemler hazırlanmış, ayrıca Eudragit RL 100 ile Eudragit RS 100 belli oranlarda karıştırılmıştır.

Daha sonra penetrasyon artırıcıların serbestleşme profiline etkisini görmek amacıyla bu maddeleri içeren formülasyonlar hazırlanmıştır. Bu maddelerin kaptoprilin in vitro çözünme hızına belirgin bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Hazırlanan formülasyonların yapışkanlığının yeterli olmaması nedeniyle poliizobutilen yapışkan tabaka ilave edilmiş, bu tabakanın yapışkanlığı düzeltmenin yanı sıra salım hızını da kontrol ettiği gözlenmiştir.

Sonuç olarak %20 oranında kaptopril içeren ve üzerinde poliizobutilen tabakası bulunan, çift katlı olarak veya Eudragit RL 100 ile Eudragit RS 100'ün belli oranlardaki karışımıyla ve plastifiyan olarak polietilen glikol 400 kullanılarak hazırlanan formülasyonlar ile kaptoprilin istenilen hızla kontrollü salımı sağlanabilmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

39. Kimyasal Ve Elektriksel Olarak Oluşturulan Epileptik Nöbetlerde Nitriderjik Sistemin Rolü

Bilge KAN
Danışman : Doç.Dr. Feyza A. KARTAL
Kabul Tarihi : 15.10.2002
Farmakoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, Nω-Nitro-L-Arjinin metil ester (L-NAME), N-Nitro-L-Arjinin (L-NNA), 7-Nitroindazol (7-NI) gibi nitrik oksit sentaz (NOS) inhibitörleri ile NOS'un endojen inhibitörü kabul edilen agmatinin konvülsiyon eşiği üzerine etkisi araştırılmıştır.

Çalışmamızda, epilepsi çalışmalarında en çok tercih edilen yöntemler olan maksimal elektroşok (MES) ve pentilentetrazol (PTZ) yöntemleri kullanıldı. Deney hayvanı olarak her iki cinsiyetten Balb/c fareler kullanıldı. Her bir deney grubu 8-20 hayvandan oluşturuldu. Maddelerin tümü intraperitoneal yolla enjekte edildi. Kulanılan tüm maddeler hayvanlara konvülsiyon oluşturulmadan 30 dk önce uygulandı. PTZ modelinde her hayvan için gözlem yirmi dakika sürdü ve değerlendirme için Racine'nin skala sistemi kullanıldı. Bu skalaya göre hayvanlarda sağkalım, miyoklonik kasılmalar, tonik-klonik ve klonik kasılmalar kaydedildi. MES modelinde ise arka ayak ekstansiyonu görülmesine göre değerlendirildi.

PTZ ile indüklenen nöbetlerde L-NAME, L-NNA ve AGM MKJ başlama süresini uzatmış, GRADE 5 görülme yüzdesini azaltmış ve yüzde SAĞKALIM'ı arttırmıştır. 7-NI ise, MKJ başlama süresini ve GRADE 5 görülme yüzdesini değiştirmezken, yüzde SAĞKALIM'ı arttırmıştır. NOS inhibitörleri kullanılan tüm dozlarda MES ile indüklenen nöbetleri engellemiştir. Agmatinin MES'teki etkisi ise diğer NOS inhibitörlerinden daha farklı bir profil göstermektedir.

Sonuç olarak; nitriderjik sistemin, beynin elektriksel aktivitesinin düzenlenmesinde ve dolayısıyla konvülsiyon eşiği üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir

40. Nötropenik Çocukların Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Bazı Antibiyotiklerin ve A vitamininin Etkisinin Araştırılması

Erkan RAYAMAN
Danışman :Yrd.Doç.Dr. Ümran SOYOĞUL GÜRER
Kabul Tarihi : 18.11.2002
Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda terapötik konsantrasyonlarda imipenem, sefodizim, vankomisin, teikoplanin, imipenem-amikasin, imipenem-teikoplanin ve A vitamininin akut lösemili nötropenik çocuk hastaların polimorf nüveli lökosit (PNL)

fonksiyonları (fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesi) üzerine etkilerinin in vitro araştırılması amaçlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yaş ortalaması 7,5 olan 21 akut lösemili nötropenik çocuk çalışmaya alınarak klinik açıdan 3 gruba ayrılmıştır. Birinci grup kemoterapi almayan nonfebril 7; 2. grup kemoterapi alan febril 7; 3. grup kemoterapi alan nonfebril 7 çocuktan oluşturulmuştur.

PNL'ler kan örneklerinden ficoll-hypaque gradient santrifüj yöntemi ile ayrılmıştır. Fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesi tayininde C. albicans ATCC 10231 kullanılmıştır.

Birinci grupta, fagositik aktiviteyi sefodizim, vankomisin, teikoplanin, imipenem-teikoplanin kombinasyonu ve A vitamini $p<0.01$, imipenem ve imipenem-amikasin kombinasyonu ise $p<0.05$ değerinde artırmıştır. Hücre içi öldürme aktivitesini sefodizim ve vankomisin artırmış ($p<0.05$) diğer ilaçlar etkilememiştir. İkinci grupta, fagositik aktiviteyi sefodizim ($p<0.001$), vankomisin, imipenem-teikoplanin kombinasyonu ve A vitamini artırmış ($p<0.05$) diğer ilaçlar etkilememiştir. Hücre içi öldürme aktivitesini yalnız sefodizim ($p<0.05$) artırmış, diğerleri etkisiz kalmıştır. Üçüncü grupta, fagositik aktiviteyi yalnız vankomisin artırmış ($p<0.05$), tüm ilaçlar hücre içi öldürme aktivitesini etkilememiştir.

Üç grup arasında fagositik aktivite açısından anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$); 1. grupta kontrol PNL ($p<0.001$) ve imipenemle inkübe edilen PNL'lerin ($p<0.01$) hücre içi öldürme aktivitesi 3. grup kontrol PNL'lere göre artmıştır.

Sonuç olarak; terapötik konsantrasyonlardaki antibiyotiklerin hepsi ve A vitamini 1. grup hasta PNL'lerinin yalnız fagositik aktivitesini, sefodizim 1. ve 2. grupta, vankomisin ise yalnız 1. grupta hücre içi öldürme aktivitesini artırarak immünomodülatör etki gösterdiği sonucuna varılmıştır.

41. Çinkonun Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisinin Araştırılması

Pervin GÖÇER
Danışman : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 18.11.2002
Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda, yaşlı hasta (n=67, yaş ortalaması 72) ve sağlıklı gençlerin (n=10, yaş ortalaması 25) çinko desteği öncesi ve sonrası, serum çinko düzeyinin ve bazı antibiyotiklerin polimorf nüveli lökosit (PNL) fonksiyonları üzerine etkilerinin gösterilmesi amaçlanmıştır.

Yaşlı hastaların 14'üne ve sağlıklı gençlerin tümüne 30 gün boyunca çinko desteği (22 mg/gün/oral, Solgar A.Ş.) verilmiştir.

PNL'ler ($1x10^7$ hücre/ml) EDTA'lı venöz kandan ficoll-hypaque gradient yöntemi ile ayrılmıştır. Fagositoz ve hücre içi öldürme aktivitesi tayininde Alexander ve arkadaşlarının (1968) yöntemi değiştirilerek kullanılmıştır. Serum çinko düzeyi atomik absorbsiyon spektrofotometresi ile belirlenmiştir.

Yaşlı hasta ve sağlıklı genç PNL'lerinin fagositik aktivitesi arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$), buna karşın hücre içi öldürme aktivitesinin yaşlı hastalarda anlamlı olarak azaldığı görülmüştür ($p<0.001$).

Sağlıklı gençlerin serum çinko düzeyi yaşlı hastalara göre yüksek bulunmuştur ($p=0.005$). Yaşlı hastaların ($n=14$) çinko desteği öncesi ve sonrası serum çinko düzeyleri ve PNL fonksiyonları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$). Buna karşın, sağlıklı gençlerin çinko desteği öncesi ve sonrası serum çinko düzeyleri ve PNL'lerinin fagositik aktivitesinin anlamlı olarak arttığı saptanmıştır ($p<0.05$).

Çinko desteği öncesi ve sonrası yaşlı hasta PNL'lerinin fagositik ve hücre içi öldürme aktivitesi üzerine antibiyotiklerin (siprofloksasin, sefodizim, doksisiklin, rifampisin ve sefodizim+rifampisin kombinasyonu) olumlu etkisi aynı bulunmuştur.

Sağlıklı genç PNL'lerinin fagositik aktivitesi üzerine antibiyotiklerin etkisi çinko desteğinden sonra; destek öncesi gösterdiği olumlu etkiden daha anlamlı olarak artarken ($p=0.001$, $p=0.005$, $p<0.05$, $p=0.01$), sefodizim+rifampisin kombinasyonun etkisi aynı bulunmuştur. Tüm antibiyotiklerin hücre içi öldürme aktivitesine etkisi destek öncesi görülen olumlu etki ile aynı bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TIP FAKÜLTESİ

A. DOKTORA

42. Çocuk İstismarının Öfke-İfade Tarzına Etkisi

Ebru ÇAKICI
Danışman : Prof. Dr. Mehmet Akif İNANICI
Kabul Tarihi : 26.02.2002
Adli Tıp Anabilim Dalı

Bu çalışmada anne-baba tarafından uygulanan fiziksel istismarın çocukların agresyon düzeyi ve öfke ifade etme yollarını nasıl etkilediği araştırılmaktadır. Araştırmaya Kadıköy-İstanbul'daki 7430 lise ikinci sınıf öğrencisi arasından tabakalı örneklem ile 2177 öğrenci her liseden seçilerek alınmıştır. Öğrencilere üç bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. İlk bölüm öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini araştırmaktadır. İkinci bölümde çocuğun aile içinde maruz kaldığı fizik istismar sıklığı yaşam boyu ve son 1 yıl içinde olarak araştırılmaktadır. Anketin üçüncü ve son bölümü Spielberger tarafından geliştirilen Durumluk Sürekli Öfke Ölçeği'ni (DSÖÖ) içermektedir. Bu ölçekten öfke-iç, öfke-dış, öfke-kontrol ve öfke-toplam alt puanları elde edilmektedir.

Çalışmada her iki öğrenciden birinin (%55.5) yaşam boyu en az bir kez anne-babası tarafından tokatlandığı belirtilmektedir. Yaşam boyu en az bir kez sert cisimle dövülme oranı % 10.5'dir. Hayat boyu sık sık fizik istismara uğradığını bildiren öğrencilerin oranı %10.2'dir. Aile içinde fiziksel istismar yaygınlığı ile ilgili bulduğumuz oranlar Türkiye'de yapılan diğer çalışmalar ile paralellik göstermektedir.

Bütün istismar tiplerinde, istismar sıklığının artması ile toplam öfke ve içe yöneltilen öfke puanlarında anlamlı yükselme tespit edilmiştir. Dışa yöneltilen öfke puanı da istismar tiplerinin çoğunun sıklığının artması ile anlamlı olarak yükseliyor bulunmuştur. Öfke-kontrol puanının ise bazı istismar tiplerinin sıklığı arttıkça azalma eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları aile içinde fizik istismara uğrayan çocukların agresyon düzeylerinin, istismar sıklığı ile ilişkili olarak yükseldiğini ve bu çocukların öfkelerini daha zor kontrol ettiğini göstermektedir. Öfke-toplam ve öfke-dış puanlarında yükselme ve öfke-kontrol puanında azalma

diğer çalışmalarda gösterilen bu çocukların erişkinlikte çocuk ve eşlerine karşı daha sık istismar davranışında bulunduğu, daha çok psikiyatrik rahatsızlık ve madde kullanım riskine sahip olduğu bulgularına bir açıklama oluşturabilir. Öfke-iç puanındaki yükselme ise artan depresyon ve intihar riskini açıklayabilmektedir. Çocuk istismarının önlenmesi bu tip uzun dönem problemleri azaltabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

43. Çocuk İstismarının Madde Kullanımına Etkisi

Mehmet ÇAKICI
Danışman : Doç. Dr. Ercüment AKSOY
Kabul Tarihi : 26.02.2002
Adli Tıp Anabilim Dalı

Çocukluk çağında yaşanan travmalar içerisinde istismar, sürekliliği ve boyutları düşünüldüğünde en ciddi travma şeklidir. Çocuk istismarının uzun dönemde ortaya çıkan en önemli psikososyal sekeli ise alkol ve uyuşturucu madde kötüye kullanımı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) lise gençliğinde çocuk istismarının yaygınlığı, nedenleri ve madde kullanımı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu amaçla KKTC'deki bütün liselerin ikinci sınıf öğrencileri (15-16 yaş grubu) çalışmaya alınmış, 2513 lise ikinci sınıf öğrencisinden 2215'ine anket uyguLanmıştır. Çocuk istismarı duygusal istismar, fiziksel istismar ve ihmal davranışlarının sıklığını ve şiddetini araştıran sorularla değerlendirilmiş, madde kullanımı ile ilgili sorular ise ESPAD soru formundan yararlanılarak hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda her öğrenciden birinin (%49.7) hayatı boyunca en az bir kez anne veya babasının kendisine tokat attığını, %5.5'inin ise sık sık bu şekilde cezalandırıldığını belirtmiştir. Öğrencilerden %19'u en az bir kez anne ve babası tarafından yumruk veya tekme ile, %13.2'si sopa, kemer gibi sert bir cisim ile dövdüğünü, %5.7'si kendisinin yakarak, %8.1'i kilitlenerek ve/veya hapsedilerek cezalandırıldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %11.2'si anne ve babasının kendisini rahatsız eden bir takma isimle çağrıldığını, %6.6'sı ise kendisine yönelik aşağılayıcı sıfatlar kullanıldığını, %19.2'si sık sık sevgi ve ilgi görmediğini, %5.3'ü ise hastalandığında geçerli bahane olmaksızın doktora götürülmediğini bildiriyordu. İstismara uğrayan çocuklar okulu daha az seviyor, dersleri daha ağır buluyor, daha fazla devamsızlık yapıyordu ve sınıfta kalma oranları daha yüksekti. Bu çocuklar kendilerini daha mutsuz ve yalnız hissediyorlar, kendilerini daha az seviyorlar ve hayatı daha anlamsız buluyorlardı. Ağır fiziksel ve psikolojik istismara ve ağır ihmal davranışlarına maruz kalan çocuklarda sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı daha fazla görülmekteydi. KKTC'de çocuk istismarı ile ilgili yapılan bu ilk çalışma, çocuk istismarının madde kullanımı gibi

ciddi sosyal sekellerinin bulunduğunu ve KKTC'de önlenmesi gereken bir sorun olduğunu göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

44. Koklear İmplantlı Hastalarda İşitme Sinirinin Elektriksel Uyarımlı Bileşik Aksiyon Potansiyelinin Ölçümü

Ateş Mehmet AKŞİT
Danışmanı : Prof.Dr. Ferda V. AKDAŞ
Kabul Tarihi : 27.06.2002
Odyoloji Ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Bu çalışmada amaç Elektrik uyarımlı Bileşik Aksiyon Potansiyel (EBAP) eşiğinin ve EBAP amplitud artış oranının koklear implantlı hastaların programlanmasında ne ölçüde kullanılabileceğini araştırmaktır. Bu amaçla üç ayrı araştırma planlandı. Birinci araştırmada, operasyon sırasında ve operasyon sonrasındaki EBAP eşiği, ilk programlamada SPEAK moduna göre saptanan T/C seviyeleri karşılaştırıldı. İkinci araştırmada, operasyon sırasında elde edilen EBAP büyüme eğimi hastaların yaşı, işitme kaybı süresi ve elektrotların yerleşim özelliğine göre incelendi. Üçüncü araştırmada ise implant kullanımının EBAP eşiğine ve EBAP büyüme eğimine etkisi çalışıldı.

Çalışmaya toplam 60 hasta dahil edildi. Bu hastalar toplam 108 kez NRT ile test edildi. Bu testlerden 24'ü ameliyat sırasında, 84'ü implant kullanımı sonrasında gerçekleştirildi. Hastalardan 27'si çocuk (15 yaşından küçük), 33'ü yetişkin; 34'ü kadın, 26'sı erkektir.

Sonuçta EBAP eşiğinin T ve C seviyesi ile yüksek korelasyon gösterdiği ve koklear implant kullanımının EBAP amplitudunu etkilediği bulundu. Bu bulgular, NRT testinin, koklear implantın takılması, programlanması ve kullanılması aşamalarında operatöre ve odyoloğa hasta özellikleri hakkında önemli bilgiler sağlayan objektif bir araç olduğunu göstermektedir.

45. Koklear Implant Programı Ace Konuşma Stratejisinin Parametrelerinin Optimizasyonu

Ayşe Ayça ÇİPRUT
Danışman : Doç.Dr.Nevma MADANOĞLU
Kabul Tarihi : 27.06.2002
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Bu araştırmada postUngual koklar implant kullanıcılarında, koklear implant programlamasında kullanılan konuşma stratejilerinden Advanced Combination Encoders'ın (ACE) uyarım hızı, maksima sayısı, jitter oranı ve frekans dağılım

tabloları gibi parametrelerini değiştirerek en optimal programı bulmak ve programlama yapmada kullanılan bu parametrelerin implant ile konuşmayı anlama performansı üzerine etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Çalışmaya dahil edilen 14 postlingual hastaya uyarım hızı 720 Hz, 900 Hz, 1200 Hz ve 1800 Hz , maksim sayısı 8,12 ve 16, jitter oranı 0,%10 ve %20, frekans dağılım tabloları no. 1 ve no.7 olarak değiştirilip, açık ve kapalı uçlu konuşma testleriyle karşılaştırıldı. Her parametrenin test edilmesinden sonra hastalar, farklı dinleme durumlarındaki tercihlerini belirtmeleri istenen anket formlarını cevapladılar.

Farklı uyarım hızları kullanılması sadece kelime sonu ünsüzünü ayırdetme testi üzerinde anlamlı farklılık yarattığı, 1800 Hz kullanılarak yapılan programla diğer uyarılma oranlarına göre konuşma testlerinden daha düşük neticeler alındığı saptandı.1800 Hz dışındaki diğer uyarım hızları, maksima sayıları ve jitter oranları arasında konuşma testlerinde fark elde edilmedi. Frekans dağılım tabloları karşılaştırıldığında ise 7 No'lu frekans tablosu ile hastaların daha iyi performans gösterdiği saptandı. Anket formundan elde edilen cevaplar, farklı dinleme durumlarında değişik uyarım hızlarını tercih ettiklerini, jitter ve maksimada standart ayarları seçtiklerini, frekans dağılım tablosunda ise 7 no.lu tablonun tercih edildiğini göstermiştir. Frekans dağılım tabloları ve 1800 Hz'lik uyanlma hızı dışında , programlamada kullanılan parametrelerin anlamlı farklılık yaratmadıkları için kullanılabileceği sonucuna varılmıştır ancak programlama sırasında kişisel farklılıkların gözönünde tutulması gerekmektedir ve implant programları ile konuşmayı anlama performansı düşük olan hastalara farklı program seçenekleri sunulmalıdır.

46. İlkokul Çağındaki Çocuklarda Kardiyovasküler Risk Faktörlerinin Değerlendirilmesi

Neşe POLAT
Danışman : Prof. Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 18.10.2002
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Bu araştırma, Ümraniye'de yer alan Sultanlar İlköğretim Okulu'nda yapılmıştır. Araştırmanın amacı, okul çağındaki çocuklarda kardiyovasküler risk faktörlerinin görülme sıklığını belirleyerek, risk faktörüne sahip olduğu belirlenen çocuklara ve ailelerine, kardiyovasküler hastalıklardan korunmalarına yönelik hazırlanacak eğitim programlarına kaynak oluşturmaktır.

Anne ve babalar araştırmaya katılabilmeleri için okula davet edilmişlerdir.

Çocuklara ve anne babalara yüzyüze görüşme yöntemi ile sosyodemografik özellikleri ile beslenme ve fizik aktivitelerini sorgulayan bir anket uygulanmıştır.

Total kan kolesterol düzeylerini değerlendirmek üzere, çocuklardan ve anne babalardan 1 kez kapiller kan örneği alınarak, Accutrend GCT cihazı ile ölçülmüştür.

Çocukların, anne babaların boyları ve kiloları, kan basınçları standardize edilmiş araçlarla ölçülmüştür.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, % 7 oranında çocuğun kolesterolü yüksek bulunmuştur. Hipertansiyon sıklığı 7 yaş grubunda %2 ve 8 yaş ve üstü grupta % 1 olarak bulunmuştur.

Obez çocuk oranı %13,6 dır. Öğrencilerin fiziksel aktivitelerine bakıldığında %8,4 oranında öğrencinin sedanter yapıda olduğu gözlenmiştir.

Araştırmamızda, % 31 oranında annenin; % 41 oranında babanın kolesterolu yüksek bulunmuştur.

Anne ailesinde % 78 oranında 1. derece, baba ailesinde % 67,3 oranında 1. derece akrabalarda kardiyovasküler hastalık hikayesi olup en sıklıkla karşılaşılan hastalık hipertansiyon (% 64) olmuştur.

Annelerin % 40'ı, babaların % 35' i egzersiz yapmakta. Her iki grupta da en sık yapılan egzersiz tipi yürüyüş olarak saptanmıştır .

Yapılan multiple linear regresyon analizinde, çocuklardaki kolesterol düzeyi cinsiyete göre anlamlı farklılıklar ($p=0.02$) göstermektedir. Kızlarda kolesterol düzeyi anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Anne ve babanın her ikisinin de kolesterol düzeyleri ile çocukların kolesterol düzeyleri arasındaki ilişki anlamlı ($p=.000$) bulunmuştur. Kolesterolü yüksek olan anne ve babaların çocuklarının kolesterolu de anlamlı şekilde yüksektir.

47. Miyokard Enfarktüsü (MI) Geçirmiş Kişilerde Angiotensin Dönüştürücü Enzim Gen Polimorfizmi Ve Kan Lipit Peroksidasyonunun Araştırılması

Figen Esin KAYHAN
Danışman: Prof. Dr. İsmail PEKER
Kabul Tarihi: 31.10.2002
Biyokimya Anabilim Dalı

Gelişmiş ülkelerde en başta gelen morbidite ve mortalite nedeni Miyokard İnfarktüsü (MI) ve Koroner Arter Hastalıkları (KAH)'dır. Son yıllarda MI ve KAH oluşumundan sorumlu olabilecek bazı genetik risk faktörleri üzerinde çalışmalar

artmıştır. Bunların arasında en popüler olanlarından biri ACE genindeki I/D polimorfizmi ile MI ve KAH ilişkisini araştıran çalışmalardır.

Son zamanlarda iskemik miyokardiyal yaralanmalarda serbest radikallerin (SR) sorumlu olabileceğini gösteren çok sayıda çalışma vardır. Özellikle hidroksil radikalinin miyokardda yapısal değişikliklere yol açtığı gösterilmiştir. Oksidasyon yan ürünü olan malondialdehid (MDA), Tiyobarbütirik asit (TBA) yöntemi ile ölçülebilir bir değerdir. MDA, membran fosfolipidlerinin peroksidasyonu sonucu oluşan bileşiklerden olup, LP'nun bir göstergesi olarak kabul edilir.

Bizim çalışmamızda, ACE I/D gen polimorfizminin kardiyovasküler hastalık riskinin tahmininde ve yüksek risk grubundaki kişilerin daha yakın takibi ile optimal tedavinin daha erken dönemde başlamasına katkıda bulunan yararlı bir genetik belirteç olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Miyokard İnfarktüsü (MI) geçirmiş kişiler ile sağlıklı kişiler arasındaki Angiotensin Converting Enzim (ACE) gen polimorfizmi dağılımını karşılaştırmak ve ACE gen polimorfizmi ile MI'e bağlı olarak oluşan lipid peroksidasyonunun (LP) markırı olan Malondialdehid (MDA) arasındaki ilişkiyi incelemektir. 104 MI geçirmiş çeşitli yaşlarda hasta ve 100 normal kişiyi kapsayan çalışmamızda, bu kişilerden elde edilen kanlarda sırasıyla DNA izolasyonu, PCR, agaroz jel elektroforezi ve ayrıca bu grupların kan lipid peroksidasyonu markırı olarak Malondialdehid (MDA) ölçümlerini yaptık. Çalışmamızda hasta ve kontrol gruplarının ACE genotiplerinin karşılaştırılması istatistiksel olarak anlamsız bulundu. Hasta ve kontrol gruplarının MDA değerlerinin karşılaştırması ise istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Bu sonuca göre çalışmamızda ACE gen polimorfizmi ile MI arasında anlamlı bir bağıntı bulunamamıştır.

48. Deri İş Kolunda Çalışanların Ruhsal Durumlarının Scl 90-R (Symptom Checklist Revised) Ölçeği Kullanılarak İncelenmesi

Ali Kemal ÇETİN
Danışman : Prof. Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 27.11.2002
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Araştırma, sosyo-demografik özelliklerin, iş ve sağlıkla ilgili özelliklerin, ruh sağlığıyla ilgili tutum ve farkındalıkların çalışanların ruh sağlığına olası etkilerini incelemek, koruyucu ruh sağlığı uygulamaları için hedef kitleyi tanımlamak ve belirlemek amacıyla SCL 90-R stres ölçeğinin kullanıldığı, tanımlayıcı ve kesitsel bir uygulama çalışmasıdır.

Deri sektöründeki bir fabrikada yapılan araştırmaya anket doldurarak katılan 352 çalışanın GSİ (General Symptom İndex) puanlarını içeren veriler incelenmiş ve değerlendirilmiştir. İşletme genelinde GSİ ortalaması 0.5090, standart sapma (S.S)= 0.3878, SCL 90-R iç tutarlılık katsayısı (α)= 0.9578 bulunmuştur.

Sosyo-demografik özellikler incelendiğinde; üretimde çalışan kadınlar, yönetici olmayan ve daha az ücret alan memurlar, ayrı ve dul olanlar, ayrı-dul ve kadın olanlar, geniş ailede yaşayanlar, ek iş gereksinimi duyanlar, işyeri değişimi yaşayanlar daha fazla stres belirtisi göstermektedir.

İş yoğunluğu, kişiler arası ilişkiler ve fiziksel-kimyasal ortam, çalışma birimlerinin GSİ puanlarını etkileyen değişkenler olarak dikkat çekmiştir.

Sağlıkla ilgili özellikler incelendiğinde; işyeri sağlık birimine son iki yıl içinde genel nedenlerle 20'den, psikolojik nedenlerle birden çok başvuranların, sürekli ilaç kullananların, süregen hastalığı olanların, hastaneye yatanların, genel sağlığını kötü ve orta düzeyde bulanların, meslek hastalığı (özellikle solvent nedeniyle oluşan) olanların, iş kazası geçirenlerin daha fazla stres belirtisi sergilemeleri anlamlı bulunmuştur.

Ruh sağlığıyla ilgili anket yanıtları incelendiğinde; herhangi bir sıkıntı kaynağı, sıkıntıyla baş etme yöntemi, üzen sorun, üzen olay ve işyeri sorunu belirtmiş olanların anlamlı şekilde yüksek ruhsal belirti taşıdıkları saptanmıştır.

İç tutarlığı yüksek bir stres belirti ölçeği olan SCL 90-R, ruh sağlığı bozulmasının ön belirtilerini tanımlamakta iyi bir yardımcı yöntemdir ve işyerlerinde ruhsal belirti tarama amacı ile kullanılabilir.

49. Ümraniye İlçesinde Kişilerin Sağlığı Ve Hastalığı Açıklayışları, Sağlık Arama Davranışları, İyileştirici Sağlık Hizmetlerini Kullanımları, Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnuniyetleri Ve Bunları Etkileyen Etmenler

Seval ALKOY
Danışman : Prof. Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 23.12.2002
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İstanbul'un Ümraniye ilçesinde yaşayan kişilerin sağlığı ve hastalığı açıklayışlarını , sağlık arama davranışlarını, genellikle ve son hastalıkta sağlık hizmetlerini kullanımlarını, başvurdukları sağlık kuruluşlarını tercih nedenlerini ve aldıkları hizmetten memnuniyetlerini ve bunları etkileyen etmenleri incelemek amacıyla planlanan kesitsel tipteki bu araştırma, 605 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada nüfusu ağırlıklı küme örnekleme yöntemi kullanılmış ve veriler yüz

yüze anket tekniği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Chisquare, McNemar ve Kappa testleri kullanılmıştır.

Ümraniye'de yaşayan kişilerin %61,4'ünün kendini rahatsız hisettiğinde değişik kaynaklardan edindiği ilaçları kullandığı, %41, 1'inin doktora başvurduğu; sağlık arama davranışı üzerinde sosyal güvence ve sürekli bakım kaynağın sahip olmanın etkili olduğu saptanmıştır. Ancak ağır-ciddi olümcül durumlarda doktora gittiği ni belirtenlerin oranı %66,4 iken, yalnızca %13,9'u hemen doktora başvurduğunu belirtmiştir. Doktor başvuranların çoğu genellikle özel sağlık kuruluşlarını ve kamu finansmanlı hastaneleri tercih etmekte; tercih nedeni olarak da, en yüksek oranda sosyal güvence, ekonomik nedenler ve insanca davranışlarla karşılaşma ifade edilmektedir. Sağlık kuruluşlarına başvuranların % 68,6'sl genellikle başvurduğu sağlık kuruluşundan memnun olduğunu ifade etmiştir. Son bir ay içinde herhangi bir rahatsızlık geçirme oranının %48,3'tür. Kişilerin, sağlık hizmetlerini kullanma konusunda, son hastalıkta da büyük ölçüde genellikle davrandığı gibi davrandığı saptanmıştır.

B. YÜKSEK LİSANS

50. İshalli Olgularda Enterik Patojen Dağılımı Ve Bu Dağılımda *Cryptosporıdıum Parvum* Ve *Cyclospora Cayetanensıs*'in Yeri

Levent ARSLAN
Danışman :Yrd. Doç. Dr. Ufuk ÖVER
Kabul Tarihi :25.01.2002
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda, Marmara Üniversitesi Hastanesi ve Sultançiftliği Sağlık Ocağı'na ishal şikayeti ile başvuran 190 hastanın dışkı örnekleri, sıklıkla rastlanan enteropatojenler (*Salmonella spp.*, *Shigella spp.*, Enterohemorajik *E.coli*, Rotavirüs, Adenovirüs, *Giardia lamblia, Entamoeba histolytica, Cryptosporidium parvum, Cyclospora cayetanensis*, diğer protozoa ve helmintler) yönünden incelenmiş olup, hastaların %50,5'inde, araştırılan enteropatojenlerden en az birisi saptanmıştır. En sıklıkla saptanan enteropatojenler arasında ilk üç sırayı *C.parvum* (%15.3), *E.histolytica* (%13.2) ve *G.lamblia* (%10.5) almakta olup, bunları Rotavirüs (%10,5), Adenovirüs (%7), *S.sonnei* (%6,3) ve *T.saginata* (%0.5) izlemektedir.

Enteropatojenlerin dağılımı, yaş grubu bazında belirgin değişiklik göstermekte olup, 0-3 yaş grubunda Rotavirüs (%33.3) ve *C.parvum* (%28.6); 4-12

yaş grubunda *G.lamblia* (%20.3); 13-55 yaş grubunda *E.histolytica* (%30.3); 56-81 yaş grubunda ise *C.parvum* (%29.2) en sıklıkla saptanan enteropatojenler olmuştur. Antibiyotik kullanım öyküsü olan 28 hastada araştırılan *C.difficile* toksini ise hastaların %7.1'inde saptanmıştır.

Bu çalışma bölgemizde ishalle seyreden hastalıklarda, bulaşında özellikle suyun önemli rol oynadığı enteropatojenlerin (*G.lamblia, E.histolytica*), genç erişkin ve/veya erişkin yaş grubunda yüksek oranda etken olduğuna işaret etmektedir. Çalışmamızın bir diğer sonucu ise bu klasik enteropatojenlere ek olarak *C.parvum*'un da özellikle küçük (0-3) ve ileri (56-81) yaş grubunda azımsanmayacak oranlarda saptanmış olmasıdır.

51. Diz Protezi Rehabilitasyonunda Farklı Yöntemler

Nuray GEÇER
Danışman : Doç.Dr.Nadire ÖZARAS
Kabul Tarihi : 08.02.2002
Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışmada total diz protezi rehabilitasyonunda sürekli pasif hareket (SPH) cihazı ve proprioseptif nöromüsküler fasilitasyon (PNF) tekniğinin etkinliğinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Marmara Üniversitesi Hastanesi Ortopedi Anabilim Dalı'nda total diz protezi cerrahisi geçirmiş 42 hasta çalışmamıza davet edilmiştir. Bu hastaların 30 tanesi rastgele yöntemle seçilerek iki gruba ayrılmışlardır. Birinci gruba SPH cihazı ve konvansiyonel tedavi, ikinci gruba PNF tekniği ve konvansiyonel tedavi uygulanmıştır. Hastalar hastanede kaldıkları süre içinde her gün, hastaneden çıktıktan sonra 2 ay haftada 3 kez, sonraki 2 ayda haftada 1 kez ayaktan tedavi ünitesine gelme şeklinde ve diğer günler ev programı şeklinde verilen egzersizleri uygulamak koşulu ile 4 ay takip edilmişlerdir. Tüm hastalara rehabilitasyon süresi boyunca, 1, 2, 4, 8, 12 ve 16. haftalarda gonyometrik eklem hareket açıklığı ölçümleri (pasif ve aktif), ağrı, ruhsal değerlendirme, hastanede kalış günü, şişlik ölçümü, fonksiyonel değerlendirme skalası ile değerlendirme yapılmıştır. Dördüncü ayın sonunda ise izokinetik ve izometrik testler yapılmıştır. Hastalarımızın değerlendirme sonuçlarında; aktif olarak 45 ve 60 derece diz fleksiyonuna, pasif olarak da 45, 60, 90 ve 100 derece diz fleksiyonuna ulaşma günleri, ekstansiyon ölçümleri, hastanede kalış günü, fonksiyonel değerlendirme skala sonuçları, şişlik ölçümü, ağrı, ruhsal durum değerlendirmesi ve izokinetik ölçümlerde her iki grup arasında istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır.

Fakat PNF grubu hastalar daha erken dönemde yardımcı cihazlarla yürümeye başlamış ve daha çabuk aktif 90 derece diz fleksiyonu yapabilmişlerdir. Sonuç olarak PNF grubu hastalarımız istenilen fonksiyonel düzeye ve dereceye daha çabuk

ulaşmışlardır. Bu bilginin dışında PNF tekniği uygulamasının SPH cihazına herhangi bir üstünlüğü bulunmamakta ancak SPH cihazı hastanın egzersize uyum sağlayamadığı durumlarda iş gücü ve zaman kazancı açısından büyük yarar sağlamaktadır.

52. Göğüs-Kalp ve Damar Cerrahi Merkezinde Yatarak Tedavi Gören Hastaların Tatmin Düzeyleri ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörler

Çiğdem KARTALOĞLU
Danışmanı : Doç.Dr.Hande HARMANCI
Kabul Tarihi : 08.02.2002
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Hasta tatmini sağlık bakım hizmetlerinin kalitesinin değerli bir göstergesidir. Bu çalışmada Dr. Siyami Ersek Göğüs-Kalp-Damar Cerrahisi Hastanesinde yatan 238 hastanın sağlık bakım hizmetlerinden tatmin düzeyleri incelendi. Hastalarımıza sunulan sağlık bakım hizmetlerinden, yatış işlemleri, doktor hizmetleri, hemşirelik hizmetleri, beslenme hizmetleri, oda hizmetleri, temizlik hizmetleri, sosyal hizmetler ve taburcu işlemlerinden tatmin olma durumlarını sorgulayan toplam 38 soruluk bir anket uygulandı. Ayrıca hastaların, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyal güvence, ameliyat durumu, özel oda ya da koğuşta kalma durumları kaydedildi.

Çalışmaya alınan hastalarımızın 163'ü erkek 75'i kadın olup yaş ortalamaları 56,7 ± 14,9 idi. Eğitim düzeyleri bakımından ilk ve orta okul mezunu olanlar çoğunlukta (%60) idi. Sosyal güvence olarak Bağ-Kur' lu hastaların diğerlerine göre daha fazla olduğu görüldü. Hastalarımızın hastaneyi tercih nedeni olarak en çok (% 59) "iyi hizmet verilmesi" olarak saptandı. Kadın hastalarımızın yatış işlemleri (p=O,01), beslenme hizmetleri (p=0,01), oda hizmetleri (p=O,001) ve temizlik hizmetleri (p=O,02) konusunda daha az tatmin oldukları bulundu. Yaş ile beraber doktor ve hemşire hizmetlerinden tatmin olma durumu artıyordu (p=O,04). Ameliyat olan hastaların doktor ve hemşire hizmetlerinden daha fazla tatmin olurken (p=0,04), temizlik hizmetleri konusunda daha az tatmin (p=0,O1) oldukları saptandı. Özel odalarda kalan hastalarımızın ise beslenme ve yatış işlemleri dışında diğer tüm hizmetlerden daha fazla tatmin olduklarını belirledik.

Sonuç olarak; hastaların bir ya da iki kişilik odalarda yatmalarının, sunulan sağlık bakım hizmetlerinden tatmin olma düzeylerini artırdığını ve bu tip anket uygulamalarıile verilen hizmetlerin daha yakından takibi ile aksamaların belirlenerek düzeltilebileceği kanısına varılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

53. Normal İşiten Kişilerde 500 Hz Kısa Ton (Logon) Uyaran İle Elde Edilen İşitsel Beyin Sapı Davranımı (Abr) Bulgularının Standardizasyonu

Deniz TAŞKIRAN
Danışman : Y.Doç.Dr. Sezer KÜLEKÇİ
Kabul Tarih: 15.02.2002
Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Bilim Dalı

Bu çalışmada 500 Hz tone burst uyaran kullanılarak İşitsel Beyin Sapı Davranımı (ABR) ölçümleri yapılmış, ve normal işiten kişilere ilişkin normal değerlerin bulunması amaçlanmıştır.

15-43 yaş arası normal işiten 42 deneğin ABR ölçümleri yapılmıştır. Her bir deneğin V. dalga eşiği ve tüm şiddet düzeylerinde V. dalga ortalama latans değerleri ile standart sapmaları hesaplanmıştır.

Ölçümler, ipsilateral ve kontralateral kayıt teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Dalga tekrarlanabilirliğinin görülmesi amacıyla çift kanallı kayıt tekniği kullanılmıştır.

Normal işiten deneklerden elde edilen veriler, yüksek frekans sensorinöral işitme kaybı (YFSNİK) görülen 7, ve alçak frekans sensorinöral işitme kaybı (AFSNİK) görülen 11 denekten elde edilen verilerle karşılaştırılmıştır.

54. Boyun Ağrılarında Biofeedback ile Kas Gevşetme Eğitiminin Etkinliği

Arman APELYAN
Danışmanı : Prof.Dr. Önder KAYHAN
Kabul Tarihi : 20.02.2002
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Bu çalışma trapez kas spazmına bağlı boyun ağrılarında spazmlı kasa EMG biofeedback ile gevşeme eğitimi ve klasik fizik tedavi modalitelerini Etkinlik açısından karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmamız aralık 2000 Mayıs 2001 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı polikliniğimize boyun ağrısıyla başvuran 34 hasta üzerinde yapılmıştır. Hastalar rastgele 2 gruba ayrılmıştır 16 hastadan oluşan ilk gruba Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalında boyun ağrılı hastalara rutin olarak uygulanan Yüzeysel sıcaklık ajanı (hot pack) ve alerjik amaçlı elektrik stimülasyon (TENS) uygulanmıştır 18 hastadan oluşan ikinci gruba da spazmlı trapez kasını EMG biofeedback cihazı yardımıyla gevşetme eğitimi verilmiştir Her 2 tedavi grubu da 2 hafta süresince toplam 10 seans tedaviye alınmıştır. Her iki gruptaki hastalara

tedavilerine ek olarak boyun adalelerini güçlendirici izometrik egzersizler verilmiştir. Hastalar tedavi öncesi ve 10 seanslık tedavi sonunda ağrı için Vizüel Analog Skala (VAS), Yüz skalası ile değerlendirilmiştir Boyun eklem hareket açıklığı da inklinometre ile tedavi öncesi ve sonunda ölçülmüştür

Sonuç olarak her iki tedavinin de ağrıyı azaltmada ve boyun eklem hareketlerini iyileştirmede etkin olduğu gözlendi. Ancak tedavi metotlarının birbirlerine üstünlüklerinin olmadığı eşit derecede etkin oldukları anlaşıldı.

55. Lumbo-Pelvik Stabilizasyona Dayalı Egzersiz Eğitiminin Kronik Mekanik Bel Ağrısı Üzerine Etkisi

İpek MARANGOZOĞLU
Danışmanı : Prof. Dr. ZEYNEP GÜVEN
Kabul Tarihi : 01.03.2002
Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Çalışmamız Ekim 1999-Eylül 2001 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'na bel ağrısı yakınması ile başvuran ve kronik mekanik bel ağrısı tanısı alan 30 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda toplumda sık rastlanan, iş gücü ve ekonomik kayba neden olan bel ağrılarının tedavisinde farklı egzersiz yöntemlerinin etkilerini karşılaştırmayı amaçladık. Tesadüfi yöntemle 15'er kişilik iki gruba ayrılan hastaların, birinci grubuna lumbo-pelvik stabilizasyon egzersizleri verilirken, ikinci gruba ise Fiziksel ve Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalımızda rutin olarak uygulanan dorso-lomber fasyayı germeye, bel ve karın kaslarını güçlendirmeye yönelik izometrik, izotonik ve germe egzersizlerini içeren konvansiyonel bir rehabilitasyon programı verildi. Her iki gruba yüzeyel, derin ısı ajanları ve analjezik amaçlı elektriksel stimülasyondan oluşan bir fizik tedavi programı uygulandı. Tüm hastalar tedavi öncesi, 2., 4., 6. ve 8. haftalarda izometrik stabilite, ağrı (VAS,Oswestry Ağrı Sorgulama Formu), fonksiyonel durum değerlendirilmesi (Rolland Morris R.Spine), kas kısalığı, kas gücü ve goniyometrik eklem hareket açıklığı (ROM) yönünden değerlendirildi.

8 haftalık tedavi sonunda her iki tedavi yöntemi kronik bel ağrısının semptomlarının giderilmesinde etkin bulunmuştur. Ancak ağrı ve fonksiyonelliği değerlendiren parametreler açısından lumbo-pelvik stabilizasyon egzersizlerinin standart bel ve karın kaslarını güçlendirici egzersizlere göre kronik mekanik bel ağrısı üzerine olan etkilerinin daha belirgin olduğu sonucuna varılmıştır.

56. İstanbul ilindeki bazı yataklı özel tedavi kuruluşlarında rekabet stratejileri ve hasta memnuniyeti üzerine etkileri.

Emine ÜSTÜNOLDU
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 12.04.2002
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Önümüzdeki yıllarda devletin sağlık politikasında yapacağı yeni düzenlemeler (hastanelerin özerkleştirilmesi, sağlık işletmesine dönüştürülmesi vb.), azalan destekleme politikaları, artan rekabet ve özel sektör tarafından yapılan ve giderek artan yeni girişimler, daha duyarlı tüketici ve hasta popülasyonu gibi unsurlarda meydana gelen değişiklikler, sağlık yöneticilerini rekabet stratejileri geliştirmeye yönelik çabalara itecektir.

Bu araştırma kesitsel tipte bir araştırma olup İstanbul ilinde bazı yataklı özel tedavi kurumlarının rekabet stratejilerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmış Temmuz 2000 – Aralık 2000 tarihleri arasında 20 ile 300 yatak kapasitesine sahip 121 hastaneden cevap alınan 86 hastane üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu aracılığıyla 121 hastanenin yöneticilerine (genel müdür, genel md. yrd., genel koordinatör, hastane md., başhekim) yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Cevap alınan toplam 86 hastaneden, her bir hastanenin izlemiş olduğu rekabet stratejisi belirlenmiş ve strateji grupları oluşturulmuştur. Buna göre hastanelerin %33.7'si farklılaşmada-odaklanma stratejisini, %33.7'si karma strateji, %17.4'ü arada kalmış hastaneler , %11.6'sı farklılaşma stratejisini, %2.3'ü odaklanma stratejisini, %1.2'si maliyet liderliği stratejisini izlemektedir.

Bu araştırmada farklı rekabet stratejisi izleyen ve grupta en fazla hastane sayısına sahip olan farklılaşmada-odaklanma- 29 hastane, karma strateji- 29 ve arada kalmış-15 hastane içerisinden ve her gruptan iki hastane ve her bir hastaneden 25 poliklinik hastasına, toplam olarak da 6 hastaneden 150 hastaya, hasta memnuniyeti anketi yapılmış ve izlenen rekabet stratejisi ile hasta memnuniyeti karşılaştırılmıştır.

Bu karşılaştırmalar sonucunda izlenen rekabet stratejisinin hasta memnuniyetini etkilediği görülmüştür. Sonuç olarak işletmelerin kendi yapısal özelliklerine, rakiplerinin özelliklerine ve amaçlarına uygun bir rekabet stratejisi izlemeleri gerekmektedir.

57. Servikal Radikülopati Tanısında Duysal Sinir Uyarımlı Soma Tosensoriyel Uyandırılmış Potansiyellerin İncelenmesi

Merhan ÖMEROĞLU
Danışmanı : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 29.04.2002
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Radikülopati, servikal bölgede en sık görülen patolojilerden birisidir. Tanı amaçlı yapılan tetkikler içerisinde elektrofizyolojik yöntemler ön sıralarda yer alır. Bunlardan somatosensoriyel uyandmımlş potansiyeller, non mvazif, kolay uygulanabilir ve yararlı bir testtir. Bu çalışmada, servikal radikülopati tanısı düşünülen olgularda farklı duysal sinir uyanmlı somatosensoriyel uyandmımlş potansiyelleri kullanarak tutulan kökü tespit etmeyi planladık. Bu amaçla, klinik olarak tek taraflı radikülopati semptom ve bulgulan olan, spinal manyetik rezonans görüntülerne incelemesinde en fazla iki seviyede kök basısı saptanan 26 olgu çalışmaya alındı. Kontrol grubu olarak 13 sağlıklı birey (25 ekstremite) seçildi. Bu kişilere, N. Medianus I.parmak, ID.parmak, N.illnaris v.parmak, N. Radialis superficialis, N. Musculocutaneus ve N. Posterior Tibialis'ten uyan verilerek SUP kayıtlan yapıldı. Aynca, motor ve duysal sinir iletileri, konvansiyonel iğne EMG'si çalışıldı. Elde edilen bulgular normal kontrol grubu ile karşılaştmldı. Buna göre, 26 olgunun 18'inde iğne EMG'sinde kronik denervasyon bulgusu saptandı (%69). Kütanöz SUP incelemesinde 17 olguda diskopatİ ile uyumlu seviyede anormallik tespit edildi (%65). En sık görülen anormallikler sırasıyla, N13 amplitüd azalması, kortikat N20 potansiyeli latans uzaması ve amplitüd azalması, N13 potansiyeli latans uzaması, N9-N20 ve N13-N20 interpik latans uzaması, N9 latans uzamasıdır. Semptomatik ve asemptomatik taraf arasında median ID. parmak ve radyal süperfisial sinir SUP N13 pik latanslannda istatistikselolarak anlamlı fark tespit edildi (p<O,O5). Olgu ve kontrol grubunda, radyal süperfisial sinir N9 latanslan arasında, lateral antebrakial kütanöz sinir N9-N20 interpik latanslan arasında istatiksel olarak anlamlı fark bulundu (p<O,O5). Posterier tibial SUP incelemesinde olgu ve kontrol grubu arasında anlamlı fark saptanmadı. (p>O,O5).

58. M.Ü. Nişantaşı Kampüsü Ve Ihlamur Vadisi (Beşiktaş) Yöresinin Polinasyon Olayları Ve Allerjik Polenlerin Saptanması

Korkut ULUCAN
Danışmanı : Prof.Dr.Engin ÖZHATAY
Kabul Tarihi : 19.07.002
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Polen taneleri atmosferde taşınan taneciklerin küçük bir bölümünü oluşturmasına rağmen duyarlı kişilerde allerjik reaksiyonların oluşmasına neden olabilirler. Atmosferik polen konsantrasyonlarını belirlenmesi, polenlere hassas kişilerin ve allerji uzmanlarının hem teşhisin tam ve doğru konmasını hem de tedavinin daha hızlı ve güvenilir olmasını sağlayacaktır. Çalışmanın amacı atmosferde polen konsatrasyonlarının belirleyip bu dönemlerde allerjik bünyeli kişilerin önlem almasına yardımcı olmaktır.

Tez çalışmamızda Gravimetrik yöntem uygulanmış, Durham aletinin yardımıyla atmosferde bulunan polenler yakalanmıştır. Durham aleti M.Ü. Diş Hekimliği Fakültesi kampüs bahçesinde yerden 3,5 m, Beşiktaş Evlendirme Dairesi Bahçesinde yerden 6 m yüksekliğindeki bir binanın çatısına yerleştirilmiştir. Bu yöntemde havadaki polenleri yakalamak için polen tesbit ve montaj maddesi olarak gliserin- jelatin kullanılmıştır. Yakalanan polenler, daha önce çevreden toplanıp polenleri Wodehouse yöntemiyle daimi preperat haline getirilen referans preperatları, temel kitaplar ve ilgili literatürlerle karşılaştırılıp polen sayıları ve hangi taksona ait oldukları belirlenmiştir.

Klimatik faktörlerin tozlaşmaya etkisini araştırmak amacıylada Meteoroloji Genel Müdürlüğü Bilgi İşlem Dairesinden alınan veriler kullanılmıştır. Bu klimatik faktörlerden özellikle rüzgar, yağış, sıcaklık ve nem miktarının polen tozlaşmasına etkisi değerlendirilmiştir.

Eylül 2000- Ağustos 2001 tarihleri arasında M.Ü. Diş Hekimliği Kampüs bahçesinde 17 farklı taksona ait toplam 4116 adet polen tespit edilmiştir. Tespit edilen polenlerin 2683 tanesi (%65,18) odunsu, 1407 tanesi otsu (%34,18) taksonlara aittir.26 tanesi ise (%0, 62) tanımlanamamıştır.

Aynı tarihler arasında Beşiktaş Evlendirme Dairesi bahçesinde 18 farklı taksona ait 3815 adet polen tespit edilmiştir. Bu tespit edilen polenlerin 1898 tanesi (%49,75) odunsu, 1887 tanesi (%49,40) otsu taksonlara aittir. Çalışma alanımızda ise toplam 18 farklı taksona ait 7942 adet polen tespit edilmiş, bu polenlerin 4591 tanesi (%57,81) odunsu, 3293 tanesi (%41,47) tanesi otsu taksonlara aittir.

Çalışma tarihlerinde sıcaklığın en yüksek olduğu ay 26,05 °C ile Temmuz 2001 olup, en yüksek nem oranı %85 ile Ekim 2000 ayıdır. Ortalama rüzgar hızının en yüksek olduğu ay 10,2 m/sn ile Şubat 2001 dir.

Atmosferde yakalanan polenlerden *Pinus pinea* , *Quercus sp.*, *Salix alba*, *Cupressus sempervirens*, *Acer sp.* , *Aesculus hipocastanum* , *Juglans regia* türleri allerjik etkileri oldukları bilinen odunsu bitki polenleridir. Otsu bitki polenlerinden *Gramineae* familyası oldukça allerjen polen üreten taksonlardır. Bu polenlerin

atmosferde en yoğun olduğu dönemler Martın ikinci yarısı, Nisan ve Mayıs aylarıdır. Sıcaklığın yüksek olduğu yaz aylarında da otsu familyalar ve *Gramineae* familyasının türleri atmosfere polen vermeye devam etmektedir. Bu aylarda özellikle bu polenlere duyarlı insanların daha dikkatli olması allerjik sorunlarının da aza indirilmesini sağlamış olacaktır.

59. Hiperkolesterolemi İle Tavşan Aortasında Meydana Gelen A Terosklerotik Degişiklikler Ve Vitamin E'nin Rolü

Nurgül AYTAN
Danışman : Prof. Dr. Nesrin K. ÖZER
Kabul Tarihi : 26.07.2002
Biyokimya Anabilim Dalı

Ateroskleroz ve komplikasyonları tüm dünyada başlıca ölüm nedenleri arasında gelmektedir. Ateroskleroz arterial duvarın normal hücresel elementleri, T hücreleri, monosit/makrofaj ve modifiye lipoproteinler arasındaki etkileşimlerle sonuçlanan kronik inflamasyonun bir şeklidir. Bu inflamasyon süreci sonunda arter lümeni içine doğru ilerleyen plak veya kompleks lezyonun gelişmesine neden olur. Plak yırtılması veya tromboz miyokard infaktüsü ve strok gibi akut klinik komplikasyonlar ile sonuçlanır. Epidemiyolojik çalışmalar pek çok genetik ve çevresel faktörlerin arasında artmış serum kolesterol ve okside LDL (low density lipoproteins-düşük dansiteli lipoproteinler) değerleri aterosklerozun gelişmesinden sorumlu en önemli faktör olarak değerlendirilmektedir. Pek çok çalışma bu süreçte başta oksitlenmiş düşük dansiteli lipoproteinler olmak üzere oksidatif mekanizmaların varlığına işaret etmektedir. Ayrıca bazı epidemiyolojik çalışmalarda vitamini E gibi antioksidanların yüksek serum düzeyleri ile iskemik kalp hastalıkları arasında ters bir orantı olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan vitamin E'nin düz kas hücre çoğalmasını baskıladığı ve ayrıca CD36 'scavenger receptor' (SR) ekspresyonunu inhibe ederek okside LDL'lerin alımmım azalttığı hücre kültürü çalışmalarında gösterilmiştir.

Bu çalışmada ise kolesterol ile beslenen tavşanlarda CD36 ekspresyonunun kontrole oranla ne durumda olduğu, vitamin E verilmesi ile bu durumun ne şekilde etkilenebileceği araştırıldı. Bir grup tavşan vitamin E'den fakir % 2 kolesterol içeren yemle beslenerek ateroskleroz oluşturuldu. Diğer grup ise kolesterünü yeme ek olarak 4 hafta boyunca 50mg/kg/gün vitamin E kas içine injekte edildi. Dört hafta sonra aorta mikroskopik olarak incelendi. CD36 mRNA ekspresyonu ters transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu ile analiz edildi. Mikroskopik inceleme ile kolesterone beslenen tavşanların aortasında tipik aterosklerotik lezyonlar görüldü. Buna ilaveten CD36 mRNA ekspresyonunun arttığı görüldü. Vitamin E

verilen grupta bu değişikliklerin olmasının engellendiği ve CD36 mRNA ekspresyonunun azaldığı bulundu. Bu çalışma vitamin E'nin kolesterolle indüklenen aterosklerozu, CD36 ekspresyonunu baskılayan bir mekanizma ile köpük hücre oluşumunu inhibe ederek engellediğini göstermektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

60. Hiperhomosisteinemi İle Sıçan Aortasında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi Ve Bunun Aterosklerozdaki Önemi

Yeşim NEĞİŞ
Danışman : Prof. Dr. Nesrin K. ÖZER
Kabul Tarihi : 26.07.2002
Biyokimya Anabilim Dalı

Homosistein, metiyonin metabolizması sırasında bir ara ürün olarak oluşan, proteinlerin yapısına girmeyen ve kükürt içeren bir amino asittir. Son yıllarda elde edilen verilerde, hipertansiyon, lipit metabolizmasında hasar, diabetes mellitus, sigara içimi gibi geleneksel risk faktörleri dışında, artan plazma homosistein konsantrasyonunun aterosklerotik vasküler hastalıklar için bağımsız bir risk faktörü olduğu kabul edilmiştir. Plazma homosistein konsantrasyonu ile ateroskleroz ve tromboz riskinin artması arasındaki ilişki yapılan epidemiolojik çalışmalarda bildirilse de, aterosklerozun patogenezinde homosisteinin etki mekanizması tam olarak bilinmemektir. Hücre kültürü ile yapılan çalışmalarda ve hayvan çalışmalarında, hiperhomosisteineminin, endotel hücre tabakasına hasar verdiği, düz kas hücre proliferasyonunu ve kollajen sentezini arttırdığı, arter duvarının elastik yapısını bozduğu, vasküler inflamasyonu attırdığı ve tromboz oluşumuna neden olduğu gösterilmiştir.

Bu çalışmada, artan plazma homosistein düzeyleri ile ateroskleroz riskinin artması arasındaki ilişkiyi açıklayabilmek için, sıçanlara metiyonin vererek hiperhomosisteinemi oluşturup aterosklerotik değişikliklere yol açıp açmayacağını incelemeyi planladık. Metiyonin yüklemesinden sonra sıçanların kan homosistein düzeylerinin artıp artmadığını ölçtük. Aortalarında meydana gelen değişiklikleri elektron mikroskopisi düzeyinde inceledik. Metiyonin yüklemesi ile kan homosistein düzeyinin yükseldiğini tespit ettik. Elektron mikroskopisi incelemelerinde, hiperhomositeinemi ile endotel tabakada hasar oluştuğu, medya tabakasında deformasyon meydana geldiği ve hücreler arası alanda kollajen miktarının arttığını gözledik. Bu bulgular, artan plazma homosistein konsantrasyonunun, sıçan aortasında ateroskleroz benzeri değişiklikler meydana getirdiğini göstermektedir.

61. Kainik Asit Uygulanmış Yavru Ve Yetişkin Sıçanların Hipokampusunda Bazik Fibroplast Büyüme Faktörünün Dağılımı : İmmünohistokimyasal Çalışmalar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gözde ERKANLI
Danışman: Doç.Dr.Feriha ERCAN
Kabul Tarihi : 01.082002
Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı

İnsan temporal lob epilepsisini (TLE) araştırmak amacı ile kullanılan deneysel epilepsi modellerinden biri kainik asit (KA) uygulamasıdır. İnsan temporal lob epilepsisinde yapılan çalışmalarda hipokampusun CA1, CA3, CA4 ve dentat girus bölgelerinde hasar olduğu fakat CA2 nöronlarının korunduğu gösterilmiştir. KA enjeksiyonu sonucunda da TLE ile benzer patolojik bulguların olduğu gözlenmiştir.

Heparine bağlanan büyüme faktörleri ailesinin bir üyesi olan bazik fibroblast büyüme faktörünün (bFBF) beyinde birçok bölgede yüksek seviyelerde bulunduğu, mezenkimal ve nöroektodermal hücrelerde proliferasyon indüksiyonu ve artışı, yaşam devamlılığı, apoptotik hücre ölümü inhibisyonu, morfolojik değişiklikler, gelişim, farklılaşma, yaşlanma gecikmesi ve anjiogenez, doku farklılaşması, dokuya özgü fonksiyonların düzenlenmesi, yara iyileşmesi, reorganizasyon, tamir ve koruma görevlerinin olduğu gösterilmiştir. Yapılan çalışmalar hipokampusta bFBF immünoreaktivitesinin yaygın olarak astrositlerde ve CA2 bölgesindeki piramidal nöronlarda lokalize olduğunu göstermiştir. Genel olarak, yaşa bağlı kognitif değişiklikler hipokampus plastisitesinde azalmayla birlikte büyüme faktörü ekspresyonunda değişikliklere neden olabilir.

Bu çalışmanın amacı yavru ve yetişkin sıçanlara KA enjeksiyonu ile oluşturulan deneysel epilepsi modelinde hipokampusta yaşa ve zamana bağlı olarak meydana gelen morfolojik değişiklikleri ve bFBF immunoreaktif hücrelerin yoğunluğundaki değişiklikleri incelemektir.

Bu çalışmada Wistar albino ırkı beş günlük yavru ve 2 aylık yetişkin sıçanlara 7mg/kg dozunda intraperitoneal KA enjeksiyonu yapılmıştır. Kontrol grubundaki sıçanlara serum fizyolojik enjeksiyonu yapılmıştır. Enjeksiyondan 15, 30 ve 90 gün sonra sıçanlar intrakardiyak perfüzyon ile fikse edildikten sonra dekapite edilerek hipokampusları çıkarılmıştır. Alınan kriyostat kesitlerin bir kısmına morfolojik değişiklikleri göstermek amacı ile kresil viole boyası uygulanmıştır. bFBF immünoreaktivitesini göstermek amacı ile kriyostat kesitlere fare monoklonal bFBF antikoru kullanılarak immunohistokimya metodu

uygulanmıştır. Tüm gruplardaki bFBF-ir astrositler ve CA2 piramidal nöronlar sayılmış ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Kresil viole ile boyalı kesitlerde yavru ve yetişkin sıçanların hipokampusunda erken dönemde gliozis görülürken, 30 gün ve 90 gün sonraki dönemlerde CA1, CA3 ve CA4 bölgelerinde piramidal nöronların yerleşiminde düzensizlik ve kayıp görülmüştür. Yetişkin sıçanlara KA uygulamasından 30 gün sonra dentat girus bölgesinde granüler tabakada genişleme görülmüştür.

bFBF immunohistokimya bulgularına göre astrositlerin ve CA2 bölgesindeki piramidal nöronların bFBF-ir olduğu gözlenmiştir. Sayısal verilere göre yavru ve yetişkin sıçanlarda KA enjeksiyonundan 15 gün sonra bFBF-ir astrositlerin ve CA2 bölgesinde piramidal nöronların sayısı kontrol grubu ile kıyaslandığında artarken, 30 ve 90 gün sonraki gruplarda azaldığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak, yavru ve yetişkin sıçanlara KA uygulamasından 15 gün sonra bFBF-ir astrositlerin ve CA2 bölgesindeki piramidal nöronların sayısındaki artışın erken dönemde epileptogeneze karşı gelişen koruyucu reaktif bir tepki olduğunu, ancak bu koruyucu mekanizmanın zamanla değiştiğini düşünmekteyiz.

62. Sağlık Personelinin İş Doyumu İle İlgili Bir Metaanalizi Çalışma

Didem SÖYLEMEZ
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi : 09.08.2002
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Emek yoğun bir hizmet türünü oluşturan sağlık hizmetlerinde insan kaynaklarının önemi sağlık organizasyonlarının birer işletme olarak algılanmasıyla artmıştır. Sağlık işletmecileri bu noktalara dayanarak personel motivasyonunu arttırıcı çalışmalarıyla verimliliğe ulaşma stratejileri benimsemişlerdir. İş doyumunu ele alan çalışmalar da bu çabaların bir sonucudur.

Bu çalışma, hemşirelerde iş doyumu konusunda daha önce yapılmış diğer araştırmaların sonuçlarını birlikte değerlendirmek ve daha güçlü tahminlere ulaşmak amacıyla yapılmış bir meta-analizi çalışmasıdır. Meta-analizine 1989'dan bu yana yapılmış ve hemşirelerde iş doyumu konusunu ele alan 8 tez alınmıştır. İş doyumuna etki ettiği düşünülen ve tezlerde yaygın olarak incelendiği saptanan 7 faktör belirlenmiştir. Bu faktörlerden yaş, çalıştığı servis, görev, çalışma şekli, çalışma süresi ve medeni durumun iş doyumuna etkisi olduğu ($p<0.05$), ve öğrenim durumunun iş doyumuna etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Yapılan meta-analizi sonucunda iş doyumuna en çok etki ettiği saptanan faktörler sırasıyla yaş ($r=0.15$), servis ($r=0.14$), görev ($r=0.13$), çalışma şekli ($r=0.13$) ve çalışma

süresidir (r=0.10). Medeni durumun iş doyumu üzerine etkisinin diğer faktörlere göre daha düşük bulunduğu (r=0.02) dikkat çekmektedir.

Ortaya çıkan bu sonuçlar yaş, servis, görev, çalışma şekli ve süresi açısından hemşirelerin iş doyumunun farklılıklar gösterdiğine işaret etmektedir. Bu sonuçların ışığında sağlık hizmetlerinde stratejiler belirlenirken, iş doyumuna etkisinin yüksek olduğu saptanan faktörlerin, öncelikle ele alınması önemli görülmektedir.

63. Hastanede Yatan Fungemili Olgulardan İzole Edilen *Candıda Parapsılosıs* Kökenlerinin Virülans Faktörleri

Meltem DAĞDEVİREN
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Nilgün ÇERİKÇİOĞLU
Kabul Tarihi: 20.09.2002
Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada 19 'u hastanede yatan fungemili hastaların kan kültürlerinden, 14 'ü kan dışı klinik materyalden izole edilen toplam 33 *Candida parapsilosis* kökeninde aderens ve asit proteinaz, fosfolipaz üretimi olmak üzere 3 virülans faktörünün varlığı ve mevcut virülans faktörlerinden hangisinin ya da hangilerinin fungemi gelişiminde roloynadığı araştırılmıştır. Aderens yeteneğini değerlendirmek için yanak epitel hücreleri, asit proteinaz aktivitesi için %1 sığır serum albumini içeren katı besiyeri, fosfolipaz aktivitesi için yumurta sarısı içeren katı besiyeri kullanılmıştır. Ondokuz kan izolatının adezyon değerleri ortalaması 52.63, 14 kan dışı klinik materyalden izole edilen kökenlerin adezyon değerleri ortalaması 57.96 olarak bulunmuştur. Aderens yeteneği açısından, iki grup arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0.05$). Kan dışı materyalden izole edilen çalışma grubu 2 'deki 9 köken (%64.29) ve çalışma grubu 1 'deki 5 kan izolatı (%26.31) asit proteinaz pozitif olarak bulunmuştur; iki grup arasındaki bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0.05$). Ondokuz kan izolatının 5 (%26.31) 'inde fosfolipaz aktivitesi saptanmıştır. Kan dışı klinik materyalden izole edilen 14 kökenin hiçbirinde fosfolipaz aktivitesi gözlenmemiştir. iki grup arasındaki bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p<0.05$). Çalışmamızda ayrıca, kökenlerin adezyonfosfolipaz, adezyon-asit proteinaz özellikleri arasında bağlantı olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda, *Candida parapsilosis* 'e bağlı hematojen infeksiyonlarda fosfolipaz üretiminin önemli bir virülans faktörü olabileceği düşünülmektedir.

64. Serebrovasküler Olaylı Hastalarda Denge Ve Koordinasyonu Arttırıcı Egzersizler İle Bilgisayarlı Denge Eğitiminin Karşılaştırılması

Arzu ATAKAN
Danışman : Doç.Dr. Nadire ÖZARAS
Kabul Tarihi : 03.10.2002
Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Çalışmamızda arka sisteme ait serebrovasküler olayı bulunan, denge problemi mevcut hastalardan çalışma grubuna uygulanan Prokin denge cihazı ile denge eğitiminin, kontrol grubuna uygulanan denge ve koordinasyonu arttırmaya yönelik eğitim programına üstünlüğü olup olmadığını araştırdık. Çalışma grubundaki hasta sayımız 10, kontrol grubundaki hasta sayımız 10 olarak belirlendi. Çalışmaya 40 yaşından küçük, 70 yaşından büyük SVO'lu olgulan dahil etmedik.

Çalışma ve kontrol grubuna tedavinin başında ve tedavi bitiminde Berg denge skalası (BDS), Time Up & 00 testi (TU & O) ve Prokin denge cihazıyla değerlendirildi. Çalışma grubu haftada 3 kez 4 hafta süreyle Prokin denge sistemi ile, kontrol grubu ise nörölojik rehabilitasyon tedavi ünitesinde haftada 3 kez 4 hafta süreyle dengekoordinasyon egzersizleri ile eğitime tabi tutuldu.

Prokin denge cihazında ağırlık aktarına parametresi-EF'de istatistiksel sonuçlara bakıldığında çalışma grubunda kontrol grubuna göre anlamlı bir fark olduğunu gördük. V ARİ-AP parametremizde istatistikselolarak kontrol ve çalışma grubu arasında fark bulamadık. V ARİ-DS parametremizde kontrol grubu lehine istatistikselolarak anlamlı fark bulduk. BDS ve TU&O değerlerinde her iki grupta da istatistikselolarak anlamlı fark bulduk.

Her iki tedavi grubunda da hastalann düşme şikayetlerinin çok azaldığını, bağımsızlık seviyelerinin yükseldiğini, yürümedeki hızlarının arttığını ve düşme korkusunu yenerek yürümede ve aktivitelerinde güvenlerinin arttığıru gözlemledik.

Bu nedenle Prokin bilgisayarlı denge cihazının denge ve koordinasyon eğitiminde ek bir yöntem olarak kullanılabileceğini düşünmekteyiz. Ayrıca bilgisayarlı denge cihazlan çeşitli tedaviler uygulanan farklı gruplan değerlendirmede de kullanılabilir.

65. Spina Bifidalı Rast Alarda Denge Ve Koordinasyonu Arttırıcı Egzersizler İle Bilgisayarlı Denge Egitiminin Karşılaştırılması

Çimen DEMİRTÜRK
Danışman : Doç.Dr. Nadire ÖZARAS
Kabul Tarihi : 03.10.2002
Fiziksel Tıp Ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Çalışmamızda alt torakal lezyonlu spina bifidalı (SB) çocuklarda oturma dengesini arttırmaya yönelik dengelkoordinasyon egzersiz programıyla Prokin denge cihazında oturma dengesi eğitim programını karşılaştırdık. Üç yaş ve üzeri 20 SB'li çocuğu çalışmamıza dahil ettile Kontrol grubunu 10 SB'li çocuk., çalışma grubunu 10 SB'li çocuk oluşturdu. Çalışma grubundaki çocuklara haftada 3 kez 4 hafta boyunca Prokin denge cihazında eğitim verildi. Kontrol grubundaki çocuklar haftada 3 kez 4 hafta boyunca çocuk rehabilitasyon salonunda dengelkoordinasyonu arttırmaya yönelik egzersizler çalıştırıldı.

Çalışma ve kontrol grubunun her ikisini de tedavi öncesinde ve sonrasında WeeFonksiyonel Bağımsızlık Skalası (Wee-FBS), Berg Denge Skalasının (BDS) 5. bölümüolan transferler kısmı ve Prokin denge cihazında değerlendirdik. Wee-FBS'de ve Prokin denge cihazı öne-arkaya ve sağa-sola postüral salınım verilerinde çalışma grubu lehine istatistikselolarak anlamlı fark bulduk. BDS'nin 5. bölümü olan transferler kısmı sonuçlarında çalışma ve kontrol grubunun her ikisinde de istatistikselolarak anlamlı fark bulamadık.

Her iki grupta da tedavi sonrasında çocukların kendine güvenlerinin arttığını, transferlerini daha kısa sürede gerçekleştirdiklerini, ilk kez cihaz kullanan çocukların ambulasyon eğitiminde yürümeyi daha kolay öğrendiklerini, cihaz tecrübesi olan çocukların cihaz kullanımında becerilerinin arttığını gözlemledik.

Sonuç olarak., hastalara dengelkoordinasyonu arttırmaya yönelik rehabilitasyon programı yanında günümüzde yeni kullanılmaya başlanan bilgisayarlı denge cihazlarının da rehabilitasyon programına dahil edilmesini önermekteyiz.

66. Servikal Uyandırılmış Somatosensoryal PotansiyellerdeMetadolojik Çalışma

Hanife ERKAL
Danışman : Prof. Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 12.11.2002
Elektrodiagnostik Nöroloji Anabilim Dalı

Somatosensoryel uyandırılmış potansiyeller (SUP), spinal ve intrakranial segmentler içinde somatosensoryel yolların iletimini değerlendirmek için kullamlan, noninvaziv, kolay uygulanabilir bir testlir. Bilekten median sinir uyarımı ile elde edilen servikal, subkortikal ve kortikal SUP yamtları için literatürde farklı kayıt ve referans elektrod yerleşimleri bildirilmiştir. Bu çalışmayı, servikal, subkortikal, kortikal SUP potansiyellerinin en iyi elde edilebileceği kayıt ve referans noktalarım belirlemek amacı ile planladık. Bu amaçla 16-40 yaşları arasında 52 sağlıklı gönüllü seçtik. Bu kişilerde, kayıt elektrodlarını; aynı taraf erb noktasına (Epi), 5.servikal

vertebra spinöz çıkıntısına (C5), anterior servikal supraglottal bölgeye (AC), Fz noktasına, ipsilateral (Pi) ve kontrlateral (pc) pariyetal bölgeye yerleştirdik. Referans elektrodlarım ise; karşı taraf erb noktasına (Epc), anterior servikal supraglottal bölgeye (AC), Fz, Fpz, karşı taraf omuz akromial çıkıntıya (Nc), ayın tarafkulak memesine yerleştirdik. Montajları ise; Epi-Epc, C5-AC,Pc-Fz, Pi-Nc, C5-Fpz, Fz-Epc, AC-NC, Pc-kulak olarak yaptık. Sup kayıtlarım sol median sinir uyarımı ile gerçekleştirdik. Elde edilen SUP potansiyellerinin, onset ve pik latanslarım, interonset ve interpik mesafelerini kaydederek bunların, boy, kol boyu, yaş, (yaş-20i ve kilo ile olan korelasyonlarını inceledik. Erb potansiyelini Epi-Epc montajında, Nıl potansiyelini C5-Fpz montajında, NB potansiyelini C5-AC montajında, N20 potansiyelini Pc-Fz montajında, N18 potansiyelini Pi-Nc montajında, P9 potansiyelini AC-Nc montajında, PII potansiyelini Fz-Epc montajında, PB potansiyelini Pi-Nc montajında, P14 potansiyelini Pc-kulak montajında, P22 potansiyelini Pc-Fz montajında elde ettik. Elde edilen potansiyellerin (N18 potansiyeli dışında) boy ile istatikselolarak anlamlı ilişki olduğunu saptadık. Kol boyu ile ise N9, NII, N20, P22, P9, PII, PB, P14 potansiyellerinin arasında istatistiksel anlamlı ilişki olduğunu gördük. İnter-onset ve inter-pik sürelerinin kilo, boy, kol boyu, yaş, (yaş-20i ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını saptadık. Sonuç olarak sefalik referans kullammı ile servikal ve kortikal negatif potansiyeller daha iyi kaydedilmektedir. Subkortikal potansiyellerin daha iyi tamnabilmesi için nonsefalik referans kullammı gereklidir.

67. Bozulmuş Glukoz Toleransı Olan Hastalarda Sinir İleti İncelemeleri İle Erken Nöropati Varlığının Belirlenmesi

Serpil MORALI
Danışman : Prof. Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 12.11.2002
Nörolojik Bilimler Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, polinöropatiye ait belirti ve bulgulan olmayan, bozuk glukoz toleransına sahip olgularda elektrofizyolojik verileri incelemektir. Çalışmaya alınan açlık glukozu normal fakat bozuk glukoz toleransına sahip 30 olgu ile kontrol grubundaki 15 kişide motor ve duysal sinirlerde distal latans, hız ve amplitüd incelemeleri yapılmış, aynca F dalga yanıtları ve surall radial amplitüd oranı araştınlmıştır ve sonuçta her iki grup arasında anlamlı düzeyde farklılıklar saptanmıştır. Hasta grubunda, sural sinirde en sık görülmek üzere, median, ulnar, radial, lateral ve medial antebrakial ve yüzeyel peroneal sinirlerde ileri derecede anlamlı ($p<0.0001$)amplitüd düşüklüğü ve yüzeyel peroneal sinirde belirgin ileti hızı yavaşlaması($p<0.0001$) tespit edilmiştir. Yine tibial sinirde ileri derecede

anlamlı olmak üzere, (p<O. 000 1) amplitüd azalması ve ileti hızı yavaşlamasını, distal latans uzaması (p<0.05), peroneal sinirdeki amplitüd azalması (p<O.OOl), ileti hızı düşüklüğü (p<O.Ol) ve median sinirdeki amplitüd düşüklüğü (p<0.05) ile ileti hızı yavaşlaması (p<O.Ol) izlemiştir. F dalga parametrelerinin incelenmesinde, itibial sinirde ileri derecede anlamlı olmak üzere (p<O.OOOl) F minimum, F maksimum ve F ortalama latanslarında uzama ile ortalama F amplitüdü düşüklüğü, median sinirde F minimum ile ulnar ve median sinirde F maksimum latans uzaması (p<0.05), aynca tibial ve peroneal sinirlerde persistans azalması dikkati çekmiştir. SuraV radial amplitüd oranlan ise kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde (p<O.OOl) azalmıştır.

Bu bulgular, henüz diyabetin belirgin olmadığı, bozulmuş glukoz tolerans evresinde bile periferik sinir patolojisinin varlığını göstermeleri bakımından anlamlı olabilir.

68. Farklı Statüdeki İki Hastanede Cerrahi Servis Hemşirelerinin Performanslarının Toplam Kalite Vönetimi'ndeki Veri Ve Degerlendirilmesine Vönelik Bir Araştırma

Meryem DURNA
Danışman : Prof Dr. Atıf AKDAŞ
Kabul Tarihi : 10.12.2002
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Marmara Üniversitesi Hastanesi ve Haydarpaşa Numune Hastanesi cerrahi servislerinde yapılan bu tanımlayıcı kesitsel çalışmada, cerrahi servis hemşireleri değerlendirilmiş olup, hizmeti sunan tarafının 3 önemli unsuru da (üst, kendisi ve emsali) değerlendiricl olarak kapsamı ve evreni oluşturan 99 hemşirenin 87' sine ulaşılmıştır.

Bu çalışma ile, araştırma grubunun performansların değerlendirilmesi, performansı etkileyen değişkenlerin saptanması, kurumlar arası karşılaştınsa yapılması ve bireysel performansın yükseltilmesi için yapılabilecekler konusunda önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

Araştırmaya alınan hemşirelerin toplam hizmet süresinin ortalama olarak 8.5 ±5.5 yıl; serviste çalışma süresinin ise ortalama olarak 4.5 ±3.7 yıl, grubun yaş ortalamasının ise 27.24 ±4.26 olduğu görülmektedir. Her iki hastanede de grubun yaklaşık %90'ınl nöbet tutmakta olup %87'sinin ek bir işte çalışmadığı ortaya çıkmıştır.

Her iki kurumda da benzer şekilde hemşirelerin %80'inin sağlık sorunu yoktur ve %80'inin son bir yıl içinde tıbbi istirahat raporu almadığı belirtilmiştir. Tıbbi raporların da %70'inin LO günden az olduğu dikkati çekmektedir.

Kurum ayrımı yapılmaksızın puanların ortalamaları mesai arkadaşlarının verdiği puan (116 puan), sorumluların verdiği puan (135 puan) ve kendilerini verdiği puan (144 puan) olmuştur.

Sorumluların verdiği puanlarda ek işte çalışanlarla çalışmayanların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Ek işte çalışanların ortalaması daha düşüktür.

Bu iki kurum hemşirelerinde ortalama aylık gelirin üniversite hastanesinde biraz daha yüksek olması, aylık tutulan nöbetlerin Sağlık Bakanlığı hastanesinde daha fazla süre tutması, hemşire başına yatak sayısının Sağlık Bakanlığı hastanesinde daha fazla olması gibi nedenler ve üniversite hastanesindeki hemşirelerin öğrenim durumlarının daha yüksek olması, bu iki hastanedeki performans arasında her değerlendirme grubunda belirgin farklılıkların ortaya çıkabileceğini düşündürse de, bazılarında anlamlı farklılık elde edilmemiştir. Üniversite hastanesinde anlamlı şekilde yüksek bulunan tek ortalama mesai arkadaşlarının verdiği puanlardadır. Yöneticilerin performans değerleme sonuçlarını, çalışanların cezalandırılmasından öte; bireylerin düzeltici ve gelişmeye açık yönlerinin ortaya çıkartılması, eğitim ihtiyaçların belirlenmesi noktasında kullanması gerekmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU

A. DOKTORA TEZLERİ

69. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatının Finansal Kaynaklar Açısından Değerlendirilmesi

Mehmet BAYANSALDUZ
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Kamil USLU
Kabul Tarihi : 24.05.2002
Beden Eğitimi Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) merkez ve taşra teşkilatı finansal kaynakları bakımından araştırılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu amaçla, GSGM merkez ve taşra teşkilatı resmi dokümanları, TBMM bütçe görüşme tutanakları ve Türk spor yönetiminin tarihi süreç içinde gelişimine ilişkin kaynaklara yönelik olarak tarama yöntemi uygulanmıştır.

Buna göre, kuruluşundan günümüze kadar GSGM'nin geçirdiği yapısal değişiklikler, merkez ve taşra teşkilatı örgütlenmesi, yönetim yapısı ve anlayışı, finansal kaynakları ve bu kaynakların kullanımı araştırılarak öncelikle mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, GSGM merkez ve taşra teşkilatı yönetici ve personelinin yönetim uygulamaları ve finansal kaynak arttırıcı tedbirlere ilişkin görüş ve önerileri anket uygulaması ile alınmaya çalışılmıştır.

Nitekim bu çalışma ile elde edilen bilgilere göre, devlet bütçesinden katma bütçeli olan GSGM'ye aktarılan kaynakların yeterli olmadığı, devletin kaynak oluşturacak yasal düzenleme ve kararları almadığı, mevcut merkeziyetçi yönetim yapısı ile GSGM kaynaklarının verimli olarak kullanılmadığı, taşra teşkilatının ise özel bütçeli olmasına rağmen bütçesinin ¾'ünden fazlasını GSGM'den alınan yardımların oluşturduğu, giderlerinin 9/10 kadarının cari harcamalar olduğu ve yatırım harcamalarının genel giderler toplamı içerisinde 1/14 gibi oldukça düşük bir oranda gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu durumda devlet bütçesinden aktarılan kaynakların büyük bir kısmını taşra teşkilatına tahsis etmek zorunda kalan

GSGM'nin makro planlama ve hedefleri gerçekleştiremediği gibi, sportif faaliyet ve hizmetlerin verilmesinde de verimli ve etkili olamadığı anlaşılmıştır.

Buna göre, Türkiye'de sporun geliştirilerek yaygınlaştırılabilmesi için bir çok kriterin göz önüne alındığı, ulusal düzeyde maddi kaynakların harekete geçirilerek tüm kesimlerin katılımının sağlandığı yeni spor politikaları oluşturulmalıdır. Zira bu görev salt ilgili bakanlık ve ona bağlı GSGM'nin göstereceği performansa bağlı olmamalıdır. Bunun için diğer bakanlıklar ve kamu kuruluşları, üniversiteler, özel sektör kuruluşları ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği sağlanmalı, sporda ileri ülkelerde olduğu gibi spor saha ve tesislerinin yapım, bakım, onarım ve işletilmesinde mahalli idarelere yetki ve sorumluluk verilmelidir.

Sonuç olarak, toplumsal gereksinimleri karşılayabilmek için gençlik ve spor yönetiminde insan merkezli, demokratik, katılımcı, dinamik, etkinliği ve verimliliği gözeten, özerk, yönetim ve hizmette kaliteyi temel alan bir spor yönetim modeli için köklü yapısal değişiklik ve yeniden yapılanma zorunludur.

70. Futbolcuların Oyun Sistemleri Ve Mevkilere Göre Fiziksel - Fizyolojik Uygunluklarının Analizi

Kamil ERDEM
Danışman : Prof. Dr. Hasan KASAP
Kabul Tarihi : 17.08.2002
Beden Egitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmada Türkiye 1. 2. ve 3. Liginde oynayan profesyonel futbolcuların, ::>yun sistemleri içerisinde oynadıkları mevkilere göre fiziksel ve fizyolojik Jygunluklarının analizi yapılmıştır. Bu amaçla farklı mevkilerde oynayan 63 futbolcu üzerinde fiziksel özellikleriyle ilgili yaş, boy, ağırlık ölçümleri yapılmış, fizyolojik açıdan sürat, çabukluk, patlayıcı kuvvet ve dayanıklılık özellikleri test edilmiştir. Futbolcular kaleci, orta ve kenar savunma, orta saha ve hücum oyuncuları olmak üzere dört ana mevkide değerlendirilmiştir.

Ayrıca futboldaki sistemlerin tarihsel gelişimi ile günümüz sistemlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Oyun sistemleri içinde futbolcuların mevkilerinin gerektirdiği teknik-taktik özellikler ve futbolculardan istenilen fiziksel-fizyolojik özelliklerle ilgili veriler analiz edilmiştir. İstatistiksel analizler için SPSS paket programı kullanılmış, yaş, ağırlık, boy, 30 m. sürat, 5x 5.5 m. mekik koşusu, durarak uzun atlama ve Max VO2 değişkenlerinin genel dağılımını belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer ve değişkenlerin mevkilere göre karşılaştırılması için ise bir boyutlu varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlılığın

hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi p<.05 olarak kabul edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstatistiksel analizlerin sonucunda, çeşitli liglerde oynayan futbolcular arasında yaş açısından mevkilere göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Mevkiler açısından ağırlık değişkenine göre anlamlı düzeyde farklık bulunmuştur (p< 0.001). Kaleciler, Orta saha ve Hücum oyuncuları na göre daha ağırdır. Orta savunma ve Kenar savunma oyuncularıyla diğer mevkilerdeki oyuncular arasında ağırlık açısından anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır. Mevkiler açısından boy değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur (p< 0.001). Kaleciler ve orta savunma oyuncularının boy uzunluğu ortalama değerlerin üzerinde bulunmuştur. Diğer mevkilerde oynayan oyuncuların boy uzunlukları ortalama değerler civarındadır. 30 m. sürat hızı değişkenine göre kaleciler ile orta savunma oyuncuları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak diğer mevkilerde oynayan oyuncularla anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur (p< 0.001). Hücum ve kenar savunma oyuncuları en hızlı, orta savunma ve orta saha oyuncuları daha yavaş, kaleciler ise en yavaş oyuncular olarak bulunmuştur. Yine 5x 5.5 m. mekik koşusu değişkeni göre de kaleciler ile diğer mevkilerde oynayan oyuncular arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunurken (p< 0.001), diğer mevkilerde oynayan oyuncular arasında 5x5.5 m. mekik koşusu değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunamamıştır. Mevkiler açısından durarak uzun atlama değişkenine göre guruplar arsında anlamlı düzeyde farklılık bulunamazken, kalecilerin en iyi değerlere sahip oldukları görülmüştür. Futbolcuların Max VO2 değerleri farklı mevkiler açısından değerlendirildiğinde, kaleciler ile diğer mevkilerde oynayan oyuncular arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur (p< 0.001). Diğer mevkilerde oynayan futbolcular arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır. Ancak Max VO2 değerlerinin en iyi olması sebebiyle en dayanıklı oyuncuların orta saha ve kenar savunma oyuncularının olduğu sonucuna varılmıştır.

71. Güreşte Anaerobik Ortamda Antrenman Yönteminin Geliştirilip Müsabaka Şartları İle Karşılaştırılması

Hamdi SANCAKLI
Danışman : Prof. Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 16.10.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda, üst düzey güreşçilerde müsabaka kuralları ve fizyolojik temeller göz önünde tutularak müsabakaya yönelik bir antrenman metodu geliştirilmesi amaçlandı.

Araştırmamıza; Serbest ve Greko-romen Güreş Milli Takımı ile İstanbul Demirspor Güreş takımı sporcularından oluşan yaş ortalaması 22.6±2.6, boy uzunluğu 173.7±5.0 cm, vücut ağırlığı 72.6±10.7 kg, spor yaşı 12.6±2.6 yıl olan toplam 12 güreşçi katılmıştır.

Güreşte pençe kuvveti ve rakibi çekme kuvveti performansı belirleyen en önemli kriterlerdendir. Güreş müsabakasında her 30 saniyede, güreşçilerden herhangi biri aktif hücum yapma zorunluluğundadır. Bu 2 önemli faktör göz önüne alınarak halata tırmanma ve robot mankene salto tekniği ile yerde çırpma kombinesinden oluşan bir antrenman metodu hazırlandı.

Araştırma 2 aşamada gerçekleştirildi. İlk aşamada hazırlanan test protokolü sporculara uygulanarak laktik asit ölçümleri yapıldı. İkinci aşamada ise sporculara müsabaka yaptırılarak ilk aşamada elde edilen sonuçlar ile karşılaştırıldı.

Laktik asit ölçümlerinde Roche firmasının Accutrend Lactate isimli laktat analizörü kullanıldı. Tüm istatistiksel analizler SPSS 10.0'da paired samples t- testi ve korelasyon analizi kullanılarak yapıldı.

Yapılan ölçümler sonucunda, güreşçilerin antrenman sonrası kalp atım hızları ortalama 177.00±6.79 atım/dk, müsabaka sonrası kalp atım hızları ise 182.33±7.15 atım/dk olarak bulunmuştur. Bu iki değer arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Laktik asit seviyeleri antrenman sonrası ortalama 9.56±1.04 mmol/l, müsabaka sonrası ise 10.41±1.47 mmol/l olarak bulunmuştur. Güreşçilerde antrenman sonrası laktik asit seviyesi ile müsabaka sonrası laktik asit seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Elde ettiğimiz veriler sonucunda müsabaka verimliliğini arttırmak ve amaca yönelik bilinçli olarak hazırlanmak amacıyla geliştirdiğimiz antrenman metodunun uygulanmasının performansı olumlu yönde etkileyeceği kanaatine varıldı.

72. İstanbul İlinde 10-13 Yaşındaki Çocuklarda Gelişim ve Bedensel Kontrolün Araştırılması (Beden Koordinasyon Testi)

Serap Mungan AY
Danışman : Prof. Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 18.10.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Çalışmamızda, 10-13 yaşları arasındaki çocukların bedensel koordinasyonunu ölçecek bir test araştırılmış ve Beden Koordinasyon Testi (KTK)'nin uygulanmasına karar verilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmanın evreni İstanbul ilindeki ilkokullar ve ilköğretim okullarındaki öğrencilerdir. Norm çalışması kapsamında araştırmanın örneklemini 46 okuldaki, 10-13 yaşlarındaki 120 çocuk oluşturmuştur.

Beden Koordinasyon Testi'nin itemleriyle kavranıp anlaşılabilecek "bedenine hakim olmak" motor davranışın temel boyutlarından biridir. Beden Koordinasyon Testi ile günlük motor davranışlarda gözlenemeyen, bedene hakim olmadaki bozukluklar ortaya çıkarılabilir.

Kiphard and Schilling tarafından, 1970 yılında yayınlanan Ham-Marburg Bedeni Koordinasyon Testi daha sonraki yıllarda birçok kurumda denenmiştir. Daha sonra, hareketlerin sayısı ve testte kullanılacak materyal en aza indirilmiş, eğitim dokümanları üzerinde çalışılmış, test son biçimini almış ve KTK olarak adlandırılmıştır.

Bu çalışmamızda kullanılan test, Kiphard ve Schilling tarafından geliştirilen "Körper Koordinations Test Für Kinder" yani KTK olarak adlandırdığımız Beden Koordinasyon Testidir. Uygulamada, testin ülkemizde geçerli ve güvenilir olup olmadığı araştırılmış ve İstanbul ili için norm çalışması yapılmıştır.

Sonuç olarak, KTK ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek için öncelikle faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin dört boyutu da koordinasyon faktörüyle yüksek ilişki (0.53-0.84) göstermektedir. Boy ile KTK1 & geriye doğru dengede kalma boyutu hariç tüm koordinasyon boyutları ve koordinasyon toplamı arasında ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Deneklerin boyları arttıkça koordinasyonları da artmaktadır. Ağırlık ile KTK2 & tek ayak atlama boyutu arasında ilişki vardır, diğer koordinasyon boyutlarının ağırlık ile ilişkisi yoktur. Yaş ile tüm koordinasyon boyutları ve koordinasyon toplamı arasında ilişki olduğu görülmektedir. Deneklerin yaşları arttıkça koordinasyonları da artmaktadır. KTK3& sağa sola sıçrama için koordinasyon performansı deneklerin yaşlarına ve cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. KTK4& yanlara yer değiştirme için koordinasyon performansı deneklerin yaşlarına göre farklılaşmakta, cinsiyetlerine göre ise farklılık göstermemektedir.

73. Taekwondo Ögretilen Özel Spor İşletmelerinde Çalışanların Kurumlarındaki Personel Yönetimini Degerlendirmesi Ve Taekwondonun Yaygınlaştırılması İçin Yeni Bir Yönetim Modeli Önerisi

Fikret RAMAZANOĞLU
Danışman: Prof. Dr. H.Can İKİZLER
Kabul Tarihi: 01.11.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Özel taekwondo işletmelerinde çalışan personelin yaptıkları işin çeşitli aşamalarından duydukları doyum veya doyumsuzluk düzeylerini belirleyerek, elde edilen bulguların değerlendirmesi sonucunda yeni önerilerde bulunmayı amaçlayan bu çalışmada söz konusu işletmelerde çalışan 150 personele Minnesota Satisfaction Questionnaire'in kısa formu uygulanmıştır. Bilgiler SPSS'de değerlendirilmiş ve frekans analizinin yanında çapraz tablo, t-testi ve k2 testi sonuçları verilmiştir.

Personel yönetimi boyutlarının değerlendirmesi sonucunda organizasyon ve iş ilişkileri, güdüleme ve uygun iş ortamı açısından çalışanların yeterli seviyede, kariyer planlama ve başarı değerlemesi açısından yüksek seviyede, buna karşılık ücret yönetimi açısından düşük seviyede doyum aldıkları ortaya çıkmıştır. Personel yönetimi açısından genel iş doyumuna göre taekwondo spor işletmelerinde çalışan personelin işlerinden yeterli seviyede doyum aldıkları belirlenmiştir.

Spor işletmelerinde görevalan antrenör ve işletmecilerin, personel yönetimi ve işlerine yaklaşımları açısından incelenmesi ve bunun sonucunda bazı tespitlerde bulunmak için yapılan bu araştırmadan elde edilen ve değerlendirilen bulguların ortaya çıkardığı sonuçları baz alarak, ilerdeki çalışmalara da temel oluşturmasında faydalı olacak öneriler sunulmuştur.

74. Spor Eğitim-Öğretiminde Antrenör Davranışlarının Araştırılması (Judo Modeli)

Mustafa KAVLU
Danışman : Prof. Dr. Ali Osman ÖZCAN
Kabul Tarihi : 20.12.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmamızda ilk önce judo eğitim-öğretim konusunda mevcut literatür taranmış, fakat bu alanda mevcut araştırmaların yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Özellikle judo eğitim-öğretiminde davranış ve iletişim içerikli hiçbir kaynağın olmaması bizi bu alana yönlendirmiştir.

Judo eğitim-öğretimi bir yerde antrenör ile sporcu arasındaki eğitici ilişki ve davranış temeline dayalı bir iletişim becerisini gerektirdiğinden çalışmamızın ilk iki bölümünde antrenör davranışları çözümlemesi ve antrenörlük açısından iletişim konusu irdelenmeye çalışılmıştır. Bu çözümlemede mevcut iletişim modellerinin judoya uyarlanabilirliği de değerlendirilmiştir. Antrenörlük ve sosyal güç unsurlarının judo eğitimindeki yeri ve önemi bu bölümde ele alınarak değerlendirilen diğer bir boyutu ifade etmektedir. Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise antrenör ve öğrenme-öğretme kavramları soyuttan somuta yönelen bir anlayışla incelenmeye çalışılmış, judo antrenmanının değişik boyutları ele alınmıştır.

Bu araştırmada etkili antrenörlük davranışları konusu uygulamalı olarak ele alınarak antrenörler üzerinde yapılan anket çalışması ile iletişim psikolojisi verilerine göre antrenörlerin öğrenme talimatlarını verip vermedikleri araştırılmıştır. Ayrıca antrenörlerin antrenmanı tanımlamalarına göre nasıl bir eğitim anlayışına sahip oldukları, antrenörlük rolleri konusundaki görüşleri de değerlendirilerek, antrenmanın planlaması, sporcuların motive edilmesi, hareketlerin öğretilmesi antrenmanlarda disiplinin sağlanması, sporculara rehberlik etme ve antrenmanın değerlendirilmesi bakımından antrenörler arası farklılıklar değerlendirme formları verilerine göre incelenmiştir.

Sonuç olarak antrenörlerin eğitim düzeyleri, gelir dağılımı ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar gözlenmiş; antrenör kültür etkileşimi tespit edilmiştir.

75. Elit Futbolcularda Angiotensin Dönüştürücü Enzim (Ace) Gen Polimorfizminin, Normal Popülasyon İle Karşılaştırılması

İsmail BAŞÖZ
Danışman : Prof. Dr. İSMAİL PEKER
Kabul Tarihi : 24.12.2002
Beden Egitimi Ve Spor Anabilim Dalı

Sporcuların başarılarının temelinde yatan birçok faktörün var olduğu bilinmektedir. İyi antrenman, motivasyon gibi edinilen değerlerin yanında, antropometrik değerler, kişilik gibi, sporcularda varolan faktörlerin etkisi bilinmektedir. Bununla birlikte "genetik özelliklerin de performansa etkisi olduğu" iddiaları gün geçtikçe daha fazla çalışma konusu olmuştur.

Son zamanlarda yapılan çalışmalar Angiotensin Dönüştürücü (Converting) Enzim (ACE) polimorfizmi ile sportif performans arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Sportif performasın belirleyici faktörlerinden ve kondüsyonel özelliklerden kardiovasküler dayanıklılığın III genotipi ve süratin *DID* genotipleri

ile yakın ilişkisi olabileceğine dair deliller gösterilmiştir. Bazı çalışmalarda ise bu iddiaları destekleyecek veriler elde edilememiştir.

Bu çalışmada kendi yaş gruplarında üst düzey futbolcular olan 35 denekte ACE polimorfizmi belirlenmiştir. Öncelikle bulgular 100 kişilik gönüllü, sağlıklı, erkek, genel populasyonla karşılaştırılmıştır.

Genomik DNA deneklerin beyaz kan hücrelerinden elde edilmiştir. ACE geninin insersion(I) ve delesyon(D) şekilleri polimorfik bölgede PER ile çoğaltıldıktan sonra agaroz jel elektroforezi ile belirlenmiştir. Sonuçlar ki-kare ve pearson korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir. Ardından futbolculara dayanıklılık ölçümü amacıyla laktat testi uygulanmıştır. Sıralanan bulgular genotip altgrupları ile karşılaştırılmıştır. Sonuçlar varyans analizi ve pearson korelasyon testleri ile değerlendirilmiştir.

Sonuçlara göre, denekleri ile genel populasyonun ACE genotipleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) . Performans testleri sonucunda; genotip altgrupları ile laktat testi sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>005$) Özelliği itibariyle her türlü kondüsyonel özelliği neredeyse eşit olarak gerektiren bir performans dalı olan futbolda, yetenekli sporcuların önceden tespiti açısından, ACE polimorfizmi tespiti yolu ile bir sonuç elde edebilmek, en azından şimdilik, uygun görülmemektedir.

B. YÜKSEK LİSANS

76. Beden Eğitimi Öğretmenlerinde İş Doyumu

Gökmen ÖZTÜRK
Danışman : Doç.Dr.H. Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 28.02.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada, ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yaptıkları işten ekonomik, psikolojik, duygusal ve yönetsel olarak duydukları hoşnutluk belirlenmeye çalışılmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin daha verimli bir hale getirilebilmesi için doyum ya da doyumsuzluğun mesleğin hangi alanlarından kaynaklandığı tespit edilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

İstanbul'un çeşitli ilçelerindeki ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinden 100 tanesine 20 sorudan oluşan "Minnessota Jobs Satisfaction" anketi uygulanmıştır. Katılımcıların ortalama doyum puanlarının yanında, personel yönetiminin değişik boyutlarıyla meslekî faaliyetin kendisinden

duyulan hoşnutlukla ilgili doyum puanları da hesaplanmıştır. Bu boyutlar "organizasyon ve iş ilişkileri", "kariyer planlaması", "başarı değerlemesi" ve "ücretlendirme" şeklinde sıralanmıştır. Verilerin SPSS programında değerlendirilmesinden sonra frekans analizi ve ortalama puan hesaplaması yapılmış, niteliksel ilişkilerin araştırılmasında çapraz tablo ve t-testi analizlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmamızda yer almış olan beden eğitimi öğretmenleri mesleklerini sevmekte ve bu işi yaparken yeterli bir doyuma (X=4.05) ulaşmaktadırlar. Ayrıca, başkaları için bir şeyler yapabilme imkanına sahip olmaları yönünden de çok hoşnutturlar (X=4.46). Hoşnutsuzluğun en yoğun yaşandığı boyutlar ise ücret politikası, yükselme imkanları ve çalışma koşullarının yetersizliği olarak gözükmektedir. Bu olumsuzluklara rağmen beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini sevdiklerini ve bu mesleği icra etmekten haz aldıklarını söyleyebiliriz. Doyumu azaltan faktörleri iyileştirmeye yönelik atılacak adımların, beden eğitimi öğretmenlerinin şevkini ve verimliliğini artıracağını söyleyebiliriz.

77. Türkiye'deki Ve Dünya'daki Elit Cimnastikçilerin Sosyo- Ekonomik Analizi

Sevim FİDAN
Danışman : Doç. Dr. M. Tayfun AMMAN
Kabul Tarihi : 28.03.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Türkiye'de ve dünyadaki elit cimnastikçilerin sosyo-ekonomik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, 16. Uluslararası Boğaziçi Turnuvasına katılmış olan 23 ülkeden 69 örnek sporcuya uygulanmış ve ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir.

Bu sporcular, uluslarını milli düzeyde diğer ülkelere karşı temsil etmelerinden, branşında kendi ülkesinin en iyi sporcusu ve alanının uzmanı olarak seçilip yarışma platformuna gelmelerinden dolayı "elit sporcu" olarak kabul edilmişlerdir.

Araştırma grubundaki sporcuların aile, yakın çevre, okul çevresi, eğitim ve gelir durumları spora başlamalarına ve devam etmelerine neden olan iç ve dış etkenlerin olumlu ve olumsuz etkileri anket tekniği ile belirlenmiştir.

Sonuç olarak; sporcuların genelde orta gelir düzeyine sahip ailelere mensup oldukları görülmüştür. Sporcuların başarıya ulaşmalarında, çevrenin ve medyanın doğrudan etkili olmadığı, sporcunun ailesinin yönlendirmesi ve eğitim seviyelerinin yüksek olmasının seçicilikte etkili bir kriter oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca

sporcuların bulundukları çevrede tesislerin yakın ve yeterli sayıda olması cimnastik sporuna duyulan ilgi ve talebin artmasına etkili olduğu görülmüştür. Sporcuların eğitim hayatları ile sportif yaşantıları arasında paralellik bulunmakta ve başarıyı beraberinde getirdiği belirlenmiştir. Spor yapmış ailelerin çocuklarını bilinçli olarak spora yönlendirdikleri ve küçük yaşlarda spora başlayanların daha başarılı oldukları görülmüştür. Daha önce yapılan araştırmaların ortaya koymuş olduğu, 4 ile 7 yaşları arasında cimnastiğe başlayanların elit düzeye ulaşmaları durumu, çalışmamızda da doğrulanmıştır. Şehirleşmiş ve sosyo-ekonomik açıdan gelişmiş ülkelerde spora yönelimin erken yaşlarda olduğu ve alt tabakaya mensup kişilerin de elit sporu yaptıkları görülmüştür. Elit düzeyde sporun, sporcuların eğitim hayatlarına olumlu etkiler sağladığı ve başarıları neticesinde bir çoğunun eğitim bursu kazandıkları belirlenmiştir.

78. Sporun Yaygınlaştırılmasında Yerel Yönetimlerin Rolü

Atilla ARAS
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Ali ÖZARBOY
Kabul Tarihi : 07.05.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Toplumların gelişmesinde ve kalkınmasında, en önemli faktörlerden birisi hiç kuşkusuz merkezi ve yerel yönetimlerin görev ve fonksiyonlarını yerine getirmesidir.

Sporda dünya standartlarında başarıya ulaşmanın yolu teşkilatların sağlam kurulması, iyi yönetilmesi kuruluşlar arasında koordinasyon ve organizasyonların sistemli, programlı ve planlı olmasından geçmektedir.

Bu araştırmada yerel yönetimlerin sporu kitlelere yaygınlaştırması, bireylerin serbest (boş) zamanlarını değerlendirmesi ve rekreatif etkinliklere katılımlarını sağlamak için semt sahaları, oyun alanları, salonlar gibi ne kadar tesis yaptıkları ayrıca spora yaklaşımları ele alınmış ve spora ayrılan finansal kaynaklar hakkında bilgi verilip tartışılmış, kanunlar ve mevzuatın yerel yönetimlere verdiği görevlerin ne kadarının yerine getirildiği, bu görevlerin tam anlamıyla gerçekleştirilmesinde engel teşkil eden sorunlar tespit edilmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin spor organizasyonları yapmak, sporu kitlelere yaymak ve mevcut durumlarının yeterli olup olmadığını tespit etmek için, onbir ile ellidokuz yaş gurubu arasındaki kişilere anket uygulaması yapılmıştır. Beşyüzdoksanüç kişiye özel olarak hazırlanış bir soru envanteri yöneltilmiş, verilerin toplanması işlemi tamamlandıktan sonra eksik ve hatalı cevapları olan anketler değerlendirme dışı tutulmuşlardır. Araştırmamızda test istatistiği olarak

SPPS istatistik paket programındaki, frekans dağılımı, çapraz tablo ve ki-kare test istatistiğinden faydalanılmıştır. Bulgular tablo halinde sunulmuş ve yorumlar getirilmiştir.

Örnek bireylerin % 64.1'i Avrupa, %35.9'u Asya bölgesindedir. Bu dağılımın sebebi belediyenin Avrupa bölgesine daha fazla yatırım ve tesis yapmasında kaynaklanmaktadır. Avrupa ve Asya yakasında yaşayan örnek bireylerin % 51.6'sının hiçbir tesise gitmedikleri görülmektedir.Bunun nedeni ise belediyenin yeteri kadar tanıtım yapmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

79. Okul Öncesi 4-6 Yaş Çocuklarında Algısal Motor Gelişim Programlarının Denge Ve Çabukluk Üzerine Etkisi

Ertan TÜFEKÇİOĞLU
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Banu AYÇA
Kabul Tarihi : 10.05.2002
Beden Eğitimi Ve Spor Anabilimdalı

Okul öncesi, hareket becerisine en olumlu ve kalıcı katkıların yapılabileceği bir dönemdir. Bu dönem tüm yaşama yön verebilecek gelişim aşamalarını kapsar. Duyarlı yaş devrelerinde uygun eğitim programlarının çocuğun gelişimini hızlandırdığı bilinmektedir. Bu nedenle algısal motor aktivitelere katılımın çocuğun motor yeteneklerine katkısının önemli olduğu inancı ile bu çalışma başlatılmıştır. Bu çalışma ile algısal motor gelişim programlarının, denge ve çabukluk üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Ülkemizde son yıllarda okul öncesi döneme büyük önem verildiği görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar ve sürekli yenisi açılan eğitim kurumları bunun en büyük göstergesidir. Ancak hareket eğitimini ve gelişimini ilgilendiren konularda, hali hazırda müfredatın yetersiz olduğu görülmektedir. Bu sahada yapılacak daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulmakta ve çalışmamızın bu konuya katkılar sağlaması beklenmektedir.

Çalışmaya 30 deney 32 kontrol grubu olmak üzere 62 çocuk katılmıştır. Çalışma 14 hafta ve haftada 3 gün olarak uygulanmıştır.

Çalışmanın başında ve sonunda her iki gruba da ön test ve son test uygulanmış gruplar kendi içlerinde ve birbirleriyle karşılaştırılmışlardır. Deney ve kontrol grubunun antropometrik ve motor performans değerleri ölçülmüştür. Bulgular değerlendirildiğinde çalışmaya katılan çocukların motor performanslarında artış görülmüştür.

80. 6-7 Yaş Grubu Çocuklarda Hareket Egitiminin Çift El-Göz Koordinasyonları Ve Reaksiyon Sürelerine Etkisi

Fatma KAYAPINAR
Danışmanı : Doç.Dr.Aysel PEHLİVAN
Kabul Tarihi : 13.08.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ülkemizde son yıllara kadar okulöncesi dönem çok büyük önem görünemekteydi. Bu dönemin önemi son yıllarda artmıştır. Bu alanda Üniversitelerimizde açılan bölümler, açılan okul öncesi eğitim kurumları bunun bir göstergesidir. Ancak bu kurumların hareket eğitimi ve gelişimi konularındaki müfredatının yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Bu konuda büyük projelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada okul öncesi hareket eğitimi programlarına katkı sağlaması amacıyla yapılmıştır.

Okulöncesi dönem,hareket becerisini geliştirinede kalıcı etkilerin yapılabileceği en önemli dönemlerdendir. Bu dönemde öğrencinin görebileceği modeller tüm yaşamına yön verir. çocuğun aldığı uygun eğitim programlarının fiziksel ve algısal gelişimini desteklediği bilinmektedir.

Bu çalışmada okulöncesi dönemde yapılan hareket eğitimi programlarının, işitsel basit, görsel basit, görsel seçmeli reaksiyon süreleri ve el-göz koordinasyonları üzerindeki değişim incelenmiştir.

Çalışmaya 35 deney, 36 kontrol grubu olmak üzere toplam 71 çocuk katılmıştır. Hareket Eğitimi programı 8 hafta ve haftada 3 gün olarak uygulanmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS paket programı kullanılmış, ön ve son test ve farklı cinsiyetlerin karşılaştırılmasında t testi uygulanmıştır.

Çalışmada her iki gruba da ön test ve son test uygulanmıştır. Reaksiyon Süresi Newtest 2000 aleti ile basit ve çoktan seçmeli reaksiyon süresi olarak ölçülmüştür. Çift el-göz koordinasyonu ise Lafayette marka (model 32532) araç kullanılarak hata ve süresi ölçülmüştür. Gruplar kendi içlerinde ve birbirleri ile karşılaştırılmışlardır.

Deney ve kontrol gruplarının motor performansları ölçülmüş, bulgular değerlendirildiğinde çalışmaya katılan çocukların, görsel basit reaksiyon süreleri,işitsel basit reaksiyon süreleri, görsel seçmeli reaksiyon süreleri ve el-göz koordinasyonları hata sayıları, hareket eğitimi programına katılmış olan çocuklarda gelişmiş olduğu tespit edilmiştir (P<O.OI).Çalışma grubundaki kızların erkeklere göre bu yaş grubunda görsel basit, görsel seçmeli reaksiyon süreleri ve el-göz koordinasyonlarının daha gelişmiş olduğu gözlenmiştir.

81. Türkiye Profesyonel Fotbol Takımlarının Müsabaka Hareket Ve Teknik Analizi, Bazı Yabancı Ülkelerle Mukayesesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nurper ÖZBAR
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Ali KIZILET
Kabul Tarihi : 20.08.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, futbolla ilgili uluslararası standartlarla belirlenmiş teknik parametrelerin analizi yapılarak, maçın sonucu ile oyun elementleri arasındaki benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesidir.

Araştırmada; Türkiye profesyonel futbol liglerinde yapılmış olan 6 birinci lig, 3 ikinci lig, 4 üçüncü lig ve 3 yabancı lig takımlarının müsabakaları video kamera aracılığıyla kaydedildi. 90 dakikalık süre içerisinde koordinatif özellikleri değerlendirildi ve kalem kağıt metodu kullanılarak seçilen parametreler kaydedildi. Bu parametreler her bir oyuncu için bir müsabaka esnasında; kazanılan ve kaybedilen ikili mücadeleler, kazanılan ve kaybedilen kayarak müdahaleler, isabetli ve isabetsiz paslar, isabetli ve isabetsiz serbest vuruşlar, sağ ve sol kanat atakları, isabetli ve isabetsiz şutlar ve goller şeklinde incelendi.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS paket programı kullanılarak yapıldı. Türkiye profesyonel futbol 1.,2. ve 3. lig takımları arasındaki farklılığın araştırılması için Anova, farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için Tukey HSD testi uygulandı. Test sonuçlarında seçilen parametreler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (P>0.01).

Türkiye birinci ligi ile aynı kategoride yarışan yabancı takımlar arasındaki farklılığın değerlendirilmesi için Independent 't' testi kullanıldı. Test sonuçlarında seçilen parametreler arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır (P>0.05).

82. Türkiye'de Jokeylik ve Jokeylerin Psiko-Sosyal Açıdan İncelenmesi

Gökhan ÇETİNKAYA
Danışman : Prof. Dr. H.Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 31.10.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada, Türkiye'de çalışan jokeylerm genel meslek yapılarına ve psikososyal özelliklerlile ilişkin varolan durum tespit edilmeye çalışılımştır. İlk bölümde, ülkemizde at yarışları çeşitli yönleriyle mcelenmiş ve jokeylerin meslek özellikleri ele alınmıştır. Uygulama bölümünde ise, önceden geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan 30 soruluk bir anket hazırlamnıştır. Hazırlanan anket, Türkiye

Jokey Kulübü *(TJK)* İstanbul Veliefendi Hipodromu dahilinde, toplam 115 meslek mensubuna yüzyüze uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS (Statistieal Package for Social Sciences) 10.0 programına aktarılınıştır. Frekans dağılımlan, aritmetik ortalama-standart sapma ve Ki-Kare analizleri çıkarılmıştır. Bulgular, tablolar oluşturularak değerlendirilmiştir.

Araştırma grubunun büyük bir çoğunluğunun 21-35 yaş grubunda toplandığı görülmektedir (% 72,3). Meslek mensupları, daha çok Marmara (% 32,2), Güneydoğu Anadolu (% 20,9) ve İç Anadolu (% 20,9) kökenli kişilerden oluşmaktadır. lokeylik mesleğiyle uğraşanların tamamına yakını ilköğretim düzeyinde eğitime sahiptir (% 91,3). lokeylerm % 60'lık kısmı kendlıii orta gelir grubunda değerlendirmiştir. % 43,1'i sigara kullanmazken, aşırı sigara tüketimi olan jokeylerm oram % 13,8'dir. Jokeylerin neredeyse yarısı çeşitli sıklıklarda alkol kullanmaktadır (% 47,7).

Jokeylerin mesleğe başlama yaşı 12,8 olarak bulunmuştur. Meslek eğitimi alma oranı ise % 53,8'dir. Jokeylerin gelir düzeyi arttıkça çalışma saatleri de artmaktadır. On jokeyden yedisi, oynanan bahislerden etkilenmediğlıi söylemektedir. İki jokeyden biri ise yurt dışında yarışıara katılmıştır. Jokeylerm yarısının, kilo problemi nedeniyle hayatı olumsuz etkilenmektedir. % 70,8'i ciddi kazalarla karşılan jokeylerin, % 85'inin herhangi bir sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Ek işi olanların oranı sadece % 7,7'dir. Büyük bir çoğunluk tatil sürelerlinin yeterli bulmamaktadır. lokeylerin meslek seçimlıie etki eden en önemli faktör, aile-akrabalar olarak bulunmuştur. Meslek grubunun % 53,9'u gelecek kaygısı taşıdığını belirtmiştir.

Sonuçlar ışığında problemler belirlenmiş ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

83. Karate Sporu Yapan Çocuklarda (10-12 yaş) Uygulanan Farklı Antrenman Programlarının Dayanıklılığa Etkisinin Değerlendirilmesi

Meral KÜÇÜK
Danışmanı : Yrd.Doç.Ani AGOPYAN
Kabul Tarihi : 06.11.2002
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada, karate sporu yapan çocuklarda uygulanan farklı karate antrenman modellerinin dayanıklılık özelliğinin gelişimine etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada görev alan 60 erkek çocuk iki gruba ayrılmıştır. Kontrol grubunda yer alan 30 çocuğun yaş ortalaması 11.13 ± 0.43 yaş/yıl, boy ortalaması 143.60 ±7.80 cm., kilo ortalaması ise 36.03 ± 9.67 kg. olarak tespit edilmiştir.

Denek grubunda yer alan 30 çocuğun yaş ortalaması 11.13 ± 0.50 yaş/yıl, boy ortalaması 143.23 ± 10.97 cm., kilo ortalaması ise 36.53 ± 7.03 kg. olarak belirlenmiştir. Her iki gruba da uygulanan çalışma ayrı ayrı 12 hafta süresince haftada üç gün ve 60 dakika olacak şekilde yapılmıştır.

Kontrol grubu sadece kata ve kihon tekniklerinin tekrarından oluşan bir karate antrenman programı izlerken; denek grubu aynı tekniklerin aerobik ve anaerobik yüklenme prensiplerine göre düzenlendiği yüklenme ve dinlenmeleri barındıran bir antrenman programını takip etmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmamızın bulgularına göre; 12 haftalık antrenman programı sonrasında son test değerlerine göre, kontrol grubunun ve denek grubunun max. VO_2 değerleri anlamlı olarak artmıştır ($p<0.05$).

Her iki grubun da 12 haftalık antrenman programı sonrasında anaerobik güçleri gelişmiş olmasına rağmen, gruplar arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Denek grubunun ön ve son test değerleri karşılaştırıldığında, max. VO_2 ve anaerobik güç değerlerinde istatistiksel açıdan bir gelişmenin olduğu tespit edilmiştir ($p<0.01$).

Kontrol grubunun ön ve son test değerleri karşılaştırıldığında; max. VO_2'lerinin $p<0.05$ düzeyinde ve anaerobik güç değerlerinin ise $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olarak geliştiği gözlenmiştir.

Sonuçta; yalnızca kata ve kihon tekniklerinin tekrarını içeren karete antrenman programını izleyen kontrol grubunun anaerobik dayanıklılık kapasiteleri denek grubu ile aynı düzeyde gelişirken; karate tekniklerinin, aerobik ve anaerobik antrenman parametrelerine göre düzenlenip uygulandığı antrenman proğramını izleyen denek grubunun aerobik dayanıklılık kapasiteleri, kontrol grubuna göre daha çok gelişmiştir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

84. İstanbul İlinde İki Farklı İlköğretim Okuluna Devam Eden 10-12 Yaş Grubu Öğrenciler Ve Öğretmenlerinin Beslenme Konusundaki Bilgi Ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi

Nesrin (SIĞIRCI) YILMAZ
Danışmanı : Doç.Dr.Sema KUĞUOĞLU
Kabul Tarihi : 03.04.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma; İstanbul ilinde iki farklı ilköğretim okuluna devam eden 10-12 yaş grubu öğrenciler ve öğretmenlerinin beslenme alışkanlıkları ve bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacı ile karşılaştırmalı tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır.

Araştırma evrenini; Kartal ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 51 ilköğretim okulunun 5. sınıf öğrencileri ile sınıf öğretmenleri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklem gurubunu sosyo-ekonomik düzey göz önüne alınarak Kartal merkez ilköğretim okulları arasında kura yöntemi ile seçilen Eczacıbaşı İlköğretim Okulu (1) ile merkez dışındaki okullar arasından kura ile seçilen Beyhan Şenyuva İlköğretim Okuluna (2) 1998-1999 eğitim ve öğretim yılında devam eden toplam 695 5. sınıf öğrencisi ile her ikî okulun sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Ancak araştırmanın yapıldığı zaman diliminde okula devam eden 287 öğrenci ve 11 sınıf öğretmeni örnekleme alınmıştır.

Araştırma verileri "Öğrenciler ve Ailelerinin Tanıtıcı Özellikleri Formu", "Öğrenciler ve Sınıf Öğretmenleri için Beslenme Bilgi Formu", "Sınıf Öğretmenleri İçin Tanıtıcı Özellikler Formu", "Sınıf Öğretmenleri ve Öğrenciler İçin Beslenme Alışkanlıkları Bilgi Formu", "Sosyo-Ekonomik Durum İndeksi" kullanılarak toplanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede ise yüzdelik, standart sapma, ki-kare, student-t testi, Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayısı kullanılmıştır.

1 ve 2 nolu okula devam eden 5. sınıf öğrencileri arasında tanıtıcı özellikler, beslenme bilgi düzeyleri ve beslenme alışkanlıkları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

1 nolu okula devam eden 5. sınıf öğrencilerinin beslenme bilgi düzeylerinin, boy ve tartı ortalamalarının diğer grupta daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İki grup arasında bu değişkenler açısından, 1 nolu okul lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Her iki okula devam eden öğrencilerin beslenme alışkanlıkları arasında istatistiksel açıdan 2 nolu okul lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin en çok atladıkları öğünün kahvaltı olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin beslenme bilgi düzeylerini cinsiyet, doğum yeri, baba mesleği ve kardeş sayısının etkilediği tespit edilmiştir.

Öğrenciler ve öğretmenlerinin bilgi puan ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak öğretmenler lehine anlamlı bulunmuştur.

Sonuç olarak; öğrencilerin beslenme bilgi ve alışkanlıklarını büyük ölçüde sosyoekonomik düzeyin etkilediği görülmüştür.

85. Hemşirelerde Sigara İçmeyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Özlem ALTINBAŞ
Danışman : Doç.Dr.Nermin OLGUN
Kabul Tarihi : 12.02.2002
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma sigaranın sağlığa verdiği zararları bilen, sağlık çalışanları içinde önemli bir grubu teşkil eden hemşirelerde sigara içmeyi etkileyen faktörleri, sigara içme sıklığını, başlama nedenlerini, halen içme nedenlerini, sigarayı bırakma ve içmerne konusundaki yaklaşımlarını incelemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı ve karşılaştırmalıbir çalışmadır.

Araştırmada; Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık personeline yönelik araştırmalarda kullanılmasını önerdiği standart formun Türkiye özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış anket formu ve bu formun uzman görüşünden geçirilmiş şeklinden yararlanılmıştır.

Araştırma İstanbul ilinde Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan tam teşekküllü üniversite; SSK, Devlet ve Özel hastanelerin yatak kapasiteleri en büyük olanlardan basit rastgele yöntemle seçilerek yapılmıştır. Evrende 6496 hemşire bulunmakta, örneklemi ise 736 hemşire oluşturmaktadır.

Elde edilen veriler yüzdelik hesaplama, ki kare yöntemi ve tek yönlü varyans analizi ile bilgisayar kullanarak SPSS programı ile yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmaya katılan hemşirelerin %50. ı 'inin sigara içtiği ailelerinin ise % 74.8'inin sigara kullandığı bulunmuştur.

Sigara içmeyenıerin %48.3 'ünün sağlığı koruma nedeniyle kullanmadıkları saptanmıştır. Sigara kullananların %40.6'sının özenti ve hoşlanma nedeniyle sigaraya başladıkları, alışkanlık nedeniyle içmeye devam ettikleri görülmüştür. Çalışma koşullarının sigara içmeyi etkilediği bulunmuştur. Bırakanların ise hastalıktan dolayı sigarayıbıraktıkları ve stres anında tekrar başlamayı düşündükleri saptanmıştır.

Çalışmanın sonucunda sigara içenlerin fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Sigara içmeyi etkileyen faktörlerin, aile çevre ve çalışma koşulları olduğu saptanmıştır. Sigara içme ile yaş ve eğitim durumu arasında istatistikselolarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<O.O5$). Yine kanuni düzenlemeler ve sigarayla ilgili tutum ve davranışların birçoğu ile sigara içme durumu arasında istatistikselolarak anlamlı fark bulunmuştur.

86. Nöromüsküler Hastalıklı Çocukların Evde Bakım Gereksinimleri, Ailelerin Evde Bakımda Yaşadığı Güçlükler Ve Olanakları

Sevda ÖZDİNÇER
Danışmanı : Doç.Dr.Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 20.03.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Nöromüsküler hastalıkların kesin tedavisi olmadığından bakımdaki temel yaklaşım; etkili bir şekilde evde sürdürülen bakımla, hasta ve ailelerinin hastalığa eşlik eden değişik problemlerin üstesinden gelerek bağımsızlık düzeylerinin ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesidir.

Bu çalışma, nöromüsküler hastalıklı çocukların evde bakım gereksinimleri ile ailelerin çocuğun bakımında yaşadıkları güçlükleri ve olanaklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı Nöromüsküler Hastalıklar Polikliniği ve Türkiye Kas Hastalıkları Derneği İstanbul Şubesinde 4-18 yaş arasındaki 103 nörümüsküler hastalıklı çocuğun aileleri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından literatür bilgilerinden yararlanılarak hazırlanan soru formu kullanılmıştır. Bu soru formu çocuk ve ailelerin tanıtıcı özellikleri ile nöromüsküler hastalıklı çocuğun evde bakım

gereksinimleri ve ailelerin evde bakıma yönelik yaşadığı güçlüklerle olanaklarına ilişkin bilgilerden oluşmaktadır.

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows ve EpiInfo paket programlarından yararlanılmış; yüzdelik dağılımlar, ki-kare (Pearson, Fisher) ve kolmogorov-smirnov z testleri kullanılmıştır.

Ailelerin %17.5'inin birden fazla nöromüsküler hastalıklı çocuğu olduğu, %57.3'ünün ekonomik güçlük yaşadığı ve yeterli destek kaynaklarının olmadığı (%61) saptanmıştır. Çocukların çoğunluğunun (%68.9) alt ve üst ekstremitelerini kullanamadığı; bağımlılık durumunun yaş ve hastalık süresi ile birlikte arttığı belirlenmiştir. Çocuklardan %46.6'sı tekerlekli sandalye ya da ortez kullanmakta ve bunların yarıdan fazlasının ailesi çocuğun ağırlığı, araç kullanmak istememesi nedeniyle güçlük yaşamaktadır. Yine çocuklardan %68'ine (N=70) evde fizik tedavi uygulanmakta bu sorumluluk çoğunlukla (N=46) annelere düşmekte, annelerin çoğu bu konuda güçlük yaşamaktadır. Çocuğun hastalığı nedeni ile yaşadığı öfke, depresif eğilim ve mutsuzluğunun ailelerin çoğunluğunda güçlük yarattığı belirlenmiştir. Çocuğun sözel ifadelerinin anlaşılma güçlüğü, sosyal çevre ile iletişim / etkileşim ve sosyal faaliyetlere ve ortamlara katılma zorluğundan dolayı ailelerin güçlük yaşadığı tespit edilmiştir. Söz konusu güçlükler nedeni ile aileler depresif şikayetler (%87.6), fiziksel şikayetler (%85.4), yorgunluk (%73), sosyal izolasyon (%70.8), öfke / ajitasyon (%62.9) yaşamakta ve desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Ailelerden yalnızca %1.9'unun kronik hastalığın keder süreci basamaklarından kabullenme aşamasına ulaşabildiği belirlenmiştir.

Ailelerin en çok duygusal rahatlamayı sağlayıcı başetme yöntemlerinden yararlandıkları, profesyonel desteğin çok yetersiz (%27) olduğu belirlenmiştir.

Hemşirenin de bulunduğu bir ekip tarafından yalnızca çocuk değil aileyi de içeren bütüncül bir evde bakım yaklaşımının uygulanması gerektiği ve bu yaklaşımın ailelerin yaşadığı güçlüklerin azaltılmasını ve uyum süreci basamaklarında kolay ilerlemelerini sağlayabileceği sonucuna varılmıştır.

87. Antiaritmik İlaçların Etkilerinin İzlenmesinde Hemşirenin Rolü

Gamze TEMİZ
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Sezgi Çınar MENTEŞ
Kabul Tarihi : 13.05.2002
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Kardiyak ritm bozukluğu nedeniyle hastaneye yatan ve antiaritmik ilaç tedavisi uygulanan olgularda, antiaritmik ilaçların etki ve yan etkilerinin izlenmesi amacı ile planlanmış olan bu araştırma Haziran 2000 - Ocak 2001 tarihleri arasında

İstanbul Kardiyoloji Enstitüsü, İstanbul Memorial Hastanesi ve International Hospital'da yapılmıştır. Örneklem grubu kardiyak ritm bozukluğu olan, antiaritmik ilaç kullanılan 100 hastadan oluşmuştur.

Veriler, kardiyak ritm bozukluğu olan hastalar ile görüşülerek ritm takibi içeren ve sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla 31 sorudan oluşan ön bilgi formunun doldurulmasıyla elde edilmiştir (Ek 1).

Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS (statistical pachage of social sciena) paket programı kullanılmış olup verilerin arasındaki ilişki ki kare, tek yönlü varyans analizi, student t testi, kruskal-wallis tek yönlü varyans analizi, pearson korelasyon analizi ile belirlenmiştir.

Araştırma sonunda kardiyak ritm bozukluğu olan 100 hastanın % 90'ının ritmi normal sinüs ritmine dönmüştür. Hastaların ritminin sinüse dönmesinde sosyodemografik özelliklerin etken olmadığı saptanmıştır. Normal sinüs ritmine dönen 90 kişinin % 55.5'inin 1- 48 saat arasında, % 44.5'nin ise 49 saatin üstünde döndüğü saptanmıştır. Araştırma sonunda antiaritmik ilaç gruplarından Diltizemi kullanan toplam % 21 hastadan % 17'si sinüs ritmine dönmüş, % 4'nün ise dönmediği saptanmıştır. Aynı şekilde Rytmonormu kullanan toplam % 22 hastadan % 20'si sinüs ritmine dönmüş, % 2'si dönmemiştir. Cordarone kullanan % 44 hastanın % 41'i sinüs ritmine dönmüş, % 3'ü dönmemiştir. Aritmal kullanan % 13 hastadan % 12'si sinüs ritmine dönmüştür. Normal sinüs ritmine dönmesinde ilaçların dozları da etken olmuştur.

Ritm bozukluğu atriyal fibrilasyon olan toplam % 62 hastanın % 56'sı antiaritmik bir ilaç kullanılarak sinüs ritmine döndürülmüştür. Ritmi ventriküler fibrilasyon, ventriküler taşikardi ve sinüs taşikardisi olan toplam % 14 hastanın % 13'ü antiaritmik bir ilaçla sinüse dönmüş, % 1'i ise tedaviye rağmen sinüse dönmemiştir. Subraventriküler taşikardisi olan % 9 hastanın % 7'si sinüse dönmüş, % 2'si ise dönmemiştir. Aynı şekilde ventriküler erken atımı olan % 15 hastadan % 14'ü antiaritmik bir ilaçla sinüs ritmine dönmüş, % 1'i ise tedaviye rağmen sinüs ritmine dönmemiştir. Atriyal fibrilasyonu olan hastalarda senkop geçirme oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır (X^2= 2.593, $p<0.05$).

Araştırma sonunda, hastaların % 90'ının kardiyak ritm bozukluğunun antiaritmik ilaçlarla düzeldiği ve aritmi komplikasyonları yönünden daha sıkı hemşirelik takibi yapılması gerektiği belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

88. Klimakterik Dönemde Vazomotor Bozukluklar Ve Cinsel İşlemleri İle İlgili Yakınmalarda Hemşirelik Danışmanlığının Etkisi

Nevin ALTINSOY
Danışman : Prof. Dr. Hediye ARSLAN
Kabul Tarihi : 21.06.2002
Doğum Ve Kadın Hast. Hemşireliği Anabilim Dalı

Çalışmamız, klimakteriumda sık görülen yakınmaları saptamak, bunlarla başa çıkmak için eğitim vermek ve danışmanlık yapmak üzere planlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde ve 29 Mayıs Hastanesi'nde yapılmıştır.Araştırmaların örnekleri bu hastanelerin Kadın-Doğum Polikliniklerine başvuran 40-65 yaş arası 300 kadın oluşturmuştur.

Çalışmamıza katılan kadınlara görüşme formu, MYTL, MİTÖ uygulanmıştır ve bunların sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Bu veriler doğrultusunda cinsel sorunları ve vazomotor semptomlar görülen olgular eğitime çağırılmıştır.Üç aşamadan oluşan eğitimde olguların, bu semptomlar konusunda bilgilerini sınamak için, ön test ve son test uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar yüzdelik Chi-Square, T Testi, Mc NemarTesti ile değerlendirilmiştir.

Kadınların en sık görülen semptomlar, vazomotor semptomlar (%58) ve cinsel sorunlar (%52,3) olarak bulgulanmıştır. MİTÖ uygulandığında kadınların menopozu %53'ü olumsuz, %47'si olumlu karşılandıkları saptanmıştır. Yakınmaları olan kadınlara eğitimler sonucunda bilgi ve davranış değişiklikleri gözlenmiştir.

Bugünün ortamında menopozun yaşlanmak değil olgunlaşma ve deneyimli olma anlamına geldiğini hayatın yeni bir döneminin başladığını ve bu dönemdeki fizyolojik olayları kendisine açıklamak, yanlış kavramların düzeltilmesi ve korkuların giderilmesi, eğitim ve danışmanlık yaparak kadınların yaşamının büyük bir bölümü (30 yıl) kaliteli geçirmesine katkı sağlayabilecek en önemli sağlık ekibi üyesi hemşirelerdir. Bu alanda uzman hemşireler yetiştirilmelidir.

89. Kanserli Bireylerde Ağrı ve Ağrı ile Başetme Yöntemlerinin Değerlendirilmesi

Fisun AFŞAR
Danışman : Doç.Dr.Rukiye KAYAPINAR
Kabul Tarihi : 22.07.002
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Amaç: Kanserli bireylerde ağrının değerlendirilmesi ve ağrıya yönelik başetme yöntemlerinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma kanserli bireylerde ağrının değerlendirilmesi ve ağrıya yönelik başetme yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 1 Nisan - 1 Haziran 2001 tarihleri arasında İstanbul-Lütfü Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tedavi gören ve araştırmayı kabul eden 112 kanserli birey oluşturmuştur. Araştırma verileri bilgi formu ile ağrı tanılama ve başetme yöntemlerini değerlendirme formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin yorumlanmasında; yüzdelik dağılımlar, ki-kare, t testi, varyans analizi ve pearson korelasyon testi kullanılmıştır.

Bulgular: Olgularımızın %55.4'ü erkek ve %78.6'sının gelir düzeyi yetersiz olup; %31.3' ü akciğer kanseri, büyük çoğunluğu (%76) 0-1 yıldır kanserli ve %42.9' unun metastazı bulunmaktadır. Olguların ağrıları büyük oranda gövdede (%63.4) toplanmakta, %20.5'i ağrıyı yanıcı olarak nitelendirmekte, %67'sinin ağrısı stresle artmakta, %92'sinin analjezikle azalmakta ve en fazla fiziksel aktivitede azalma (%73.2) ağrıya eşlik etmektedir. Kabul edilebilir ağrı şiddeti ($p<0.05$) ve ağrının sözel ifadesinde ($p<0.05$) erkeklerin, duygusal ifadesinde ($p<0.05$) ise kadınların lehine olacak şekilde iki cins arasında fark bululmakta; kadınlarda bulantı-kusma ($p<0.05$) ve iştahsızlık ($p<0.05$) ağrıya daha fazla eşlik etmektedir. Ağrının en kötü ($p<0.05$) ve en az ($p<0.01$) zamandaki şiddeti ile sürekli ağrı ($p<0.001$) geliri giderini karşılayan grupta daha azdır ve bu grup ağrıyla başetmede dikkati başka yöne çekmeyi ($p<0.05$) daha fazla kullanmaktadır; geliri giderini karşılamayan bireylerde ise irritabilite ($p<0.05$) ve ağlama ($p<0.05$) ağrıya daha fazla eşlik etmektedir. Metastazı olanlarda ağrının şu andaki ($p<0.01$), en kötü ($p<0.05$) ve en az ($p<0.01$) zamandaki şiddeti daha fazladır ve sosyal aktivitede azalma ($p<0.05$) ağrıya daha fazla eşlik etmektedir. Ayaktan kemoterapi görenlerde oturma ($p<0.05$) ağrıyı beklenenden daha fazla arttırmakta; masaj ($p<0.05$), hareket ($p<0.05$) ve ortam değişikliği ($p<0.001$) beklenenden daha fazla azaltmaktadır. Hastanede yatan bireyler ağrıyla başetmede daha fazla analjezik kullanmakta ($p<0.05$), daha fazla yatıp/dinlenmekte ($p<0.05$) ve bu grupta sosyal aktivitede azalma ($p<0.01$) ağrıya daha fazla eşlik etmektedir.

Sonuç ve Öneriler: Etkili ağrı yönetiminde kanserli bireylerle çalışan sağlık ekibine rehber olacağı düşünüldüğünden, kanser ağrısının hemşireler tarafından düzenli olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

90. Okul Sağlığı Hemşireliğinin Durumu Ve İşlevsel Boyutu

Serap BULDUK
Danışmanı : Prof.Dr.Hatice PEK
Kabuş Tarihi : 29.07.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Çocukların ve gençlerin entelektüel potansiyellerini kullanarak bireysel yeteneklerini arttırmak, fiziksel, sosyal, kişisel ve emosyonel büyümelerini etkilemek için çalışan okul hemşireleri gelişmiş ülkelerde önemli sorumluluklar üstlenmiş ve kilit insan gücü olarak kabul edilmiştir. Ülkemizde ise okul hemşirelerinin profesyonel rol ve işlevlerini geliştirecek ve okul sağlığı hemşireliği hizmetlerinin kurumsallaşmasını sağlayacak programlar henüz geliştirilmemiştir.

Bu çalışma; okul sağlığı hemşirelerinin uyguladıkları rolleri ve fonksiyonları belirlemek, etkileyen faktörlerle ilişkisini incelemek ve Türkiye'de okul sağlığı hemşireliği uygulama standartlarının gelişimine katkı sağlayacak temel verileri elde etmek amacıyla, tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini İstanbul İli bölgesinde Mili Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul hemşiresi bulunan 131 okulun 104 okul hemşiresi oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacının literatür bilgisi ve uzman görüşüne dayanarak hazırladığı; 62 fonksiyondan oluşan "Okul Sağlığı Hemşireliği Uygulamalarını Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Uygulama formunun güvenirlilik katsayısını belirlemek için Spearman's Korelasyon testi kullanılmıştır. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ve uygulama düzeyleri; yüzdelik, ortalama ve standart sapma ile değerlendirilmiştir. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile uygulama düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi, gruplar arasında fark bulunduğunda farklılığı hangi grubun oluşturduğunu incelemek amacı ile Tukey ve LSD testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak araştırma grubundaki hemşirelerin en çok danışmanlık rollerini yaptıkları, araştırıcı rolleri ile ilgili fonksiyonlarını en az sergiledikleri bulunmuştur. Hemşirelerin yaşlarının, okul sağlığı alanında çalışma sürelerinin, iş tanımlarının, görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi, bilgi ve uygulama yeterliliğinin değerlendirilmesi durumlarının, okul sağlığı ile ilgili etkinliklere katılmalarının ve okul sağlık servisi olanaklarının rollerinin yapılma düzeylerini etkilediği bulunmuştur.

91. Hemodiyaliz Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin Hepatit C Virüsünün Bulaşma ve Korunma Yolları Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi

Havva SERT
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Sezgi ÇINAR
Kabuş Tarihi : 29.07.2002
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma hemodiyaliz (HD) ünitelerinde çalışan hemşirelerin HCV'nin bulaşma ve korunma yolları hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla planlanan tanımlayıcı analitik bir araştırmadır.

Araştırma 1 Mart 2001 – 30 Ocak 2002 tarihleri arasında İstanbul il sınırları içerisinde yer alan ve araştırmayı kabul eden İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi, Marmara Üniversitesi Hastanesi, Haydarpaşa Numune Hastanesi, Göztepe SSK Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Samatya SSK Eğitim ve Araştırma Hastanesi diyaliz üniteleri ile 7 özel diyaliz merkezinde çalışan ve ulaşılabilen toplam 119 hemodiyaliz hemşiresi ile yapılmıştır.

Veriler; araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak geliştirilen 30 sorudan oluşan sorgu formu aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizi bilgisayarda SPSS paket programı ile uzmanlar tarafından ki – kare, student t testi,, tek yönlü varyans analizi ve fishers kesin ki-kare testi kullanılarak yapılmıştır.

HD hemşirelerinin HCV enfeksiyonu bilgi düzeyleri açısından medeni durum, öğrenim durumları, eğitim durumları ve HD ünitesinde çalışma yılı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamasına rağmen ($p>0.05$) yaş grubu ve hemşire olarak çalışma yılı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

HD hemşirelerinin ellerine HCV pozitif olan hasta iğnesi batma durumuna göre yaş grupları ve hemşire olarak çalışma yılı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Eline HCV pozitif olan hasta iğnesi batması açısından viral hepatit geçirme, HCV enfeksiyonu tetkiki yaptırmaları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken ($p>0.05$), eline iğne batması sonrası yapılan işlemlerde iğne batan ve batmayan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.01$).

Sonuç omlarak HD hemşirelerinin HCV'nin bulaşma ve korunma yolları hakkındaki bilgi düzeylerinin yeterli olduğu saptanmıştır.

92. Osmangazi Üniversitesi Eğitim Uygulama Ve Araştırma Hastanesinde Yatan Erişkin Hastaların Hasta Haklarından Yararlanma Durumları Ve Hemşirelerin Hasta Haklarına İlişkin Görüşleri

Hülya YILMAZ
Danışmanı : Doç.Dr.Şule Ecevit ALPAR
KabulTarihi : 30.07.2002
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Bu tanımlayıcı çalışmanın amacı, Osmangazi Üniversitesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde yatan erişkin hastaların hasta haklarından yararlanma

durumlarını ve o hastanede çalışan hemşirelerin hasta haklarına ilişkin görüşlerini araştırmaktır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu araştırma, Eskişehir ilinde Osmangazi Üniversitesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nin İç Hastalıkları ve Cerrahi kliniklerinde yatan, 300 erişkin hasta ve 110 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Mayıs – Ağustos 2001 tarihleri arasında veri toplanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen, hasta haklarına ilişkin literatür bilgileri ışığında, hastalara ve hemşirelere yönelik olarak hazırlanan, iki ayrı anket formu kullanılmıştır.

Anket formları, araştırmacı tarafından, hasta ve hemşirelerle tek tek görüşülerek doldurulmuştur.

Verilerin değerlendirilmesinde, yüzde dağılımları ve SPSS for Windows ki-kare test programı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, hastaların %75.7'sinin (n=227) haklarını bilmediği, haklarını bilen hastaların haklarını bulundukları sağlık kuruluşundaki afişlerden, sağlık personelinden ve kitle iletişim araçlarından öğrendiği,

Hastaların %94.3'ünün (n=280) ilgili ve saygılı bakım alma, %83.6'sının (n=249) bilgilendirilmiş onamın alınması, %93.3'ünün (n=278) mahremiyetin korunması, %91.2'sinin (n=268) kayıtların incelenmesi, %92.3'ünün (n=277) ziyaretçi kabul etme, %95.3'ünün (n=286) dini inancıyla ilgili isteklerini gerçekleştirebilme, %48.7'sinin (n=146) sağlık kuruluşunu seçme, %45.3'ünün (n=136) hekimini seçme haklarından yararlandıkları, %83.7'sinin (n=251) hemşiresini tanıma, %61.3'ünün (n=184) bulundukları sağlık kuruluşu / servisin kural ve uygulamalarını bilme hakkı gibi haklardan, hastaların bilgi talep etmemesi, sağlık personelinin de ihmal etmesi nedeniyle yararlanamadıkları belirlenmiştir.

Hemşirelerin %97.3'ünün (n=107) hasta haklarının varlığını kabul ettikleri, %53.6'sının (n=59) hasta haklarına ilişkin bilgilerini yeterli bulduğu, %78.2'sinin (n=86) hastaların haklarından yeterince yararlanmadığını düşündüğü belirlenmiştir.

Hemşirelerin kendilerini hastalarına tanıtması ile hastaların bakımları ile ilgilenen hemşireleri tanımaları arasında çok ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hastaların ve hemşirelerin kliniğe yatan hastalara bulundukları hastane/servisin kural ve uygulamaları hakkında bilgi verilmesi durumuna ilişkin görüşleri arasında çok ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Hastaların ve hemşirelerin hastanın mahremiyetinin korunmasına ilişkin görüşleri arasında ileri düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bulgular doğrultusunda, hastaların haklarından daha iyi yararlanabilmeleri ve hemşirelerin kendilerini hasta hakları konusunda geliştirebilmelerinin sağlanması amacıyla öneriler getirilmiştir.

93. Gebelikte Konstipasyonun Değerlendirilmesi

Gaye GÜNDÜZ
Danışman : Doç.Dr.Nurdan DEMİRCİ
Kabul Tarihi :13.08.2002
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Gebelik kadın için doğal fizyolojik bir olaydır. Gebelik döneminde tüm vücutta olduğu gibi gastrointestinal sistemde de bazı değişiklikler olur. En önemli değişme; progesteron hormonunun artmasına bağlı olarak ortaya çıkan genel düz kas gevşemesidir. Bu durum bağırsaklarda motiliteyi azaltarak, kolonda besinlerden su absorbsiyonunu arttırır. Gebeliğin ilerlemesi ile büyüyen fetüs ve uterus; intraabdominal basıncı arttırmakta ve defekasyonu zorlaştırmaktadır. Gebelikte alınan demir preparatları da defekasyonun zorlu olmasına yol açmaktadır. Bu nedenlerle konstipasyon, özellikle gebeliğin son trimasterinde sık karşılaşılan ve gebeyi rahatsız eden bir durumdur.

Araştırmamız, gebelikteki konstipasyonun ne ölçülerde olduğunu; konstipasyonun gebelik, travay ve doğum sonrasındaki etkilerini saptamak, gebelikte konstipasyonu tanılama ölçeğinin geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve prospektif olarak planlanmıştır.

Araştırmamızın evrenini SSK Bakırköy Doğumevi Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Hastanesi'ne 01.07.2001- 01.09.2001 tarihleri arasında başvuran, 18-35 yaşları arasında olan, 28.gestasyon haftasında veya daha ileri gebeliği olan, çoğul gebeliği olmayan, önemli bir sağlık sorunu olmayan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 150 gebe kadın oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında; literatür bilgisine dayanılarak araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu ve konstipasyon durumunu belirlemek için Gebelikte Konstipasyonu Tanılama Ölçeği (GKTÖ) kullanılmış, GKTÖ'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapışmıştır.

Veriler; yüzdelik, ortalama, standart sapma, Cronbach (α) tutarlılık katsayıları, test- retest korelasyonları, pearson korelasyon dağılımı, t testi ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmamızdaki olguların; prenatal dönemde "problem yok/çok az problem" grubundaki %51.3 (n=77) oranının, postpartum dönemde %39.3 (n=59)' e düştüğü; prenatal dönemde "biraz ciddi problem/ciddi problem" grubundaki %2.8 (n=4) oranının, postpartum dönemde %16.8 (n=25)' e yükseldiği saptanmıştır.

Sonuç olarak; gebelik döneminde özellikle gebeliğin III. trimasterinde konstipasyonun sık karşılaşılan ve gebeleri rahatsız eden bir durum olduğu; GKTÖ'nin konstipasyonu tanılamada güvenilir bir araç olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

94. Huzurevlerinde Yaşayan Yaşlı Bireylerde Öz Bakım Gücünün Yaşam Doyumlarına Etkilerinin İncelenmesi

Ezgi BAKIŞ
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Sezgi ÇINAR
Kabul Tarihi : 04.10.2002
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin öz-bakım gücünün yaşam doyumlarına etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin 173'ü kadın, 167'si erkek olmak üzere toplam 340 kişiden oluşmaktadır.

Araştırmanın verilerini toplamak için bir sorgulama formu ile öz-bakım gücü ve yaşam doyumu ölçeği kullanılmıştır. Öz – bakım gücü ölçeği Kearney ve Fleischer tarafından geliştirilmiş, Nahcıvan tarafından geçerlik, güvenirliği yapılmıştır. Yaşam doyumu ölçeği Neugarten tarafından geliştirilmiş, Karataş tarafından geçerlik, güvenirliği yapılmıştır.

Araştırma verileri bilgisayar yoluyla, iki grup karşılaştırılmasında student-t testi, Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grup kıyaslamalarında ise tek yönlü varyans analizi (Post-Hoc-Dunn's) ve Kruskall Wallis kullanılarak değerlendirilmiştir. Öz-bakım ile yaşam kalitesi arasındaki ilişki Pearson's Korelasyon Testi ile incelenmiştir.

Araştırma sonucunda; öz-bakım gücünün 55-64 yaş grubunda, evli olanlarda, memurlarda, üniversite mezunlarında, ziyaretçisi gelenlerde, günlük işlerde başkalarına bağımlılık duymayanlarda yüksek bulunmuştur. Yaşam doyumu, erkeklerde, 55-64 yaş grubunda, emeklilerde, evli olanlarda, lise ve üniversite mezunlarında, ziyaretçisi gelenlerde, hipertansiyon diyeti kullananlarda yüksek bulunmuştur.

Yaşlı bireylerin öz-bakım gücü ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde güçlü bir ilişkinin olduğu saptanmıştır (r:0.839, p<0.001). Buna göre, öz-bakım gücü yükseldikçe yaşam doyumu da yükselmektedir.

95. Yoğun Bakım Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin Ölüme İlişkin Duygu Ve Düşüncelerinin Belirlenmesi

Nurcan KARA
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Özlem IŞIL
Kabul Tarihi : 08.10.2002
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, Y.B.Ü.'de çalışan hemşirelerin, ölüme ilişkin duygu ve düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak Mart-Ağustos 2001 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini,bu tarihler arasında reanimasyon, kardiyoloji, çocuk sağlığı, göğüs kalp damar cerrahisi, nöroşirurji, nöroloji, ortopedi, transplantasyon, acil cerrahi Y.B.Ü.'lerinde çalışan 120 hemşire oluşturmuştur. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan 105 hemşire, örneklem olarak alınmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan, hemşirelerin demografik özellikleri ile ölüme ilişkin duygu ve düşüncelerini öğrenmeye yönelik " Anket Formu", Templer ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Yaparel ve Yıldız tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Ölüme İlişkin Depresyon Ölçeği " kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, bilgisayar kullanılarak, yüzdeleme, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), sutudent t testi, ki kare testi, Fisher's Exact testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak: Y.B.Ü.'sinde çalışan hemşireler, ölüm olayını sık yaşamaktadırlar. Hemşireler, meslek eğitimleri sırasında ve sonrasında ölüm ve ölüme ilişkin duyguları ile baş etme ile ilgili, yeterli eğitimi alamamışlardır. Ö.İ.D.Ö. puanları ile hemşirelerin, yakın zamanda sevdiği bir kişinin kaybını yaşama durumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Hemşirelerin ölüme ilişkin duygu ve düşünceleri ile başa çıkmada yeterlilik durumları ile, Ö.İ.D.Ö. puanları arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda bulgular tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

96. Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklara İlişkin Bilgileri ve Hastalıklardan Korunmaya Yönelik Uygulamalar

Kıymet YEŞİLÇİÇEK
Danışmanı : Prof.Dr.Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 11.10.2002
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, Trabzon İlinde yaşayan kadınların cinsel yolla bulaşan hastalıklardan (CYBH) AIDS, genital herpes, sifiliz, gonore ve hepatit B konularındaki bilgilerini ve korunmaya yönelik uygulamalarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma, Trabzon Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi Jinekoloji II polikliniğine, jinekolojik yakınmalar ile başvuran 325 hasta üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak; kadınların tanımlayıcı bilgileri, CYBH'ın (AIDS, genital herpes, sifiliz, gonore, hepatit B) bulaşıcı olup olmadıkları, bulaşma yolları, belirtileri ile bu hastalıkların aşılarının ve öldürücü birer hastalık olup olmadıkları ile ilgili soruların yanında CYBH'dan korunmaya yönelik genel bilgi ve uygulamalarına ilişkin açık uçlu soruların yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu anket formları, 20 Ekim 2001-30 Ocak 2002 tarihleri arasında haftanın 3 günü 8.00-16.00 saatleri arasında kadınlarla ortalama 15-20 dakika tek tek görüşülerek uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 7.5 paket programında yüzdelikler ve ki-kare önemlilik testleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; kadınların çoğunluğunun CYBH'dan en fazla AIDS'i bildikleri (%81.5), bunun yanında diğer CYBH'ı daha az oranlarda bildikleri, CYBH'ın belirtileri, bulaşma ve korunma yolları hakkındaki bilgi düzeylerinin düşük olduğu, CYBH açısın dan risk gruplarını yeterince bilmedikleri ve kendilerini risk grubu olarak algılamadıkları, CYBH'dan korunmak için prezervatifin önemini bilmelerinin yanında (%63.7), kendilerini korumak amacıyla oldukça az kişinin (%22.7) kullandığı belirlenmiştir.

Bunun yanında kadınların, CYBH'dan aldıkları bilgi puan ortalamalarının oldukça düşük olduğu (13.1) tespit edilmiştir. Ayrıca kadınların yaşları, eğitim ve mesleki durumları, eşlerinin eğitim ve mesleki durumları, sosyal güvencelerinin olması ve yaşadıkları yerin, bilgi puanı üzerindeki etkisi araştırılmış ve bunlar arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$).

97. Koah'lı Hastalarda Tedaviyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nermin ACAR
Danışman : Doç.Dr.Nermin OLGUN
Kabul Tarihi : 14.10.2002
İç Hastalıkları A.B.D.

Bu çalışma, KOAH'lı olguların hastalık ile ilgili tutumlarını incelemek amacıyla tanımlayıcı ve analitik olarak yapılmıştır. Bireylerin KOAH ile ilgili durum ve davranışlarını, tedaviyi etkileyen faktörleri belirleyerek bakım politikalarını oluşturmaya katkı sağlamaktır.

Araştırmada veriler; 37 sorudan oluşan bir soru formu kullanarak elde edilmiştir (Ek. 1). Soru formu araştırmacı tarafından, literatür ve danışman eşliğinde hazırlanmıştır.

Araştırma İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan tam teşekküllü Devlet, Üniversite ve SSK hastanelerinde yatan KOAH hasta sayısı fazla olan ve spesifik KOAH tedavisi verenlerden seçilerek yapılmıştır.

Elde edilen veriler yüzdelik hesaplama ve ki kare ($\chi 2$) yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Evrende 730 hasta bulunmakta, örneklemi ise 110 hasta oluşturmaktadır.

Hastaların %50.9'u erkek, %86.4 45 yaş üstü, %32.7'si ilkokul mezunu ve %64.5'inin gelir durumu yetersizdir.

Çalışma koşullarının, sigara kullanımı, yaşanılan ortam ve yaşama alışkanlıklarının KOAH'ın oluşumunda ve tedavisinde etkili olduğu bulunmuştur. Hastalık durumunda düzenli ilaç kullanımı ve düzenli sağlık kontrollerinin yaptırılmasının tedavi sürecini kısaltarak başarı oranını arttırdığı belirlenmiştir.

Meslek, sigara kullanımı, oturulan konut tipi, konutta rutubet bulunması, yeterli ve dengeli beslenme, günlük uyku süreleri ve uygun fiziksel aktivitede bulunma durumlarının tedavi sürecinde etkili olduğu bulunmuştur.

Hastaların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve medeni durumları ile düzenli sağlık kontrolleri yaptırma alışkanlıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), KOAH'ı etkileyen faktörler hakkındaki bilgi durumları ile anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Hastaların ilaçlarını düzenli kullanma durumlarının kadınlarda erkeklere göre daha iyi olduğu belirlenmiştir ($p < 0.001$).

98. Sezaryen Ve Normal Spontan Doğum Yapan Annelerde Emzirmenin Değerlendirilerek Karşılaştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Havva ÇAKMAK
Danışman : Sema KUĞUOĞLU
Kabul Tarihi : 23.10.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, sezaryen (S/C) ve normal spontan doğum (NSD) yapan anneler de emzirmenin değerlendirilerek karşılaştırılması amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini; İstanbul ili Özel Acıbadem Hastanesi Kadın -Doğum Bölümünde, bir yılda doğum yapan,sağlıklı yenidoğana sahip,tüm anneler ve bebekleri oluşturmuştur.

Araştırma örneklemine; 04 Mart 2001-26 Eylül 2001 tarihleri arasında,doğum yapmış sağlıklı yenidoğana sahip,araştırmaya katılmaya istekli,S/C doğum yapan 118 ve NSD yapan 82 anne ve bebeği alınmıştır.

Araştırma verileri,literatür bilgisinden yararlanılarak hazırlanan "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve " Emzirme Değerlendirme Sistemi (LATCH) " kullanılarak elde edilmiştir.

Verilerin analizinde, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede yüzdelik, ortalama, standart sapma, ki-kare (Pearson,Fisher), student's- t testi, mann-whitney test,tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve tekrarlı ölçümlerde tek yönlü varyans analizi (benfernoni) kullanılmıştır.

S/C ve NSD yapan anneler arasında demografik özellikler, obstetrik özellikler, bebeğin cinsiyeti ve emzirme konusunda bilgi alma durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Annelerin emzirme deneyimi,emzirme bilgisi ve sağlık personelinden bilgi alma durumları ile LATCH Puanlama Sisteminden alınan emzirme puanları karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

S/C ve NSD yapan annelerin, bebeklerini ilk kez kucağa alma ve emzirme zamanları açısından normal doğum yapan anneler lehine istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Bebeklerin ilk kez kucağa alınma ve emzirilme zamanları ile LATCH Puanlama Sisteminden alınan emzirme puanları karşılaştırıldığında da aralarında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

LATCH Puanlama Sistemine göre, S/C doğum yapan annelerin birinci emzirmeden aldıkları toplam puan ortalaması 6.27 iken üçüncü emzirme için 8.81, NSD yapan annelerin birinci emzirmeden aldıkları toplam puan ortalaması 7.46, üçüncü emzirme için 9.70 dir. Annelerin emzirme toplam puan ortalamalarının emzirme sayısı arttıkça arttığı görülmüştür.

LATCH Puanlama Sistemine göre, S/C ve NSD yapan annelerin birinci, ikinci ve üçüncü emzirme toplam puan ortalamaları arasında NSD yapan anneler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Sonuç olarak; doğum şeklinin doğum sonrası dönemde emzirmeyi etkilediği, S/C doğum yapan annelerin NSD yapan annelere göre emzirmede destek ve yardım gereksiniminin daha fazla olduğu görülmüştür.

99. Hemşirelerin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi

Şeila AYAZ
Danışman : Yrd.Doç.Dr.Aynur Dinç SEVER
Kabul Tarihi : 31.10.2002
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma hemşirelerin, benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak Nisan-Mayıs 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini; bu tarihler arasında İstanbul'da bulunan özel bir hastanede çalışan 130 hemşire oluşturmuştur. Çalışmaya katılmayı kabul eden ve meslekte en az bir yıllık deneyimi olan 76 hemşire örneklem olarak alınmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve 20 hemşire ile pilot çalışması yapılan, hemşirelerin demografik özellikleri ve kişiler arası ilişkilerindeki davranış biçimlerini öğrenmeye yönelik "Tanıtıcı Bilgiler Formu", Tufan ve Turan tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği" ve Voltan tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Rathus Atılganlık Envanteri" kullanılmıştır.

Veriler, bilgisayarda SPSS programında yüzdeleme, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), student t testi, Mann-Whitney U testi, Tukey-HSD testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak; hemşirelerin üstleri ile ilişkilerinde, astlarından ve üstlerinden istekte bulunurken genelde nasıl davrandıkları, politika ve başkalarının başarıları konusunda ve olumsuz duygularını ifade ederken nasıl davrandıkları, hayatlarının

kontrolünün kimde olduğu ile ilgili görüşleri, çalışma ortamındaki kişiler tarafından önemsenmediğini düşünme ve kendini önemsiz hissetme durumları ve beş yıl sonra kendilerini hangi konumda gördüklerine göre benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda bulgular tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

100. Kronik Hastalık Tanısı Konmuş Hastanede Yatan 6 Yaş Üstü Çocuklarda Duygusal İhmal Ve İstismarın İncelenmesi

Şefika SERTLER
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Zerrin YILDIRIM
Kabul Tarihi : 01.11.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma kronik hastalığı olan 6 yaş üzeri çocuklarda duygusal ihmal ve istismarı değerlendirmek amacı ile tanımlayıcı ve analitik olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evrenini İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı 'nda yatarak tedavi olan çocuklar, örneklemini ise vaka seçim kriterlerine uyan 58 çocuk ve annesi oluşturmuştur.

Veriler, Aile ve Çocuğa Yönelik Bilgi Formu, Aile Kabul ve Reddetme Ölçeği (Çocuk Formu) ve Aile Kabul ve Reddetme Ölçeği (Anne Formu) kullanılarak toplanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede, yüzdelik, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), korelasyon katsayısı (Correlation- Coefeciengcy- Cronbach- Alfa) kullanılmıştır.

Araştırmamızda çocukların 9-11 yaş grubunda yoğunlaştığı ve yaş ortalamalarının 11.8 ± 3.4 olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda çocuğun yaş grubu ve çocuğunu tanımlama durumuna göre annelerin reddetme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Çocuğun hastalık grubu, hastalık süresi, hastaneye yatış sıklığı, hastalığın aile üzerine yük getiren yönleri, ailenin sosyal yaşantısındaki değişiklik durumları, annenin sıklıkla yaşadığı duygu durumları ile annelerin çocuklarına karşı davranışlarında algıladığı reddetme arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Yaş gruplarına, hastalık sürelerine, okula devam durumlarına, hastalığın aileye yük getiren yönlerine, ailenin sosyal yaşantısındaki değişiklik durumlarına, annenin sıklıkla yaşadığı duygu durumlarına, annelerin çocuklarını tanımlama durumlarına göre, çocukların algıladığı reddetme arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Çocukların hastalık grupları, anneleri tarafından belirtilen davranış durumları ile algıladıkları reddetme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak kronik hastalık aileyi ve çocuğu bir çok yönden etkilemektedir. Özellikle ailede baş etme mekanizmalarının ve destek kaynaklarının eksikliği, çocuğun aşırı istekli ve negatif huy gibi özellikleri aile-çocuk ilişkisini etkileyerek, duygusal ihmal ve istismar riskini arttırabilir.

101. Şizofren Hasta Ve Ailelerine Göre Aile İşlevselliğinin Algılanışı

Ebru KOCABAYIR
Danışman : Yrd. Doç. Aynur Dinç SEVER
Kabul Tarihi : 01. 11. 2002
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, şizofren hastaların ve hasta yakınlarının aile işlevselliklerini algılayışlarını incelemek, ailelerin işlevselliklerinin sağlıklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi psikiyatri kliniklerine Şubat 2002 – Mayıs 2002 tarihleri arasında yatan, DSM-IV tanı kriterlerine göre şizofreni tanısı almış hastalar ve ailelerinde şizofren birey olan hasta yakınları oluşturmuştur. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve basit rastlantısal yöntemle seçilen 64 hasta ve 61 hasta yakını örneklem olarak alınmıştır.

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan, hastaların sosyodemografik özellikleri ile klinik özelliklerini öğrenmeye yönelik "Hasta Bilgi Formu" ve hasta yakınlarının sosyodemografik özelliklerini öğrenmeye yönelik "Hasta Yakını Bilgi Formu" ile Epstain ve ark. tarafından geliştirilen, Bulut tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Aile Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır.

Veriler, bilgisayar ortamında bağımsız gruplarda student t testi, mann-whitney u testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), tukey HSD testi, pearson korelasyon analizi testlerinden yararlanılarak istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak: Şizofren hasta ve hasta yakınlarının aile işlevselliğini genelde paralel algıladıkları görüldü. Hastaların en sağlıksız algıladıkları alt boyut problem

çözme iken, hasta yakınlarının en sağlıksız algıladıkları alt boyut gereken ilgiyi göstermedir. Hastaneye yatış sıklığı ve süresi arttıkça, hastanın yaşı ve hastalığın başlangıç yaşı düştükçe aile işlevselliğinin algılanışı sağlıksızlığa doğru gitmektedir. Paranoid bireyler nonparanoid bireylere göre, erkekler kadınlara göre ve bekar olanlar eşinden ayrılmış olanlara göre aile işlevselliğini daha sağlıksız algılamaktadırlar. Ekonomik durum düzeldikçe, eğitim düzeyi arttıkça ve bakımda rol. alabilecek kişi sayısı arttıkça aile işlevselliğinin daha sağlıklı algılandığı görülmüştür. Tedavi uyumu olan hastalar olmayanlara göre para getiren bir işte çalışanlar çalışmayanlara göre aile işlevselliğini daha sağlıklı algılamaktadırlar.

102. Kronik Psikiyatrik Hasta Yakınlarının Yas Tepkileri Ve Hastaya Dönük Tutumlarının Değerlendirilmesi

Fatma KIRAN
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Aynur Dinç SEVER
Kabul Tarihi : 01.10.2002
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma kronik psikiyatrik hasta yakınlarının yas tepkisini ve hastaya dönük tutumlarının belirlenmesi amacıyla, "tanımlayıcı" olarak Şubat 2001- Nisan 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini Sağlık Bakanlığı Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesin de (BRSHH) yatarak ve ayaktan takibi yapılan 100 hasta yakını oluşturmaktadır.

Verilerin toplanmasında "Hasta Yakını Bilgi Formu" hasta yakınlarının sosyodemografik ve ailesel özelliklerini, "Hasta Yakınları Yas Tepkisi Çizelgesi" (HAYTEÇ) yas tepkilerini, "Hastaya Dönük Tutumları Ölçeği (HATÖ) ise tutumlarını öğrenmeye yönelik üç soru formu kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS (Stastical Pachage Of Social Science) programı ile Yüzdeleme, t Testi, Varyans Analizi (ANOVA), Kolerasyon, Mann-Whitney U Testi teknikleri kullanılmıştır.

Sonuç olarak; hasta yakınlarının cinsiyetine, anne çocuk arası ilişkiler ve çocuklar arası ilişkilerine göre HAYTEÇ puan ortalaması arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. hasta yakınlarının sosyal güvence yeterlilik durumuna, hastalığı bilme durumuna, eşler arası ilişkiler, aile içi destek olmamasına ve hastanın başkasına şiddet uygulaması durumuna göre HATÖ puan ortalaması arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer değişkenlerin HAYTEÇ ve HATÖ' yü etkilemediği belirlenmiştir.

103. Kabakulak Meningoensefaliti Ve Kızamık-Kabakulak-Kızamıkçık (Mmr) Aşısının Maliyet Etkinliği

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

AYFER (ÖCAL) AÇIKGÖZ
Danışma : Prof.Dr.Hatice PEK
Kabul Tarihi : 07.11.2002
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Çocukluk çağındaki kızamık, kızamıkçık, kabakulak gibi viral enfeksiyonlardan korunmanın en iyi ve en ucuz yolu aşılamadır. MMR (Kızamık-Kabakulak-Kızamıkçık) aşısı, ülkemizde halen isteğe bağlı ve ücret karşılığı yapılmaktadır.

Araştırmamız; MMR/M (/Mumps) aşısı uygulanmayan ve kabakulak enfeksiyonuna bağlı kabakulak meningoensefalit komplikasyonu nedeniyle hastaneye yatırılan çocukların tedavi maliyeti ile, Sağlık Bakanlığı'nın MMR aşısını rutin aşı programına alması durumunda getireceği maliyetin saptanması ve tedavi maliyeti ile aşı maliyetinin karşılaştırılması amacıyla planlanmış, analitik bir çalışmadır.

Araştırmamız; Eskişehir İli'nde, bir üniversite hastanesinin Pediatri Enfeksiyon Servisi'nde, gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır. Çalışma retrospektif ve prospektif olarak gerçekleştirilmiştir. Kesitsel bir çalışmadır.Retrospektif çalışma 01.01.2000–01.05.2001, prospektif çalışma 01.05.2001–01.01.2002 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırma evrenini Pediatri Enfeksiyon Servisi'nde yatan çocuklar, örneklemi ise, tam sayım örnekleme yöntemiyle belirlenen 32 çocuk oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak "Tedavi Maliyet Formu" ile, "Aşılama Maliyet Formu" kullanılmıştır. Tedavi Maliyet Formu, maliyete ilişkin bilgiler ile çocuğun tanıtıcı özellikleri, eğitimine ilişkin bulguları ve prognozunu da içermektedir.

Verilerin değerlendirilmesinde, yüzde dağılımı ve ki-kare fisher test yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma bulgularına göre, olguların çoğunluğunun 6-10 yaş arası ve erkek olduğu, %91'inin hastalığı okul döneminde geçirdiği belirlenmiştir. Okula devamsızlık süresi ortalama 11.8 öğretim günüdür. Hastanede yatış süresinin ortalama 6.4 gün olduğu ve yatış süresine bağlı olarak tedavi maliyetinin de arttığı saptanmıştır ($p<0.05$).

Kişi başı ortalama tedavi maliyeti 298.178.188 lira, aşı maliyeti 9.472.675 liradır. Tedavi maliyetinin aşı maliyetine bölünmesinden elde edilen sonuç 32.5/1

olarak saptanmış, bir çocuğun tedavi maliyeti ile 32 çocuğun aşılanabileceği görülmüştür.

Sonuç olarak; kabakulak enfeksiyonu ve buna bağlı gelişebilecek meningoensefalit komplikasyonu (ve diğer komplikasyonları) yönünden risk altında olan çocukların aşılanması amacıyla, MMR aşısının ülkemiz rutin aşı programında yer alması ve daha kapsamlı araştırmalar ile maliyet/yarar analizi çalışmalarının yapılması önerilebilir.

104. Cerrahi Tedavide Laser Kullanımı Ve İstanbul İli Hastanelerindeki Ameliyathanelerde Laser Kullanımına Yönelik Alınan Önlemlerin Saptanması

Işıl IŞIK
Danışman : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 12.11.2002
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma, cerrahi tedavide laser kullanımı ve İstanbul İli hastanelerindeki ameliyathanelerde laser kullanımına yönelik alınan önlemleri saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini İstanbul ili hastaneleri oluşturmuş, örnekleminin oluşturulmasında İstanbul Tabip Odası ve İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nün hazırladığı 2001 İstanbul Sağlık Rehberi ve Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı Yataklı Tedavi Kurumları İstatistik Yıllığı kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul İli içerisinde farklı statülerde hizmet veren, biri askeri 4 üniversite, 11 S.S.K, 32 devlet ve 179 özel (Enstitü, İçişleri Bakanlığı, PTT, Vakıf ve Azınlık Hastaneleri dahil) olmak üzere toplam 226 hastanenin ameliyathaneleri oluşturmuştur. Bu hastanelerin tümüne ulaşılması hedeflenmesine karşın çalışma için izin alınamayan ya da görüşmeyi kabul etmeyen toplam 75 hastane araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Bu nedenle araştırmanın örneklemini, %133 özel, 4 üniversite, 6 S.S.K ve 8 devlet hastanesi olmak üzere toplam 151 hastanenin ameliyathaneleri oluşturmuştur. Bu hastanelerden %27.1 (n=41)'i laser teknolojisini kullanmakta olup %72.9 (n=110)'u ise laser teknolojisini kullanmamaktadır.

Araştırma verileri bilgi formu kullanılarak, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Bilgi formunun doldurulmasında ameliyathane başhemşire / sorumlu hemşireleriyle görüşülmeye dikkat edilmiştir. Veriler SPSS programında değerlendirilmiş, yüzdelik değerler ve Fisher kesin ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, laser teknolojisi kullanımının özel hastanelerde daha fazla olduğu ve laser teknolojisinin kullanımının ekonomik

faktörlerden etkilendiği ve alınması gereken önlemlerin yetersiz olduğu saptanmıştır. Elde edilen verilere yönelik uygun önerilerde bulunulmuştur.

105. Uludağ Üniversitesi Meme Cerrahisi Polikliniğine Başvuran Hastaların Başvurma Nedenleri Ve Kendi Kendine Meme *Mua* Yenesi Yapma Durumlarının İncelenmesi

Ganime FIRAT (ARABACI)
Danışman : Fatma Eti ASLAN
Kabul Tarihi : 18.12.2002
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, kadınların meme cerrahisi polikliniğine başvurma nedenleri ve kendi kendine meme muayenesi yapma davranışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma, Bursa ili sınırları içinde yer alan Uludağ Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi meme cerrahisi polikliniğinde uygulanmıştır.

Araştırmanın evrenini; 2001 yılında ilgili kurumun meme cerrahisi polikliniğine başvuran 20 yaş ve üzerindeki kadınlar oluşturmuştur. Örneklem hacminin hesaplanması 2000 yılında ilgili kurumun meme cerrahi polikliniğine başvuran kadın sayısı dikkate alınarak yapılmış ve 383 kadın çalışma kapsamına alınmıştır. Veriler, veri toplama formu aracılığı ile toplanmış, istatistikselolarak sayı, yüzdelik ve ki kare testi ile değerlenmiştir.

Araştırma sonucunda; kadınların %60.3 'ünün meme cerrahisi polikliniğine başvurma nedeninin meme sorunu, %24.5'inin hekimlhemşire önerisi ve %15.2'sinin olağan kontrol olduğu; meme kanseri tarama programı kapsamında %23.8'inin meme muayene si için düzenli hekime gittiği ve %64.5'inin mamografi çektirdiği, %55.4'ünün KKMM yapmasına karşın çoğunun kendi kendine meme muayenesi yapma sıklığına, zamanına ve yöntemine uymadıkları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular sadece yaş ve aile öyküsünde kanser varlığı KKMM yapmada etkili olduğunu gösterdi.

EK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

1. Safra Yolları Obstrüksiyonlarının Tanısında "Half-Fourier Acquisition Single- Shot Turbo Spin-Echo" (Haste) Ve 2d "Fast Spin- Echo" (Fse) Manyetik Rezonans Kolanjiopankreotografi (Mrcp) Sekanslarının Karşılaştırılması

Ayşe Gül Ayfer PEKESİN
Danışman : Doç. Dr. Davut TÜNEY
Kabul Tarihi : 27.09.2000
Radyoloji Anabilim Dalı

Safra yolu obstrüksiyonunun değerlendirilmesinde "gold standart" endoskopik retrograt kolanjiopankreotografi (ERCP) ve perkütan transhepatik kolanjiografi (PTK) dır. Ultrasonografi (USG) ve bilgisayarlı tomografi (BT) ilk başvurulan tanı yöntemleridir. Manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ise son yıllarda gösterdiği büyük gelişme ile bu alanda USG'nin yerini alır hale gelmiştir. ERCP ve PTK invaziv yöntemler olup başarısızlıkları ve advers etkileri nedeniyle invaziv olmayan alternatifleri aranmış ve manyetik rezonans kolanjiopankreotografigrafi (MRCP) ortaya çıkmıştır. Bu çalışmamızda MRCP'de kullanılan MRG sekansları olarak "half-Fourier acquisition single-shot turbo spin-echo" (HASTE) sekansı ile "fast spin-echo" sekansını artifaktlar, safra yollarının ve varsa obstrüksiyon yeri ve sebeplerinin görüntülenebilmeleri açısından karşılaştırdık.

Gereç ve Yöntem : Çalışmamızda 15 olgu yer aldı. Olguların 7'si erkek (%47), 8'i kadındı (%53). Yaşları 28-79 arasında olup ortalama 54,5 idi. Kesin tanılar ERCP, operasyon, Klinik izlem ve diğer laboratuar ve görüntüleme yöntemleri ile konuldu. MRCP incelemeleri 1.5 T MRG cihazı ile yapıldı (GE Signa HiSpeed, Milwaukee). Çalışmada "body phased array" koili kullanıldı.

Bulgular : Olguların 5'i normal olarak değerlendirildi. Dört olguda distal koledok taşı, 2 olguda pankreas başı tümörü, 2 olguda Klatskin tümörü, 1 olguda Ampulla Vateri tümörü, 1 olguda postoperatif benign darlık saptandı. Safra yolu obstrüksiyonunda her iki sekans için de duyarlılık % 80, özgüllük %100; koledok taşları için duyarlılık ve özgüllük %100, malign obstrüksiyon için duyarlılık %80, özgüllük % 100 olarak bulundu. Doğruluk oranı her ikisekans için de % 87 olarak bulunmuş oldu.

Sonuç : Safra yollarının, obstrüksiyon yeri ve sebeplerinin görüntülenmesinde her iki sekans arasınd a istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Ancak artifaktlar açısından her iki sekans arasında fark mevcut idi. HASTE sekansı daha kısa sürdüğü için FSE sekansına göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha az artifaktlı bulundu. Böylece HASTE sekansını daha az artifaktlı olduğu için MRCP sekansı olarak önermeyi uygun bulduk.

2. Sabit Ortodontik Tedavinin Çeşitli Dönemlerinde İn Vivo Olarak Serum ve Tükürük Sıvılarında Nikel ve Krom İyon Salınımlarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi

Günseli AĞAOĞLU
Danışman:Doç.Dr.Tülin ARUN
Kabul tarihi: 17.10.2000
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışma, farklı zaman aralıklarında in vivo olarak sabit ortodontik aygıtlardan salınan Ni ve Cr oranlarının karşılaştırılması için yapılmıştır.

Çalışmanın amacı, sabit ortodontik tedavinin değişik aşamalarında bireylerin tükürük ve serum sıvılarındaki Ni ve Cr iyon konsantrasyonlarının ölçülmesi ve tedavinin herhangi bir periodunda ciddi bir artış olup olmadığının saptanmasıdır.

Yaşları 12 ile 33 arasında değişen 100 sağlıklı bireyden tükürük ve kan örnekleri alınmıştır. 20'şer kişilik 5 ayrı gruptan oluşan örnekler aşağıda belirtilen hasta gruplarından elde edilmiştir:

1. Hiç ortodontik tedavi görmemiş bireylerden,
2. 1 haftalık süre boyunca sabit ortodontik tedavi görmekte olan bireylerden,
3. 1 aylık süre boyunca sabit ortodontik tedavi görmekte olan bireylerden,
4. 1 yıllık süre boyunca sabit ortodontik tedavi görmekte olan bireylerden,
5. 2 yıllık süre boyunca sabit ortodontik tedavi görmekte olan bireylerden.

Ortodontik aygıt olarak ağızda ortalama 4 bant ve 20 braket bulunması şart koşulmuştur. Ağzında amalgam dolgusu yada metal restorasyonu olan bireyler çalışmaya dahil edilmemiştir. Tükürük örnekleri stimüle edici madde kullanılmaksızın 5 dak bekletilerek toplanmıştır. Serum, 3000 rpm'de 10 dak santrifüjle kandan ayrılmıştır. Serum ve tükürük örnekleri asidle yıkanmış test tüplerinde saklanmıştır. Kimyasal analizler Elektrotermal Atomik Absorbsiyon Spektrometresi ile yapılmıştır.

Sabit ortodontik apareylerden çeşitli periodlarda salınan Cr ve Ni oranlarında bazı farklılıklar olduğu görülmüştür. SPSS paket programında yer alan Mann-Whitney U testi ile kontrol grubu ile diğer gruplar arasında ve grupların kendi aralarındaki istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır. Serum örneklerinde, 2 yıllık tedavi periodunda Ni ve Cr oranlarında istatistiksel olarak anlamlı artış görülmektedir. Tükürük örneklerinde, 1. ayda iyon seviyeleri en yüksek düzeye ulaşmakta, daha sonra tekrar başlangıç seviyesine düşmektedir.

Sonuç olarak; sabit ortodontik apareylerden ağızda ölçülebilir oranda Ni ve Cr salınımı olmaktadır, fakat bu salınım Ni ve Cr'un serum ve tükürük sıvılarındaki toksik oranlarına ulaşmamaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İNDEKS

Agmatin'in Akut Ve Kronik Ağrı Modellerindeki Etkisi 29

Agresif Periodontitisli Bireylerde Nötrofil Fonksiyonları Ve Mikrobiyolojik İncelemelerin Periodontal Tedavi Öncesi Ve Sonrası Degerlerinin Araştırılması 106

Ağız mukozasındaki yaraların kapatılmasında karbondioksit lazer lehimlemesi ile sutunun karşılaştırılması 11

Akciğer Tüberkülozlu Hastalarda Tedaviyi Etkileyen Faktörlerin İncelen .....

Angiotensin Converting Enzim (ACE) Gen Polimorfizminin Uzun Mesafe Koşucuları, Sprinter, Futbolcular Ve Sedenter Populasyonda Karşılaştırılması 68

Anne Ve Kordon Kanında Kurşun Düzeyleri Ve Etkileyen Bazı Faktörler 63

Anterior Akromioplasti Sonrası Rehabilitasyonda Sürekli Pasif Hareket Cihazının Etkinliği 59

Anterior Open Bite Olguların Tedavisi İçin Geliştirilen Yeni Bir Tedavi Yönteminin Sefalometrik Analizi 1

Antiaritmik İlaçların Etkilerinin İzlenmesinde Hemşirenin Rolü 179

Antiperspirant Formüllerinin Yapay Sinir Ağları Ve Genetik Algoritma Kullanılarak Analizi Ve Optimizasyonu 31

Aromatik Primer Amin Grubu İçeren 1,3,4-Triyadiazon Türevi Schiff Bazlarının Sentezi 122

Asetazolamid İçeren Eudragit Rs 100 Ve Eudragit Rl 100 Mikrokürelerinin Hazırlanması Ve İn Vitro Değerlendirilmesi 120

Asetilsalisilik Asit İle Oluşturulan Gastrik Mukozal Hasara Karşı Lansoprazol'ün Koruyucu Etkisinin Melatoninle Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi 26

Astımlı Çocuklarda Kullanılan İnhale β_2-Agonist Ve Steroidlerin Tükürük Kompozisyonunda Oluşturduğu Değişikliklerin Ağız Florasına Ve Diş Çürüğüne Etkisi 6

Bazı Sekonder Aromatik Aminlerin Asit Sabitlerinin Bulunması ve Koordinasyon Bileşiklerinin Oluşum Koşullarının İncelenmesi 14

Bazı Sübstitüe Triazen Grubu İçeren Bileşiklerin Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması ... 113

Beden Eğitimi Öğretmenlerinde İş Doyumu 168

Bir Birinci Basamak Sağlık Kuruluşu Aile Planlaması Kliniğine Başvuranların Kontrole Gelmeme Gerekçelerinin İncelenmesi 47

Boyun Ağrılarında Biofeedback ile Kas Gevşetme Eğitiminin Etkinliği 146

Bozulmuş Glukoz Toleransı Olan Hastalarda Sinir İleti İncelemeleri İle Erken Nöropati Varlığının Belirlenmesi 158

Buz Pateni Yapan 13-17 Yaş Grubu Gençlerin Ayak Bileği Esnekliği İle Genel Esneklik Parametrelerinin İncelenmesi 77

Cerrahi Servislerde Elektif Cerrahi Uygulamalarin Hazirlik Süreci Uygunluğu Ve Ekonomik Açilardan Değerlendirilmesi 57

Cerrahi Tedavide Laser Kullanımı Ve İstanbul İli Hastanelerindeki Ameliyathanelerde Laser Kullanımına Yönelik Alınan Önlemlerin Saptanması 197

Çekimli Ve Çekimsiz Ortodontik Tedavi Yaklaşimlarinin Kondil Yolu Üzerine Etkilerinin Aksiograf Yardimi İle Araştirilmasi 101

Çeşitli Dokulardan Elde Edilen Tromboplastin İle Oluşturulan Yaygın Damar İçi Pıhtılaşmasında Koagülasyon Testlerinin İncelenmesi Ve Bazı İlaçların Bu Klinik Tabloya Etkisinin Değerlendirilmesi 112

Çinkonun Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisinin Araştırılması 134

Çocuk İstismarının Madde Kullanımına Etkisi 137

Çocuk İstismarinin Öfke-İfade Tarzina Etkisi 136

Çocuklarda Süt Dişlenmesi Döneminde Temporomandibuler Düzensizliklerin Görülme Sıklığı, Etyolojisi Ve Teşhis Yöntemleri 105

Demir Eksikliği Anemisinin Bebeklerin Gelişimsel Test Skorlarina Etkisi 49

Deneysel Kemik D Efektlerinin İyileşmesind E Kitosan Ve Kitosan-Klindamisin Jellerin Etkilerinin Histopa Tolojik Olarak İncelenmesi 108

Deri İş Kolunda Çalışanların Ruhsal Durumlarının Scl 90-R (Symptom Checklist Revised) Ölçeği Kullanılarak İncelenmesi 141

Dezoksikortikosteron ve Tuz yüklemesiyle Oluşturulan Deneysel Hipertansiyon Modelinde Endojen Hipertansif faktörün Rolü ve Amlodipin Uygulamasının Etkileri 18

Diabetes Mellitus, Lichen Planus Hastalarında Ve Damar İçi Madde Kullanıcılarında Hepatit C Virüsü Taşıyıcılığı Ve Genotipleri 38

Diflunisal 'Den Hareketle Yeni Hidrozit-Hidrozonların Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması 129

Diseksiyonda Ve Anatomi Eğitiminde Etik 36

Dişeti Çekilmelerinin Serbest Dişeti Grefti ve Kuronale Kaydırılan Flep Tekniği ile İki Aşamalı Tedavisinde Mine Matriksi Proteinlerinin Kullanıldığı ve Kullanılmadığı Vakaların Karşılaştırılması 99

Dişhekimlerinin Dişhekimliği Hizmetinde Rekabet ve Reklama Yönelik Değerlendirmeleri 60

Diz Protezi Rehabilitasyonunda Farklı Yöntemler 144

Down Sendromlu Çocukların Gelişiminde Yüzme Sporu ile Beden Eğitimi Uygulamalarının Karşılaştırılması 74

Durumsal Kriz Yaşayan Ailelerin Gereksinimlerinin Ve Bu Gereksinimleri Hemşirelerin Algilayışının Belirlenmesi 81

Dünyada Ve Türkiye'de Futbol Organizasyonları Analitik Bir Yaklaşım 78

Ebselen, 2-Fenil-1,2-Benzisoselenazol-3(2h)-On İçin Miktar Tayini Yöntemi Geliştirilmesi Ve Tablet Formunda Uygulanması 17

Elit Futbolcularda Angiotensin Dönüştürücü Enzim (Ace) Gen Polimorfizminin, Normal Popülasyon İle Karşılaştırılması 167

Enterik Kaplı Omeprazol Pelletlerinin Tabletlenebilirliği Ve Stabilitesi 131

Epilobium angustifolium L. Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 124

Epirubicin'in Çeşitli Yüzey Aktif Maddelerle Etkileşimi 122

Erken Dönem Sınıf II Bölüm 2 Olgularda Mandibulanın Serbestleştirilmesinin Büyüme ve Gelişme Üzerine Etkisi 102

Erken Dönem Sınıf Ii Bölüm I Olgularda Ricketts Tipi Servikal Headgear Kullanımının, Ortopedik Ve Ortodontik Etkilerinin, Sefalometrik Olarak Değerlendirilmesi 7

Eskişehir İlinde Sosyal Sigortalar Kurumu, Devlet ve Üniversite Hastanelerinde Toplam Kalite Yönetimi Çerçevesinde Hasta Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi 65

Famotindin'in Enterik Kaplı Müstahzarlarla Emilimi Düzeyinde Olası Etkileşmesinin İncelenmesi 119

Fare Mikroenjeksiyon Yöntemi İle Hbv Replikasyonu Ve Gen Ekspresyonunun Gerçekleştiği Transgenik Fare Modelleri Oluşturulması 39

Farklı Ölçü Maddesinde Dezenfeksiyon Sonrası Görülen Boyutsal Değişikliğin 3-D Ölçümü 91

Farklı Statüdeki İki Hastanede Cerrahi Servis Hemşirelerinin Performanslarının Toplam Kalite Vönetimi'ndeki Veri Ve Degerlendirilmesine Vönelik Bir Araştırma 159

Ferulago confusa Velen. Bitkisinin Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 24

Fetal İnsan Beyininde Temporomezial Bölgenin Topografik Anatomisi 41

Futbolcuların Oyun Sistemleri Ve Mevkilere Göre Fiziksel - Fizyolojik Uygunluklarının Analizi 162

Galen Venöz Sistem Anatomisi 39

Gebelikte Konstipasyonun Değerlendirilmesi 186

Genç erişkinlerde NiTi teller ve anterior elastiklerle yapılan anterior open bite tedavisinin sefalometrik değerlendirilmesi 110

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatının Finansal Kaynaklar Açısından Değerlendirilmesi 161

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Genişlemiş Spektrumlu Beta-Laktamaz (ESBL) Üreten ve Üretmeyen Klebsiella Pneumoniae Kökenlerinde Plazmid Profillerinin Saptanması ve Antibiyotik Duyarlılık Sonuçları ile İlişkisinin Araştırılması 56

Glutamat Salınım İnhibitörü Riluzol'un Farelerde Morfine Tolerans Ve Bağımlılık Gelişmesine Etkisi 27

Goα cDNA'sının *E.coli*'de pTrcHis 2A Vektör Sistemine Klonlanması 60

Göğüs-Kalp ve Damar Cerrahi Merkezinde Yatarak Tedavi Gören Hastaların Tatmin Düzeyleri ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörler 145

Güreşte Anaerobik Ortamda Antrenman Yönteminin Geliştirilip Müsabaka Şartları İle Karşılaştırılması 163

Hastanede Yatan Fungemili Olgulardan İzole Edilen *Candida Parapsilosis* Kökenlerinin Virülans Faktörleri 155

Hastanelerin Kuruluş Sorunları, Kuruluş Tanıtımı, İstanbul İlinde Faaliyet Gösteren Özel Hastaneler Üzerine Bir Araştırma 21

Helicobacter Pylori Eradikasyonunun Farmakoekonomisi Ve Deney Hayvanlarında Nonsteroidal Antiinflamatuvar İlaç Kaynaklı Ülserlerin Önlenmesi 114

Hemodiyaliz Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin Hepatit C Virüsünün Bulaşma ve Korunma Yolları Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi 183

Hemşirelerde Sigara İçmeyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi 177

Hemşirelerin Benlik Saygısı ve Atılganlık Düzeylerinin Belirlenmesi 192

Hemşirelik Hizmetlerinin Hemodiyaliz Hastalarinin Doyumu Üzerine Etkisi 84

Hepatit B Virüsü ile Enfekte Hastalarda Genotip Belirlenmesi 62

Hızlı Maksiller Genişletmenin Alt Diş Arkına Etkisi 111

Hiperhomosisteinemi İle Sıçan Aortasında Meydana Gelen Değişikliklerin İncelenmesi Ve Bunun Aterosklerozdaki Önemi 152

Hiperkolesterolemi İle Tavşan Aortasında Meydana Gelen A Terosklerotik Degişiklikler Ve Vitamin E'nin Rolü 151

Huzurevlerinde Yaşayan Yaşlı Bireylerde Öz Bakım Gücünün Yaşam Doyumlarına Etkilerinin İncelenmesi 187

İlköğretim Okullarindaki 8-10 Yaş Grubu Öğrencilerin Yetenek Ve Performans Profillerinin Tespiti Ve Ekonomik Durumlarinin Buna Etkisi 73

Isırgan Otu (Urfica Dioica L.) Yaprağı İle Beslenen Dişi Sıçanlarda, Akut Karbon Tetraklorür Uygulamasının, Plazma ve Karaciğer Lipid Peroksidosyonu İle Glutatyon Seviyeleri Üzerine Etkisi 32

İki Farklı Kanin-Kanin Arası Lingual Pekiştirme Arklnın Ağız Hijyenine Ve Periodontal Sağlığa Olan Etkilerinin Karşılaştırılması 95

© MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İki Farklı Seromer Materyali İle Yapılan İnleylerin İki Farklı Resin Siman İle Simantasyonu Sonucu Meydana Gelen Kenar Uyumunun Ve Kenar Sızıntısının İncelenmesi 8

İleal Fren Mekanizmasında Endojen Glp-1'in Rolü Ve Otonom Sinir Sistemi İle Cck-A Reseptörlerinin Bu Mekanizmaya Katılımları 42

İlk Kez Hastaneye Yatan Okul Çağı Çocukların Hemşireyi Algılayışları 86

İlkokul Çağındaki Çocuklarda Kardiyovasküler Risk Faktörlerinin Değerlendirilmesi 139

İmplant destekli protezlerde, implant-destek-protez bağlantısının mekanik davranışlarının sonlu elemanlar stres analiz yöntemi ile incelenmesi 104

İshalli Olgularda Enterik Patojen Dağılımı Ve Bu Dağılımda *Cryptosporidium Parvum* Ve *Cyclospora Cayetanensis*'in Yeri 143

İstanbul ili Maltepe ilçesinin sağlık kuruluşlarında tıbbi atık sorumlularının tıbbi atıklar ile ilgili bilgi tutum ve davranış düzeyinin araştırılması 48

İstanbul İlinde İki Farklı İlköğretim Okuluna Devam Eden 10-12 Yaş Grubu Öğrenciler Ve Öğretmenlerinin Beslenme Konusundaki Bilgi Ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi 176

İstanbul İlinde 10-13 Yaşındaki Çocuklarda Gelişim ve Bedensel Kontrolün Araştırılması (Beden Koordinasyon Testi) 164

İstanbul ilindeki bazı yataklı özel tedavi kuruluşlarında rekabet stratejileri ve hasta memnuniyeti üzerine etkileri 148

İstanbul Piyasasından Sağlanan Süt Ve Süt Ürünlerinin Aflatoksin B_1 Ve M_1 İçerikleri Yönünden Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi Yöntemi İle Araştırılması 118

İstanbul'da Satılan İşlenmiş Hububat Ve Bakliyat Ürünlerinde Deoksinivalenol (Vomitoksin) Aranması 123

İstanbul'daki Özel Sağlık Sigortası Kurumlarının, Anlaşmalı Kurumlarından Beklentileri 64

İşitme Engelli Çocuğa Sahip Bakım Vericilerin Yaşadıkları Güçlükler 82

K Vitaminine Bağimli Kan Pihtilaşma Faktörlerinin HPLC İle Ayrimi 19

Kabakulak Meningoensefaliti Ve Kızamık-Kabakulak-Kızamıkçık (Mmr) Aşısının Maliyet Etkinliği 196

Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklara İlişkin Bilgileri ve Hastalıklardan Korunmaya Yönelik Uygulamalar 189

Kainik Asit Uygulanmış Yavru Ve Yetişkin Sıçanların Hipokampusunda Bazik Fibroplast Büyüme Faktörünün Dağılımı : İmmünohistokimyasal Çalışmalar 153

Kanserli Bireylerde Ağrı ve Ağrı ile Başetme Yöntemlerinin Değerlendirilmesi 181

Kaptopril İçeren Matriks Tipi Transdermal Terapötik Sistemlerin Hazırlanması Ve In Vitro Değerlendirilmesi 132

Karate Sporu Yapan Çocuklarda (10-12 yaş) Uygulanan Farklı Antrenman Programlarının Dayanıklılığa Etkisinin Değerlendirilmesi 174

Kardiyovasküler Cerrahi Girişim Yapılan Çocuklarda Solunum Yoluyla İlgili Nozokomiyal Etkenlerin Saptanması 85

Kimyasal Ve Elektriksel Olarak Oluşturulan Epileptik Nöbetlerde Nitriderjik Sistemin Rolü 133

Klimakterik Dönemde Vazomotor Bozukluklar Ve Cinsel İşlemleri İle İlgili Yakınmalarda Hemşirelik Danışmanlığının Etkisi 181

Klorheksidin Glukonat İçeren Antiseptik Gargaranın, Ortodontik Bantlama Ve Bant Sökümüne Bağlı Olarak Ortaya Çıkabilecek Bakteriyemi Üzerine Etkisinin Araştırılması 3

Klorheksidin Vernikleri Ve Fluoridle Kombine Kulanımlarının Çocuklarda Tükürük Ve Plak Florasına Etkileri 2

Koah'lı Hastalarda Tedaviyi Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi 190

Koklear Implant Programı Ace Konuşma Stratejisinin Parametrelerinin Optimizasyonu 138

Koklear İmplantlı Hastalarda İşitme Sinirinin Elektriksel Uyarımlı Bileşik Aksiyon Potansiyelinin Ölçümü 138

Komplikasyonlu Gebeliklerde Faktör V Leiden Mutasyonunun İncelenmesi 44

Koroner Kalp Hastaliğinda Lipid Profilinin İncelenmesi Ve Trombolitik Tedavi Maliyet Ve Etkinlik Belirteçlerinin Değerlendirilmesi 30

Kronik Hastalık Tanısı Konmuş Hastanede Yatan 6 Yaş Üstü Çocuklarda Duygusal İhmal Ve İstismarın İncelenmesi 193

Kronik Periodontitisli Hastalarda Lokal Tetrasiklin (Periocline®) Uygulamasının Klinik Olarak Değerlendirilmesi Ve Periocheck® Chair Side Test İle Mikrobiyolojik Olarak Elde Edilen Sonuçların Kültür Metodu İle Kıyaslaması 97

Kronik Psikiyatrik Hasta Yakınlarının Yas Tepkileri Ve Hastaya Dönük Tutumlarının Değerlendirilmesi 195

Levofloksasin'in İnsan Nötrofillerinde Hücre İçi Öldürme Fonksiyonu Üzerine Etkisinin İn Vitro Değerlendirilmesi 127

Lip Bumper Destekli Hydrax Vidası ile Molar Distalizasyonunun Sefolometrik Değerlendirilmesi 94

Lumbo-Pelvik Stabilizasyona Dayalı Egzersiz Eğitiminin Kronik Mekanik Bel Ağrısı Üzerine Etkisi 147

Lysimachia atropurpurea L. Bitkisinin Üzerinde farmakognozik Araştırmalar 23

M.Ü. Nişantaşı Kampüsü Ve Ihlamur Vadisi (Beşiktaş) Yöresinin Polinasyon Olayları Ve Allerjik Polenlerin Saptanması 149

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

M.Ü.T.F Odyoloji Bilim Dalı'nda Koklear İmplantlı Hastalar için Kullanılan Konuşma Testlerinin Standardizasyonu 54

Mediyan Uyarımlı Servikal Yanıtlarda Metodolojik Çalışma 45

Miyokard Enfarktüsü (MI) Geçirmiş Kişilerde Angiotensin Dönüştürücü Enzim Gen Polimorfizmi Ve Kan Lipit Peroksidasyonunun Araştırılması 140

Modifiye Protraksiyon Yüz Maskesinin Sefalometrik Değerlendirilmesi 109

Multipl Sklerozlu Hastalarda Kısa Latanslı Somatosensoriyel Uyandırılmış Potansiyeller Ve Santral İletim Zamanı 46

Nikotin Ara Metabolitlerinin Ve Nikotin Analoglarının Sentez, Analiz Ve Metabolizmaları 115

Normal Ve Artmış Overjet Olgularında Sentrik İlişkinin Sam Artikülatörü İle İncelenmesi 5

Normal İşiten Kişilerde 500 Hz Kısa Ton (Logon) Uyaran İle Elde Edilen İşitsel Beyin Sapı Davranımı (Abr) Bulgularının Standardizasyonu 140

Nörodejeneratif Hastalıkların Patogenezinde Serbest Radikallerin Rolünün İncelenmesi 35

Nöromüsküler Hastalıklı Çocukların Evde Bakım Gereksinimleri, Ailelerin Evde Bakımda Yaşadığı Güçlükler Ve Olanakları 178

Nötropenik Çocukların Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Bazı Antibiyotiklerin ve A vitamininin Etkisinin Araştırılması 133

Okul Öncesi 4-6 Yaş Çocuklarında Algısal Motor Gelişim Programlarının Denge Ve Çabukluk Üzerine Etkisi 171

Okul Sağlığı Hemşireliğinin Durumu Ve İşlevsel Boyutu 182

Ooferektomili Sıçanlarda Asetilsalisilik Asitin Kemik, Böbrek Ve Hematolojik Parametreler Üzerine Olan Etkisinin İncelenmesi 126

Ooferektomili Sıçanlarda Simvastatinin Kemik, Karaciğer Ve Böbrek Fonksiyonlarına Etkisinin İncelenmesi 128

Ooferektomize Siçan Modelinde Levonorgestrel Salgılayan İntrauterin Aracın Östrojen Replasman Tedavisi Sonrası Endometrium Üzerine Olan Etkilerinin Işık Mikroskopisi Ve Transmisyon Elektron Mikroskopisi Düzeyinde Araştırılması 43

Osmangazi Üniversitesi Eğitim Uygulama Ve Araştırma Hastanesinde Yatan Erişkin Hastaların Hasta Haklarından Yararlanma Durumları Ve Hemşirelerin Hasta Haklarına İlişkin Görüşleri 184

Otojen Kemik Greftlerinin Fiksasyonunda Fibrin Yapıştırıcı Ve N- Butil- 2- Siyanoakrilat'ın Etkilerinin Deneysel Olarak İncelenmesi 92

Pektin-Hidroksipropil Metil Selüloz (HPMC) Taşıyıcı Sistemlerin Geliştirilmesi ve Kolona Taşınması 20

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Porselen Lamina Desteklerle Uygulanan Adeziv Köprülerin Dayanıklılığının İnvitro Olarak İncelenmesi 103

Premolarlar Üzerinde Suprakrestal Fibertominin Etkisinin İncelenmesi 11

Profesyonel Ve Amatör Futbolcularınş. Esneklik Ve Dayanıklılık Özelliklerinin Karşılaştırılması 72

Rejeneratif periodontal tedavide mine matriks proteininin kullanımının klinik ve radyografik olarak incelenmesi 10

Renal İskemi/Reperfüzyon Hasarinda Melatonin'in Koruyucu Etkisi 25

Sabit Ortodontik Tedavinin Çeşitli Dönemlerinde İn Vivo Olarak Serum ve Tükürük Sıvılarında Nikel ve Krom İyon Salınımlarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi 200

Safra Yolları Obstrüksiyonlarının Tanısında "Half-Fourier Acquisition Single- Shot Turbo Spin-Echo" (Haste) Ve 2d "Fast Spin- Echo" (Fse) Manyetik Rezonans Kolanjiopankreotografi (Mrcp) Sekanslarının Karşılaştırılması 199

Sagital Ve Vertikal Yönde Farklı İskeletsel İlişkilere Sahip Bireylerde Maksimum Isırma Kuvveti Ve Okluzal Kuvvetin Mesial Vektörünün İncelenmesi 100

Sağlık Personelinin İş Doyumu İle İlgili Bir Metaanalizi Çalışma 154

Sensorinöral İşitme Kayıplılarda Şiddet Algısı (Loudness Perception) ve Klinik Olarak Ölçülen Şiddet Algısının Optimal Amplifikasyon İçin Kullanımı 53

Serbest ve Greko-Romen Stil Minder Güreşi Hakemlerinde İş Doyumu 73

Serebrovasküler Olaylı Hastalarda Denge Ve Koordinasyonu Arttırıcı Egzersizler İle Bilgisayarlı Denge Eğitiminin Karşılaştırılması 156

Servikal Radikülopati Tanısında Duysal Sinir Uyarımlı Soma Tosensoriyel Uyandırılmış Potansiyellerin İncelenmesi 57

Servikal Uyandınlmış Somatosensoryal PotansiyellerdeMetadolojik Çalışma 157

Servital Radükülopati ve/veya Miyelopatilerde Median Uyarımlı Kısa Lotanslı Somatosensoryel Uyarılmış Potansiyeller 149

Sezaryen Ve Normal Spontan Doğum Yapan Annelerde Emzirmenin Değerlendirilerek Karşılaştırılması 191

Sıçan Embriyosunda Mesane Gelişiminde Epitel Gelişimi Ve Değişimleri : Sitokimyasal İnceleme 50

Sıçanda Deneysel Kolit Modelinde Endotelinlerin Rolü 54

Sıçanlarda Karaciğer İskemi/Reperfüzyon Hasarında Melatonin Ve N-Asetilsisteinin Koruyucu Etkilerinin İncelenmesi 125

Sınıf II Bölüm 1 Vakalarda Modifiye 'Elastic Bite Block' Apareyinin Etkilerinin Klinik Ve Sefalometrik Olarak İncelenmesi 96

Spina Bifidalı Rast Alarda Denge Ve Koordinasyonu Arttırıcı Egzersizler İle Bilgisayarlı Denge Egitiminin Karşılaştırılması
Spor Yüksekokulu Ve Kulüplerinde Halkla İlişkiler Fonksiyonunun Etkinliği 70
Spor Eğitim-Öğretiminde Antrenör Davranışlarının Araştırılması (Judo Modeli) 166
Sporun Yaygınlaştırılmasında Yerel Yönetimlerin Rolü 170
Şizofren Hasta Ve Ailelerine Göre Aile İşlevselliğinin Algılanışı 194
Taekwondo Ögretilen Özel Spor İşletmelerinde Çalışanların Kurumlarındaki Personel Yönetimini Degerlendirmesi Ve Taekwondonun Yaygınlaştırılması İçin Yeni Bir Yönetim Modeli Önerisi 166
Targis İnleylerin Klinik Performansının Ve Marjinal Adaptasyonunun İncelenmesi 93
Tip I Diabetes Mellitus Hastalarında Erken Dönemde Görülen Nörofizyolojik Değişikliklerin Saptanması 45
Toplumun sosyo-ekonomik düzeyi ile kültürel yapısının yanıkta ilkyardım üzerine etkisi 88
Türkiye Profesyonel Fotbol Takımlarının Müsabaka Hareket Ve Teknik Analizi, Bazı Yabancı Ülkelerle Mukayesesi 173
Türkiye'de İsteyerek Düşükler 51
Türkiye'deki Ve Dünya'daki Elit Cimnastikçilerin Sosyo- Ekonomik Analizi 169
Türkiye'de Jokeylik ve Jokeylerin Psiko-Sosyal Açıdan İncelenmesi 173
Uludağ Üniversitesi Meme Cerrahisi Polikliniğine Başvuran Hastaların Başvurma Nedenleri Ve Kendi Kendine Meme *Mua* Yenesi Yapma Durumlarının İncelenmesi 198
Ümraniye İlçesinde Kişilerin Sağlığı Ve Hastalığı Açıklayışları, Sağlık Arama Davranışları, İyileştirici Sağlık Hizmetlerini Kullanımları, Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnuniyetleri Ve Bunları Etkileyen Etmenler 142
Vojta Terapinin Etkinliği 67
Yangin Sırasında Oluşan Yanma Ürünleri Ve İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri 33
Yaş, Cinsiyet Ve Fiziksel Aktivitenin Reaksiyon Süresine Etkileri 69
Yoğun Bakım Ünitelerinde Çalışan Hemşirelerin Ölüme İlişkin Duygu Ve Düşüncelerinin Belirlenmesi 188
Yönetimde Yetki Ve Sorumluluk Denkliği İlkesi Açısından Gençlik Ve Spor İl Müdürlüğü 71
Yüksek Voltaj Galvanik Stimulasyonun Kas Gücüne Etkileri 58
Zihinsel Engelli Çocuklara Badminton Öğretimi Ve Motor Beceri Esaslarının Tartışılması 76

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(4-Aminofenil)-5-Sübstitüeamino-1,3,4-Tiyadiazollerden Türeyen Bazı Bileşiklerin Sentezi Ve Spektral Verileri 16

3,4,5 D-Bloğu Metalleri İle Bioligand Kreatinin Ve Bazı Amino Asitlerin Oluşturduğu Karışık Komplekslerin Analitik Özelliklerinin İncelenmesi 117

4-Amino-3,5-Dimetil-1-(2-Hidroksietil) Pirazol'den Türeyen Bazi Schiff Bazlarının Sentezi Ve İn Vivo Metabolizma Çalışmaları 28

4-Amino-3,5-Dimetilpirazolden Türeyen Sübstitüe Üre, Tiyoüre Ve Hidrazonlarin Sentezi Ve Biyolojik Aktivitelerinin İncelenmesi 13

6-7 Yaş Grubu Çocuklarda Hareket Egitiminin Çift El-Göz Koordinasyonları Ve Reaksiyon Sürelerine Etkisi 172

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ISBN : 975-400-270-3

Marmara Üniversitesi
Döner Sermaye İşletmesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Matbaa Biriminde Basılmıştır